E. LEWIS STURTEVANT.

HESPERIDES
SIVE
MALORVM
AVREORVM
CVLTVRA
ET VSVS
PETR. BERRETTIN. CORTON. DELIN.
F. GREVTER INCID.

Preliminaria
SB369
.F47
1646

HESPERIDES

SIVE

DE MALORVM AVREORVM CVLTVRA ET VSV

Libri Quatuor

IO: BAPTISTAE FERRARII SENENSIS

E SOCIETATE IESV.

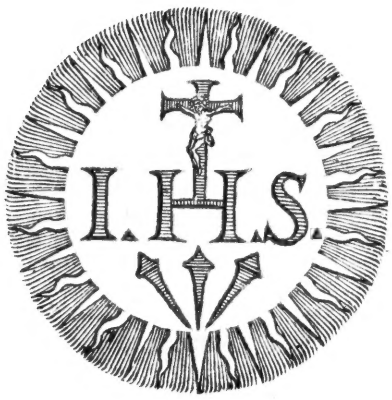

Mo. Bot. Garden,
1893

ROMAE,
Sumptibus Hermanni Scheus.
MDCXLVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

ANTIQVISSIMAE NOBILISSIMAEQVE SENARVM CIVITATI

IO. BAPTISTA FERRARIVS F.

TEMPVS est, vt matura iam ætate fructum aliquem, ò Patria, præbeam obseruantiæ in te meæ. Hunc in Hesperidum hortis natum dedo te dignum, quippe aureum. Ex ijsdem olim Hercules hortis poma trina retulerit ad Eurystheum, dura imperantem tyrannum. Ego Hercule fortunatior totum Hesperidum pomarium, modico incluſum volumine, tuum in obsequium transfero, Senensis Patria humanissima, nempe parentis Romæ simillima filia: vt iam exuberes pomis aureis vniuersis. Et sanè nusquam decentiùs auriferæ collocentur arbores, quàm ea in vrbe, quæ ciuilium decorum aureum viridarium est. Ciuium nobilitas vrbis anti-

quitati coætua: indoles pacatis bellicisque ſtudijs inclyta, & citra fabulam Pallas: comitas, & hoſpitalitas orbem terrarum ciuitate donans: ſanctitas numerosè aucto Cælitum numero terris omnibus præfulgens, Heſperidum auro præclariùs renident. Vt meritò ſuis cum hortis Heſperides Senenſi gloriæ fecerim tributarias. Si ſtudium hoc meum probaueris, ſi parentis affectu ſcribendi vitia condonaueris: næ ego huius operis mala verè aurea putabo, veterisque Mecœnatis benignitatem tuo mihi beneficio reuixiſſe gratulabor. Vale: interque poma vitam prorogantis auri, ſempiternos & aureos dies viue.

MVTIVS VITELLESCVS

Societatis Iesu Præpositus Generalis.

CVM opus, cui titulus Hesperides, siue de malorum aureorum cultura, & vsu, P. Ioannis Baptistæ Ferrarij nostræ Societatis Sacerdotis, res eiusdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi posse probauerint: facultatem concedimus, vt typis mandetur, si ita ijs, ad quos pertinet, videbitur. Datum Romæ 6. Septembris 1644.

Mutius Vitelleſcus.

Im-

Imprimatur, si Reverendiſſimo Magiſtro S. P. A. videbitur

Alphonſus Sacratus Epiſc. Comacl. Viceſg.

Mandante Reverendiſſimo Patre Magiſtro Sacri Apoſtolici Pa.. perlegi librum P. Io. Baptiſtæ Ferrarij è noſtra Societate Jeſu, inſcriptum, *Heſperides ſeu de malorum aureorum cultura* : in eo autem nil orthodoxæ fidei, nil probis moribus adverſum deprehendi. Quin in tam ardua rerum expoſitarum difficultate, & novitate inſignem doctrinæ perſpicuitatem, atque elegantiam, & in argumento ſua ſponte rudi, atque agreſti nihil non eruditum atque urbanum. Quapropter cenſui, ne veterem quidem, qui ſolitæ orationis rem ruſticam perſequitur ſtilum, ſecundum analogiam aperiri.

Ita cenſeo Sforza Pallavicinus in Collegio Romano Societatis Jeſu Sacræ Theologiæ Profeſſor

---

Imprimatur

F. Hyacinthus Serronius Magiſter, & Socius Reverendiſſimi P. Mag. Sacri Pal. Apoſt. Ord. Prædic.

SYL-

SYLLABVS SCRIPTORVM.

Qui citantur in Opere.

A

FRIGANVS.
Albucius
Alcinous
Anatolius
Andreas Cæsalpinus
Angelus Sala.
Antonius Musa Brasauola
Antonius Nebrissensis
Apollodorus
Apuleius.
Aretæus
Asclepiades.
Athenæus.
Auerroes
Augustinus Gallus.
Auicenna

B

Albuffar Pisanellus
Bendaddinus Arabs

C

Ælius Calcagninus.
Caius Rhodiginus.
Carolus Clusius
Carolus Stephanus
Castor Durantes
Cato
Christophorus Georgius de Honestis
Cicero.
Claudius Deodatus
Claudius Minoes.
Columella
Constantinus Pogonatus.
Cornelius Gemma

D

Daniel Sennertus.
David Ferrerius
Diodorus Siculus
Diophanes.
Dioscorides
Dominicus Marius Niger.

E

Emanuel Ramirez
Etymologicum magnum
Eustathius

F

Festus.
Festus Auienus
Flauius Iosephus.
Florentinus
Franciscus Baro de Verulamio
Franciscus Citesius
Franciscus Martinus Vitrens
Franciscus Sanches

G

Galenus.
Germanicus Cæsar.
Guido de Cauliaco
Guido Patinus.

H

Adrianus à Mynsicht
Hermolaus Barbarus.
Hieronymus Cardanus.
Hieronymus Reuserus.
Homerus
Horus.
Hyginus

I

Iacobus Boutonet.
Iacobus Conradus Permensis.
Iacobus Dalecampius.
Iacobus Syluius
Iacobus Vrecherus
Ioannes Baptista Montanus.
Ioannes Baptista Pius
Ioannes Baptista Porta
Ioannes Fernelius
Ioannes Goropius Becanus.
Ioannes Heurnius.
Ioannes Langius
Ioannes Palermus
Ioannes P. à Moya.
Ioannes Renodæus
Ioannes Ruellius
Ioannes Tristanus.
Ioannes Tzetza
Iosephus Quercetanus
Iouianus Pontanus
Isacus Casaubonus
Isidorus
Iulius Cæsar Scaliger

Iulius

Iulius Capitolinus
Iulius Pollux
L
Laurentius Valla
Leo Imperator
Leonardus Episcopus Sidonius
Leucaeus
Lexicon philologicum, & etymologicum
Linus Scriptor
Lucanus ab Arcafar
Ludouicus Septalius.
M
Macharius Chrisianus
Macrobius
Manilius
Manuus Schipanius
Marsilius Ficinus
Martialis
Melae
N
Naeuius
Natalis Comes
Nauigationes Batauorum
Nicol. Monardus
Nicolaus de Neocomis
O
Ouidius.
P
Alexphanius
Pallidius
Pamphilus
Panuin Aegineta
Paulus Zachias
Petrus Andreas Matthiolus
Petrus Bellonius
Petrus Pintor
Petrus Victorius
Phaedrus Augusti libertus
Phadras
Philibertus Gunbertus
Philippus Ferrarius.
Philostratus
Pierius Valerianus
Plinius Caecilius.
Plinius Senior
Plutarchus
Pomponius Mela
Ptolemaeus
Pyrrhus Ligorius
R
Raphael Volaterranus
Rasis
Raymundus Minderarius
Rembertus Dodonaeus
Rodericus Fonseca
S
Sebastianus Serrerarius
Serapion
Seruius
Simon Pauli
Solinus
Suetonius.
Strabo
Suidas
T
Theophrastus
V
Valerius Cordus
Varinus Phauorinus.
Varro
Vidus Vidius.
Vincentius Alfanus Cruciis.
Virgilius.

INDEX CAPITVM.

LIBRI PRIMI

De aditu ad Heſperides

Cap. I. PARIS conſitum. pag. 1
II Parentio. 3
III Picture ornatrix. pag. 4
IV. Heſperidum fabula. 5
V. Heſperidum fabulæ veſtigia in antiquis ſimulacris 10
VI Earundem Heſperidum hiſtoria & allegoria 33
VII. Heſperidum arboris pomique nomina varia. 36
VIII. Nominum etymologia. 42
IX. Mala, quæ ab arore nominantur, antiquitati cognita pag. 46
X. Horto Heſperidum in Italiam tranſlati 48

LIBRI SECVNDI

De malo citreo

Cap. I Rerum ordo tradendarum pag. 55
II. Mali citrei genus multiplex pag. 55
III. Malum citreum vulgare 56
IV. Malum citreum dulce medullæ. 70
Malum citreum digitatum ſeu multiforme. 75
Citrei ſitus. 92
Terra & ſi tarum 100
III. Mali ſtruc tura 105
IX Inſitio 103
X Propagatio 113
XI Conſitio 125
II Tranſlatio & collocatio 128
XIII Paſſionatio & ſtercoratio 132
XIV Irrigatio 135
XV Putatio 139
VI. Arbis in citreo miraculo 153
XVII. Frigoris caloriſque remedia pag. 138
XVIII Citrei morbi malique medicina. 156
XIX. Mali citrei maturitas, lectio, conſervatio. 158
XX Vtilitas citrei unguentorum. 160
XXI Vtilitas citrei acrioris 172

LIBRI TERTII.

De malo limonio.

Cap. I Limonis origo & varietas pag. 187
II Limon vulgaris. 192
III Limon Lucullicus, 195
IV Limon Calabrenſis & Amalphitanus 203
V Limon paſſilus Caliber. 209
VI. Limon, qui vulgò nominatur à Nio ſeu Reno. 213
VII. Limon Lauri. 219
VIII. Limon incomparabilis 221
IX Limon imperialis 221
X. Limon dulce medulla 227
XI. Limon pyri effigie, vulgò Pereta ſive Spatafora 231
XII. Limon Spatafora Rheginus. 239
XIII. Limon, cui à racemo nomen pag. 239
XIV. Limon ſtriatus 245
XV Limon Sinenſium 251
XVI Limon Roſolinus Ibid.
XVII Limon Barbadenſis. 257
XVIII. Limon ſcabioſus. Ibid.
XIX Limon citratus prima mala pag. 263
XX Limon citratus ſecunda mala pag. 279
XXI Limon pomiformis 289
XXI Limon ſpongioſus 299
XXIII Pomum Paradiſi. 305
XXIV Pomum Adami 309
XXV Limon, qui dicitur Lumia. 317
XXVI Limon, qui Lima nuncupatur pag. 331

Ar

XXVII Arbori humore alius 341
XXVIII. Terra & fimus 346
XXIX Satio & infitio. 346
XXX. Confitio, propagatio, transfatio, & collocatio. 348
XXXI. Stercoratio, rigatio, putatio pag. 350
XXXII. Ab insectis caeditibus, morbisque defensio. 351
XXXIII Limonis legendi seruandique ratio 352
XXXIV Vsitatas apud medicos 353
XXXV. Vsitatas apud exteros. 360

LIBRI QVARTI

De malo aurantio.

Cap. I Similitudo aurantij. 367
II Mala aurantia genere variae... 374
III. Aurantium vulgare 374
IV. Aurantium semine carens 381
V Aurantium genuinum, & crispo folio, & flore duplici 387
VI Aurantium flellatum, & rotundum. 393
VII Aurantium irrigatum, Hortenseque 97
VIII Aurantium sinense siue sinense. 403
IX Aurantium hermaphroditum. siue coniugulatum 407
X. Aurantium caulejum multiformes 407
XI. Aurantium distortum. 413
XII Aurantium citratum. 422
XIII. Aurantium Olyssiponense. 427
XIV. Aurantium Indicum in insula Philippina 429
XV Aurantium Sinense 430
XVI. Aurantium dulci cortice pag. 430
XVII. Aurantium maximum 437
XVIII Aurantia flos. 443
XIX Terra, fimus, satio, infitio. pag. 450
XX. Confitio, propagatio, transfatio, & collocatio. 451
XXI. Stercoratio, fossio, irrigatio, putatio 452
XXII. Medicina ac vsus. 454
XXIII Materies. 466
XXIV. Vsitatas arboris 467
XXV. Vsitatas pomi. 477

HERCVLES
SIVE
ADITVS AD HESPERIDES
LIBER PRIMVS.

Operis consilium. Caput I

DECRETVM iam erat mihi hortensium rerum humili scriptione humi vltra non repere: sed erectiore argumento cælum ab pando suspicere, arduoque conatu eruditum voluptatum attentare cum laboriosa Herculis gloria, ab aureis Hesperidum spoliis nitidissima, perstrinxit ac pupugit animum ad hortos iterum aggrediendos simillimum æmulatione facinoris. Neque vero, dum gloriosæ rei tor, fabulas æmulor. Hercules profecto eo quoque in fabulosis eius cultura recentior, fabulæ inuoueris, quasi Leonis exuuijs personata quæ labore omni a pera recente, tanquam domitæ elephantis, magis metuendum exhibitore Draconis, dum inhiat in Hesperidum hortis, ferocitatis monstrum ita interficit atque mactauit vt Hesperidum pomaria eduo. auro spoliauerit & ferus malo nobis. Medicorum fumus, extero in solo pridem indocilis hospitari, zonius tam fere terrarum orbis effecerit aquarum. mi ero quot aurei ferus conseri arbores, totidem victoriæ tuæ præmia & pretiosa tropæa fuisse. Quare certam eandemque præparatam frugifero nemore beneficam victricemque, grate abunde Hesperides, respice a ter pomigenus pari numero significantes, pecuniarum atorum tuarum aureas coronatas. Contra vero Africa mœstissimæ sub imagine sacerdotis simularem aureorum pomorum ceptam dicet. Eaque, hercules vanitatem ostentationemque arcessunt, tanta de pernicie mortis Herculi quondam ad gloriæ monumentum exercitatæ vt exhausti præclari laboris nil iam esse solacium iucundius interpretem, quam coronam in homines summo dignum honore beneficium. Hanc vero gitur Herculem aggredior exhibere. Hercule dignum hortum em orem, mihi quoque decorum reor. Ergo quem ille faciendo ex

hausit, ego scribendo exantlabo nov[illegible] ... per experimen-
[illegible] ingeram in præcepta [illegible]
quæ [illegible] ac perleuis pondus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
lium pulchre meciet is, quem animus sibi meus apprime valde au-
rem confirmauit idem, quem Lumeno pictor artificio in huius fronte
operi expressit, Herculis aurea mala rapientis illustris labor. Tam
[illegible] Hespe-
[illegible]
rides
Ludem emundandam, huc me vehementer Hercule roborant. Et la-
bentem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

dignatum. Tale praeconio literarum in caelum extollatur, quod a cedro integra hucusq; Libani ad hyssopum usque hyssopa dumilio regno stylo disputauit quidni tibi decorum plancque regium fuerit, ab horrentibus floriculis ad arborem cedro Libani cognomine, sed elegantiae aut teretem transcendi? Neque hic veteres me pulcherrimo secundi hinc quae in argumento tibi fuerit admirari de nouitatis gloria praecepta cum Boetianos Pontanos aliosque per paucl pomiferae huiusce rei lectores, ad mala Hesperidis properantes, hanc sibi cum curam obiecisse, non eos perlubrare nullique tibi parauisse ab hac vmbra deos reliquerit. Quod si deos, etiamnum amores tui non sine spectatore, sed laudis spectatore peritrabiles, mentalis dominatur ad Hesperidum quem coeli beatae memoris Iunio flore Hercules venatores omnes, vereque Hercules vniuersi. Hic cum arma, vestigium redeunte, animat bracchia, vernum nitidum dextrae, habitat & quod caput est vitae dulcis permulcet non letum, per solum spectatur sed, tanquid dum flauentia in fructum, argento in aurum transeunte opulentat Hesperides, vt Apes, florum arbores praedam sumunt, auri mali argenteo horte pomiferam decorantur dum vestigia ad consuetudinem mutuae, exiguae, atque exiguae dum opifices dulcedinis, tanquam ad pomi dulcis condimentum contechunt, mercam lucrandi nomen & fructus amaritudinis habent. Ergo te circumdo operae pretium vniuersum vniuersi. Troiamque Hercules, imbecillis columbis fortis, nouas preces meditus vltra Hesperides. Tam prodigiosa interpretes Arbores, quod Apes mirabilis. Ad hunc ego vocem nequaquam arguta Veneris flexam manu & vertice oriundam non autem praeditam, sed manus ardui, non vinculo, sed calamo tenere occupandas.

Partus Cap. II.

AVREA mala, vt in veteri horto, sic in recenti volumine Hesperidum nomine decet inscribi. Vniuersum verò volumen distingui placet in libros quatuor, singulosque nomen à personis dare, pomorum aureorum seu culti, seu raptu inclyti. Quoniam igitur Hesperides antea inaccessus primus adijt Hercules: liber primus, nonnulla in eorundem cultura vtique pomorum praecepta complexus, merito Hercules, siue Aditus ad Hesperidum nuncupatur. Circumiplae etiam Hesperides, sua cuique generis poma numero aequantes, tribus reliquos libros suum pomique nomen tua impertiunt, vt

secundum librum Ægle [illegible] terram Arethu-
sa, siue malum Limoni[illegible] siue malum au-
rantium [illegible]. Cum enim communis scriptorum vulgatis-
simum sit, fabulosa numina pro rebus ipsis quibus præesse putarent-
tur, saepe [illegible] Hesperides ad aureas
tripodis gentes [illegible] quorum nascentium
cultrices & custodes [illegible]
[illegible] Ego
[illegible]
[illegible] & arbores
[illegible] & mo-
[illegible] & d[illegible] arbo-
[illegible] & [illegible]
rem pomorum globos & integros & d[illegible] sic enim singulæ
partes [illegible] Ad
[illegible] Ad
extremum, [illegible]
[illegible] Neque id
[illegible] & [illegible]
Ideo [illegible] mores [illegible] Ut quamuis alia mul-
ta [illegible] ut [illegible] ut
[illegible] ut [illegible] ut
[illegible] ut [illegible] ut
[

Heſperidum fabula. Cap. IV.

HESPERIDVM, aureis malis diuites hortos colentium, fabula vulgatior eſt, quàm vt præconem me mihi reperire videatur. Eam tamen referre hic placet, ne quid abeat indictum, quod ad rem meam facere, neue priſcum dicar aurum contempſiſſe, quod operi nouo decus, & lucem poſſit aſſerre. Vnde autem meam ordiar telam illuſtrioribus quàm ab auro? Sed [illegible] narrando peragam, nondum ſatis compertum ſcenam loci conuer[illegible] per re[illegible] Et [illegible] & quidem [illegible] quamnam [illegible] partem Heſperidum horti aurei imperarint, [illegible] Et [illegible] pere [illegible] horum malorum, & pa[illegible] Et [illegible] Carna[illegible], [illegible] Atlanti[illegible] rem al[illegible] natam [illegible] Heſperidum [illegible] quæ[illegible] [illegible] apud Virgil[illegible], ſempe[illegible] [illegible] Nam eam [illegible] quæ Heſperidum [illegible] Et [illegible] quod ab earum domicilio Sororum [illegible] conſtituunt, quanquam hic etiam de ſitu ingeniose [illegible] [illegible] Heſperidum [illegible] Heſperidum [illegible] Heſperidum [illegible] nominis veſtigio, appellata = Bernichus [illegible] iuxta veterem vrbem [illegible] [illegible] ratice memoratus, & ibidem ſacros facer, vbi Heſperidum horti prædicantur. Eos tamen ab intimo Syrtis receſſu [illegible] [illegible] Heſperidum, quos cuſtos coleret ſerpe[illegible] [illegible] [illegible] [

pulatores eſtudit, præſertim vero apud Ptolemæum Theomene, Jam
quoque Damianum, Dominicum Marium Nigrum & Ludovicum
Verum tamen valeat cum ſuis affectis & adipiſcatoribus Ptolemæus
In eum quamvis aſtrologus & ab aſtrorum peritia non plane
aliquo peripſo ſublimius, ſi hæc tanti viri decreta ſubducamur ve
detur longeque abeſſe a vero tabulæ loco. Etiam veteribus
vaganiem facere ſolum ſibi ſtabile & ſtatorem. Placet
tiæ cum plurimis & optimis quæ poteſt quæ mari
graphia quæ hortos Heſperidum in Tingitana Mauritania, fuiſſe
Aſchi putat occaſum pedalte conducat, ſub
rocchi ſegna ſunt iuxta Luxum, & amnem &
num hoc nomen Laraſſa ſeu Larache ut Lilium
na munium eoldem hortos ab Atlante monte, qui
ſeruntur ut Heſperides a patre, ſe patruo prope
non eſt, cur autem Libyam velimus nobiles
mus verſipellem ſolum ſolum
contecturam remotiſſimas in fabulas deportemus
patria diuinationis in Atlantis de
naufragium
fide poetica ubique habuerit. Interdum
gilla veritas perſuadet
mentatur
huntur
præſuliſſe in vltima Æthiopia

Vbi maximus Atlas
Axem humero torquet, ſtellis ardentibus aptum,
Oceani finem iuxta, ſolemque cadentem.

Subiicit Hyginus, unde
cuſtodiam horti. Draconem
Eum
gas. Eum
vigil
tradi
deprehen
ſtar cuſtos
cum
ſubeunt. Eundem
ſolum
Ipſe

gna bestia parentes, ut ait in monstrum gigas Typhon, & Echid

na nomen Ladon. Sed vnus Pisander indubitatum dixisse fertur, penes Gentes, cum communem eum parentem, nempe Terræ filium, appellarent. Et congruenter quidem tributæ Draconi pro auro excubiæ: quum quod hic custos acerrimus & peruigil, tum propter tam præclara vigilantiæ appellationem, tum quia, quodam Solis, hoc est auri symbolo, fulgentem se ostentare solebat. Tum etiam quia multi auri fodinas ac thesauros simulacrum sic habebant. Tum etiam quia multi auri fodinas ac thesauros quondam non autem tam horum fodinarum quam auri custodes, Draconum cubilibus, & Palladis Draconi Atacticum proximum, aureis circa cincinnatum, obseruans ex arcessitis fabulis traditur. Enumero non absque priscis ætas nostra Draconibus, quibus homines nulla magis auro excubantes incubantesque. Cæterum eò prolabi auctis, quam auri lucri vsura perfruentes. Cæterum eò prolapsa est fabula, vt Sacerdotem, Hesperidum custodem, Draconem pro Draconis progressa est fabula, vt Sacerdotem, Hesperidum custodem, Draconem pro Draconis custodem, aream quæ feram ferussimam curaret, ac

natus est Hercules & Nymphas primum, Iouis ac Thraciæ filia, consuluit ad Eridanum. Harum ille consilio coniunctum Nereum, cui aquæ magni lubricum, vinculis impedijt & multarum à cerna tione formarum torquentantem adegit vt locum indicaret. Eum de transgressus in Caucasum, eum Prometheum, vel eadem ætate vel hepaticum, lancinante aquila fagitta confixa, sanasset, eundem aut oleagino vinculo soluto, aut suffigentibus eum rebus, ligni fermine mancipium marumisisset, eam prometheus cum meredem retulit, vt aurea ipse mala ne decerperet, sed Atlantem pro se summitteret, mundi que onerotæ sarcinæ vicaria ille cervice succederet. Igitur Hercules tantisper mundi basin, suarum ex horum Hesperidum aurea tria mala legit Atlas, & attulit. At Hercules rotundo sub onere ægre gibbus, & in alterum prope mundum rotundatus, cum redire idem, nempe rectus, in patriam vellet tanquam cessantem capiti lacturus, vt molestiæ meretricem Iunonem fatis nato atlanteæ in humeris reposuit, rapitque ex eo mundus aureis protegit. Sunt etiam, qui mala hæc ipsa asserant, ipsas Nymphas, Draconе custode interfecto. Hesiodus ita canit. Verisimiliore tamen fabula præmet Hercules hortos intrat. Ventum ex cubante capitibus monstro, aut medium obtinente conspectu, aut potius vaudè incussa clausa æternum somnum dormire visa, tria tantum poma, opima videlicet modestia, reportauit. Vnde adeo in horrendi rapina potuerit tempestas non comitem. Quamquam Iunonis horros parcere arduum natura mortalium fuisse commentus est. Vt hinc etiam præclara omnia e re nata mirari. Euristeus ad Eurytheum mala detulit, quæ ille Minervæ, donauit hic vero Minervæ, quæ nata iam, horum rectissimo iudice, esset eadem alibi collocari. Cæterum non eadem omnes horum numerant scriptores, quorum alios quatuor esse alios sex, alios septem, alios & illos amplius. Veteres poetæ Arato ipsi primis ac antiquissimis videtur

Nam duras immo hic memorant sub lege tyranni
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Quæ ce sunt medijs longe secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Insciaque lenis semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu postquam illa nouercæ
Infaustæ edijs serpens vltoris ab ictu
Spiramumque sinus, & forma vincula laxans
Occubuit.

Hesperidum fabulæ vestigia in antiquis simulacris. Cap. V.

PEROPPORTVNE me admonet, quæ superiore libro de Hesperidum fabulæ vestigiis in antiquis simulacris adhuc in latebris erudita forsan aut quibus vetustatis monumentis nobilitata proponam. Nec enim mihi alium arguit quam in scripturæ pagina, cum ante oculos marmora hæc leo cælata simul & animata vultu eloquantur. Illud autem prædicere connitar, varia Herculem extulisse aurea poma affectantem aut referentem, ab horto quod in hesperidum fabula numerando variant, vt diximus, tabularios. Palam erit ex hortis Medicæis, non minùs erudita effigiatorum marmorum antiquitate, quam æterna veris amœnitate tam nuncupatis florentibus veteris fragmentum marmoris, opere anaglypto, nempe figuris tam ex eminenti bus in Hesperidum tabulam (vt probabilis est coniectura) exactum. Nam Hercules nudus, vinctu & nuditatibus gentis laxo amictu. Dextero brachio suppositæ clauæ incumbit. Leonium ex sinistro spolium sustinet quod inde pendulum, secundo extrema parte substernitur. Imminent Hercules assurgentis a tergo arboris ramis pomis nonnihil onerosis, quos ingens draco per ipsos volumina ligat implicatque. Læua præterea manu eorundem pendit pharetræ iacentis ad pedes. Alta ex aduerso mulier more veteri tunicata capite prope nudo, cum ea velata dextera, velut in congratulationem victoriæ eorum ad conditorem mitescentis Herculis manu admota. Iuxta aliquem arboris ramum pomis prægraudem gestantem. V. Hesperidum aliquam, aureis pomis ornatam Herculem, a conspecto serpente victorem, probabiliter adspicere. Iuxta Herculis latus alterius fortasse Hesperidis vestigium extat, pes videlicet & crus veste consimili opertum.

Hercules victor serpentis, ab Hesperidum horto aliquem aureis pomis ornatum adspiciens.

Hercules inter Heſperides Romanis in hortis Mediceorū B. 2.

Sed age à Mediceis hortis in Capitolium aſcendamus, Herculem hic habemus in partem ætate virum, ab Heſperidum pomario reducem, eiusque cum ſpoliis aureis triumphalem. Hic animo in Conſeruatorum concipiat exære multum auri habente conflatus, vt exuuijs ipſe ſuis non minus aureus effulgeret conſueta mortalium ſtatura maior, ac prorſus heroica ſpectabilis vultu quamuis imberbi virtorpore quidem nudo, at lacertoſo planéque pugnaci, hoc eſt ſeipſo armatus toroſa dextera, nodoſaque claua bis robuſtus læua manu pretioſum auri pomi triplicis triumphum præferens, inſiſtit baſi cuius in ſumma fronte imminet leuis cæſaturæ leoninum caput: geminæ vtrinque clauæ ſurriguntur. ſub leonis capite intercurrit encarpus, & è clauæ vtriusque faſtigijs appenditur. Encarpo ſubijcitur area ſcutulata, atque in hunc modum inſcripta. Hercules eræus multi æſtimi in Capitolio

S. P. Q. R.
SIGNVM HERCVLIS ÆNEVM
IN FORO BOARIO
AD ARAM MAXIMAM
EGESTIS RVDERIBVS REPERTVM
ET XYSTO IIII. PONT. MAX.
IN CAPITOLIVM TRANSLATVM
NOVA COLLOCATVM BASI
REPOSVIT GREG. XIII. P. M.

Porrò ſtatuam hanc ſua [a] Raphael Volaterranus ætate inuentam effoſſamque aſſerit, mia tenentem manu coronea, ſiue (vt eadem aut) chryſomela. Equidem non vnius duntaxat in Herculis Capitolini, ſed aliorum quoque complurium ſimulacris id genus poma ſpectari facile dederim, quod arbitrariam ſecuti ſententiam veteres artifices mala coronea, citreis quippe notiora & imitationi opportuniora, prætulerint [a] Volaterr. l. 22.

Petrus Paulus Vbaldinus del. *C. Bloemaert sculp.*

Proximo in cubiculo cernere aliam eſt è nigro lapide Herculem Auentinum, ſiue (vt malunt quidam) Heroem filium ex Rhea Iacente ore genitum, paterno leonis ſpolio galeatum, priorum pedum exactis mento fabricatis, reliquo ſyrmate in læuum brachium reflexo dependuoque: dextera ſceptrum, ſiniſtra vero poma triangeſtantem: eundem præterea tam vberi corpore ac bene habito, vt Hercule perſonatus Bacchus, Bacchique fratereulus videatur. Cæterum hæc in baſi leguntur inſcripta

Heros Auentinus quibus inuentus ſit tribus malis diuerſis eidem in Capitolio.

S. P. Q. R.
SIGNVM AVENTINI HEROIS
QVEM SVPERSTITIOSA VETERVM ÆTAS
HERCVLIS FILIVM DIXIT
RVDERIBVS IN AVENTINO MONTE EGESTIS
REPERTVM IN CAPITOLIO POSVIT
CVRANTIBVS
BERNARDINO BISCIA A. C.
CAROLO GRIFONIO, COSS.
ANTONIO MATTHÆIO
IACOBO RVBEO PRIORE

De vtroque Capitolino Heroe Petri Pauli Vbaldini victrix pictura triumphauit: dum vtrunque in paginæ angustias contractum voluminis meo ferunt pulcherrimè coëgit.

Petrus Paulus Vbaldinus.

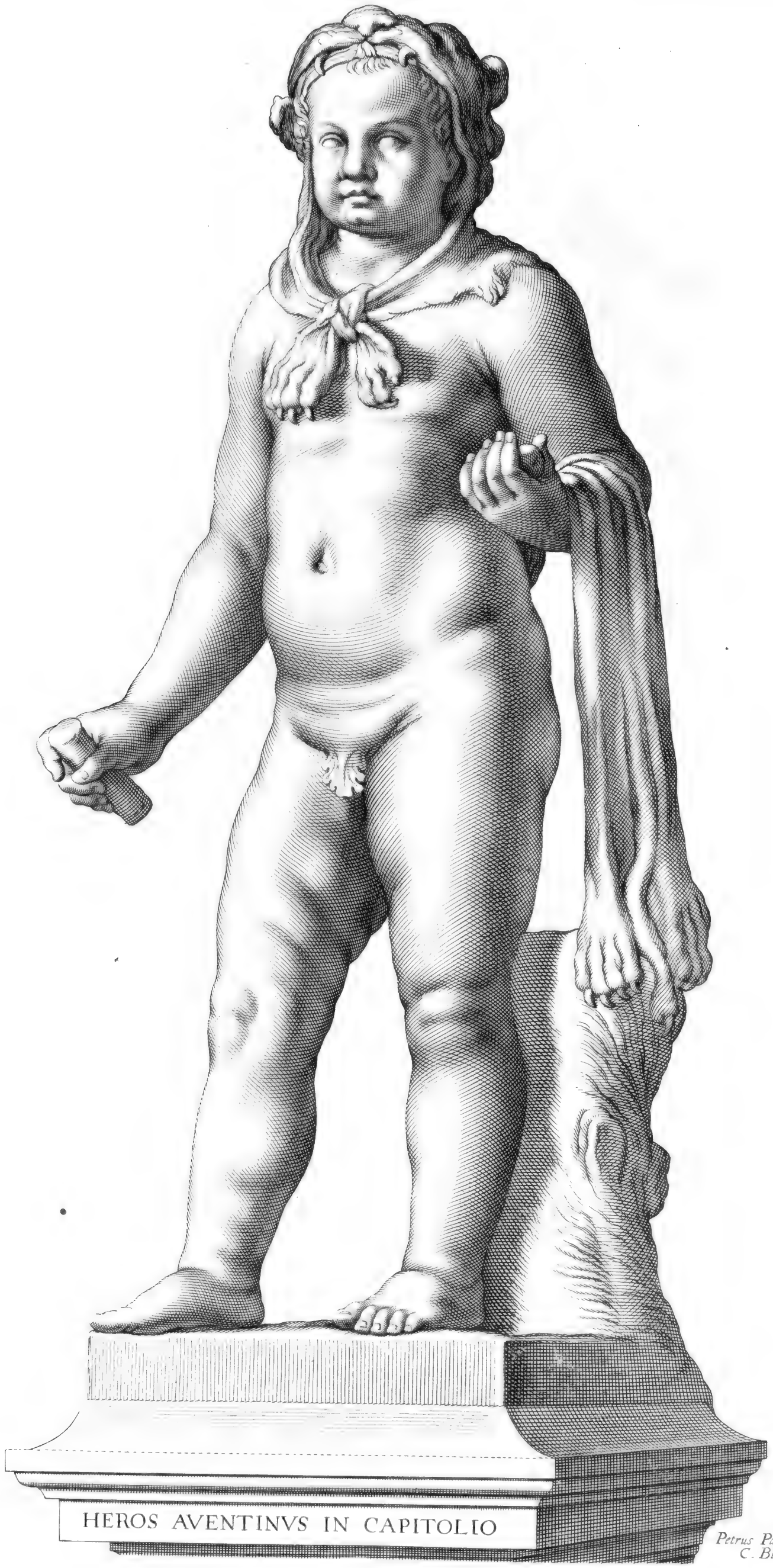

HEROS AVENTINVS IN CAPITOLIO

Petrus Paulus Vbaldinus del.
C. Bloemaert sculp.

Neque vero unam Antoninam filiam paternæ virtutis hæredem, verum etiam Antoninum Magnum, & præcipuo Cæsare, atque in primis Commodum, Gallienum, Diadumenum & Maximianum hæc tergeminæ Deæ, vt Herculem & habitu & nomine mentiuntur, tanquam hæreditario robore orbi terrarum maxime fulcrare. In hanc illa ostenta nomen, & ex auro metallo nummis innumeris laudabantur famam in posteritate tota posteritate coemere affectarunt. Hos numinos Francicos Augustos Interamnas cum aliis permultis, quibus lectissimus abundat, super typis impressos exhibuit augusta Cæsarum ille Horta. Hanc autem præstare vetus domus venustas, naturæ atque artis eruditæ supellectilis præclaris, romanum Musæum est, cum cæteram, tum exterorum hominum concursu & admiratione celebratissimam. Video ego præterea Romæ apud Franciscum Gorlæum, & generis dignitate & antiquitatis peritia nobilem, vidi, inquam, id genus præstantissimos maiores nummos complures, & præcipue Commodi Cæsaris Augusti vnum, nactus sane rarum, tum inscriptum, Herculi Commodiano. Rarissimum quoque numisma idem Gorlæus habet, quod ad græcæ eruditionis verbum Neocoros, siue Æditimus, Getæ Cæsari admirabilibus videtur excudisse. Adiacent nummo maior pars ipsius Getæ quem lem exhibeo, vulcum cum his vocibus compendiarijs

Antoninus Magnus & Commodus Cæsares Herculis habitu gestabantur

Francicus Augustus

Francicus Gorlæus Antiquitatis peritus

Rarissimum Gorlæi numisma

ΑΥΤΟΚΡΑ ΚΑΙΣ ΠΟΠΛΙΟΣ ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΓΕΤΑΣ

ideſt ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΠΟΠΛΙΟΣ ΣΕΠΤΙΜΙΟΣ ΓΕΤΑΣ

IMPERATOR CÆSAR PVBLIVS SEPTIMIVS GETA

In aversa nummisma videtur Hercules, leuo duntaxat humero ad hoc leonis exuuiæ induto, propemodum nudus dextera manu clauam iaculo ferpentem perimens, Hesperidum arbori circumvolutum. Ex hac retro ramo addita tamen imago ita vocalis est. In quæ ipsius interpres

Ante ipsum Herculem ac prope arborem legitur

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

PATRONVS ANTONINI

Proxime ac pone eundem Herculem

ΣΕΒ ΝΕΟΥ ΠΟΡΤΑ ΜΗΝΙΑΙ

ideſt ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΟΡΤΑΚΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΥ

AVGVSTI IVNIORIS IVVENCI MENSTRVI

Hæc denique ad pedes

Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ

ideſt ΒΑΣΙΛΕΟΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ

REGIS ÆDITIMORVM

Ita certe mihi videtur præda gloriam, robustissimo prædator Hercu-

li Ga-

si ereptam, in Cæsarem Getam græca translulit adulatio. Vt hic rotetur Herculis trimas v. mutet, hæc videlicet moderationem, vo luptatum abstinentiam, largitionem opum, formis Hesperidum au reis pomis expressis. De eiusdem Getæ adhuc adolescentis [illegible] v. appetitu, tanquam draconis superato comparatus, cum Sebastia no Erycio interpretemur.

Eiusdem

ANTIQVA PRINCIPVM HERCVLEM AFFECTANTIVM NVMISMATA

QVÆ SVPPEDITAVIT, FRANCISCVS GOTTIFREDVS PATRITIVS ROMANVS

Eiuſdem Herculis, ſed barbam atque ætate prouecti, anaglypta marmorea duo, alterum Anagniæ, Beneuenti alterum inuentum gra- Hercule in ter Heſperides Augeatum, & Briareo colluctans.
* Antiquar. pro. p. 18 56. phicis lineamentis memoratu dignis eſt * Petrus Ligorius, antiquarij, pictoris, & architecti laude tripudi ſingularis: idemque duobus iamdudum, & quadraginta præterea conſcriptis publica luce dignißimis voluminibus memorabilis in quibus romanam antiquitatem, quam graphice delineat, docte declarat. Porro hæc ipſa volumina, donec typorum beneficio in lucem prodeant, eruditas inter Sabaudi Ducis gazas in Taurinenſi bibliotheca ſplendide latent. Igitur è gemmato ſuprà dicto Hercule prior erecto ſtatu ad prædam expeditior ſuo Leone pellitus a tergo nudus cætera: fortique dextera digno, nodoſæ clauæ geſtamine armatus compellans togatumque ſimilis, læua papillam Heſperidis contingit quæ prioris conſimilem ramum videtur offerre. Ponè arbos attolitur, ijſdem pomis frugifera, cuius trunco prælongus anguis intortus amplexibus circumuolatur. Herculi autem Regi dicatum id opus fuiſſe ſummo marmori adiuncta ſignificat græca inſcriptio quam ego cum alterius marmoris comparatione exhibeo, ſicut accepi, nempe non ſatis fideliter deſcriptam, propter vocum quarundam obſcuritatem.

ΗΡΑΚΛΗ ΒΑΣΙΛΕΙ	Herculi Regi
Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΛΙΒΕΛΕΥΘΗΣ	Lucius Antonius Liberius
ΣΕΒαστου ΚΟΣΜΟΠΛΟΚΟΣ	Auguſti, ornamentorum concinnator
ΑΝΕΘΗΚΕΝ,	poſuit

In alia eidem tabula marmorea Hercules reiecto leuum in humerum pendulumque tegumento prope nudus at hirſuto impexoque barbitio veſtitiſſimus ſiniſtro clauæ robore innitendus, ſua ipſe dextera poma e regione ex eadem poma quæ ſpiris pariter anguineis cuſtodiatur, attente interim ad radices, formoſumque ac nidibundum ſomnum dormiente puella, a ſemore ad pedes porrecto amicitu ſeminuda. Hunc etiam Herculem ſua imminet inſcripta dedicatio.

ΗΡΑΚΛΗ	Herculi
ΣΩΤΗΡΙ	Seruatori
Π. ΙΟΥΝΙΟΣ	Publius Iunius
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	Ianuarius
ΑΥΓΟΥΡ	Augur
ΑΝΕΘΗΚΕΝ.	poſuit.

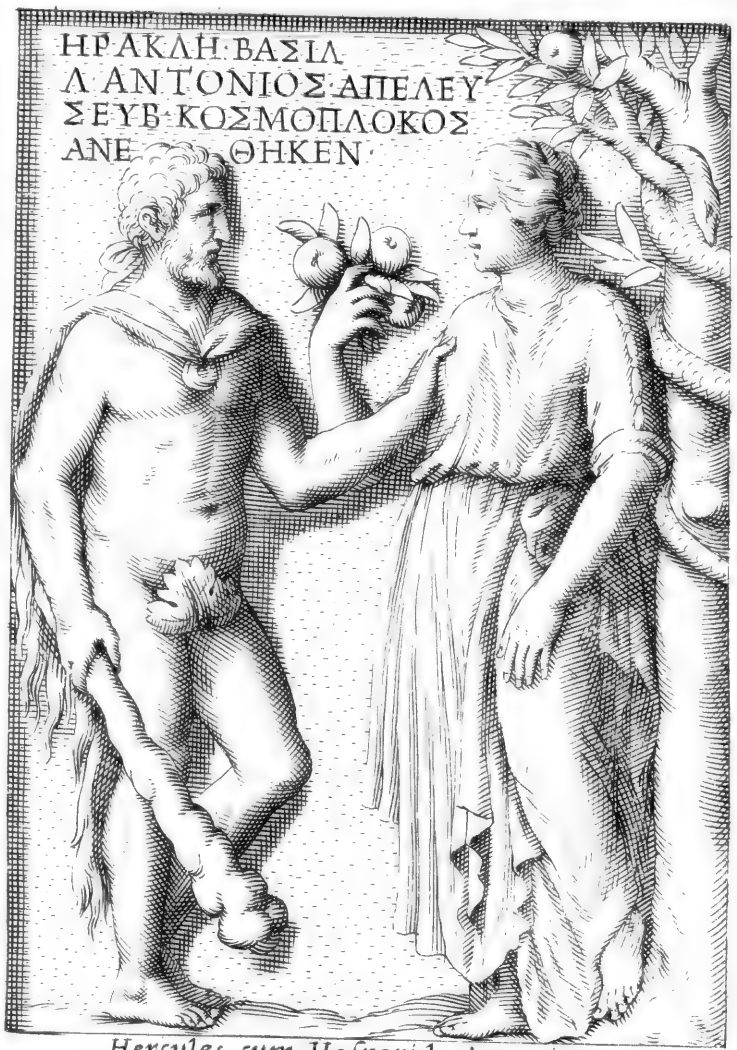

Hercules cum Hesperide Anagninus

Hercules cum Hesperide Beneuentanus

Vides in propositis ornaturis, vt eadem Hesperidum fabula Proteo mutabilior in variis fere vultus transformet. Tam ipsa sibi discors est fabulatorum licentia. Nam præter eiusdem fabulæ narrationem in superiori capite multiformem, hinc priscis in simulacris producitur Hercules inter Hesperides modo iuuenior, modo senior: aut, serpente duntaxat supino, ab vna Hesperidum aurea poma excipiens aut etiam, vtraque serpentis & Hesperidis consopita custodia, suo poma exigens arbitratu. Multa præterea Romæ visuntur victoris Herculis, aurea poma referentis, eum ex ære, tum e marmore præclara simulacra. Sed ille præstat, ille se ipsum alibi expressum vincit nonnullus Hercules qui regiæ domus, à Paulo Tertio Pontifice Maximo & sumptu & artificio prope regali excitatæ in atrio, inter cætera miræ artis marmorea signa, athenensis arte fictis Glyconis exlo priusquam humano restatus e saxo, sic læuam axillam crura, leonina cauda consertus, suffulcit, languide interim pensili brachio reflexamque dexteram, tria Hesperidum mala continentem, sic extendit appetens vt à sudata acrimonia respiret. Sic frontem contrahit, & incubit barbatum vultum in cogitationem declinat, vt nouos labores meditetur. Sic toto denique corpore athletice compacto carnosos lacertorum toros exercet vt e marmore cum vita durius & magis herculeum robur collegerit. Quinetiam artificioso Francisci Permeti, præstantissimi pictoris, miraculo Farnesianus Hercules in hac perbreui pagina marmoreus colossus est. imo vitam vitat robustam & prorsus herculeam.

Heraclis Farnesius

Francisci Permeti

Iam

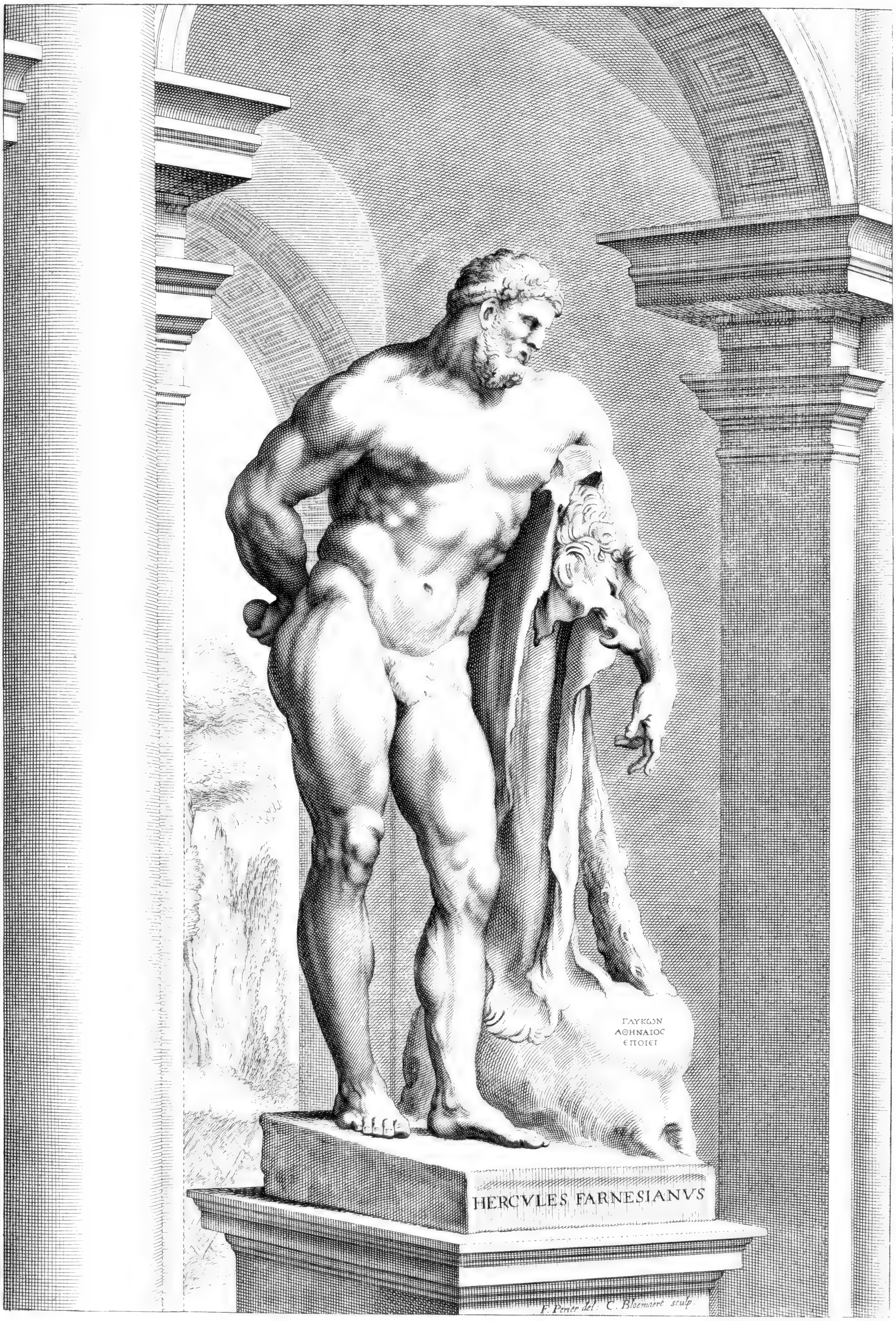
ΓΛΥΚΩΝ
ΑΘΗΝΑΙΟΣ
ΕΠΟΙΕΙ
HERCVLES FARNESIANVS
F. Perrier del. C. Bloemaert sculp.

Iam vero non abſre fuerit, quando Hercules de pomis aureis, quæ Hercules ſit Pomarius appellatus, enarrare. * Cum nullus in quidam vetuſte Herculi ſacrificare admonitus iam ante cæpiſſet, ne ve maſculina, eo ſe maximo malignum honore ducens, immolatum è manibus violentia fugæ euaſit obſcuramque vitam purpureæ morti prudenter prætulit. Quare ut amœnitatis decorem hominibus mentem neceſſitas iniecit, vt quaterna pomo furcularea crura ſuffigerent, idemque taurinam iam in faciem transfiguratum vitæ amſtarde victimam efficerent. Vnde natum Herculi nomen Pomarij. Cæterum eiuſdem hiſtoria ſacrificij apud * Iunium Pomarium ſacerdotem habetur. Stata quædam Herculi aderat in Bætica ſolemnitas, eamque ſacrificij tempus vrgebat. Sed antequam ad victimam tranſmitteretur, Aſopus fluuius, repentino aquarum auctu impetuoſus, moratus eſt moram rupere, qui feſto intercrant, pueri, tum interim ludentes. Maturum enim pulchramque pomum, quatuor furculis ſuffixis quadrupes, duobus autem præfixis cornigerum, nempe ludebant cum imaginem, imo græco nomine ceros malum ſimul & aurem obtinerent. Creditus eſt ea ſummopere puerili Hercules victima delectatus eſſe, vt eiuſdem propterea ſacrificij ritus annuentia ſum permanſerit. Hinc porro a Thebanis Bœotiæ quoque malorum Hercules dicebatur. Iamque vulgato & communi poſtea more in eum vſurpatus, qui potentior fuerit deſtructus nomen inaniter magnum cum erat.

a Feſtus.

Hercules Pomarius.

b Macrobius, lib. 1. cap. 12. in fin.

Earundem Heſperidum hiſtoria & allegoria.
Cap. VI.

AVREORVM mendacio pomorum locum ipſa veritas vel vnius variatum narratæ, vel certe multiplicis hiſtoriæ. Vt autem cum vetere ſenatore a Pæphato exordiar. Heſpero cuidam mihi fuere filiæ quatuor nomine Heſperides. Abundabat hæc ouibus & formoſis & fecundis, quas vulgo aureas propterea nuncupabant, quia rerum omnium conſtitutarum eſſe pulcherrimas. Eas autem propter mare peruentes vaſtator Hercules, pauperem abigendo paratam compulerat nauim, ipſas paſtorem nomine Draconem, abduxit. Sed priuatim quidem Heſperidum quæ tam ad ſe lerat, ſed ſuperſtitioſi, ſed [illegible] Heſperidum poliandi expiandique. Quoniam vero græca vox [illegible] arboris malo cum [illegible] Hercules [illegible] Hoſtiolæ Dracenis contra [illegible] Hercules

Hæc Pabius [illegible]

Heſperi Mihi & Heſperides quatuor [illegible]

a Pabius [illegible]

[illegible] ad Hesperum [illegible]. Accipit [illegible] [illegible] cum versumque Atlas Regem [illegible] [illegible] [illegible]

aſtra, a Dracone ſignificari ſecretum, ſive ſanctorem agnoſcant Herculis enim inſtar [illegible] fatalis, quippe efficax ſimulum, ſol, duodecim labores exantlat, quorum ſignificationem obiit, ac ſpecioſa monſtra ſuperavit. Lucidi vero ſertæ ſunt ubi, aliquam aurea exhibeat poma, apud Heſperides, veſpertino nimirum tempore occidentes præfulgent, quia ſolis in occaſu nascitur eorum fulgor. Draconis demum adjugalantis ingentem ipſam ſimentis aut ſignificari circumquaque ambitus repræſentat. [illegible]

a Albert. de Animal. lib.

Alii mendacium velitur enucleatis tribus videtur fabula docere, aurum enim non alio ſuperat virtutis fructu poſſeruerum quam herculeo conatu maximum, ad nocendum Dracone vigilantiorem, interceſſe. Verum ut mitto per rumores longas & nominis, & ſimilitudinis, & alia, quæ ambages, ab ipſis, a ſtellis, a virtutibus autem mali poſſet interpretatio. Equidem ſatis plane interpretor, fuiſſe olim in Africa civitatem pomiferam lucum & fatidicam pomarii, quæ citrei generis pomi quarti ferebantur, eaque eſſe hortos Heſperidum appellata, quod in ea perirent ſuæ occidentalem oceanum ſpectarent, a ſerpente cuſtodiri credita, qui a ſimilitudine in anguem ipſam ſimulata vertigine circumvolutus occaſo demum Draconi, pomorum arcendi ab Hercule ſponſa, quod interſtitus alii interſuentesque oceani detumeſcente per vices [illegible] tempeſtiva tranſmiſſione ſuperato, fluentorum ſubſtantiæ arborem in Græciam ex Africa tran portent. Quamquam poſſimus cum Catone b Cæſare [illegible] ſtruthocamelos [illegible] ſtruthocamelos eaſdem ex Atlante, atque ex Anchoriis Mauritaniæ montibus primo in Mediam, deinde in Italiam fuiſſe tranſlectas: verumtamen ſimilitudo Medicæ malæ antiquiſſimum nomen, quo diu Græcia, & Latium id genus arbores appellarunt. c Hic habeo ſubjicere, eſſe præterea, qui ſerpentes cuſtodia ipſarum arborum radices, meatu ſerpentino & flexuoſo perrectas, totam exhibent. Nam ſi talis incorruptaque arborea vetuſtate & ætate ſuffulciatur, ſuem vero aut recidas, aut in relabi, ipſa cum arboribus poma deperdi neceſſe eſt. d Fuere tandem, qui ſcripſerint, ex narrato auctore nemore (quæ temporis eſt rerum formam deformant) inſidia aliud nihil extare præter ſtruthocamelos, aram illic Herculi ſacram umbra ſtetili coronantes.

b Cornelius de Cenſor.

c Plin. lib. 16. cap. 44.

Serpentes arborum radices.

d Plin. lib. 16. cap. 44.

Hesperidum arbores pomique nomina varia. Cap. VII.

ARBORVM nulla, vt pomorum, sic nominum Hesperidum arbore iucundior [a] A Varrone citrus Lybica nuncupatur: [b] à Paladio citrus, & citreus: apud [c] Macrobium a Cloatio, & Oppio malus Citrea & Perſica: à [d] Plinio malus Aſſyria, & Medica. [e] Sunt enim, qui putant, ex Mauritania primum, atque ab Atlante & Anchoriario, mauris montibus, in Mediam, ac proinde in Italiam translatam: vnde proinde alia nomina retinent. Hinc vulgatissimo [f] Virgilij carmine arbori pomoque Mediæ regio ſic nomen impetrit:

Pelidia fert triſtes ſucces, tardumque ſaporem
Felices mali quo non præſentius vllum,
Pocula ſiquando ſeuæ infecere nouercæ,
Miſcuerunt herbas, & non innoxia verba,
Auxilium venit, ac membris agit atra venena.
Ipſa ingens arbos, facieque ſimillima lauro
Et, ſi non alium late iactaſſet odorem,
Laurus erat folia haud vllis labentia ventis
Flos apprime tenax. Animas & olentia Medi
Ora fouent illo, & ſenibus medicantur anhelis.

Iam vero arborem Medorum [g] malum citream, & Italia non indidet, hoc etiam Medicæ arboris auream [h] Cretensium hanc planam arborem. Iam videtur [i] Plinius cum [k] Theophraſto cedrum appellare, ob id ſet in contrariam vtriusque mentem: ambiguum nominis Cedrus enim vtrumlibet Thamus affirma circum lo alp nas exeret. Eas quidem in vtra malo emittere quis non videt, dignus eſt qui conſecletur. Verum tamen apud Plinium alibi cedrus & citrus, vt re, hic nomen eo tradent vbique atque fuorum feuicum fumoli odore, verum, quam odore, vera ta [illegible] ar [illegible] fatra vaporatio. Cedrus mali Medici

Alhoc hanc me locus peroppe tum ad peculiarem Aſiæ cedrum genere multoque cem odoratiorem iam. [l] Hæc maior & minor. Maiorem dixi cenera, Lycia & Phœnicia. Nam Phœnicia inſtar nuperi acuta, inſtar myrti baccifera ramoſa, & nodoſa eſt, duram acutum ſi notum quo ſolum habet eaque de causa Orxedros vocat. Arvenſ [illegible] quanus, odore breuiore tamen ac minus acuto ſolano, hac [illegible] minuſcu [illegible] rior, odore præſtat

[a] Apud Plin. lib. 12. cap. 1.
[b] Lib. 1. de Inſit.
[c] Saturnal. lib. 3. cap. 20.
[d] Lib. 12. cap. 1.
[e] Solin. cap. 44. Iul. Cæſ. Scalig. exercit. 307.
[f] Georgic. 2.
[g] Theophraſt. lib. 1. de Hiſt. cap. 10.
[h] Plin. lib. 12. cap. 1.
[i] Lib. 12. cap. 1.
[k] Lib. 1. de Hiſt. cap. 10.
[l] Plin. lib. 12. cap. 1. Theophraſt. lib. 1. de Hiſt. cap. 10.

Di cas

Dulcis virique fructus. Et maiora cedri genus duplex. Quæ floret fructum non fert. Fructifera non floret. & antecedentem in ea fructum occupat nouus. Bacce cupressus plerunque grandiores. Semen cupressi humile. Ipsa vero arbos a tumidis præcipue, atque in Libano monte frequentissima. Quod abietem refert. cedri arbos nominatur. Ex hac cedria, nempe refina laudatissima. Materiæ ipsi æternitas. Hinc accusamur ad Maiores, quibus inter pocula veterem luxus instrumenta Cedrus [a] Atlantica, cupressi ramus, citrus in basi folio, odore, caudice crispioris elegantiæ vena, & mentaro [illegible] fama nobilis quam olim laminæ vitis contra margaritas regerebant. Eam valetudinem Thya non fecerunt [b] primus, utpote stolonum [illegible] eam inclinatam. Sane tam exhibet, quas impes mos, arboribus conflat, cedrum ac citrum esse inter se maxime diuersas. Vtraque tamen nomine promiscue permutato mutuam sibi apud authores operam præstant. Hinc cedrina [c] Plini, mensa citrea dicitur a [d] M. Tullio. [e] Apud Varronem & [f] Martialem citrum pro eisdem citri genus legunt. Medicam vero arborem citrum cedrumque lucifugas complures vocant. Vt merito miram habeam Cathum Cassianum & Iouianum Pontanum viros alioqui eruditæ scriptione memorandos. Quippe a [g] Caucasino arbore Medica fere citria appellatur, vt non à cedro tantum, verum etiam a citro, tanquam solo eius odorem ligneum mutante, prætolata figuratione, distinguatur. cum tamen [illegible] cut ante demonstrauimus, pro Medica scripserint nominis corruptum. Ar vero [illegible] Pontani & aliorum interpretationem citrus a citro differt quod ea sit malus aurantia, hæc citrea. Id autem in Palladio, prædictorum nomen vsurpante non legas. Porro Iouiana Pontani sententiam tam falsus esse, nec tamen probat.

Hi ocyùs differetur citrus. Illa superbos
Sese agit in ramos, procero & stipite surgit
Termite at hæc fragili, lentoque cacumine terras
Prona petit, fixisque cadens incumbit in hastis.
Huic maior foliis odor est, & floribus: illis
Floribus æterna suus restituitur vterque
Stipes, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
Flos illa hæc cernit, medioque inter citrus auro
Hunc inspersa notat postremo purpura limbo.

[a] Plin. l. 13. c. 5.

[b] Ibid. c. 16.

[c] Id. l. 16. c. 40.

[d] M. Tull. de Nat. Deor. l. 2.

[e] Varro de re rust. l. 1. c. 7.

[f] Mart. l. 14. Epig. 99.

[g] Cassian. de stirp. l. 1. c. 1.

[h] Ioh. Bapt. Port. Inspect. lib. 9. c. 1.

Ad hæc non video, cur Medicam malum Rembertus Dodonæus atque eius auctor nomine interpretentur. A hac enim vera arboris vocabulum referatur ad [illegible] nam. Cur [illegible] ratera [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]

Siquidem ista veteres nomina ejsdem arboribus appellatidis didi
Thya citrio lenti. ferminatim adhibebant. Caterùm [a] Plinij Thyam alteram, feren
tem pomum execratum anguibus
deficet acri acidoque alijs verò expetitum, commend
camp[us]. Et [b] Jacobus Dale
Mauros arboris hu[ius] populares & conterra
Arabes alu[m] pala
pomum [c] Arc
antiphra
non erat id pomum
Cæterùm ne
bentur Hebræi,
loc[um] es
Tabernaculorum
bor [d] Hadar
pretium dest
Quæ ha
tamen sequentius interpres, qui eodem in codice Azat filius dici
tur,
præcedens & relatum vocant. [e] Dar verò participium esse, fruc
tum verbi [f] Dar
interpretatio
certe, fumetis fructum toto anno in arbore habitantem. Atque cer
loco expo
latuit. Inter ea, quæ manu exarata reliquit Ioann. Habelæ Cam
Mehtensi parvus Leonardus, Episcopus Sidonius, ad orien
populos Apost
manuscriptus, hunc
Conradus Parmensis, Rolandi Leucadiensis
tribemo, eadem
mos
Hæc
eius verbis scri
liro

fumo agro cum aliis nobiliſſimis arboribus, tum præcipue Medicas, a
carum in primis prouenire: adimique vulgo centenis arboribus pau
tantum, quam fructum primi conſequeſtur de Iudæa lumendum dum
na fuerat lege tantum Cæterum antiqui & antequam vitia etiam
num perpellere regis luxuriem poterant, ipſam Tiberias vbertatem
ſpectatoribus ſtupori eſſe ſolitam Quare ad eam Ligurię oram,
cui nomen eſt ab oppido Sancti Romuli, quem vulgo Sanctum Re
mum tantum nunc Aquiſto menſe incunte confluunt ex Polo
nia Germania Maſſiique mercatores luxui conpotores in eum
vium mari circa tamdiuque paſcuntur quoad ſuperueniens
dium per nauſeam exſtodium moriantur ſatiati pomis
eligant, quæ plane integra & ſine vlla pulpæ turgescant Qui
etiam in alia Cyrenaica ora, ut Ptolemaïs dicitur, quod ego
ſuper dicta ex epiſtola conſerta manu vera ſuppoſita, integri
tate ac lepore ſimilima, hinc conſumunt & magnificant ſe
beſſu deinde Tiberiadem non adeo [illegible] pe[illegible]
qua periſcelis eſt adiacet Sinagogam [illegible] qui
plimi [illegible] ſudore laudatam expedita [illegible]
ſe gum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] conjectura est. Nonne enim exercs poeta [illegible] volunt, Medicam suo cum pomo arborem, licet alio nomine, nempe Assyriam appellant, vbique Assyria Cupressus. Inquiunt Sortasse nonnulla putat Valerius Trephoeum quendam [illegible] cum ceteris arborum veterum apud Plinium [illegible] nomine memoratis nobilem, ac fœmineum hanc medicæ [illegible] eundem nominis horum quod parua admodum & [illegible] pomum, quæ horum tum & præcipue Veneris [illegible] Nam [illegible] alle amen quæ [illegible] pomum [illegible] erat. Neque vero [illegible] [illegible] [illegible]

de cujus vel ficta specie, falsoque nomine tam poma concertant. [a] Nec vero desunt qui ea Dephilo & Aristophane grammaticis eadem Medicæ arboris poma, græco prunorum nomine appellent. Cocc mala, sive prana Persica, & ab acido sapore Oxymala, nec non aurea persica. Sed controversia ista rem nihil tricas verborum amantibus relinquamus. [b] Denique certum nonnemini est amoris fructus & nota, quod utrique aurea species, nec undique gustu, non sine amaritudinis mistura blandatur. Ut propterea res amara dicatur amor, quia mordet, quisquis amat. Cum autem sit amor voluntaria mors, dulcis est & amara res.

[a] Apud Clarum Interpretem in Dionysiacis.

Malum ob amoris fructus.

Nonnullæ etymologiæ. Cap. VIII.

PLACET jam, & fortè decet non satis exploratæ hortensis hujus Nili caput græcis in fontibus inquisitare. Cum igitur cedrum [d] Græci, quia κεδρόω τὸν ἔλαιον, nempe oleum aculeata est, κέδρος ἡ κεντεῖ, quod est pungo: sive, ut [e] Varinus Phavorinus ait, κέδρος ἡ κέντρον, quod est aculeus, deducant: sunt qui citrum ab eodem verbo non absimili vocis affinitate oriundum velint. Verum mihi ab ea radice putant ita citrum, qua spinosa est, eadem propterea etiam esse probabiliter existimant. Accedit autem fortasse Plinius Ereliensis, qui citrum a cedro ita libenter secernit, ut ambo vetustissimi, ideoque Græcis consuetissimi, quasi duo diversorum generum arbores & poma, nec communi vocabulo nuncupari. Sed Atheniensis vocabulo hoc est Horus Apollo, quem tamen haud nominant, pomo nomen impositum arbitrantur. [f] Hunc autem esse verbum opinor, quæ dicta est κέδρος sive Cedrus, a Th. Hoc enim Epicharmum cum pete consentiendum. Et tortasse ut oppidum Cerdus, omen cerdi licet sic Cedrus pro Mauritaniæ. Ceterum [g] Isidorus arborem ipsam asserens [illegible] Etymologiam duxisse videtur, quia cedrum sequatur, quo calebat ut ea primum ad Arabes & Afros, utrumque cedrum, tam re fra quam nomine accepisse. Ita vos cedrum ipsam restituam patria voce شطران Chitran, sive, (ut idem est, etiam شطرا Chatrān appellatam. Verum de primo in citrum [illegible] simili appellatione deducitam affirmat. Inde Deos redire ad Cimbros, apud quos primum ejusmodi vocamen [illegible] ingeniose commentatur. Ut mortalia vocabula tam & humana transmigrent, quam Adamum non [illegible] sed cum [illegible] asserat, planeque Cimbrum factum in Mesopotamia. Cur non [illegible] gitur appellatum

[d] Etymologia cedri ex græco.

Mala cedria ex etymologia.

[e] Etymologia citri ex græco.

[f] Cedrus urbs Mauritaniæ.

[g] Isidorus arborem cedrum ab Arabibus accepisse.

[h] Cedrus Cimbrorum.

quod magnæ porro [illegible] honore præ[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [

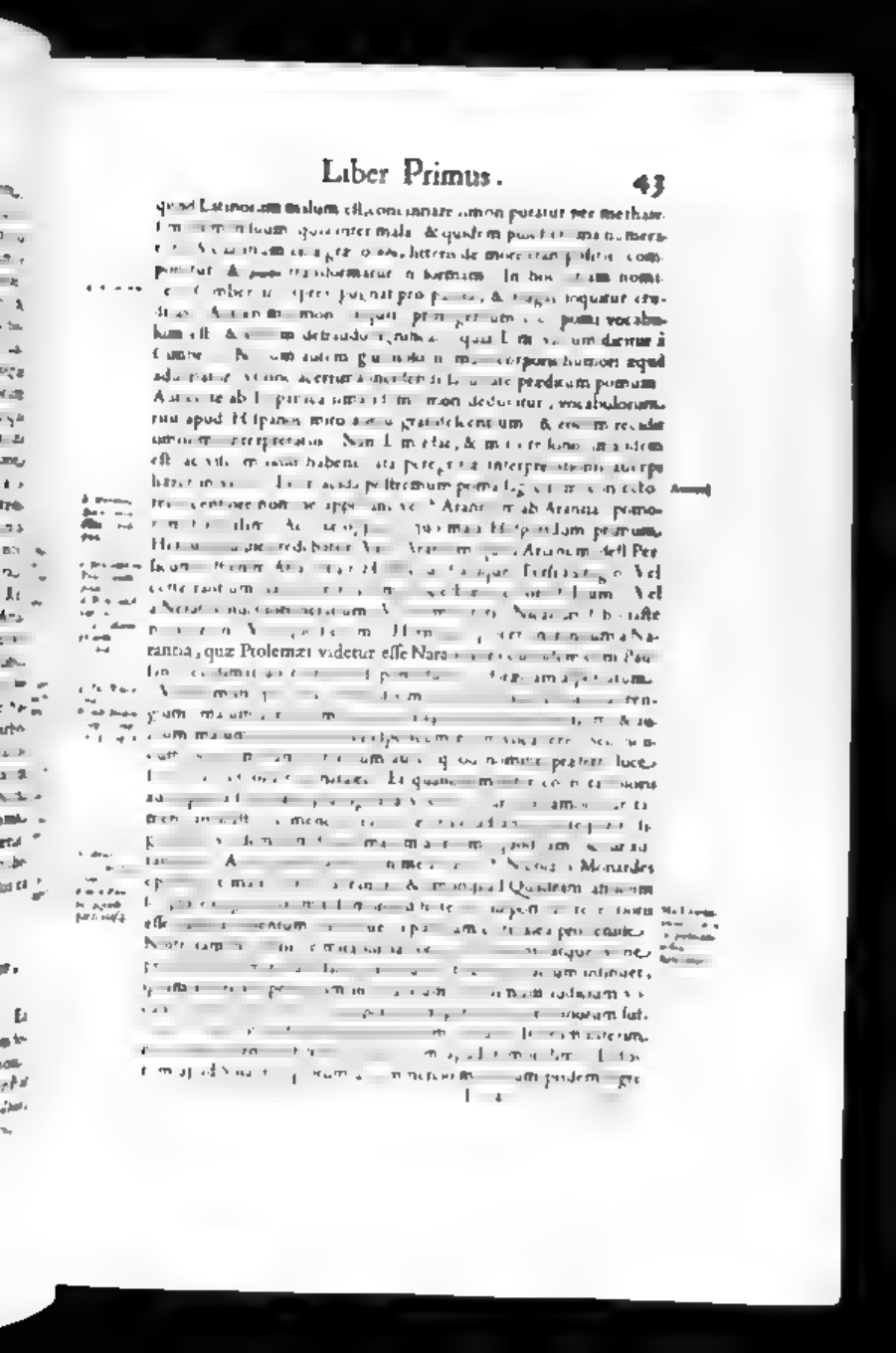

[illegible] gatos, id genus possem nostrates aduenæ inuenere. Neque sunt [illegible]
[illegible] dulcissimum [illegible] operam nauarum. Romam nuperas hic [illegible] aduenæ [illegible] commentus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quam apud Bezabar. Denique aliud genus est rotundiore [illegible] quod militar praedam mercatur & crudum ab hostibus [illegible] [illegible] [illegible] Lucretium in fida pace tu vanis ge- Lucretius
[illegible] pericula Limon. qui Beschmanarum lingua vocatur Sumbuo. Alii [illegible] [illegible] Lesbam gentium appellant, [illegible] [illegible] habent [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non differe[illegible] [illegible] arbore tu Se
[illegible] [illegible] [illegible] [

cas aurea mala decem misit, & altera promisit, pastorale videlicet ac vulgare munus: cuiusmodi non fuissent mala citrea, quæ id temporis, Augusto scilicet imperante, pretiosa erant & rara, quippe necdum in Italiam translata. Equidem fateor eo loco (quanquam est, qui mordicus illic etiam mala citrea tueatur) aureis malis cotonea, seu quæuis alia viliora, atque (vt idem cecinit pastor) siluestri ex arbore lecta poma, vtcunque in aurum inclinata, minùs propriè significari. Aio tamen, sola, quæ scribimus, ab acrimonia nomen italicum deinde sortita mala, Hesperidum auro splendescere.

Aurta mala etiam alia poma in auri colorem inclinata.

[a] Quamobrem audiendi nequaquam sunt, qui pro arbore Medica, malum aureum ferente, rhododaphnen, siue roseam laurum intelligendam putant: nempe qui rosam pro pomo, laurum pro auro venditant. Nemo etiam, hortatore me, [b] Apuleio subscribat, Medicam arborem & citrum inter se longè diuersas esse pugnaciter contendenti: cum eidem consimiles vtriusque descriptiones, & omnium ferè interpretum mira consensio apertissimè refragentur. Neque tandem [c] Oppio credendum, quanuis apud [d] Macrobium confidenter affirmet, malum Medicam & Assyriam, idest Virgilianam citrum à nostrate differre: credo, propterea quòd ingens illi statura tribuitur à [e] Marone, statu hæc modico humiliter assurgit. Sed animaduertere debuerat accuratus alioqui scriptor, non æquè locis omnibus arbores adolescere: ideoque citrum patrio sub cælo, calidaque temperie amico in solo maxima capere incrementa: frigidiore in plaga timidiùs ac demissiùs eminere. Sin autem (quæ probabilis etiam est interpretatio) æuo eiusdem Oppij mali Medicæ species tantùm aliqua, velut aurantia, in Italiam translata fuerit: necdum quæ propriè dicitur citrus, procul à patrio solo cæperit peregrinari: appositè scripsit Oppius, alteram in Italia generari malum citream, in Media verò alteram.

[a] *Io: Baptista Pius in annot. prior.*

[b] *Lib. de arbor. apud Serm. 2. Georgic.*

[c] *Lib. de Siluest. Arbor.*

[d] *Saturnal. l. 3. c. 19.*

[e] *Georg. 2.*

Horti Hesperidum in Italiam translati. Cap. X.

Hesperides Africam relinquunt.

MONET me recens Italiæ citrum generantis mentio, vt exponam, quî factæ Italæ sint Hesperides Africanæ. Postquam hostilis barbaries Africam obtinuit: obbrutescere cæpit in ciuitatibus humanitas, & siluescere in agris amœnitas. Cultissimos quoque hortos Hesperidum vastitudo & calamitas sic deformauit; vt alter peruigil non ad custodiam, sed in exitium Draco; alter etiam non triplicis pomi raptor, sed vniuersi decoris hortensis euersor Hercules extitisse videretur. Quare vt sibi suisque aureis malis consulerent Hesperides, vtque aptam reparando po-

mario

mario ſedem conquirerent cum arboreis reliquis, tanquam cum Dryadibus, ſe candidiſſima fuga eripuerant & viſendæ ampliudinis ſylvam prouiſte horrorum ſe penes Gratiæ vndarum Veneris & gemmis in animo errore diu veriſatus, non ſine laudentium obſequio Tritonum. Denique immenſa æquorum ſpatia, diuerſaque oræ ſimulachra ſecundo mundi ſinu Italia obiecta, ac ſuperimminentis vtrinque fluctuum molis inconſtantia cuncta timuit. Rabidi veli impetu arrecti remi, naulagia vndis formidanda ſpectu ſuperantia. Ac ad errabundi ſoror bus incertæ regionis longæque aciei ſimilique ad propoſitum contemplationem variam, cymbæ concham appellant, ſe cum ſuis ſocia ſtella pandit. Exercitatiſſimi nautæ duces gubernatoresque Cæſaris ſuperbi vt in ſcopulis, & ſuis ſyrtibus ſibi ſecuri ſolebant, pulchritudine cuncta ſuperantis loquax error ſuæ mentis decoquendo, barbo nouam ſuæ formæ imaginem Mauritanæ fabulæ, quo omnes nempe nouitate ſuæ mentis vertit, aut bullarum, quæque corpore mutato ſuccedit, memorem harmoniam omnium in terra, deorum imbellis infelicem exegio Sol, de Capitolinorum vrbe cadaueribus nempe ſuperbum calorem mitigat, propenſus ad Italiam Heſperides hoc oraculo inuitat.

Reges Nymphæ, aſtrifera formoſa Caſtanea
Progenies, patriis ſelecter exul ab hortis,
Quam regio poſſet Auus, quam nomine regnas,
He perimo perire, Heſperides V os nomine amico,
Vbere ſed glebæ molles cæloque ſalubres
Extera terra vocat. Procul a natalibus oris
Hic patriam, hic regnum, ſimus. cineriſque, hortos,
Sima vbi fortunatum maiore reperimus aurum

Ea vitæ o o o Aſpice ne ſe totum [illegible] ab aſpectu deorum ad ſua ſe retractum comprimat. Aſpice Deplorat vterque loci ſpecies, [illegible] Nymphas per marinos ſpatium ad optatam portus meam ſuppetrantes horantur. [illegible] Oræ ſalubritate ſuperbiæ horrorem ſe mentis [illegible] ſuperimminentis [illegible] tum vitæ, animo quam vere exhemeræ [illegible] dum [illegible] Heſperidum maximus [illegible] materiarum [illegible] Tuo [illegible] nos [illegible] ſos [illegible] nos [illegible] ſi [illegible] ſi [illegible] ſi

runt. Cum hæc audisset Iuno, ait: Quoniam per amicum Æglecum rum Iouis, Martemque meum hostes amicos ac ciues meos, vos tuus Neptunus, Solus Deorum, ea audacia in cædem meam perendum ces & mandatum amorum, quæ ipsa cupio dirimere, gemmabo (ita, inquit, erit) mihi quoque omnium pestium, quæ vnde natum mare est, quantum mare denatum, Argo, ad Hesperidas, & Lacum Nymphas, & Lacum pomorum, quæ tam sæpe eas pertemnis, horum nam hortorum memoro. Et vos, & nostro deorum omnium arborem Hesperidum, vbi vos sitis, Vobis vos, inquit, ego Hesperus, vbi vos sitis, in primo nobis dicere, quam ero Iunonis nomine præmium ad eos, quorum vestram, Hesperidas vocatæ, Hesperides bene gratias hos vos virgo pomi pomorum tam ve dum quibus pomorum tam ve dum ego, ego dabo. Ab quæ hortes regionis hæc urbes & rura obire, ibi nones opportunes mis dare, vbi cum tam re ervum in Africa pomarium re ervum in Hesperia hortu numerem ut Hesperidum. Cæterum ne ego vestris hortis ex deandi, Hesperidum nunquam ad tam Iovis hortum Argeum amb pia pugnatum, Hesperidas per mare vectas pia prospicium, gerunt, cum hortum bonum gratiam accipiunt restituæ. Ex vna cum Iovis horum dictum progeniæ regnum vbi cum ego ager cum eos dis ut Ex Iovis hortum fuit cum amicis cum vi Iuno cum Argeum parma ut erem. Ex que arbor cum ex, Argeum apud mum ac gerer vique hortus ut cum arbores cum mus, cum Iuno, Iuno, Saluoj Iovis tulem & iucundum Iovis hortum dum ac appidum cum Iuno cum concessit Æque Iuno Iuno, Iuno arborum, perpetuo ver sit repore secundam, transtulit o mum mo am Ar ute. Den que Hesperidum, a rantiæ mus ut rem cum Bru ac telluris tum Campa ta ac, delicias omnibus portuosa, pellexit. Licet autem Iunonis singulæ pomarium dulce s nocis dictitarint Hesperides. Regiam tamen hortosque communes in Vrbe Roma, deorum omnium patria, stantendos esse decreuerunt.

Iam

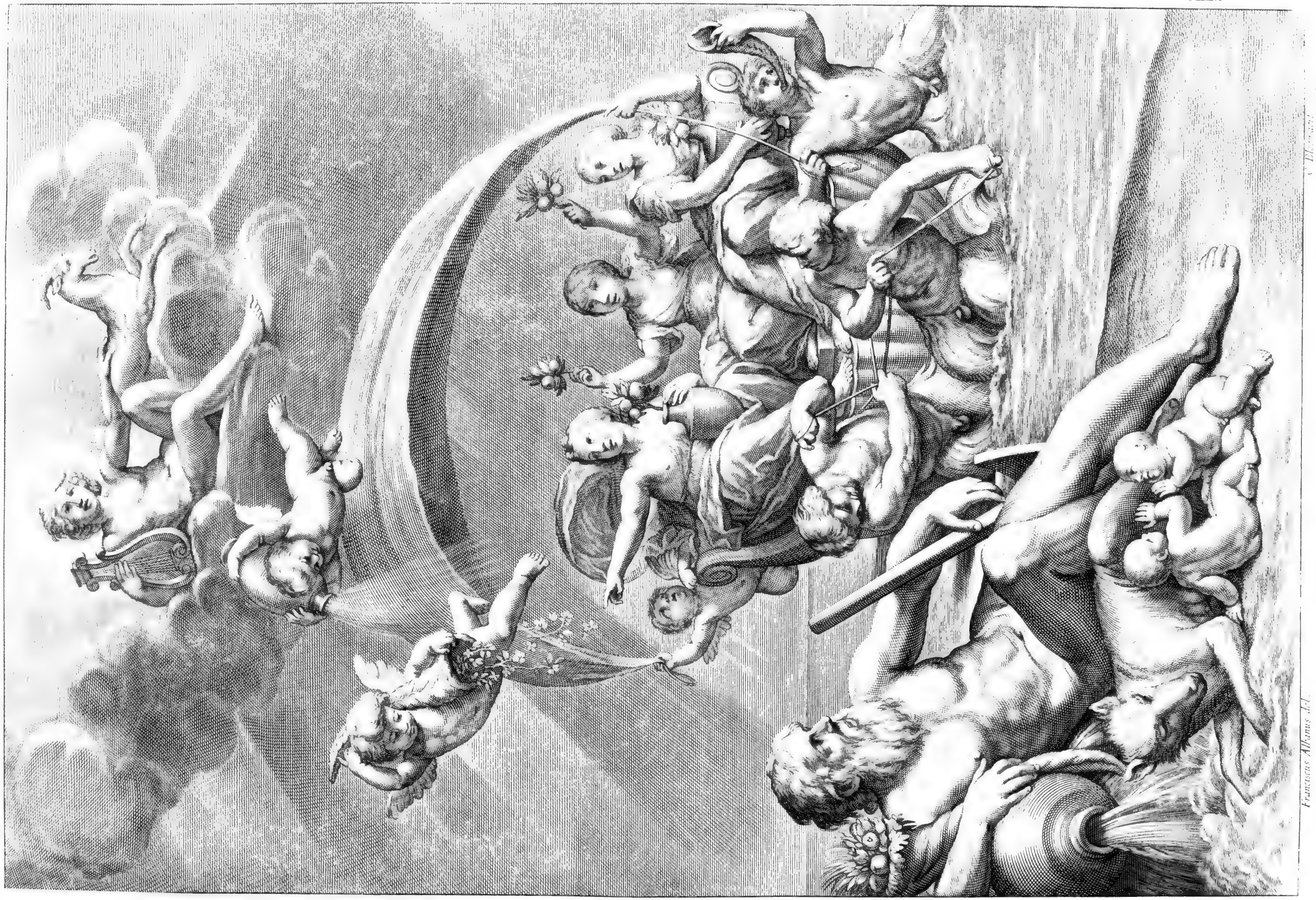
Franciscus Alkmus Jnv.

Tum verò quis numeros omnibus absolutus in graphide ejus non in
[illegible] Quamvis enim in auribus multa occul-
tamen [illegible] pingat aegrè abesse pagina. Causam ego, mare, ter
tam graphice complectar, vir in Francisco Albano in veritatem pro-
[illegible] rerum in artificem parem ingenio mirandarum
[illegible] mundus gratè utinque meritum ornatum
[illegible] quæ ipsa mens tua in Albani pictoris mundum agno-
[illegible] est ornatus atque concinnus [illegible] corpora
[illegible] hoc venustiore decorari decentiore
[illegible] fusiore colore distribuendo
distinguere. Forte [illegible] eminentia quoque vultus arguere, ne pul-
[illegible] ut ore [illegible] Albani hoc ipse pingi
Gratiæ videantur. Vis [illegible] nuda denudat
[illegible] sanctæ
[illegible] fallaciam re[illegible] veritatis arte quidem [illegible]
facessam industria. Tam [illegible] est autem eo plurimum [illegible]
tione [illegible] pingendum, mentis [illegible] pulit
illud, Diligentia facit. [illegible] pingendi genere pi
cturæ bono [illegible] tam complexæ declarant, ma-
gnum [illegible], & [illegible] magni. Multa fuerit opera qui
pervolat [illegible] numerandum obli-
[illegible] Verùm [illegible] ambulans cum si
[illegible] Ille [illegible] quia
[illegible] Apol
lo [illegible] Apollinis
[illegible] Flora & Ceres. Hic
[illegible] & Vulcanus [illegible] Tales [illegible]
Tam [illegible] Tum [illegible] quidem
[illegible] [illegible] Est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

constant gratissimo humani victus mendacio reliqua Planetarum errores quibusdam ipsarum, tanquam cœlestibus comitibus, disserta. Vt ad Verospiæ domus virtutem cum Vaticana purpura, tum cæteris nominibus fortunandam astra ipsa e cœlo deapta, iamque in domestica cum cœtum ascita, humano benignoque aspectu conspirasse videantur. Et inficietur quilquam, suum esse apud Verospios Ecclesiam, quando priuatos intra parietes Deumque suum, & sua sidera norunt? Cæterum summa licet Albani decora summatim ex parente contigere. Nec enim suos ad gloriæ mediocritatem a primos parit educatque Bononia. Ex quo mari fede sequitur, [illegible] ut ad Italiam appellentes Hesperides aurifera aurea speciosior Albani graphis in hoc opsarum volumen inducere. Ita spectatores allaquitur expicta pagina. Qui pidè ne arguas non exaudire, nec ille surdus oculus est. Et nos quidem amicis operis tot pulcherrimis aureas opes otiose contemplati sumus. Illud iam superest, vt pretiosum lectum fructum cum Hercule, tradendæ cultoribus hortorum sedulam admoneamus pruinamque ad Æglen, inter citros ingeniè rutilantem, transeamus.

ÆGLE

AEGLE
SIVE
MALVM CITREVM
LIBER SECVNDVS.

Rerum ordo tradendarum. Caput I.

VT aurea citreorum silua & oculis & animis iucundiùs vsuiusque perlustretur, euparatò ac velut in quincuncem ordinanda est. Primum igitur horum genera pomorum, deinde communem eorundem propriamque culturam, postremò ad humanam vtilitatem voluptatemque excogitatum vsum membratim exponemus. Et quanquam vnam ne quà nostratium, quà externorum suffragio colonorum vnam fere eandemque cultionem postulant mala. Medica varietas, parique studio colitur, quicquid aureum videtur citreis tamen colendis paruum plurimum placuit communia præcepta præscribere. Nam quæ prima sunt ac generalia, priore loco tradam ut opportunius & omnium publica in principe citro congruenter præmonstrata cultio ad ceteras arbores facile traducetur. Pleraque igitur quæ de citrea malo dicemus, de consimilibus dicta arboribus existima. Quæ priorum in primum continent, differo monita exercitiumus. Quam præterea singularem curam harmonia matris & autantia desideret, in earundem peculiari tractatione docebimus.

Cur Medicorum malorum cultura citro cedit.

Mali citrei genus multiplex. Cap. II.

IN plura non obscurè discriminis genera malus citrea discedit. Diuersitatem generis arguit facies arboris, pomique diuersa. Mira hæc, atque grata varietas fieri creditur & naturæ ingenio, & artis margine. Sed super hæc etiam varietate variant, ac de more dissentiunt mortalium sententiæ, suosque dissensus in arborea re facile ramos habet, dum quisque genera ex indu-

Varia citrea genera & diuersitas.

indicijs non æquè conjecta, eaque solum numeratis quæ partio pe-
culiaris feracitatis videri in solo [illegible] partiatur in species. Nos quicquid [illegible]
cum colono experientissima partitione [illegible]

Malum citreum vulgare. Cap. III

LLA olim consuetudo hospitari, nostrorum tandem [illegible] fuis facis de facie cognoscitur, animis tamen lineamentis & comparatione describitur. Ac Theophrastus quidem [illegible] & Irachines solio consertur acutæ spinæ pyriques [illegible] intercursantibus obsirmat. Ioannes autem Ruellius cum [illegible] longam frontem [illegible] rem [illegible] coloribus capiamus. [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]

Sed per autumnum prouentus vberior. Hæc est peregrinæ pri-

pius oblonga, a medio tumida, in longitud nem ſtriata, cute ver-
tuoſa, languide flava, odoris aut ſaporis vibratilis aut mediocris, carne, præter cæteros omnes præcipua, tum undeque ve-
medulla in decem fere ſpicas diuiſa, denſa, ſemper aci, nu-
nibus perpetua, & magna ex parte manibus aſperſa denique ad cibi delicias, & ad cordis aut ventriculi accommodata. Hujus arborum magnitudine incremento gemmisque circum adjungunt duo
cius aliud quidem, at odoratius galbaque poſtponendum. Tertio numerant loco citreum vulgare parvum, bonitate primum, ex arboribus proventiens humiliore cui tonum brevius & viridiſſimum
ſtos item contractior. Ipſius autem pomi cutis ardenter fuſca ſatis
arans odoratiſſima. Medulla modice succulentaque acris, concretione
nuus, denſa fere ut cleri, augmentata, feminum ferax. Ita nonnul-
li juniores, ut dem cum coloris ſatis, & ſane pernis humis, non aſſen-
tior. Nam & in temperatiori regione atque uberiam temperiem, & in inſitionis eſſe cuiusmodi ſtatione varietas poteſt & eadem ſæpe arbos, matrum inſtar noſtrarum, maculas, incrementa, fœtus ex-
tur, eorum duntaxat aliquo ne, aut ſ mper ſtatura traxes enormi
ter grandeſcente. Vulgatorem ego citreum accepiſſe alterum Corcyræ, Cretæ alterum peculiare ſeus vetuſque prenj quamvis in
tientu ſanum quippe ego cum aliis interpretor filium ſum, nempe ſ mine nat m hu ſque ad integrum. Et convexum quidem modico intremito pleræque duci par, ſed oblongius in corce aſperſame ruſoſo Cretenſi pomo appellari & carne infulſum, ſuccoque defectum medium vero ſ racerbum, cubus quintaxat odoramus ornandisque, aut veſtibus aromatum noxa tuendis adhibent. Sed cretenſi perpetuo ſcabrum, durumque, acerbitate illaudato, nomen inde genæ fecerunt mali citrei Mazacarus.

Varietates.

Citreorum deſcriptio.

CITRI FLORES

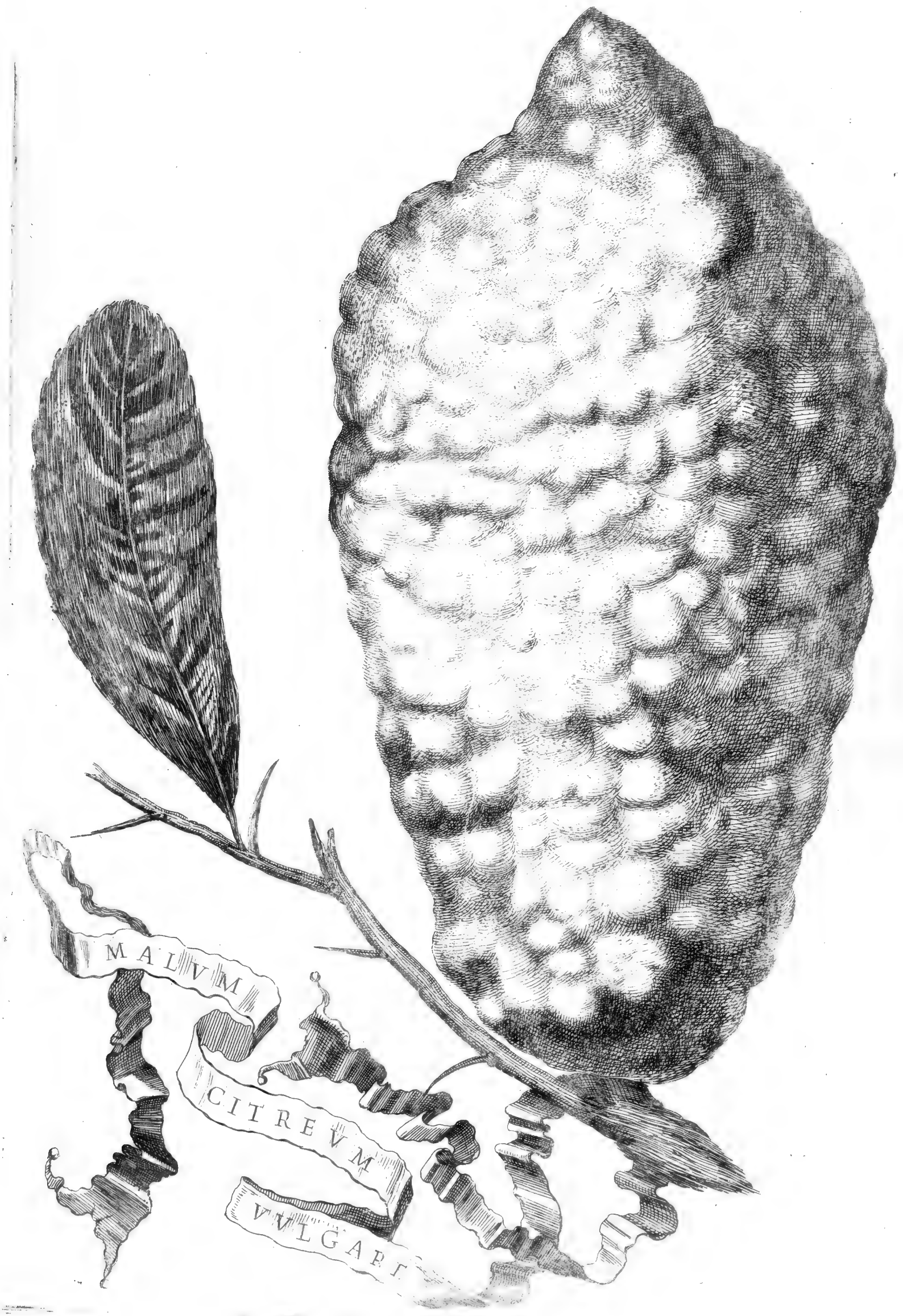
MALVM
CITREVM
VVLGARE

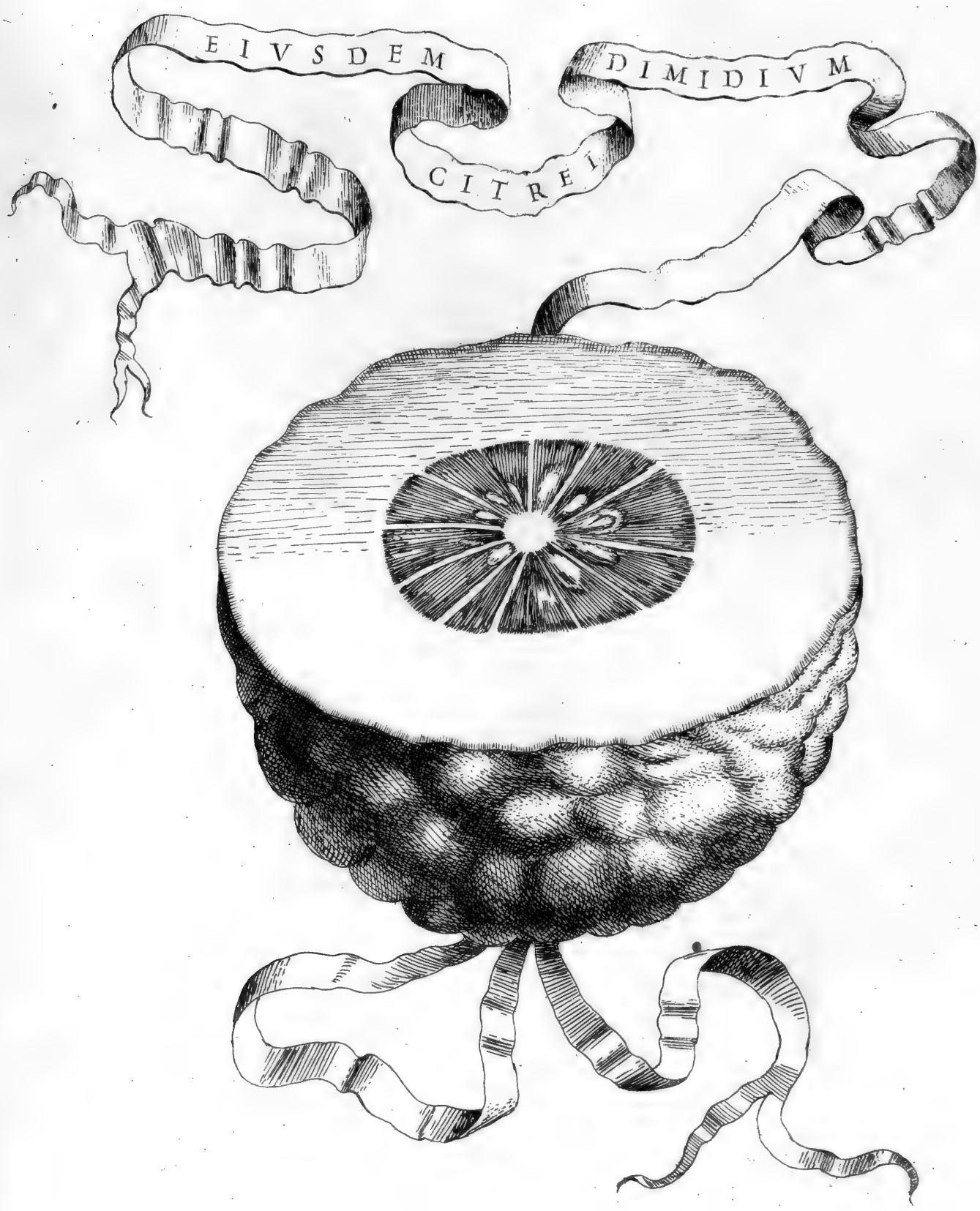
EIVSDEM
CITREI
DIMIDIVM

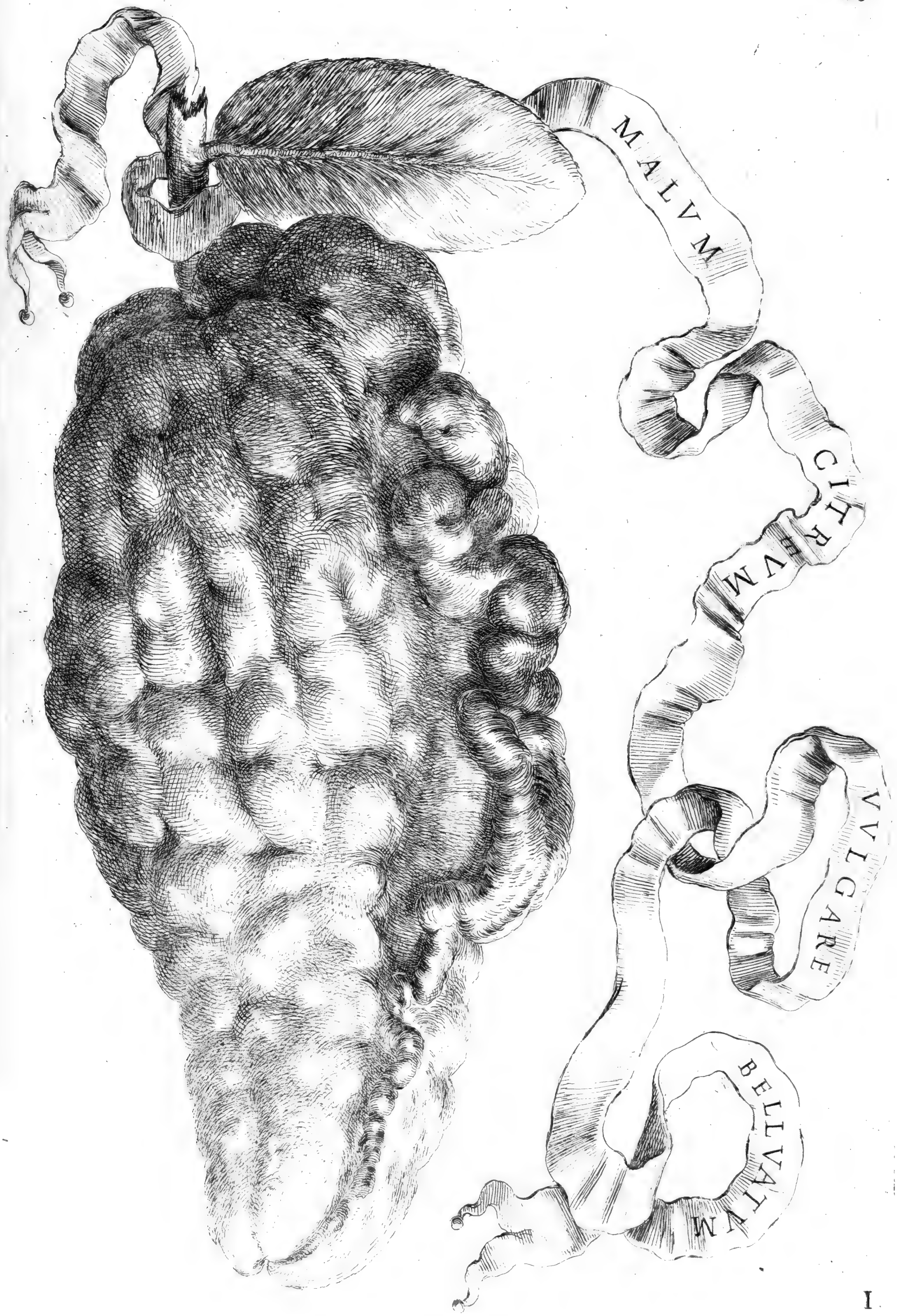
MALVM
CITRVM
VVLGARE
BELLVAT
UM

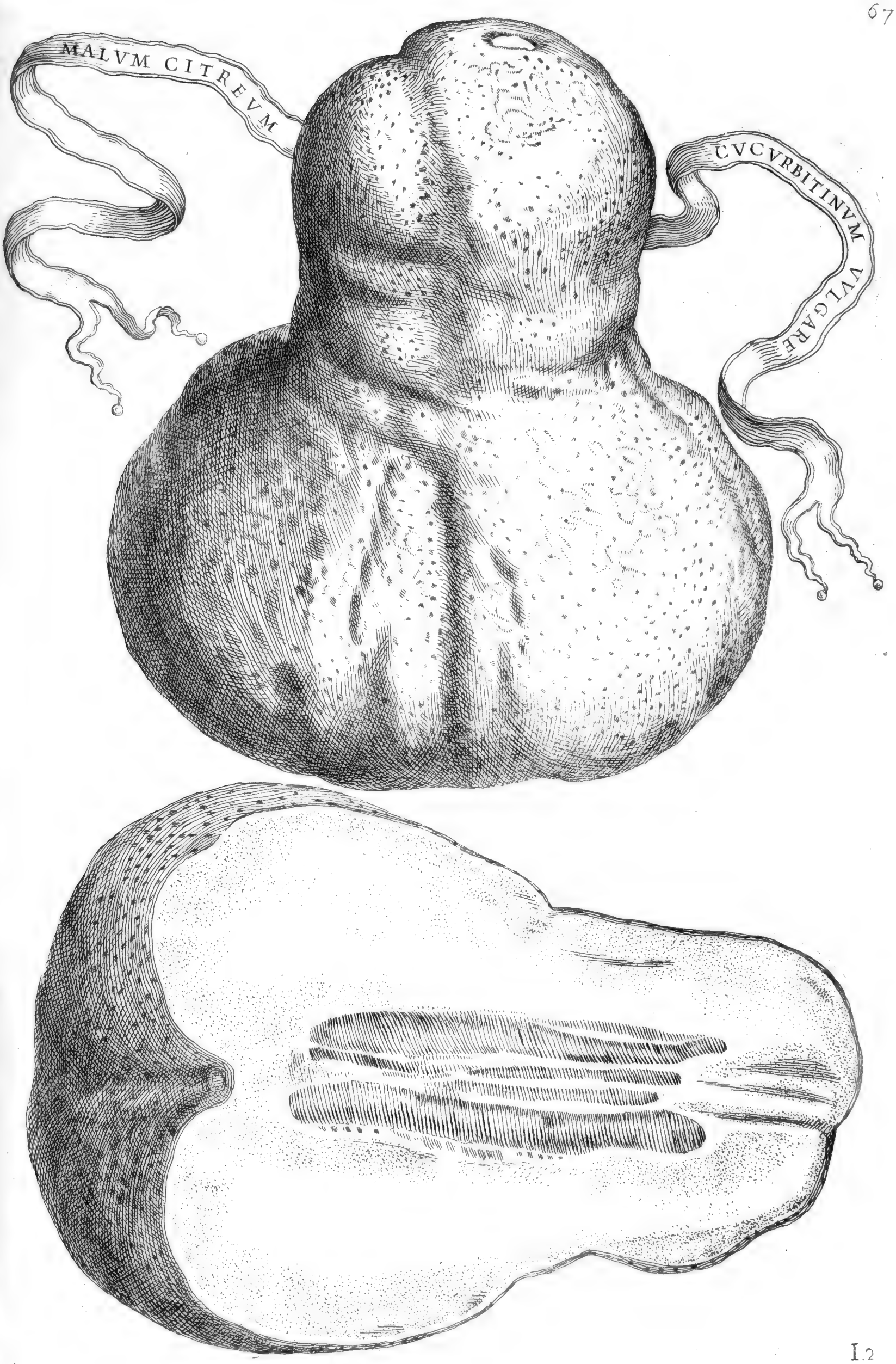
MALVM CITREVM
CVCVRBITINVM VVLGARE

Naturam arte gemmas, Vaccem dum vera fingas, quæ voluimus hanc Vaccinium Lamarckii.
applices pomo nouoq; proinus truncho efficaxve quod in pyro ac malo solo adsciscitur. Quæ cum vo-
luissent hoc grande portentum Alexandro Magno, ne in tot laboribus terrerentur. Alterum hic miraculum esset, vt quæ ingentes pomorum species laudantur. Sed rerum omnium pestis Auaritia. Manus carpere, ora mandere nouerat, ne in rebus quidem ad dignitatem natis truncis cessauit parcere. Dum in duralbum, dum ferum ingeniorum truncum conferebatur. In prædium vt quemque citrum vaserit colonia, quamuis ambitiosa, cultura, nec alium illa præterea peculiarem curam adhibuerit, ita fert. Et quamquam ad arborum toto ferme Ita ut Mi-
nore tractu cultores coirent, magnoque haberetur in pretio magis tamen rhegino propter miram humanitatem, cultumque clementiam, terra cultum accolarum imitatus, tam vegeta existit vt, minuente pretium copia, eo eadem vsus horiorum fere vsus tam hominibus quam pecudibus impunitatis præbeatur. Et hæc quidem horiorum ornamenta proditæ vbertatem cultorum sane magnam. Veruntamen hinc quidem omnino haud ille Fructuosis
illam res habet cultum, latis omnibus celebratur. Va enim in Hispania per unum hominem a Rege Ita gratificandi nomen natus, verum etiam a cæteris pro tantum amœnitatem omnium fere in pace regum. Celebrantur hic cæteris inter voluptaria maxime hortus Arabes in ho-
mini a Vaccinio patria, et cæteris arboribus quæ ad nostrum cultum Hispanici.
adsciscuntur, omnium rerum hic ramum sumpsit, et cum ramum antiquis [illegible] hinc hominum vitiose [illegible] hanc partem traduxit, & vitiosum per stirpes ac cæteros annos. Hominibus hæc parentibus hortus ab aden insidentium, incertum. Horum certe repræsentabant arbores magno numero, ita ut hinc quoque ficiles atque insidiæ, arundo a cultoribus degeste. Ar vero aves appellantes quæ laudebant quæ hos arbores continebantur ad [illegible] cuius, tuta, tuta ab Canonicorum [illegible]. Episcopi tolum plumque pauimentum quadrato ut rotula, perpetuo, & vitet arvoris crustis inducta, contractum. Vt appetum cum conuocarent cum eo ne meruerit hispanum Elysium. Veteris arbor vestigia remanent amœnitatis & cure parce is examinum reqnar sane parentum sine hominum amœnationum nomine cum arboribus inculti atrocibusque perueruita lop menta. Tum vero arcem arbor Va est amœnitatis Christophori Columbi ornamentum vita, cui nomen Trois, voluptas ab [illegible] tractum e cui deridere ambo arborum sepes, & peramp [illegible] vrbibus cum e trino disseperenta, ambiguo & vario tempore [illegible] e marcia [illegible] cohærent e vbique adeo Hispaniæ fuit & talia, vt aspectum nulla ea parte transmittant. Sed vt Rhegium

Hispan. ad Hesperidum

...rum ex Hispania redeuntes ... pomorum secundarum carrorum ad ...ternum prope infinitum argui: rhegninorum curum concerta... tio, quæ ludis bacchatoribus debebatur, de ...rocter ludicris, ...singulis per biennes recurrebat. Arma iuni, ...ti nocentes ...bernabant ...mittebat, ...fuerum ...ocr perdurat ...pare, quæ ...ateæ, quippe ...immitia ...to, ...mia ...pomorum ...circa ...tumnas ...rum & ...ut ...e ...lucibus ...as ...ossæ, ...n hunc ...ulum ...am ...abeunt ...comparat ...ura ...Hæc certaminis campus, vere Martius ...mes ...que ...ulum Martiæ ...templum ...ocr ...lectorum ...ium ...primendi ...Bac ...ducor ...rum ...ab decursu ...ro ...ca ...i ...ruarius ...que ...i ...emoria ...ne ...rata ...Factione in ...rte ...duæ ...pars ...alia ...aperta ...ocr ...ata ...vera ...inferens ...Hæ ...ocr ...ur ...ocr ...Victoriæ ...ocr ...ocr ...hostis ...suos ...ocr ...ocr ...ocr

vrbe eruentum, & sanctis purpuraque Ipsendale permunitum. Ma-
lorum loco ab interiore parte propugnabuli pendebant pocula ex
amabus Amazones, Bacchi comites, gerebant, pertinaxque mo-
lebat ibi manere. Sed postea in ipsarum expugnatarum mœnium
ercitum arma sumere. Diuersa ac cum diuersis pugna. Ita ma-
tiplex ac cum pertinacia & quidem ex parte ad extremum vtraque
Pausaniæ scribunt. Extrema vero vtrinque pars tum maxime
robore fuit, ac per grauis adhortationes. Iucundi vultus eos, &
mibant strenuos, conspectantur matres, & Adam pueri, coniu-
lius, & quæ ipsis ea pars erat amicæ & soror. Vt quæque ex ordi-
confortare, & suos tubarum natalis sonitu clangere ad rebellem
bellum excitabant. Inhorrescit ira pectora, & mortem ex
vltæ clarissimam putant, per quam vel in hostes, vel in suos
Vetustissima fuit. Cum expugnationem ex ea tam inexpectata
ex omnibus vnam animaduertissent, & certatum vtrinque
pudor, ne ipsi pepercerunt portis, infra ligna inlatis corpo-
id compleuere, & ita vtrique [illegible] ut [illegible]
impetu [illegible] quam [illegible] Dea
Mars illis [illegible] vocem ea re [illegible] ad ter-
rant. Euulgatæ postea [illegible] & magna cædes vtrinque
gaudium hostibus, qui præsidio [illegible] ludos edidi-
terrupere. Ita [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
enim Fauius Iosephus affirmat, in Alexandrum, qui post Aristo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

morum vbertas ætatem auream, minimè laboriosam, sine operoso
[illegible] ab ipsa colonia circatur apertis reparescentare. Scire hos etiam
[illegible] est quæ Matronæ præferent mala citrea, parum hal ere acris
[illegible] odoratæ ac temperatis abundare quæ gentia vere vegeta lacteque
[illegible] pœna puerpera [illegible] bo. cam pomorum inuantiam in albio ut in
[illegible] nam [illegible] ætatem de [illegible] ater parie [illegible] atque illa vero est [illegible] rum,
[illegible] ab [illegible] ad [illegible] boream [illegible] ne [illegible] ant
[illegible] [illegible] [illegible] [

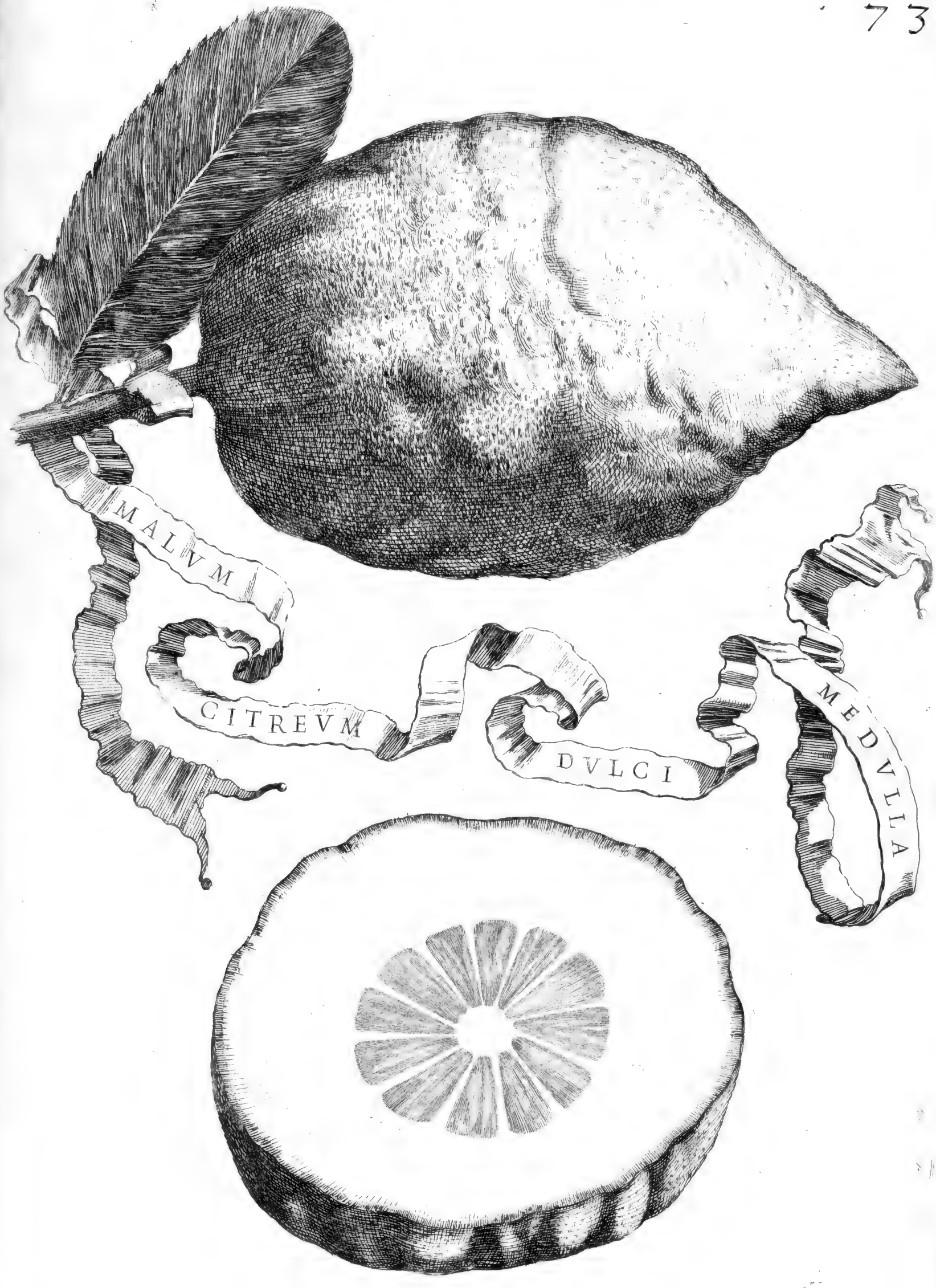
MALVM
CITREVM
DVLCI
MEDVLLA

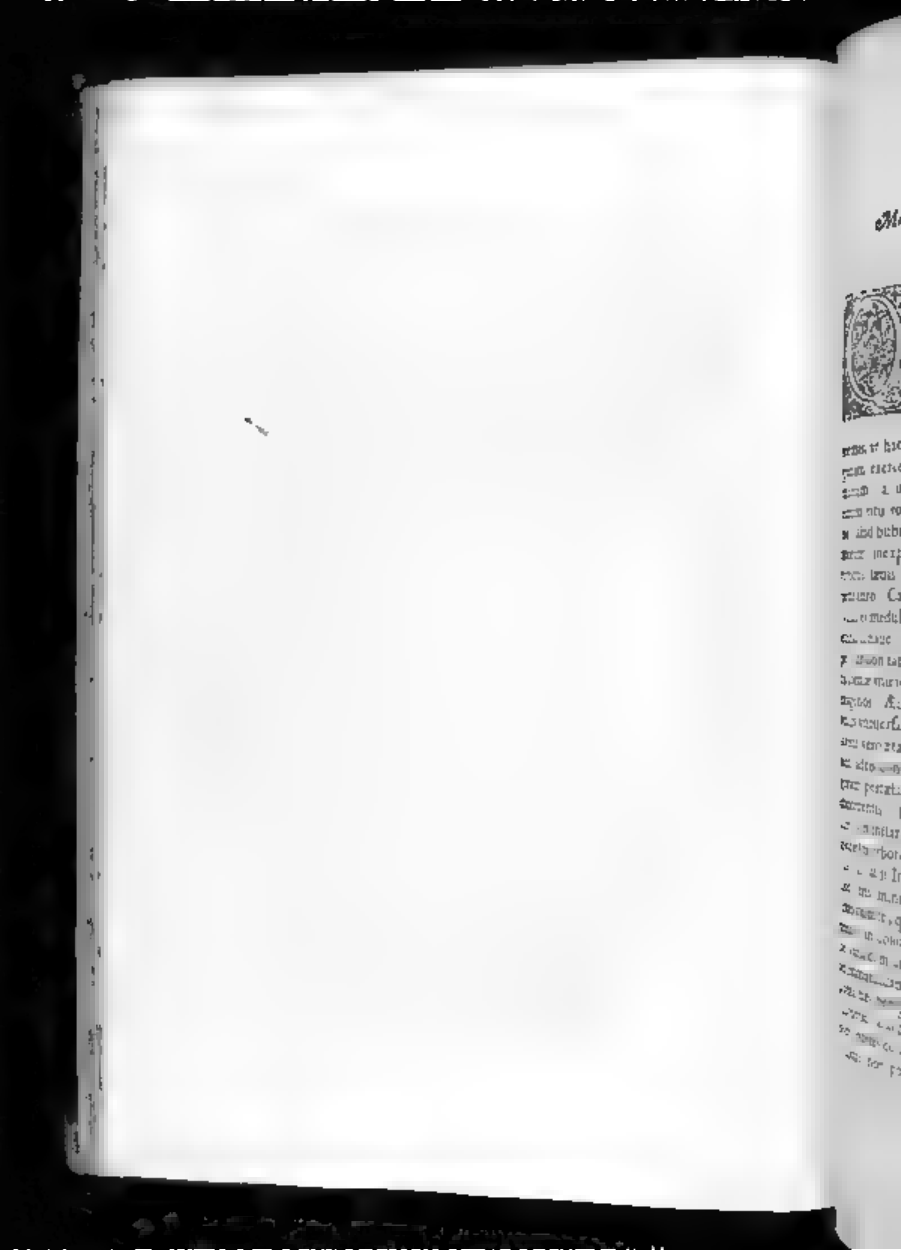

Malum citreum deguamm seu multiformis. Cap. V.

VÆ pomum pariformis varietate mirandum citreis citrea vulgaris arborem superat procerae staturæ, crathore trunco, densioribus ramis, longe spissiore longiore, viridiore Cortice magis pallet Aculeis brevibus, ac frequentibus exasperatur Cæterum multo laudatiora pomi nascuntur licentiùs, adeoque varias mirè docile fingit formas, ut hac in arbore natura eadem non artem pomariam sed figuram exercere videatur Aliud enim digitatum expandit manum aliud brevissimis extremis tuberculis Vsitatur hoc autem ritu tollitur [illegible] pomi cacumen. Hoc harenæ, illud bubulo more [illegible] Sed [illegible] omnium figuras pomorum, [illegible] Pomi cortex [illegible] fulvoque flagrans auro Carnis [illegible] Nucleus [illegible] & in gallus tenera. Non remedium [illegible] vesti pomi [illegible] Pauca semina, quæ [illegible] Nemo [illegible] [illegible] Interemptum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diagnosis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

r An porro quia vis cedo in genitalib primum impet male i
mus tactis cum ſor eoidem ne ſe de crebus & fatiando ſo
more defecta, medio n coma a re ſis ut volume graviſe me
ſcua & ferm ne aut pror os pr pe def ſ Et nacte ad
dem philoſophicas inter ſ ſ ſ ſ .

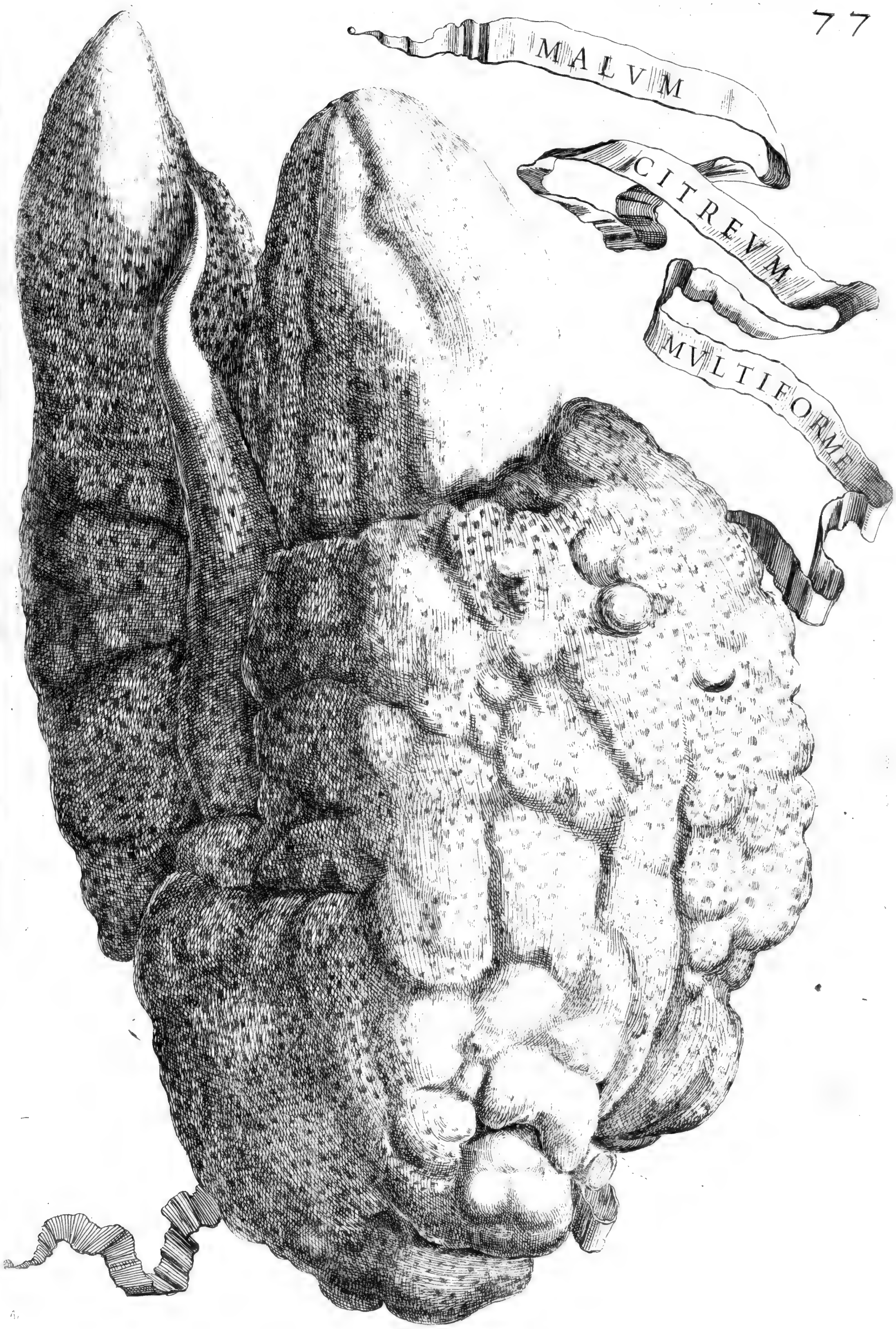
MALVM
CITREVM
MVLTIFORME

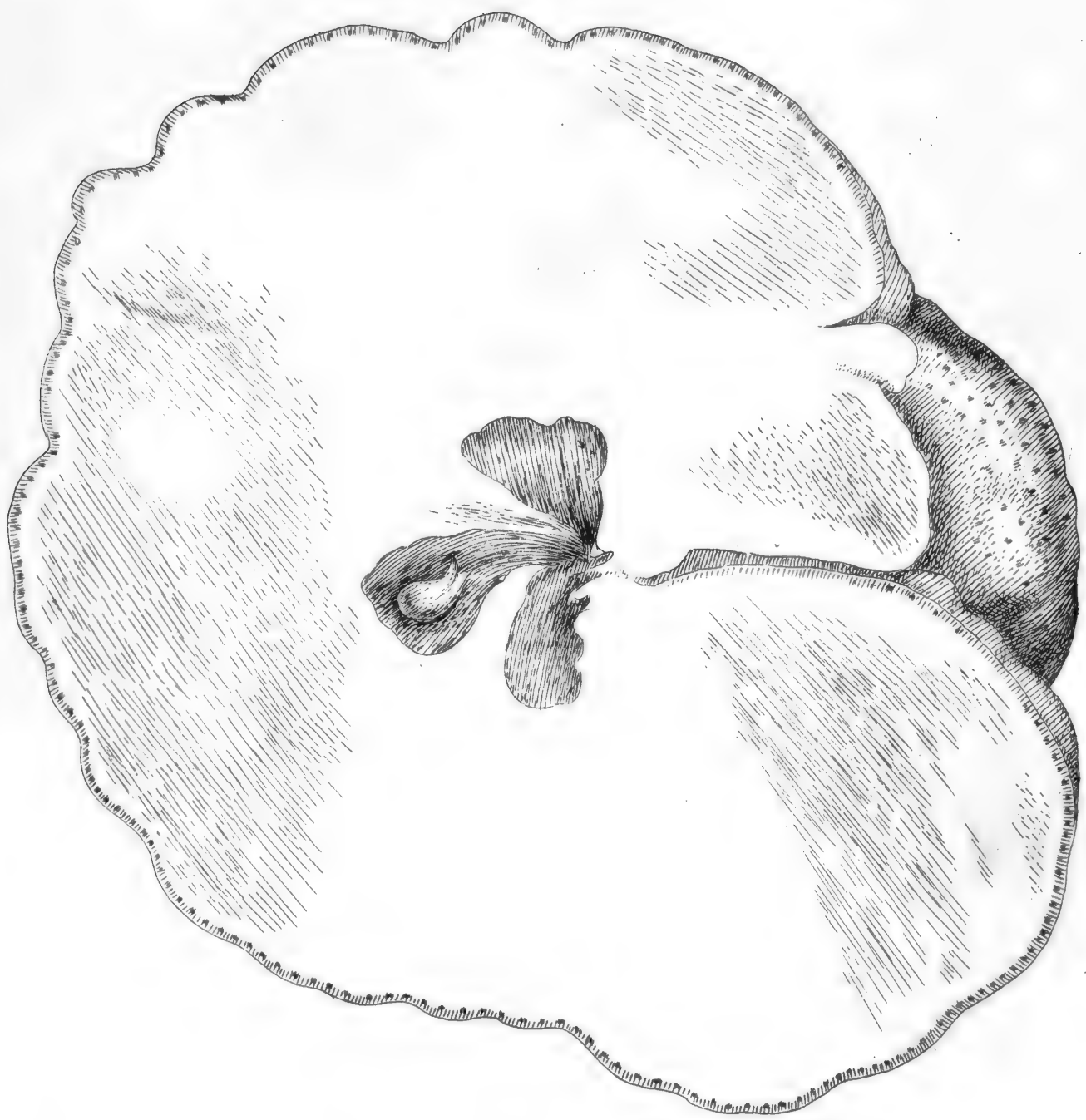

IDEM CITREVM DISSECTVM EIVSQVE SEMINA

Audite iam vniuerſi, quotquot diſtimini per terrarum orbe mortales, audite vocem. A pede Pythonis primum originem ducit Pythius. Iam vero compactos gradu ſeruat fugit ſub imo ſuero tragicæ tabulæ ſaltum. Cum olli quidam Apollinem interrogarent, quis eſſet vir bonus? Is ait, qui ſuum animum in recte ſpectandis rebus gerat. Cum populo cumque Praetore laureati pedes ipſi ſuos manus, Apollo, canoris ſtamina ſonorem adorem. Athenienſes Apollinem Pythium nominabant. Athenienſes Apollinem Pythium & Muſicum nominabant, ſuadente Socrate. Solemnibus ergo ludorum ſignis cum cerimonia, & in maxima celebritate ampli perat ſ ſ ſ

tus ludum puellarum Apollo [illegible] ato puberis duce ac modera-
tore Cleomede [illegible] peruc[illegible] Mu[illegible] [illegible] [illegible] al[illegible]
mus Apollini [illegible] [illegible] nomen, ac Musis feriatur.
Tum hic, prius aegidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
protoque corpore deum[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alpheo undas
canora potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
rebat Alpheo pa[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
notos nymphis & cultore[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
& Harmonium nominatos. [illegible] [illegible] [illegible]
diligenter in mutuis [illegible] [illegible] [illegible]
laud[illegible]preth[illegible] Post Harmonium Le[illegible] [illegible]
dem natu imperium [illegible] [illegible]
pore ob aetatis [illegible] Diana [illegible]
phus veram a mutuata [illegible] [illegible]
tonitu. Inter [illegible] [illegible]
pernem mub [illegible]
informandum [illegible] Eum ego ad
hanc Urbem, doctissimi [illegible] & Arcadum Arce
mus deductum [illegible]
buendum curavi [illegible]
rum. Tu hic in primis & [illegible]
cem te amare & colere, [illegible]
bodierno [illegible]
minum & gloria quotidiana. Eam [illegible]
lectus Apollo [illegible]
pethomenus primo [illegible]
deiissima purpuraui[illegible]mque decus purpuram corona & ambire
debuit vu duas rosam. Ipsum Apollinem [illegible]
nem a Harmonium & [illegible]
sat. Deinde perge [illegible]
fulgidum gratiarum [illegible]
horiarie [illegible] Apollinem [illegible]
cente. Jam coronatum [illegible] Dianam
Principis amplectitur. Sed [illegible]
rem gratias nos fabu[illegible]
Permitte mihi [illegible]
lo. Sed canorum [illegible]
na triumphus. Quo [illegible]
obstrinxit. Quare [illegible]
glorie mee summas [illegible]

[illegible] Parnassi studium [illegible] vbi, ab exilio ardua superare, ad eruditionis veritatem valor eundem [illegible] interque musicos Musarum plausus triumphem [illegible] Apollinem memore laureatus. Tunc Apollo iuuenem perbenigne complexus, digna communera elt, inquit, ista, [illegible] indole cum [illegible] quæ nobis illustro in Parnasso vindano adolescat. Ego te hinc meis egregium comitem potens vero tuum. Ego deductor optatæ in Iede Istium. Cum hæc Vulcan, in [illegible] suum reuertens quæ [illegible] um Harmoniam & Cupidinem theatro in vertio plaudente, [illegible] [illegible] [illegible] Parnassum. Locus erit in Parnassi Musarum & Apollinis Regis loco in opere monstrandus qui, quod ingenium & ingeniolos ephebos voluptuarie [illegible] nomore sibi & Musis vacantes claudat, Ecrevum Ephebeum appellatur. Hæc ea monstra timor peperit ob Apollinis lucem [illegible] vestitur. Sed ut Pegasi ortum prosequar, quo [illegible] Gigantum chorumque pestem Deorum perpetuo vernantem flores. Eadem ebrius cantore ad cœna pocula [illegible] quam deinde in [illegible] numerosis [illegible] rebundum. Ab [illegible] vagili, deinde [illegible] Gigantum [illegible] Parnassi, musæ flentes. Aurigæ, [illegible] Pegasi [illegible] blando [illegible] musicam ut. Certamen indictum, [illegible] candidatis in hunc [illegible] modum educatur. Reputum est primo [illegible] quam [illegible] ad [illegible] & peritiæ [illegible] [illegible] Musarum ordinem erant. Hæc autem adhibenda erant [illegible] [illegible] [illegible] Formandi [illegible] [illegible] [illegible]

secretiore Musæo cum suis Lauris cum celebres pompæ fas habuit
[illegible] Tot inter an-

gustias ægrescebat Harmonilli corculum: grauiterque ferebat, in-
re, o Musarum sede regnante virtutem seruiliter vapulare: seque
a muliebri abiectis Cacomedis alloquio consuloque discidio. Quare,
quam vnam poterat in penuria opis alienæ, prudentem ipse sibi
ac raptus faciebat medicinam, nempe constantem in agitatione,
plusquam marina tolerantiam, ipemque consecutæ felicioris tem-
pore tranquillitatis. Cum tantam Vafronis diffamandam ferre-
non posset, vulpinæ dexteritatis Musculum submittit, qui animi
sensum, non eminentem in vultu, calide in voces eruciat. Is æsti-
uo die Harmonillum rogantissimal vt in siluulam secedat lusuque ca-
noro fam iuuiter cum amico suspirans, mitiget æstum canticulæ ac
mordacissimorum canticum curarum. Vt alienam facile prouocet con-
quæstionem, simulatis ipse obtrectationibus præit. Suadenti can-
tum amico, quam dolorum imperans, potius indulgendum
ratus Harmonillus, vna concedit in secretissimi nemoris peropportu-
num vmbraculum. Interim ab detractore Musculo clam præmon-
tæ Vafronis & Tricruris oppositi specus opacissimum latibulum oc-
cupant, inde quid rerum agatur dicaturue arbitraturæ. Sed musel-
lus Harmonillus, insidiarum inscius, cum prius sodalem Musculum
ad fidem iureiurando adegisset, amarissimum dolorem in-
querelam suauissimam sic eliquauit.

Heu quo dolorem carmine
Soleris Harmonille?
Vtroque Præses nomine
Terreique vulneraque.
Vt vulnus vna duplicet,
Rabiem dolosque iungit.
Meis colorat fastes
Pœnis dolosa causas:
Nullo nocentem crimine
Crudelis vsque vexat.
Heu quo dolorem carmine
Soleris Harmonille?
Furoribus Vafronis
Crudelior ministra
Ter cruciat ipso nomine.
Quid ore? quid flagello?
Heu quo dolorem carmine
Soleris Harmonille?

Nil

Nil Harmonillum carmina,
Succurre tu sodalis.
Tuque aura, nympha garrula,
Leuis aura, silueolerex,
Miserata casus asperos,
Mes ejse fama lusus.

Ad [illegible] dolorem, velut in ferus, [illegible] Sed [illegible] Camoenis Virgilius & Theocritus praecompatricia dua [illegible] & [illegible] Mantuanus, vallis humanae, [illegible] Orpheum impetum accusat. Et [illegible] Musae celebrabat in pueritia Mopsum, hipedem [illegible] Musae cum versenum quae [illegible] Sed [illegible] & [illegible] Harmonium [illegible] Moses pedum pulsu [illegible] Cantabrum [illegible] & [illegible] Hesperidum [illegible] Hesperidum [illegible] Ad nostram Harmonium

cuisse.

cussionibus crepidans nocentes mas nollet feminas fuit aere d[e]
rumum exilium infaustemque vitam pertæ, quando nos, inquam,
tellus nulla recipit, vos maria saltem accipite ac demergite Cum-
que se præcipites dejecissent, nonnt mare vel naufragas hospitio re
cipere Quare inter undas terrasque pendunt n asperrimos scopu
los, manan[t] ate animi merito, pide[f]cente, oduruerunt A. ole
scentem quoque proditorem vitrix Apollinis ictu puma pede non
claudo, ulcerata est Nam in aeram bestiolam de[f]cente corpore,
Musculus nomine creatur in murem Eam sane vindictam transfor
mationem cum ipsius nomen, tum indoles exigebat, ut q[u]e clande-
stinam perniciem, innocent mo[r]tus erat, ad lacebr[a]s, amina us furtim aliena corroderet donec muscipula supplicio vitam ad[i]ret
At verò Apollo e tri recentis mutilatum ramum in Rhegino solo de-
pangens crefce, inquit, opport no loco in arborem virga, maleficarum iustissimis fœminarum poen[a]s deridisme fructura Paret ra,
statimque spatiosa fit arbor Exinde Rhegino in agro ad inimicorum inuidiam scopulorum fœcundissimo se nemore citrus digitata propagauit.

Equidem

And. Sacchi. Rom. del.
C. Bloemaert. sculp.

ro, pa[illegible] formositatis iuuenem, Leporis astro insidentem, [illegible]
team m[illegible]is pretty sagittam iacere Credas eas pulchritudinis hu-
[illegible] consentaneam sibi

vitam, viuere, videlicet non vti garem, sed cælestem: nec tamen voces edere, quas cæteris silentio coquuntur. At bene habet. Vocalis est hæc pagina in laudes eiusdem: cuius amœnitatis vitam docet, & fabulam exhibet. Hic enim vero non simplex fama, sed multiplex canit, vbi musarum singulæ canoræ Famæ sunt. Hic Parnassus reuiuiscit, vnde Pictonici nitidi meritis laurea contexitur. Hic denique Harmonillus meus, elegantem in arborem transfiguratus, foliis flore busque odoratam, & aureo nitore illustrem vmbram gloriosis laboribus respirantia commodabit.

Cureti sunt. Cap. VI.

Ad Meridiem cum vergit.

EA demum conditione natura cœtus apud nos voluit hospitari, vt meridiano tractu, mundoque feruidiori adiacerentur. Igitur domicilij mutatione quamuis nostra tam ciuis, non tamen à se ipsa degener, cælum, non indolem mutauit vtique cum [a] Pontano canam

[a] De Hortis Hesp. lib. 1.

Sole suo, gaudeque calentibus aruis:
Et patriam æthiopem memini, mauriſique arua.

Vsque adeo ipsas quoque rupes ac scopulos amor patriæ tangit, vt aureæ nemoris africana tua natalem exigat plagam, quamuis remota, spectare. Cæterum torridæ regionis æstus ab ardoribus oriunda, humani aquationis impatientissima est. Quare naturæ arrisuræ monumento à Septentrione debet auertere: cuius si frigidis afflatibus inuretur, expirat, gelidaque anima exanimatur. Ergo si lapis, eundem audi [b] Pontanum, canoro eleganter oracolo hic monentem

Defendas à Vento Africo Aquæ Hesperidum.

[b] Hic ubi nentem

In primis fuge ſubitos mala frigora cæli,
Afflatus cane threicios boreamque nivalem,
Quique hyeme sparsi de vertice cauri.
Quod ſi non aëra poteris ratione maligno
Frigus, & ærysi compescere flamina venti:
Obicibus cohibe, ac ſummi molimine muri,
Aut olea, & multa prudens circumsege lauro,
Aut valle occulta, vastique crepidine ſaxi,
Aut vbi celsa ſuis obſtent faſtigia tectis.

Hæc ille. Quæ quidem in auraneæ tutelam præscripta tenerioris ni

is

nedos circum tuendam iussus traduceretur. Caeterùm aborum-
noxam ventorum vt cireo caueas, sic [a] idem canit

; eu flantibus euris

Ne noceant, memor auricem, fue obsice ferro
Praerupiorum operum, longum crepidine fasci.
Aut alueria procul depulsa verbera lauros
Aut circum amoena abigens testudine cingo
Atque austro tuearo vna, atque vredine falsa.

Sed in carinis curreni faciebat nasemus. Curreum ab austro tuendo citrus, quæ similium contensione colon cum meridiana sue australi plaga debet aduersa [b] accontorendos ipsius [c]. Ponam monitu

apricum ad solem ventosque tepentes
Vergas agri?

quæque arborum loca, vt ailerit [d] Florentinus, maxè innatur austro, vndis humectoque altitudine grandante, & boreæ spiritu affigurat? Equidem hoc explanationis ponte lectorium [e] ontam locum transmitto. Auster ventorum is dicitur [f] mer[illegible] gnem, vndeque spirat. Hic citro pestilentia in vero tempore vendo, cum præsertim violenti [g] hiems flammeo totum patrat [h] cæleste vredinem emittat. Quapropter romanus [i] ab exortum adm[illegible] illum ait vos Medicæ tebrorum dantes [k] quæ [l] [illegible] [m] [illegible] bor[illegible] vt [illegible] solum australium [n] [illegible] [o] [illegible] [p] [illegible] vero cum [q] [illegible] [r] [illegible] & maritimis quibus humor exundat [s] Itaque [illegible] [t] [illegible] [u] [illegible] [v] [illegible] [w] [illegible] [x] [illegible] [y] [illegible] [z] [illegible] [aa] [illegible] [bb] [illegible] [cc] [illegible] [dd] [illegible] [ee] [illegible] [ff] [illegible] [gg] [illegible] [hh] [illegible] [ii] [illegible] [kk] [illegible] [ll] [illegible] [mm] [illegible] [nn] [illegible] [oo] [illegible] [pp] [illegible] [qq] [illegible] [rr] [illegible] [ss] [illegible] [tt] [illegible] [uu] [illegible] [xx] [illegible] [yy] [illegible] [zz] [illegible] [aaa] [illegible] [bbb] [illegible] [ccc] [illegible] [ddd] [illegible] [eee] [illegible] [fff] [illegible] [ggg] [illegible] [hhh] [illegible] [iii] [illegible] [kkk] [illegible] [lll] [illegible] [mmm] [illegible] [nnn] [illegible] [ooo] [illegible] [ppp] [illegible] [qqq] [illegible] [rrr] [illegible] [sss] [illegible] [ttt] [illegible] [uuu] [illegible] [xxx] [illegible] [yyy] [illegible] [zzz] [illegible] [aaaa] [illegible] [bbbb] [illegible] [cccc] [illegible] [dddd] [illegible] [eeee] [illegible] [ffff] [illegible] [gggg] [illegible] [hhhh] [illegible] [iiii] [illegible] [kkkk] [illegible] [llll] [illegible] [mmmm] [illegible] [nnnn] [illegible] [oooo] [illegible] [pppp] [illegible] [qqqq] [illegible] [rrrr] [illegible] [ssss] [illegible] [tttt] [illegible] [uuuu] [illegible] [xxxx] [illegible] [yyyy] [illegible] [zzzz] [illegible] [aaaaa] [illegible] [bbbbb] [illegible] [ccccc] [illegible] [ddddd] [illegible] [eeeee] [illegible] [fffff] [illegible] [ggggg] [illegible] [hhhhh] [illegible] [iiiii] [illegible] [kkkkk] [illegible] [lllll] [illegible] [mmmmm] [illegible] [nnnnn] [illegible] [ooooo] [illegible] [ppppp] [illegible] [qqqqq] [illegible] [rrrrr] [illegible] [sssss] [illegible] [ttttt] [illegible] [uuuuu] [illegible] [xxxxx] [illegible] [yyyyy] [illegible] [zzzzz] [illegible] [aaaaaa] [illegible] [bbbbbb] [illegible] [cccccc] [illegible] [dddddd] [illegible] [eeeeee] [illegible] [ffffff] [illegible] [gggggg] [illegible] [hhhhhh] [illegible] [iiiiii] [illegible] [kkkkkk] [illegible] [llllll] [illegible] [mmmmmm] [illegible] [nnnnnn] [illegible] [oooooo] [illegible] [pppppp] [illegible] [qqqqqq] [illegible] [rrrrrr] [illegible] [ssssss] [illegible] [tttttt] [illegible] [uuuuuu] [illegible] [xxxxxx] [illegible] [yyyyyy] [illegible] [zzzzzz] [illegible] [aaaaaaa] [illegible] [bbbbbbb] [illegible] [ccccccc] [illegible] [ddddddd] [illegible] [eeeeeee] [illegible] [fffffff] [illegible] [ggggggg] [illegible] [hhhhhhh] [illegible] [iiiiiii] [illegible] [kkkkkkk] [illegible] [lllllll] [illegible] [mmmmmmm] [illegible] [nnnnnnn] [illegible] [ooooooo] [illegible] [ppppppp] [illegible] [qqqqqqq] [illegible] [rrrrrrr] [illegible] [sssssss] [illegible] [ttttttt] [illegible] [uuuuuuu] [illegible] [xxxxxxx] [illegible] [yyyyyyy] [illegible] [zzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbb] [illegible] [cccccccc] [illegible] [dddddddd] [illegible] [eeeeeeee] [illegible] [ffffffff] [illegible] [gggggggg] [illegible] [hhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkk] [illegible] [llllllll] [illegible] [mmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnn] [illegible] [oooooooo] [illegible] [pppppppp] [illegible] [qqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrr] [illegible] [ssssssss] [illegible] [tttttttt] [illegible] [uuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccc] [illegible] [ddddddddd] [illegible] [eeeeeeeee] [illegible] [fffffffff] [illegible] [ggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkk] [illegible] [lllllllll] [illegible] [mmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooo] [illegible] [ppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrr] [illegible] [sssssssss] [illegible] [ttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccc] [illegible] [dddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffff] [illegible] [gggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooo] [illegible] [pppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssss] [illegible] [tttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccc] [illegible] [ddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffff] [illegible] [ggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooo] [illegible] [ppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssss] [illegible] [ttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccc] [illegible] [dddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffff] [illegible] [gggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooo] [illegible] [pppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssss] [illegible] [tttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [cccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [dddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [ffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [gggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [lllllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [oooooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [pppppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [ssssssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [tttttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] [illegible] [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] [illegible] [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] [illegible] [llllllllllllllllllllllllllllllllll] [illegible] [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] [illegible] [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] [illegible] [ooooooooooooooooooooooooooooooooo] [illegible] [ppppppppppppppppppppppppppppppppp] [illegible] [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] [illegible] [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] [illegible] [sssssssssssssssssssssssssssssssssss] [illegible] [ttttttttttttttttttttttttttttttttttt] [illegible] [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] [illegible] [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] [illegible] [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] [illegible] [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] [illegible] [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] [illegible] [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] [illegible] [ccccccccccccccccccccccccccccccccccccc] [illegible] [ddddddddddddddddddddddddddddddddddddd] [illegible] [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] [illegible] [fffffffffffffffffffffffffffffffffffff] [illegible] [ggggggggggggggggggggggggggggggggggggg] [illegible] [hhhhhhhhhhhhhhh

nissima. Mehta etiam candido e saxo concreta & fonta, pomorum aureorum ad fecunditatem, ita materies, vt an argentea gleba crudas aurorum filueſcere. Porro frugum feracitate [illegible] ut poma quoque maturescente vberum auro, appe[illegible] tore pollu[illegible] [illegible] tam [illegible] bro nem [illegible] exio [illegible] sacio [illegible] mam [illegible] mor [illegible] tur [illegible] tur [illegible] onem & meridiar [illegible] nissima [illegible] rona[illegible] reg[illegible]

Nec tero [illegible] *Inebriumve amnis Tiemide terra,* &c.
Quaque Pado almiferis infert ſese Addua ripis,
Auſit ſe rigues commutare citrius hortis
Benaci tamen ad ripam, Charidaeque receſſus
Lata mires, ramique exulta, frondis arbor,

[illegible]

placerat & promiscuam floribus ac pomis quæ sertili procreat humo-
re [illegible] Vnum e pluribus [illegible] pegerat le-
[illegible] molle & mollis ne lecta uni placerem neque abs te
[illegible] ad [illegible] impos [illegible] rone nauigium grandi [illegible] ost ma-
ne [illegible] ad nouos ite pendulum horros iungebat
[illegible] non orerant Troiugenæ nempe inde-
tes [illegible] fluctu qui offensæ se deducerent Quin etiam ijsdem
molis natatio [illegible] circum exultans, aquidio inter aquas gaudio
[illegible] Vtcunque [illegible] subibat humidus Dynastia, [illegible]
[illegible] [illegible] audacem, & crudelissima itaque [illegible]
luuenis Magnum [illegible] m excepere Hesperides omni comitatu
& [illegible] Vt enim horrorum amorem conjec-
[illegible] [illegible] [illegible] Sed vbi [illegible] filiæ
[illegible] [illegible] [illegible] [

mirationem animam ridicule prolebant. Postquam obtentum opimantium naturæ artisque conatu vtendum spectatores egregii pomarium otiosè contemplati sunt, suas Hesperidum quæque aureas primitias lacte candoris manibus, veteum aurum suauis facerdotibus, regiæ & grandæuo Primi pi tributarias obtulit argenteis in qua fillis. Præparabat ille otium vbi narium ecram palatique iudicio peregrina iucunditate præstare sensit digna ea protecto esse poma dixit, quæ Iunonia, regio nomine maximæ, in pomario præsulerant quibusque insomnes ac perpetes ageret excubias Rex ille draconi, Draco. Sibi vero se Iunoniam tenacitatem gratulari. Denique polliceri non pomorum modo, verum enam plarium, quæ tantum attulerint boni, vigilant flamam tuteam vt epotandæ neq; aquam sint vigilantiam Draconum. Cumul regnatus egerunt Hesperides, qui pe Graiis pis vr numero, sic totma pares. Tum hæc adiecerunt. Non deest pomario huic nostro hortulus melior oculus, nempe dulci fluctu mul allambens, & aruguas peregrinas arborcus lian ditas faciens, tuas amnem aequoris sacras, Be nace qui marino vindarum tumore Neptuno æquat s affurgis. Nam quid veterem cum recenti custode conseramus? Horrenda tunc & nobis exosa dei ua horris imagilabat nunc eosdem hortos nosque pariter prudens & amabilis humanitas tua custodit. Quare nostris quoque ex animis fructum vberrimum, & q nidem aureum eorages, nempe amorem & obsequium. Hic epulogus fabulam belle clausit, spectatoresque suauiter dimisit.

Hortos

Nicolaus Poussinus delin. *Cornelius Bloemaert sculp.*

Hortos Heſpendam ſalodienſes, quibus ſe totam induſſe amœnitas, Nicolaus Pu-
cus decentiùs exprimeret, quam Nicolaus Palinus, cui prædi ſe- bæus
totam intuldit ars? Ad vitam enim pictoris huius eximij cum us hortus
affinitas eſt. Tria nos admonita reddant amœ iſſimos, clemens
inter ingere ſalubrem ſatum, fertilis ſtatus I ſitor, doc isque ſoli
cultura. Tandem præſentium admirationem ſingularem picturæ laudem
produxerant, rem, quæ eſt ingenij temperies affiduæ ſ ſ ſ ſ
continuatæ exercitationis indefeſſæ diuturnitas. Quis in eius pictu-
ra non ſuſpicit numeros omnibus abſolutos pictori perfectiſſimam di-
ſtortionem adumbratumque ſcitè & architecturæ omni cura perquiſi-
tam conſtitutionem, tum expungendarum decorum diſpoſitionem,
eidem ad punctum figurarum accuratam deductionem, & gradatam
corporum colorumque omnium unionem, conſtantem ymmutatam,
ut nos naturales temperaturæ colores, extanna in æquo corpora,
ſi ſi etiam veteris artificij dignitatem? Credas ab illo pictas ſtuere
undas, germinare terras, euchi ſilvas, ipſas vitare animantes,
ædes urbesque habitari. Cæterum admirabilis eſt, verum
egregias corporum videlicet an conditiones attradeo utroque præſtat. Nam
pingi ea quæ non poſſunt, perturbationes animi, omnium, qui
eiuſdem operæ videndi ſtudioſi ſunt contentionem vigilarum. Roma mirabi-
liorum mirandarum verbi pictura eius Vaticana in Baſilica propo-
ſuit. Sed illum ab admiratorem laudatoremque liberatorem, Caſſianus a
quam Equitem Caſſianum, virtutis eximiæ conditione vniuerſa, tum Pus. inter-
æſtimandæ picturæ prudentia clariſſimum, & amicum veritatis præco- pretes pa-
nem ac patroci ubia decora cumulantem. Neque vero ſolum com- ter.
mendat pictorem præſtantiſſimum, ſed etiam comparibus eiuſdem
picturis domum ſuam peromnem, eximiorum pictis tabulis ſtructum,
omnique alia egregiarum ſupellectile inſtruchiſſimam. Sed hu pi-
ctoris huius par meritis gloria, quod Ludouicus tertiusdecimus A Rege
Gallarum Rex e romano theatro patriam in Gallias famque in- ad ſe ad re-
aulam latens amphitrionis reuocatum, ſummorumque virorum oc- ſtituendas
curſu perhonorifico exceptum, ad regias picturas euexit, præfe- picturas
ctumque pictoribus aulæ vniuerſis, ne Gallico Alexandro ſuus deeſ-
ſet Apelles.

Terra & latamen Cap. VII

T nocis pluribus sese citrus indulgeat, quolibet [illegible] est dummodo [illegible] Neque tamen e numerosa eiusdem [illegible] desunt, qui nonnullas [illegible] argutiosam, fabulosam [illegible] aliis e ruderibus eruca prætulerunt. [illegible] Rara [illegible] eadem natura [illegible] maudit. Pausanias. Multiformia [illegible] in carminibus

Putres glebæ, quæque æquora vastris
Nolis fœnum, fimoque infecta aquorem
Nec mihi displiceat salebrosi gratia ruris,
Quæque solo tenus gracilis imitatur arenas
Si modo sæpe fimo spargas, si promor unda
Diuaat ipsa super, lætusque instillet & imber

Accedit Pontani sententia Calcagninus, addiquæ, prædictum solum [illegible] tarem Neapolitano sub cœlo, vt asserit Porta, cum arbores in solo quoque [illegible] & vacui [illegible] ma quoque arbora & vinetora [illegible] inhumanumque vinum [illegible] morum fœcunda [illegible] deorum crateri. Medicinalia [illegible] mo importarum vbicunque [illegible] Equidem, Optimum [illegible] Genuense esse [illegible] & rarum [illegible] pera quid obsit [illegible] ne, minus [illegible] uoris terræ loca non pauca, cum pomariis ornatissima, tum in pomis Genuæ [illegible] Kapsa [illegible] maximus oppidi, cuius nomen est [illegible] Quanquam [illegible] concipe, [illegible] [illegible] [illegible]

quibus eius concre to m ma densisque rarefcat Pra [illegible] o-
que hmi v se [illegible] n vel [illegible] m pecum capaſum ve [illegible] camico-
rem, quam [illegible] m p [illegible] manuſa [illegible] ma [illegible] ſ [illegible]
Ia [illegible] mira [illegible] ſ [illegible] o, vt olim ſed [illegible] m communi-
nato cerna [illegible] p [illegible] m as reaproſ [illegible] V [illegible] res
ideſco haoeret [illegible] ſ [illegible] ſ [illegible] ſ

[illegible] mense Marno vel Septembri, [illegible] regio

[illegible] quam praedicta femina salubriter eluunt aqua aquada, quae ad

[illegible] Commune

[illegible] Hesperidum, vel

lis acquiescer[illegible]ita post annum decimum duodecimumve poma existent, agrestia quidem pieraque & aborriua nonnulla tamen [illegible] sima varietas expectationem plerunque fallit, à tertio quartoue [illegible]

[illegible] Baptista Porta sic tradit, vt partim cum Palladio sentiat, partim

[illegible] & immota non aequè

[illegible] rentes

repdis citri limonisque feminibus radicatis, quæ de aurantia percipit [a] Pontanus, nempe

[a] De Hort. Hesperidib. 2.

Vellens fosso de gurgite plantam,
Rursus & infodiens, dextra fautrice videto
Cum tenera radice simulque haurire, simulque
Natiuæ infodere è multum telluris, vt hærens
In patria possit melius confuescere terra.
Altera confestim subeat te cura, valenti
Sistere eam vallo, sociisque adiungere truncis
Ne venti excutiant teneram, ne verbere torto
Auferat indulto Boreas immanis hiatu,
Et sublime volet rapidis iactanda procellis

Insitio. Cap. IX.

Quæ in quibus citrea inserenda.

OMNIS Medica malus insitione citrum admittit & concorpora. Qui tamen citrum fructum iucundiorem grandioremque desiderat, citrum citro committat. Qui mauult arborem perennitorem, aurantiæ, quæ tumor sit, vegetæ, enodis, & rectæ, inserat. Salodienses coloni antequam citrea instituant, malleas, vt [b] Augustinus Gallus affirmat, arbores conserunt, quæ poma ferunt, de Adama nonnulla narrat pauca non quæ ea pretiosi saporis sint, sed vt easdem in arbores citreas inserant, animus maxime congereret. Atqui mihi author longo esse compertum experimento, insitiua eiusmodi poma ceteri uberique prouenta, gustu, magnitudine, ac formositate præstare. Quin etiam ad ramos insitione adoptiuos hæredi tantum à se citro lætiore robur frigorisque patientiam eam adoptione tranmittit. Vulgatior tamen vsus obtinuit, vt ad vberiorem ferendam, vtamque citriorem affines rami aurantijs denubant. Priscis cultoribus quoque diuersæ arbores citreæ inserebant [c] Auicennæ malus persica, nucis, castaneæ, & in primis amygdalæ. Hanc & morum [d] Florentino ac Diophanes [e] Palladio etiam insitam morum & nucis pyrum. Sed [f] Hæc quidem quale vel nec hi vsu [illegible] per mutuantur. Hanc porro insitionem iocum Pasiphaes [illegible] ad Pasiphaem.

[b] Agricult. lib. 5.

[c] Apud Ioan. Bapt. Port. lib. 4. Mag. nat. cap. 8.

[d] Geopon. lib. 10. cap. 4.

[e] Lib. 6. tit. 10.

Nec non & citrij patiuntur mutua rami
Pignora, quæ grauido cortice morus alit.

Pomaque

Pomaque pallentes blandis redolentia succo
Armatis mutant spicula nota pyris

Sed stum antiquam morem poliere ... opinor, animadve ... Medicamentosis ... cibus ... choenix ... fe ... parere. Eadem ... quo bet ... genere ... tic ... tamen ... Duplex ... bus vitatur ... ue lum ... ex eodem ... drum ... ad unci ... ben ... nibi ... fus ... nexu capt ... dicebant & ... citu ... oriental ... ipsem ... ste recipi ... lu patur ... ped ... vt inuerta ... gat ... de ... tudinem ... qua ... lucem, ... recta & ... terum ... gulam ... que ... mam ... sinum ... tum ... nem ... per ... hospi

Tentamen prædicti Campi, quo vtitur ad

hoſpitalem ramum vitæ inſitam, ne fructum diſtribat, decacuminant. Poſt deinde ramum decacuminatum in ramum decacuminatum inſito, fructu fabulato in inſitum ubi virulare ſed paſtore ſe in cacuminis ver inſitorem exitum præſtigiis. Tempeſtivum autem huic habeas ſemeſtre tempus ab æquinoctio inter Aprilem ad exitum Maij, quo ſe parcebrem, cum videas et facile liber a materia ſeiungitur, gemmaque in gremia turgeſcunt. Lunare tempus eſt hoc ſama nocte Lato quia ſenectutis alibi ſua non naturali ſarmentis in fructu, ſed per adoleſcentium velut ſenectus hæres prudentia mutuo pomi exuberat, perque liberos damna inſitum profuit genus. Ut quæ fucco in priorem humorum in ſuum quique oſtentationem partus inclaro. Eandem ob cauſam inſitum boves exterit, quo ſed ſenſcant, ſenectus, quam ſeniculus una commodior. Inſerunt poſtera ſenior eſt hoc trunco ſum, poſterum recentem ſenectus ſive tantum, nec ea ſum unum tantummodo ſed pares quoque de vno, vel de multipli poſitum genere nec ſecare imo ſingulos ramos binis terminos ind. ſeu ſtalimos & arboreos Atlos facere. Ramorum craſſitudo & bonitas de numero admonebit. Curandum vero eſt, ut ex ramorum parte nocturnetur ſuccum inſitum liberalius inlocatur & arbor ſuccum [illegible] pabulo vberiusque ſuccedat. Tam accurata inſitionum peſtilentia in ſingendi tumoque [illegible] curam adhibendam loco reponit. Sed augulta cultura, & magnum exemplar generum. Romæ dum [illegible] dum curas ad vſum omnium [illegible] Cæſar gantus Rege demonſtrat ſuo quam inſitu & adornem prudentiam ſocietatis, ſi, partu meuere [illegible] ſpectes, ut mentur ad favorem ſecum arboreis [illegible] Quare perſi cationis offer colaſſe tendit, [illegible] ſum [illegible] bus in [illegible] mandi vetere [illegible] rum [illegible] quod [illegible] poſſunt vel minimum monuerint vel gratum [illegible] cum [illegible] ſectionis ſtercoribus [illegible] quæ [illegible] ſpue poſteriora, ſed tribus [illegible] radices [illegible] [illegible] alimentandi habeas in parte arbore [illegible] [illegible] autem ſecare le ſacer damnum priori rationi alterum præſtare. Id autem vt poſſimus fur, [illegible] [illegible] [illegible] aperis. Ut mum [illegible] quæ [illegible] inſitur [illegible] [illegible] [illegible]

mo de alimentum trahit. Hæc addo, quod arbor eadem tam pra-
[illegible] furtum recipit, [illegible] vberius, & præcocius in
[illegible] pomis, cum [illegible] Arista
[illegible] probatorum
[illegible] vulnere, [illegible] inter cor[illegible]
[illegible] ne plures pullorescere, deglubendi [illegible]
[illegible] Hæc autem commoda [illegible]
[illegible] elegans rumorum huius laceratur. Eadem ratione pectus [illegible]
[illegible] quando inoculatio cum videmus cortex [illegible]
[illegible] Alterum quoque inoculandi genus [illegible]
[illegible] Inscisa enim crassiori ramo truncato cortex literato in-
[illegible] pe duro cortici connitentes, sub ipsam gemmam cuspidatam decisi,
vnaque tantùm ex parte derasi, more gemmarum corticis, diductas de-
[illegible] parris cuspidatæ cutis, seu rasuræ [illegible] & [illegible]
[illegible] impressa [illegible] Hæc
[illegible] inoculandi [illegible] Hæc
[illegible] nem, [illegible] pe, [illegible]
[illegible] re, [illegible] Eiusmodi [illegible] inoculatum furtum cum pertè dissimulat
arbor [illegible] furtis opibus non furtivis, sed nativis aucta videatur. Hæc autem [illegible]
Ab ineunte Maio ad [illegible] Arista
[illegible] arborum [illegible]
[illegible] natum [illegible] Alpinum [illegible]
[illegible] dum ramum paulatim depressior porrigitur. Eius [illegible]
[illegible] cauæ optatur, vt pars cæsum vsura corticem cum cortice ex-
[illegible] tum habeat. Illud etiam curatur, vt qui inseritur, ramus eadem
[illegible] vinculo insitum [illegible]

Posthæc tubulatus cortex materiæ detrahitur, & in alterius generis
Alnum arborem [illegible] fique trado intrò quoque in ramo,
ut cortex tam pe no [illegible] tubulo æquali solvatur. Ejus
cem partem luminis rasi quæ reflectatur ad oculum ejus ve par
tem proximam [illegible] quæ debet cortex vellari. Sed prius hæc ita
mandatur huic. Ad inducendi commentum tubuli labium [illegible] ferum
signatur &, quatuor modulis ad lubricum [illegible] ejus modum pro
ducto in cortem quale demonstratum [illegible] quæ tam ima pars
te nou relectæ ri quæ [illegible] inquirit. Circumdeinde cubitus
apte inseritur [illegible], circulo ligneo pendulus connectat ut superinduc
ta ad animum [illegible] ejus pendula tenuis una parte tum aque
stringatur de alterum prout opus, mihi quoti mirus probatur illata
figulari creta ve [illegible] tubulis ad pur modum contra ex
leitem intemperiem cui [illegible]. Denique ad eandem tutelam
relecti cum pa [illegible] ramorum [illegible] terigantur. Porro au
tem cu placet [illegible] ebore [illegible] um tubulum, idem
induendas ramas degubitur, ea aqua [illegible] ne [illegible] habe
re, ne succidat ve tenuitas ve adhæreſcat, siculneo la [illegible] fue
aqua [illegible] [illegible] mata intus contingere. Semi [illegible]
quæ diverse ambas venti [illegible] magistri docemur. Nam [illegible]
quod vocarunt lo dum [illegible] repere medicam
fimi medicam ne [illegible]
non [illegible]
videmus arte tam pulchre, [illegible] quæ [illegible]
uersorum. Hoc agitur documento Medici mas femo
& cortem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[

decrandi. Reflexus autem mucro, cæsim incidens, firmiore manu & cumere innocentiore totam cuncam arboream diffindit. Humisico cremento corticem imam brachium in lanceam sive speciem definat, summa parte prætenue, planum, rotundum, acumque cuticet semuncian: inde crassius atque subsit ei os, totumque vncias longitudine porrectum, quo inoculator ocsum teniugit à materia librum. Innoxior enim cornet, quam ferrei speciem putatur attactus cum ferro, liquorum (porem coloremque sæpe mutante atque inficiente, fœcundus libri genimæque succus, vt aiunt putant, possit nec se vindicare aut potius cum ferreum speciem, nisi cautelosque manu tractetur vulnifico impulsu corticem acerrimo separandum, quem cornea lingula acie minore extra vulnus abiungit. Insitionum instrumenta reliquarum manus rei nostræ necessaria, ijs deferibenda reliquimus, quæ de vniuersa præcipiunt agricultura.

Hoc

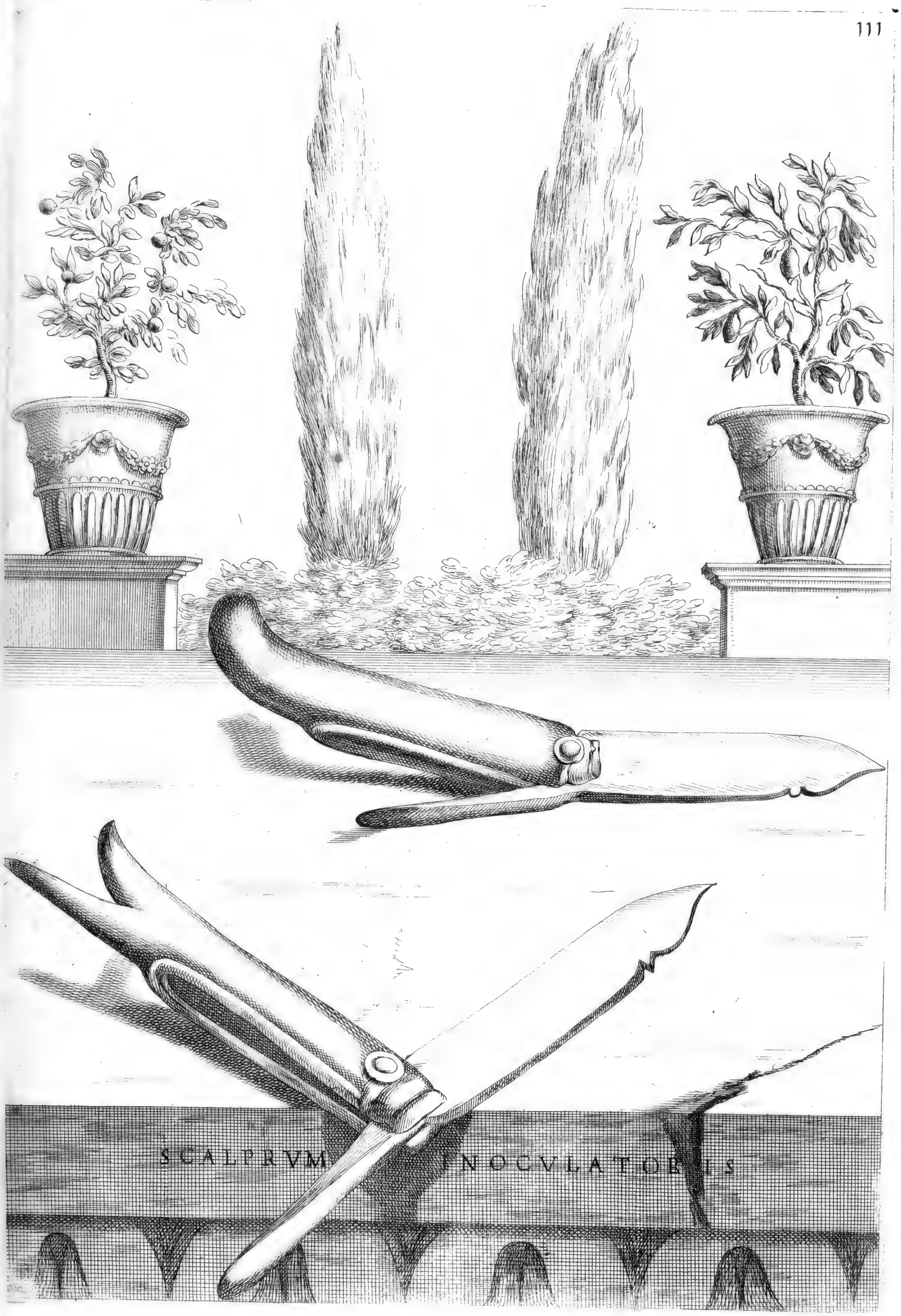

Hoc

Hoc ego loco laudare satis non possum prouidi cultoris nostri solertiam, qui teneris adhuc insitis, & hospitantis arboris natiuo in amplexu leuiter hærentibus rapidam ventorum imbriumque violentiam cancellatim consertis in pergulæ modum rigidis sic defendit, vt perguano simplicis aut ramicipitis quasi tabulato admixto infirma germinum incrementa sustolleret: quæ deinde futura consulit adultis quoque ramis, vbers pomorum farcina degrauatis. Inter arbores ita fultas aliquam Romæ nostris in hortis vidi septeni generis insitam Medica poma inducentem, & in vna seruile pomarium.

Index adhibendus in viridi.

Propagatio. Cap. X.

VI fruticant ab cum radice numerosi pulli, vbi iustam in staturam satis eualuerint, genus poterunt propagare: si de more curuati, ocio circiter digitorum effosso scrobiculo, deprimantur in terram: si, surrecta primore parte, arcus propaginis in ima flexura pressu pollicis leuiter infringatur: aut certe si ab eadem inflectenda parte cacumen versùs modicè producatur obliqua incisio, capilusque, ne plagæ coëat, interponatur: quia quæ deorsum vergit, effingit fere pectinis cuspidem in capites, radicem capiet. Si præterea binos terminos, qui ad germinationem eminent, teretibus oculis, remotiora cacumina condecantur: si præter extremos binos, alios quoque depressos, eadem binos vetustiores oculos, qui radices mittant, reliquæ abradantur: si, prout vsus venerit, irrigatio ministretur: si ita quæ ita sepulta fuerint soboles, iterum iuxta ex sese, vt terram amant, in hortis transponatur. Sic propagare oportet vere a Quinti mense ad medium vsque Septembrem, qua radices ad temporis et tanti veris, vt multi contigerunt, mensis Maius Iunioque, quod antecipato terræ compressu, & ille crebra diuturniore lignum irrigatione ad fibras luxuria vbertate tendat. Hæc autem tam maxime esset ex vsu propagatio, cum in primo per stromate arbusculam arum frequentiam intuitio suppleri eam densari oporteret. Cæterum Calcagnus sic e vitro propagationis institutum. Medium eius flagellum distinguit adactoque lapideo clauo fatam, summo capite in vas fictile quo amnis conecto incurvat. Iesque paucis deinde alterius ferias soli adobruit & irriguam aquam superfundit. Quarto autem anno, ob alimenta vertiginis deducta radicis egressa, matrem jam consilio propaginem animaduertit, a matre secernat. Eamque mox in arborem adultæ propaginis virgam laborum egerit fœmi-

Propagatio vitis vitro ad terram deducta.

Vitis propagatio Iacobi Calcagni.

Rami atque Pedunculum ad

propagari & pelere. Ad [illegible] pensile men-
sibus iisdem imperium, [illegible] p
[illegible] Ramus
[illegible] pro-
minus humanum. H
germana [illegible] Dextra
pars [illegible] hæc
autem [illegible] fructicis
extremat [illegible]
mendi [illegible] adcor-
dicare [illegible] curu-
[illegible] superioris corticis ne læ & læsa pars, quod abunde nequit
[illegible] ne tradicen-
[illegible] pus in-
dies alibilis humoris hausturas. At vero imus cortex superne circun-
[illegible] sinus tenui, sibique maximè accommodatio, sed ad radicum
[illegible] humi cum
[illegible] mineam
[illegible] Lacrimæ
rum & [illegible]
[illegible] Cu-
rare
Deg
pend
[illegible] m
[illegible] vo
[illegible] & c
[illegible] quæ
[illegible] arbore,
[illegible], quantus plerunque [illegible] is, ætna tamen & sublimis
Quòd si nam [illegible] um differt a mandler
simum est inuentum [illegible] arbore allato
[illegible] Sed, gurgis in eundem semper locum [illegible] iden
tum [illegible] humescere humus non potest. Itaque [illegible] prz-

Rami

stat labori non parcere & gradatim vechis lem pludum n de nube, sed e scala demittere. Illud autem tolent cr v hum f ma cuca oras vasis dent dem & consi lerate subaucca ver bella remota, exponent, an propagi fibrarum egeri quas nisi prior annus educare, sed ut irrigat on bus poster re ic ies. In utraque propagatione permulti tempestivos tam animadi mentes, non etiam lunares dies obseruant quod alcyp ar mum h sperat amo prodesse putant radicibus incitandis. Nouarines t ma co mu si plus pomorum, quam ramorum desiderant seni ente huma propagant. Septembri mense vel Octobri sub ipla vale propago dem nur cumque toto exempta exspite superuacuis, quæ absint radicum tenuia caute subsectis, aut etiam re dis tam tenuibus, ut illo fidue vel in aream transferur. Aetatem hoc propagandi genus ve- a Cato de re rust. cap. 33. Plin. lib. 17. cap. 13. retes agricolæ fu s n arbor bus m nus quidem operosum, sed earum efficax, vt inparant, traiectis per vasi hetilia vel quas tam non deliberans, terr que circumpactis ac bienno spatio abl ta propagine, & cum quibus l bs Lea rollunt praterea breui trunco mod ce assurgentium n horibus arbuta arum humiliores tam aliquate nus agi, eba ham s adoptu. Et enim, ve cas im s eorum inhumatis nodis ne que radices exiliant & Martio n emi i beatæ propagines autumno potiunt meante lucid Quodsi ment. Augusto propagatio has nat, na rarum erit autumnalem ampu at o prorogi nda. Vt autem radices prat ti mentur, prodest obruere quidam p rem cultro spatium ac contusi valni t pe ioras l ic ter terras & putam semicinctum de er cortoris ex ima. Ita enim propaginum arc ter pe ipsarum exigant aream n arborem ve standæ quæ vasa hederæ n arbuti alas hamulus educandæ quæ proximos pariter in hortensia aurea opere topiario exprimendæ. In hoc usus callida & accura putatio rat re las conformare ac pier, cum acies rum radicibus tanquam fo. os hactæ ne licenter ac temere silvescant, putatoria ind gent disciplina.

Consitio. Cap. XI.

VI placet in citri arboribus subinde subsit ruendas cura apere sequentium i ic pri mùm nepotibus cogitet, à parentum radice pullulant bus, qu a fi p o t s sapt Hi minimùm annuum cum ips, quas egere, radiculis aut fimbriato cum legmine à matris corpore abiuncti, summamque attonsi subactam & stercoratam in terram transponantur, vt arborum morta e gen ter- Quæ ratione fiant fimbriati surculi.

nent Ad hanc citream veteres posteritatem continuabant ramo,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

præferes. Scauum depones. A Martio mense ad vltimum vsque Septembrem atque vt Latini confuetere autumna rerum tempora prima cum quibuldam aliis eam aut quicunque autumno fatus alo libero, pol tenera tenta bene lubacta benéque tenera patientes lukes hyeme tacta. Vtrinque arcatorum latere lukorum, huc meo a nacis arte potarum radas, palmar bus dilectas interuallis, extenuatosque vt binis terminetur ocularum commodis manuque ingenter eadem circumcukabis. Acutos & nimia detrahere aut reliquere perinde commodum & vitatum. Ad hæc lucis immisse frequentes aquæ conuenire faciet, vt solum semper humeat. Hi bernis vero frigoris & gelicidi a tegumentis breui tradendis recenti iduolæ defendes. Consentonem hanc ex Pontani sententia tempestiuè recteque vt facias, vbi eorum puteueris,

Tum fragmenta lege, & ramos secerne valentes,
Obliquoque infige solo, tamen vt capite extent
Stipites aut truncum aliquod & adhoque & falce dolatum
Infode, & in tenui madatum contege sulco.
Continuo ingentem vicino ex amne paludem
Elice, diluuioque comas immerge salubri

a Virg. lib. 2. Georg. Cæterum a Pontano in paruis Martium inde & Aprilem, per lunæ adolescentiam ramos egerminatos, crassitudine manubrij vel pedis longitudine, atque eos in terram defigit, ne, b lenti pede exeant. Quos ita defixos, quotidie rigabis, donec radicem agant. Reliquum est, vt altero post anno, quæ radicem agant, Rhamnetis, vt alterum pariter, quæ radicem agant. Quod si vtrosque, ut rarissime fieri solet, radicem egerint, duo tum arbusta interea temporis, ne vterque conualescat, Ramnetis arcendi sunt. Ramnetis vero frequentibus, vel ut in c Salodiensi ad Benacum ora, magnis cultoribus numero constat, quos deinde cum in lata pomaria imponunt, tum in omnes orbis terræ partes vsque compendio transmittunt. Iamvero bene arescentibus lucis palmam scilicet cum diuidio longas, ipsorum cortici gremio tenuibus e applicitas defiges, apprimesque terram, & rigation bus diebus. Si pusillæ mactæ fuerint, fragilesque præcentibus, fuerint, quæ ita sunt, imperfectos ramos depanges. Reliquæ datæ enim ut scripsi, vetus impetus margines, & ambitus, & cetera obtusa compescuit. Lateraque ramorum reliqua, hyeme ipsa b patrio crumpet. Lateraque ramorum reliqua, hyeme ipsa patrio crumpet. Lateraque ramorum reliqua, hyeme ipsa patrio crumpet.

c Virg. Georg. 2. Agros Sa-

tiam

...parentum comp... A... ...labr... ...ingo arbor... ...educatæ, famulæ patriæque felicibus & plane aureis fua... ...reic... Ea... ...formatos in ar-
buſculam ramos cute licebit vulſerque transſerere.

Transſtato & collocato. Cap. XII

RIPLICI collocatione poteſt cutrea malus edu... ...ri... ...ri... ...ri

irriguum non sine grani nota non transmittunt. Ad haec, seramenta, brassamento te laceratae excepisto, paucum non, qui tum mi-
mum annuo requiri, Ba[illegible]gere. Haec hoc arbuscula gleba imponitur, [illegible]ntia, ita quia caua cum gramine humo replent. Quod si ita parare uacet, tum primum valis ea cauis angulis aliquot [illegible]ez uas modo constituit, transpon[illegible]tur. Iam vero hac ea ratione [illegible]ipsam fut arbor tam. Ante-
meridiem plurimum terrae, ut [illegible]ea humum quae nidenos, quam cum arbores ponuntur, fossae effodiantur, eidem plurimum humo cumbit. Ipse autem scrobes, quadrata hanc inter palmos [illegible]nos denos, ut [illegible]p ratio ha[illegible]ubi ad [illegible]ea cubitum [illegible]nos, latae cubitum. Quibus in perfodiantur ima, quae ab [illegible]ima parte arboris, ut radice [illegible]ut [illegible]gentur & manus [illegible]ueri [illegible]ergens, altiusque caelum [illegible]ngat [illegible]p [illegible]ad [illegible]ad [illegible]. Eum praeterea tibi modum tradimus [illegible]. Medici ex [illegible] Pontani perhibito sequare.

ut neque ut altum
Defixas manus, ut quantum radice profunda
Haeserat, hoc paulo facere plus aequet arenae
Haurias ut fontes ombres, medicumque fluentum.

Caeterum eo placet ordo, ut [illegible]ere pecoribus [illegible]imi [illegible]ponuntur arbores [illegible]ut [illegible]quae [illegible]ue [illegible]ue [illegible]ue

more ſuprædicto ipſi tamen, quas calo lætauerit lætentue, præcipiſ. & promiſſionibus ſummam im detonſa. Nou ſit cortex arboris exterꝰ De tempe-
e carere ſ tranſmutationem radicibus ligul. creta circumdatis, & ramꝰ
lucro herbaceo munire obſ que, vt
gentur. Hæ quoque conſtitutæ ratione
hærente creta, ſane, quoad eſt
uelantur. Crediderim tamen cum expenent
mentibus æſtus reſpuantur, cum hærentia
eſſe ne poſite per illum nudæ radices
dant, vel calonibus deuſtæ perarefcant. Sed vbi per annum annos
ante, neſcimque radicibus ingenio diligenter detrahendam, bo
que ſolum reponendum denique putrem
ad ſeendum. * Cæterum
ſuerunt, quod ea
ſuerunt, priuſquam arbores transferantur, eas
abet re ſignare vt iſdem ventis
tus pr
dem et valetudinem hanc
probo contacto
ſſimam, præſertim. Cæterùm tempeſtiua eſt
arborum Oct
ſeptembre
da
ſpic
lam
rotun
net
per
ac terr
cab
tot
Clau
os adigere
Quo tempo-
re

Q Iparco

sparto prætenui, nempe arida soli nunco qui retextis è sporta hispa-
[illegible] em, ne terem ad sporta huiusmodi transferem. Huiusmodi re col-
[illegible] Arbore præterea debet esse antiquissimum et crassum bra-
chium [illegible] ad partes recta adponere, nec unum ab eo lapse pone-
re decussatim quod ea res officit cum operis topiarij ornamentis, de-
cussatim parte denigrantur exarescit tum ramorum incolumitati,
[illegible] la tramittens augmentum remorante. Frugifer ramuli,
quos idcirco vocamus orbos, quia ammo carent procerum ad in-
crementum oculo, si non sese exerant aliena ac præpositero, molla
manu ad meridiem primum ramum revocantur, revocabues re-
vellantur, volatica quoque arundineos cancros, digitorum fere
quatuor latum inclusum a pariete tunicatos præterea, quæ topia-
rium circum alligatur ne solis vi ad reperta la propiore torreatur.
Nonnulli, arundinum artificio architectantis hortensiem amœni-
[illegible] a [illegible] cancellis [illegible] parie-
te [illegible] & cam[illegible] colonæ [illegible] eadem [illegible] rus
[illegible] parietes tectoria conuellunt. Ita [illegible] nempe
[illegible] Arte, vitide hortorum sulcum opere [illegible] trauite veteri
[illegible] a vetle felicius, quippe sine fuco & falsicia floridum ac po-
[illegible] & apicem [illegible], [illegible], vere bele
[illegible] pendarum. Ita denique [illegible] pu-
[illegible] [illegible] tectorii,
non rata Iouis fulmina, sed quotid[illegible] tela defendit. Hu-
[illegible] [illegible] formæ
[illegible] [illegible] [illegible] reo
[illegible] [illegible] [illegible] [

permadu neque ſolo arrimen ſolutum. Neque tamen hoc [illegible]
ſum [illegible]. Aquarum [illegible]
more alio, ſalodienſibus caeteris forſitan ſalubrior, [illegible]
[illegible] præ [illegible] terra [illegible] arbores [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
actum, & [illegible] gradu [illegible]
nitet dulcedinem ſuperet; [illegible]
re [illegible] [illegible] [illegible]
petrabit [illegible] locum quem terra [illegible]
que aquarum vberiorum quæ [illegible]
aggeſto latamine ſolum [illegible]
[illegible] neceſſe [illegible]
[illegible] Quoniam [illegible]
[illegible] & [illegible]
[illegible] & [illegible] [illegible]
[illegible] Quæ [illegible] Mari, vel
Aq[illegible] [illegible] [illegible]
palmu[illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]
labi[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ſoſſu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
tur, ſimum circa caeſum non aggerat ſed, eſſo ſolo profundo ſ[illegible]
cæneſtes vberum adm[illegible] tot aquas. Me ſe præterea Ianuario ſu[illegible]
ferat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
cooperit. Me[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
nerat. Q[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
dem, lapideam in duriciem facti s concreſcere, rareſcat. L[illegible]
præſumas, [illegible] [illegible]
Is autem hu[illegible] [illegible]
cos breui bipalio ſex alte digitos terra ſuffodi[illegible] in effoſſum
berri ſupino [illegible]
cælo vel manu affuſum remoretur humorem
ſolo permiſtus, ex fac[illegible] putreſcat, in ſuum
terra reuocatur. Cæterum amat ſaturari [illegible]
noque ſimo, necnon hom[illegible] Q[illegible]
oſſibus paſci nouit & pingueſcere. Vr autem vaſtiora incrementa
[illegible] [illegible]

dispari animantis cadauer infodere, quia pinguis & gluinosus resolutis cauernis humor vrgentissimo arborem patrocinatur, sic pomorum incrementum maturatur. Hanc ipsam rem Columella curam, cæteroqui sordidam, cultor Pontanus carmine sic exornat [a] Lib. 12. de re rust.

Nec vero non illa tibi sit maxima cura,
Et pubi terræ, & postquam se extulit arbos,
Sordentes soleas, simul & præsegmina, serra
Iunctum immundam crassique liquoribus haustam
Ingerere humorem vt lentum radicibus imis
Instillent imbres atque alti fluuialibus vndis.
Præcipue fœtus grandes nitidamque iuuentam
Præstabunt infossa canum tibi squamida tabo
Corpora, dum pingues gaudent vligine fibræ,
Luxuriamque hume in media atque arentibus aruis
Nec subita aggestum cineres, iuuenemque ossa
Merda foco infudere, aut humanum excrementa iuuabunt
Inferre, aut lætis sparsim radicibus vrnam
Fundere, & humani male olentia flumina lotij,
Nocte tamen ne te petulans vecima damnet,
Nidore offensa & gramen sparantibus auris.

Eadem [a] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [b] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [c] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [d] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [e] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [f] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [g] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [h] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [i] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [k] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [l] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [m] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [n] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [o] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [p] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [q] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [r] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [s] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [t] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [u] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [x] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [y] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [z] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ooooooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ppppppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [sssssssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ttttttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [cccccccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [dddddddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ffffffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [gggggggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [llllllllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [oooooooooooooooooooooo] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [pppppppppppppppppppppp] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ssssssssssssssssssssss] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [tttttttttttttttttttttt] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ccccccccccccccccccccccc] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ddddddddddddddddddddddd] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [fffffffffffffffffffffff] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [ggggggggggggggggggggggg] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [lllllllllllllllllllllll] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] Lib. 4. de re rust. cap. 29. [nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] L

Irriguus. Cap. XIV.

ITICVLOSA è patria ſuum citrus ducit immodicam, & aquam largiter potare deſiderat: ſed locis temporibuſque diuerſis non æquè ſitit. In aprico, ſiccaneo obſitoque ſolo, ſæpe ſecundis confibus crebra ima irrigatione indiget: humectoque parcius mediterraneis. Quin etiam per ſæuas annorum hyemes ſiccus ſæpius rigari vult, vt in ſiccо elemento ſemper humeat. Prouidendum tamen eſt ne aqua ſtagnet: vt terra latens quia radices humi nascentes ac naufragio corrumpit. Quare, vbi aqua copioſior præcedit, malus Medica ſtrui debet: nam ſi raro exemplo locum ſtagnum non mutat. Hæc temperies beantur ora Aquilæ, [illegible] quibus iuxta malus arbor [illegible] & prima, vt ſtatim citra opem aquationis, multo nemore adoleſcit: quippe humida nauta vbique, præſertim in frigidiore, nempe humoris adminiculo maximè indigum. A [illegible] impia vehementia, propè [illegible] ſtatem nulli irrigationibus adiuuandam propinatis, bi[illegible] certo, ſed [illegible] quo [illegible] vel [illegible] Romanum ad occidentem [illegible] Nolo [illegible] autumat ſicca temperie [illegible] quisquis [illegible] Mauritaniæ Oliuetorum [illegible] eſſam [illegible] bemata [illegible] per belua[illegible] multiplicitate arborum ordine ſulcus ducitur, palmum [illegible] que, recto inter arbores aqueo, circum eaſdem rotundo ambitu, [illegible] ne [illegible] tanus [illegible] tata ſint, ad [illegible]

dis vna

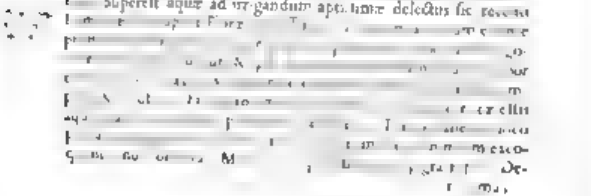

terminis, quæ penitus ignava stagnat, crassitudine vtranque damnante. Saluian. & superbiam non crassitudo facit, sed inanis, & latens in elemento incendium vapor inflammat. Vt autem summatim dicam, ea maxime aqua probatur, quæ perspicua, leuis, quam nullus odor aut sapor exuperat, nullus inquinet limus, quæ hyemis rigentibus tepore mulceat, æstatem ardentium frigore moderetur. Vt interpretemur laudabrem ac fœcundam æque arboribus esse, atque hominibus, aquæ sinceræ ac simplicis potationem, cuius voluptas aureo fructu exuberat.

Putatio. Cap. XV.

MVLTARVM instar arborum citrus vulnere conualescit, dumque mutilatur, ornatur. Sed vti collocandæ, ita expurgandæ ratio harum arborum triplex. Posita in vase fictili sic putatur. Ad simplicem rectumque stylum redigitur: quicquid eminet supra palmarem paulóue producti ramum, præcidunt. Circa terminum truncum cerni quatuor rami solent in palmum exulare permittuntur vltra nouem inciduntur. Cæteri imbribus demantur, & ei qui ramis ramulis vndique insolabiles sunt. Exinde cum aut adoleuerint putatoris arbitrio vel in turbinatam, vel in conuexam, vel in æquatam superne, vel in quamlibet aliam effigiem superficiem attonsebitur. Rami autem vperantes, grassantes, diffusique, interlucata dextritate, amputabuntur. Cura erit præcipua & horis omnibus tempestiua, vt omnia foliorum & ramorum genera relegentur, quia præterquam quod vitiosa pars formositatem reliquam deformat, vim præterea gentilem deperit, vitique facile proserpente, cognatam contiguamque vinditatem materna communi stirpe inter se. At vero ramos, confirmata iam ætate crudoque senio robustos, præcidere vulnerare quod ex his fructuosos ramulos citrea malus producit. Ita non est verus ac fidelis cultus, sed multiplicis accuratæque operæ vel in arboribus naturam formate adolescentiam, & [illegible] fœcundis [illegible] [illegible] [illegible] Quare [illegible] laudandum non audio præcipientem [illegible] [illegible] [illegible]

Hoc

Hoc denique ferramentum auersâ securi, semiformem vnam exprimente, armatur: vt enam a tergo more parthico vulnerans, contumacis duritiæ aridiratem ictu amputet, auerlæ inter in partis acie non retusa. Nouo aut facilique in tento forcipem adhibent al- Forceps.
tera parte rostratam, & acie præcuratam. Eius forc pis arctiore morsu ramos, seu luxuriante viriditate superuacuos, seu proserpente aridiate noxios, seu iterâ senecta nutiles, facie recidit. Sed impexorum in angustijs ramorum, partem forcipis latiorem non admittentibus, ipsum rostrum, sine dentibus mordacissimum, vsurpant. Hinc forcipis huius, quàm prædictæ falcis, opera vtilior intelligitur & expedition quod illa non sine quassu motuque arboris aliquo vel imprimitur vel attrahitur, arborem hæc morder immorata lento atque interdum repetito, vno hæc celerique vulnere incidit. Cæterum truncus & rami, crassitudine duritiaque aduersùs falcem & forcipem contumaces, serram exigunt fere bipalmem, acutè manutéque dentatam vt minore attritu minùs perurat, neu stamina, quibus signi pulpa contexitur, impulsu violentiore non sine noxa concidat. Eandem postulant vel simplici quidem, sed lata firmaque lamina cultratam vel, quanuis angustam ac tenuem, ferret tamen arcus superinducti munimento inflexibilem expeditæ denique tractationi manubriatam. Spatiosæ plagæ asperitatem scalpri fa- Scalprum.
bilis aut falcis acies adæuabit, vt partem deustam cradat vt æquabili pressu cutes earum vulneri concidet vtque corrasa, quam serratura exterauerat, squamosa hamigo tabifico insuccari humore non possit. Cera demum terebintho resinata vulnus obducet, ne quam Cera resinata.
illud noxam ab intemperantia cæli concipiat neu, quod ad cicatricem inducendam transmittat arbor expiret. Illo autem resinatæ ceræ illitu non indigent rami teneriores, quorum angustior plaga, circumfuso atque obsistente aeris calore vel frigore facilè astricta, viam obstruit expirationi.

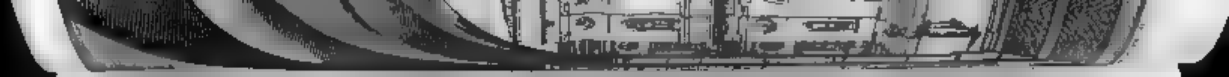

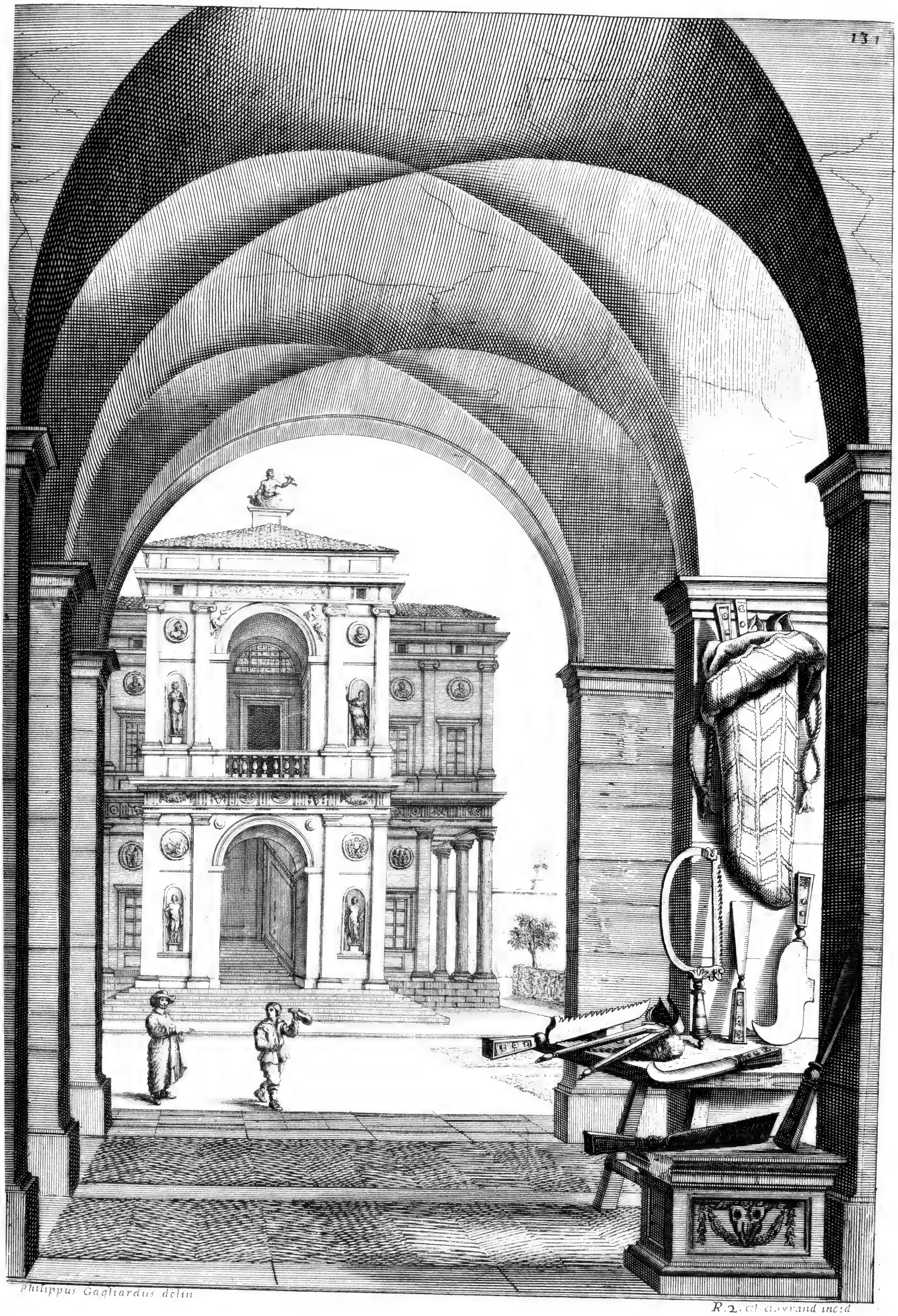

Philippus Gagliardus delin

R. 2. Cl. Govrand incid

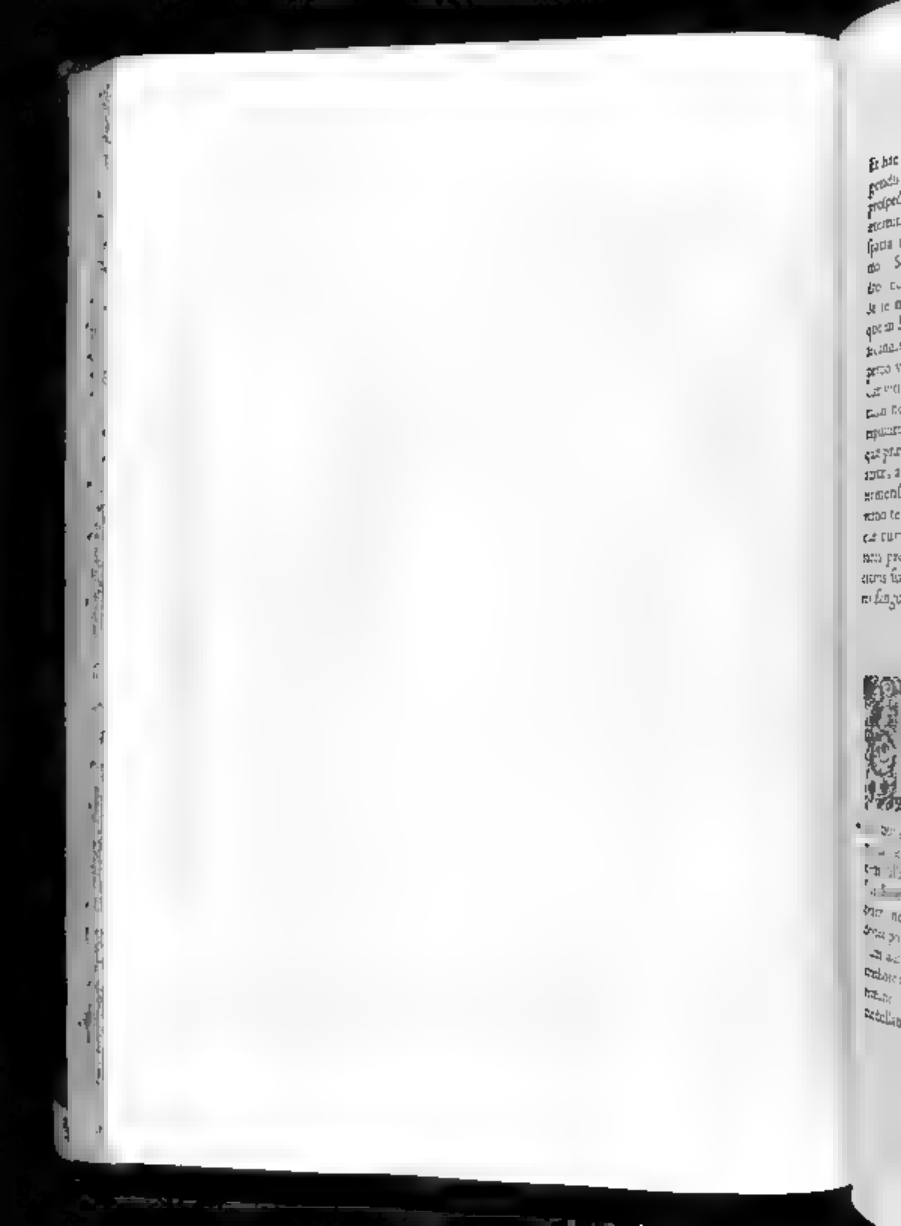

Et hæc pagina hortensis opuces, aliique consimiles libri, a re adiun-
genda tuæ prosperæ gestæ, libripotentiæ quæ ex horis ratione, o
prospectu fallen bus longissimam obtinendæ ducis memoriæ hi
æternitatis. Fuerunt alia opera rusticana præcepta, quibus impulsum a
spatia in angustio spendide mentaris, mundumque simplicissimo arcto
Sed opus hoc cedro dignum consecrandi cupressum
dro, cuius aurum, quam cedri incorruptas fructus habeat, optime
de se merentibus gnibus vitæ animæ famæ immortalitatem. Deinde
que in hac area lectos Medicarum arborum terminos putatorio re-
secanda vitis mundi rante, perennantium spectaculum exhibet per-
petuo virentes nominis sui. Tempestuosas interpretandæ fortunæ
cursus adversitatis auriumque gemmas noxias attitudinis reflecto
nudo non tempore tempestiva. Solet quotannis hoc arbore crudelis
explicatis, præcipue per auramnum, deinde etiam per ver. Ergo
quæ præcedentium animum tempestas, maturum et tempestiva
aurifera, autumnali purat ne corrigendæ. At vero quod vernis si
fert mentibus germinatio lo perfusa, si qua forte arcebat ram
vernum tempus amœnum. Lanus resolvens purat omnibus ferro
que cum dem em bus pacatæ aurem præcucet, ac prosperitatem
tores prosperum ab quæ per ire dominum sic
catis si ne mina humanæ, nuturæ, hoc est carnis protuberationem arbo-
re, sanguine vulneratur.

Plutarchus Orat. 2.

Futurum tempus.

Ex Iunonis & Cereris nuptiis.

Artis in citro miracula. Cap. XVI.

NERS est ars, quæ naturæ duntaxat ancillata,
ingenio sæ superbiæ mi ni pa natura mi
hil audet. Viam ego laudabis audaciæ prælon-
strabo: siue nonnulla congeram, quæ foret ars
in citro miracula parare: vt & veteris quinis pe-
riclitari, & noua possit facile addere cum inuen-

Miracula in citro.

a Ex ea-
lo.

d latibus, de Pallad is orsi
immersa ve ou
mi
Pallad
dem Pallad im alb, sed in citro tam adulta. Nam ho me præ pa
situe Februario mense truncum ob iquo foramine
brant, ne parte a tera exeat. Ex hoc humorem
dor
niam dulcescere confirmant, ob eam (vt opinor) causam, quod,
crassiore
remanet
medullam. Scrat
ueat re

ut ne [illegible] Calagnanus quo rectum præcepta Crassio- a Columell. de re rust.
tem emendaremus, cædendum ut, & putaremus in aliquem mo-
dum cædendum hoc eodem modo instillandum, arcem assunt [illegible] mora-
cem autem vero modo versum cauis ramis exoculandi arbo-
ris undendum insuperque radicibus affundendum totum [illegible] ex-
traxerantes gemmas, ubi qua parte melius ingestum, expungen-
das carere autem parcendum. Sed quoniam vberior e fonte cir-
culanda pomis cibus dulcedo, quam e suauitate carminis, hauria-
tur? Audiendus igitur poeta melleus, b Pontanus, qui præcepta dul- b De hort. lib. 1.
cissimè succinit præcepta.

Quo non ars penetrat? Palmes cædatur & ipse
Crassior, in palmumque cauetur, & vndique labris
In gyrum dolijs, nec pollice crassius. Illuc
Infer mella liquata, & grandi conege saxo,
Quod solem auertat. Postquam arida fuxeris arbor
Hoc vnum humorem, & sitiens noua pocula glisset
Mella cauo immersans flauentibus imbue rimis
Rursus, & euacuam thymbræo nectare cellam
Distende: ac latices humano e corpore fusos
Mollibus irrora radicibus. Interea ne
Negligo frondosas toto de stipite gemmas
Vellere: mox opus ne qua liquor implet, & ipsa
Labra trahunt dulcem mussi de fonte liquorem:
Illas tu gemmas illaque & germina serua,
Et bumidre manu, & ventorum auerte procellas,
Arce hiemes, funde hybleos & largiter amnes.

Audenda præterea, quæ paucis idem verbibus interpositis in eandem rem canit

Sunt, qui lecta manu, foliorti & semina cura
Continuant mussa, siculo aut madefacta liquore
Postquam autem traxere ipsum ad præcordia rorem,
Sedarumque sitim medicato nectare terræ
Infodiunt, & cuntarigant. Ea denique fructu
Iam referunt teneram, quem quondam hausere, saporem
Quenque & arundineo duxere e palmite succum

Vt modo Cato. Vastiores arbores crebrius, si non modo eorum arbores au-
thore [illegible] crebris foliorum bilarentur, verum eam si d Flo- d Idem
rent [illegible] admonito poma eadem vberiore fama ramos onera [illegible] Agricol. cap. 10.
dum [illegible] interlegantur maternus vt succus vni uerius ad pau-
corum

corum augmenta veratur aut certè si fictilibus aut veteris vasis, vetere ulpiret perforatis dum ingeruntur, includatur. Fiet enim, vt vaforum amplitudinem exæquent, & induant figuram. Quænam vero sint ad incrementum reseruanda, docet Fontanus ad hunc modum.

Si curæ tibi sit grandes educere fœtus,
Et patulas implere manus: age, decute ramis
Crescentem prolem, ne multa vt pauca supersint
Poma, sed & maiora, loco & magis auspice nata:
Vbertore etenim succo lætabitur hæres
Fraterni lætis, vacuæ & dominator in aulæ.

Cæterum hic cæteris & alia quædam media malus ipsa præbet. Inserentis siquidem arbori ostenditur fertilium succum, præcisa amputatione ramorum inutilium, in vsus recentis germinis pabulum vberius conferendus. Sed nimio præterueni non debet huic opportuna loco, quæ mox ait reamire amplificat, recentia inuitat, ingenuis magnis, nempe calos, dat para. Cadit enim interdum, vt, quæ forte inter se contingunt poma, coalescentibus corticibus vnum in corpus coalescant. Hinc agrestis arbor dabit. Monita præcipue mala conuenit. Ipse etiam laudentibus, & in Martiæ Ducum mala ferentis ait: Mala pomariis Medicorum ita maiorum coagmentatio celebratur. Extremo vere, cum rami pomaria, ita ut ramorum arborem agitur vigent & indulis robustæque ætatis, fiat ut ramulus Omnibus hæc solis pomis quæ inducitur, præ cæteris quæ coagmentanda videntur. Ramorum quoque cæsa pars ipsisque plagis resinata cera crassè allinitur, & vesicæ membrana superalligatur. Ita fœcunda vis omnis, & ambitus succus arboris ad partem eorum confluit coniugum. Ligamenta pomorum. Quod si malare arborem pigeat, & caluam facere truncus cæterorum ramorum materia tenus in orbem incidituri, vt, interrupto cortice meatu, succus vberior, quo præsens vocat vlas, ad ramulum. Hunc deinde ramum terræ ea parte quatere quæ proximus ramulus, singuli arbore integra cochlidem poma inserant, mox ita componantur. Sic tamen, vt, qua te parte contingunt, ea summatim abradantur. Seu plurium contactum ipsorum cortex ea summa peracuto scalpello detracta, æqua ut vulnerata latera arcte respondeant, leuiter nexa, nec ante a poma remoto, ramuli præterrigantur. Vt autem æque cohæreant, decorticati prioris pomi corpore pomi reliqui applicato, detrahendæ corticum partes circumsignantur. Verum id considerate peragitur

[illegible] Exinde, ut
[illegible]
[illegible] ad
[illegible] vapore ad poma
quam [illegible] formanda cirtuatis, ventique funiculo vel filice ob-
[illegible] Nec [illegible] ola leu gra-
[illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
[illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
tur & contemnantur [illegible] primo, ut ſpi-
morum apices [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum ungantur
Sic enim [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
tuus explicat & [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum poma ſpecies, ex
partibus in [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
efficax primo au[illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
tuus conſtituta [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
corporis maſcentur. Cæterùm [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
pollutur, ſalina ſeu [illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
[illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
[illegible] ſtrictum [illegible] ſtrictum
[

rem videlicet poëtam versuque dignam, ita poëticas docet numeris [a] Pontanus, inter cultores poëta culteſſimus.

[a] Ibid.

Sin forte in varias iuuet & te ducere formas
Naſcentem citrum, mutato & corpore mala
Tu faciem e ligno, argilla aut de cæſpite duſtam
Subiice, & infanem teneram nutrietis amato
Conde ſinu. Paulatim artus formabit, & inde
Ducet inumbratos ſignato in cortice vultus

[b] Geor. lib. 2. Sed iſtam [b] Africanus indoctrinam proſa oratione diffuſius tradit. Hoc igitur authore humanam ſeu beſtiolam ex argilla aliaue ſoluta materia expreſſam tumultuoſiorem gypſo lutoue tam ſucculente cruſtabis. Hanc ipſam de nide acuto quopiam inſtrumento mediam in anticam poſticamque partem ſecabis, vt apte poſſis vtraque operiri. Tum in ſingulari fornace indurabis igni. Cumque pomum ad dimidium adoleuerit, in eos typos inde oſtes eoſdemque vinculis diligenter obſtringes, ne pomi auctu diuaricentur. Ita gradatim extremum incrementi tuorum ſpatium explebit. Quod quo primum infantiæ nata ibus pomum fuerat, iam adultum, bellaue vero recluſa, nucem in ſe tenebitur. Ad hæc facilis gratiaque poëtica eſt componere fabulas formas vſitanda monſtra in pomis prouenire: ſi, deceptas floreſcentes quarum ſimplex ſonorum ferues eſt, ingenerat in arbore reſiduum quod beſtiolas eſſe interdum exiſtimant. Author eſt [c] Palladius mulas tres [d] propemodum anno poſt in arbore cuſtodiri, ſed [e] duas mentis præſidio, quam in valuam tributi cunq; caſtidatur. Accipe nunc ex [f] Pontio artificium dapiex quo arbor vna Medos diuerſi poma generis ferat. Sic [g] primum

[c] Vide Pontan. in hac re prodidit.

[d] Hoc caue intelligas.

[e] Hoc caue intelligas.

[f] Pontanus.

[g] Ingenium Medicæ artis præſtat in primis admirari.

Atque equidem memini (tantum ſe in tuſtera prompſit)
Quæ diuerſa quidem, parua, ſed emina in vrna
Condat, & educens collo breuiore ſtolones,
Subducatque arcteque manu, ac ſub vincula cogat
Creſcentes. Hi tandem vno ſe ſtipite miſcent,
Atque vno obducunt ſe cortice neue flagella
Dilabi ſinito neu ſumma cacumina venius
Diuellat, cera linito, aut deducat adulta:
Vbi primum dum proprio corpus iungantur in vnum,
Atque operit lentum ſub eodem cortice gluten
Poſtquam ad te fuerit radice inſoſſa, & opimum
Rapiarit ſtirpes ſuccum mirabere poma
Pirague gratiaque, non vno tamen vna ſapore.

Sic eadem ille artificium alterum.

Sunt, qua diuersos ramos, sed cortice raso,
Coniungant, stringantque simul, quo gratior humor
Increscat aque ac fixo mox stipite iunctas
Inseparet pariter tum vultus riste coronet.
Et filiax opus admota iuuantur ab arte.
Quo ramo ex uno, atque uno de palmite fructus
Non una veniant.

Frigori caloriqve remedia. Cap. XVII.

Mandarinorum & citriorum in hiberna.

NE Medicam inter malos mouisse genus citrus febri a gens hiberna, ne feruerat aestus, neue vsquaque peruiatur & pereat varia colorem pro regionum varietate remedia excogitarunt. Neque enim omnis aque friget plaga, ver calet. Cum Florentinus Romanus citreo in hortis poliae vt frigus defendant, cellarum tepida hibernacula, sic architectantur. Earum amplitudinem valorum numero definiunt. Mandarino tepori rationem adhibuerunt. Ianuam ostium imponendis exponendisque vasis peramplum, & fenestras pro loci spatio ingentes compluresque aperiunt. Fenestras vitro lonio vtere pauciores faciunt, vnde in ipsa quoque hiberna conceptum vim mitiorem temperet calorem. Oleo & nostris insuper agricolis vsitatis, atque illis praterea forte casu inuentis. Ad orientem & ad meridiem conuersa altera, per vnque non fenestrantur, quod emolumenti parum vsquaque transmittunt. Pauimentum in mediem a tepentrione declinans, hemicales in gradus triangulos, vt figura atque vasa in vetustis gradatis tectoriis imponi ratio habeat, grato imbrici. Spectacula perfruantur, & austrum tepore sparsus alimentur. Ea vero gradata scala a tabulis ligneis quas ingredi etiam color postit, remotam curatur, ac presertim vbi vias venere, irrigatur. Concameratum tectum laconato preferunt, quod eius conuexitas maiorem caloris conceptat ac diutius foueat. Denitas vero hibernorum mbrium sh incidia non tam mitigat. Iam vero quoniam annus vicibus constans inconstantia variantibus, modò citius, modò serius, nec raro per autumnum algere annus hemisque statuens, e re quippiam non licet, quo pos. mum tempore conuita citreo vasa sint in operium referenda. Nec primum tamen pli citreo frigusculum, cadetur quinimo non Roma tosum, eadem hiore sub cælo hiemem veruam, verum etiam Florentia, sub imminentis montis Apennino gelide perhiemans, citreos hortos suos in sud ibus an ô natales ab primo.

primoribus pedibus semel aut iterum permolare ac modicè algere, patitur. Vt præterea Ignem habeas, ne tantum ad cibum commodus. Tum non uno aperto cælo subducit, sed in altissimum portum aliquem recipit, vel parietem admouet, qui se tot offerunt, & imperata aquatione. Neque verò tum primùm in hanc curam incumbunt, ne solorum defectu corpores nocentes, quo excludat. Primo enim vere soluta vi frigoris, ut primùm ab hoc anno, tum cubiculo hunc induunt. Quæ circa idus Decembres in præsepibus fabricatis collocat. Hic autem perpetuo colunt modo. Arcuatum vel tabulatum vel nodo robustiorem in editiore huc aquilonari, minorem in humiliore, nempe australi fide, quippe prorum se venetis magis in salata reponentur. Obuersis autem hostiis parietem eorum sit ferens, aperit, & aquilonem debuit occidentem vesperum quæ Graeci, nempe Lucifer quæque humentibus ac nebulosis Aetesiis Africo spirante quia maximè diuinus hic ventus habitu ignem facium mercurium quæ ille primum dormit. Extruies in pi mutatis, ne probabeas in præclusis & antes & lignem terestrum vas veneri mula quidem permutare aquatus. Si neque mutare pos dies, fac ut terestris habeat decumbiculum pertus. Neque pgeis cultorem debet tepus interdiu, prout vbi eum, modo caldem caudere, modo petue. Accetum iumento lub laue lignio cum ceteris Helperi lumpomo terrestrium dulcia. Regum modo bubus verum etiam pomaureas. [illegible] & arbores illata [illegible] ea alibi concedata [illegible] parandaquadrupedi & [illegible] Hæc autem [illegible] Oct [illegible] Ottimæ [illegible] [illegible] [illegible]

daris testatur, sic comparatae fuerunt. E Augusto tractu arbusculae semine satae, & inoculatione variae accretae. Hae mense quadragesimo, binos belgicos pedes longae, digitum crassae, nisi quod minus pedis semissem extante; caeteris exputatae, radicibus pinguiori glebae vel argillae obductis, & herbacea seu cannabina cauma circumligatis, ingenio in cistis compositae, tantum quia aegre mensium terrestrium tenere transmittuntur &, nisi tempestivus defit irrigatio, quasi non nihil vexatae, vitae tamen suspitesque pervenerunt. Exinde ruraliores humatae, nonnunquam germinatione seu resurgunt. Sed cum terraque benignioris filiae delicatae, benigni veris exortum egregiorem pertexere, flores, nempe arborum gaudium, fructumque parentis sustinent ac poma, nisi decidua & abortiva, non ferunt. Quare hae semine feracipiae, ac frigora tolerare a teneris assuetae, mutatione patriam exilio, prospere adolescunt & roborascunt donec sexennes aut octennes insitione fertilitatem dedocte, ad omnis aurei pomi foecunditatem manuducant. Igitur a frigido caelo innoxium & florem & fructum inducunt, sed hic, nisi anno post florem altero, non maturescit. Exitu enim Junii flos prodit, mense Octobri fructus columbinum exaequat ovum, eaque paulatim capit incrementa, ut tandem impleat magnitudinem & anno demum tertio nonnunquam flaueat. Alijs subinde pomis assidua foecunditate nascentibus, & ad finitum biennij maturitatem ferme festinantibus. Nutrit autem idem clarissimus vir, Gutenius, ad genus aromaticas complures, quarum caudices intra annos triginta humanae tibiae crassitudine pares, in pedes minimum ternos assurgunt. Per hiemalis inclementiam caeli nonnihil easdem vel patientibus in pomarijs depangere, vel opere topiario parietibus obtendere. Idcirco inhumantur intra rotunda vasa, ingenio cistis compacta, ferreis circulis summis manubrijs astrictis, fornicem perpetua, & utrinque ansata pedes binos alta, totidemque semissem lata, pauxillum vique ad imum subtilioribus, intiguae fauerat, transmittendae fundo multiforo pertusa, & basibus fabrefactis imposita.

Belgium vasa ad Medicorum arborum educationem

Pinguiores

FIGVRA HORTENSIS VASIS AD PEREGRINAS ARBVSCVLAS EDVCANDAS QVOD IN BELGIO ADHIBERI SOLET

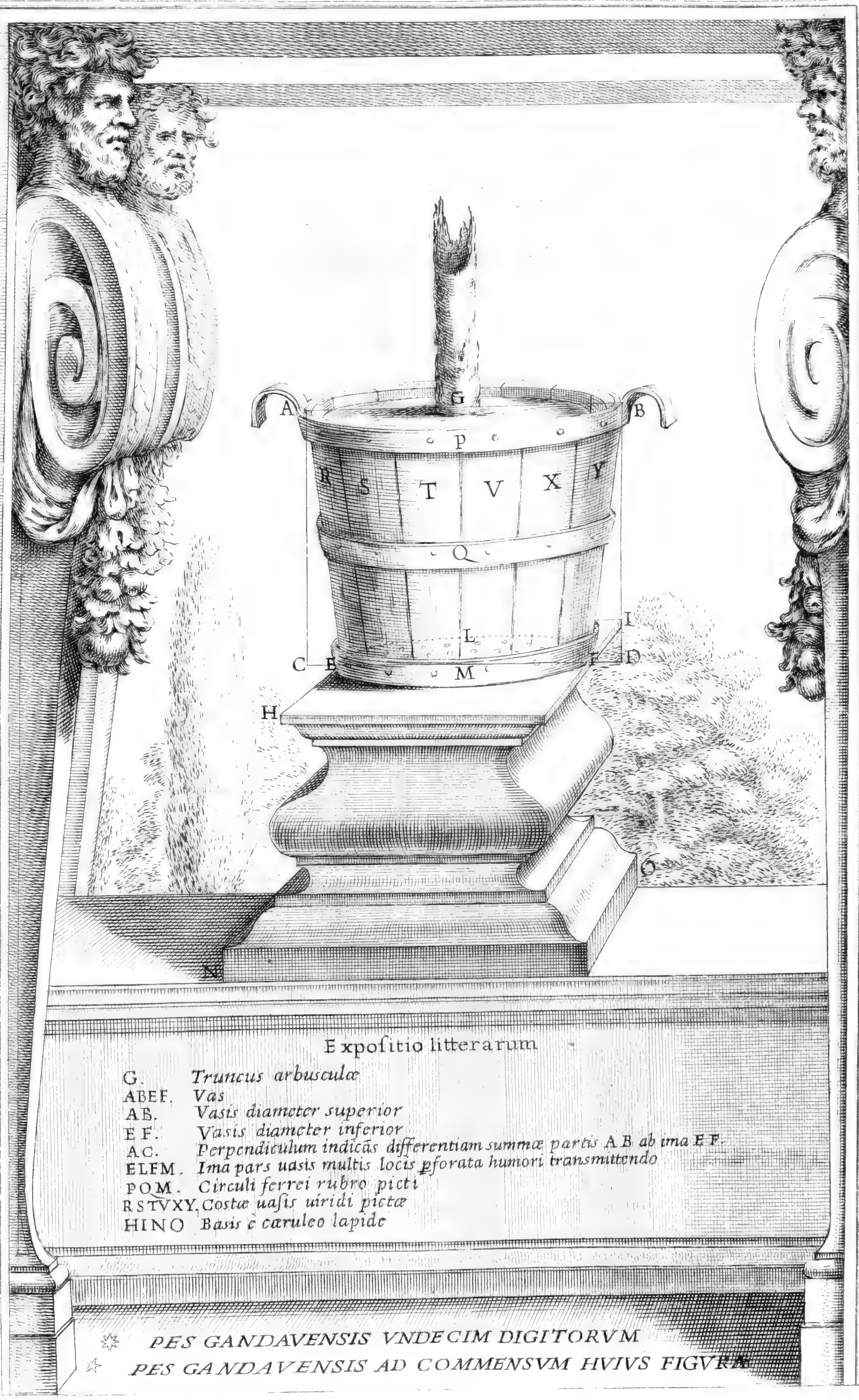

Expositio litterarum

G.	*Truncus arbusculæ*
ABEF.	*Vas*
AB.	*Vasis diameter superior*
EF.	*Vasis diameter inferior*
AC.	*Perpendiculum indicãs differentiam summæ partis AB ab ima EF.*
ELFM.	*Ima pars uasis multis locis pforata humori transmittendo*
POM.	*Circuli ferrei rubro picti*
RSTVXY.	*Costæ uasis uiridi pictæ*
HINO	*Basis è cæruleo lapide*

✲ *PES GANDAVENSIS VNDECIM DIGITORVM*

☆ *PES GANDAVENSIS AD COMMENSVM HVIVS FIGVRÆ*

Linguens verò calido pabulo in ea loca pertrigida hæ pestilentiam
sequentur arbusculæ. Aquarum verò plurimus vel [illegible]
assiduus rectio quoque aut quarto per alterum diem. Sed cavendum
est, ne quando ager post tractationem madefactus quod humor absorbuit,
ut frondem pellat, dum tolerat sectio, eundem ea lacte vacuet.
Illæsæ. Quod si arvum aperiendum hordeum [illegible]
runt. Quæ prius in portum reponuntur ad hanc [illegible]
diam, pedicis centum pertectam, & undique [illegible]
fructuosæ arbusculæ appositæ vel quæ locis & labentibus, nempe
fame corbone Lemovici concavatis. Imposito [illegible]
Sequenti eodem per tiennem quod accidit non [illegible]
mutatur, expandique ab agente solet. Arbustibus tenellis [illegible]
patescunt, ut aperto cum cubant aperiatur. Sic [illegible]
locupletes & ingentes efficacia dura indoles arbores [illegible]
perbum Ilicem cum eodem loco consumunt holpitari, ingente plaga
bum pone pot helgeam effecit. At vero cutus non [illegible]
morbus, sed impetus, tum habuit circa mucum & fugam, sub alpi
hucmem frutinas [illegible]. Et vulgaris naturam angulo tum [illegible]
cis palustribus pallidiores, qui Lobeus graviori cupere de [illegible]
ius, hinc Dodonæi pleni asperum e terebrant, facie parumque
nomina legere [illegible] arboribus admouentur. Eas arbores Flo-
rentina provincia [illegible] quæ fructum concinnat e puteo. Ipsarum verò
legere in hanc sententiam est. Eicimus quæ aliquando arborem. hoc
est parere ut tum tum tegere protegere vult, arbore [illegible] pu-
dice paulo [illegible] tenuis terram quatemus pariente, si res
exigat, abimo gravatum angulatus, & parvum [illegible] tenuibus in
ter se distantes cum arundinibus tum multo quatemus [illegible] de cæsem.
adiumenti, lagno vinculo connectit. Sudum hoc tegere ru tum cen-
tum pred [illegible] cum, in angere [illegible] & quatern
hos quinos dipos [illegible] cum [illegible]. Iuncum hunc
vellitum carmen ut idem patiens [illegible] cui [illegible],
quorum [illegible] qui [illegible] cum [illegible]
coligat. Apte demum ut [illegible] seu pregnet
cucuta pueue perbat hyacum [illegible] deinde [illegible]
bus interua [illegible] ra medium [illegible] fumum [illegible] que tege
rem ut [illegible] cum [illegible] circulis [illegible] [illegible]
vellunt vehementer ubi [illegible]. Deinde vitem aut [illegible]
bocrem, arbore [illegible] da [illegible] [illegible]
trunci [illegible] lumen de [illegible] [illegible]
lumina [illegible] [illegible]
tem con [illegible] [illegible] Sed [illegible]
paco [illegible] modo [illegible] caput [illegible]

libero

vero reporem obuerſa ſalubriter ulcera oſtendabit. Non vacat hoc loco vias omnes perſequi municipii regendi artes. Magnitas celebresque commoditates ſatis patent. Reliquam tegendi varietatem inſtitutam necedibus & induſtria, magiſtræ optimæ docebunt. Silentio tamen diſſimulare non decet operoſas & elegantius tectum, parmina amicitiæ dignam, aureos mavis tuendis excitari ſolicitum quotannis cultiſſimis in hortis Caroli Emmanuelis Cardinalis Pij, veterum certaminum voluptatem proximo amphitheatro nouantibus quod in Pomonæ cum Flora innocens eſt & voluptarium perpetua deluſtratione certamen. Medium tectis palmis circiter ducentis longe procurrentem pergulam contexunt trabeculæ duæ ac viginti, in quadrum dolatæ, ſumma in parte circulo capaci præfertatæ atque opere cæmentitio ſtabilitæ, his præterea anſis ad ſublimem concamerat unem arcus ferre, tranſuerſique aſſerculi binos inter paſmos cancellatim adiuncti. Hæc autem pergula, interminantis autem mali vaſtiſſimo veſtibulo opacata ſub regebus magnificè arbenat. Etenim utroque abſatere lena denadu int & viginti paſmorum ſigilla dedolata, in ſummo ad commiſſuras obliquè neſſa, ſubducto præparatis e ſolidis operculo marmoreo anulato, arrectaria ſtructura. Supra hæc fulcimenta canteri, nempe anguilla a cuſpide ad ſubgrunda asporrecta ſtratis in cochleam clauis infiguntur. Supra canterios aſſerculi tranſuerſarij, bipalmi ſpatio diſtare inter ſe ſolent. Canterum ne poſtmodum laſſi tendo impar ſoneri cadat, ſi minor pretij plus æquo vacantes ſtant, alia ſuis membra ſtruuntur, alia ſtratis inſolabuntur. Eadem præterea cura laſſi canterios ligularere ſub & annexis ſibus ſcorteis cum pergulæ trabeculis nexa immobili ſtabilitate perſtant. Hæc ceteraque materiæ ratio ſic conſtituto tempore bus demore lapſo poſſit & ſuo ſtructa integratur. Sed his autem hibernis non multo pomeridianis ſolibus pergula, ver mitem amicul. Medicet arbuſculis conſtantes ſtatim ſtatem amicam brumam vero tempore perhiemant. Hæc eadem quæ ſuperiora plenius pertinguntur poterunt, ut præterea ſolertia tuendas a rigore arbores decora vitaque imitatione transferre.

CONCAMERATÆ MEDICAE MALI TE GETES IN HORTIS CAROLI CARD. PII

PHILIPP. GAGLIARD. ROM. deline.
C. Cungius Incidit

T. 2.

Sed illa romanas, vel non absimiles hieme extra moenia de-
kendunt. Extera pagi tranquilla tuta operosae tra[illegible] pu-
blicae. Quare Sedum [illegible] Alnus frigidissimo altissima. In hortis arte [illegible]
tis Alnus horis arte [illegible], numerosa citrea [illegible] arbor bo-
quibus [illegible] & praestandis pomis secundi. [illegible] operis ha-
beantur [illegible] [illegible] de [illegible] aequalique [illegible]
pronaeque [illegible] & quam proxime [illegible] [illegible] sicu
reponi [illegible] In aquationibus latere par [illegible] [illegible] alvum hae pa-
rias quadrangula [illegible] parietum [illegible] inter [illegible] area, meridiana
[illegible] clam parietibus [illegible] dentes in parietem demittus
[illegible] per hos [illegible] tubi [illegible] [illegible] demittendi [illegible] pal-
[illegible] [illegible] [illegible] supra quas [illegible], [illegible] parietes
[illegible] [illegible] In [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordi-
nes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] extremum vsque Rhegium agrum, felicibus Hesperi- [illegible] natura [illegible] [illegible] aut requirit Ob [illegible] impenem Sicilia, Melita, Corcyra, Creta, complu- resque insulæ, [illegible] promontoria australia [illegible] [illegible] pomi [illegible] ces, [illegible] arcenda tegetum propugnaculis, nempe tepi- [illegible] parietes plerunque connectentem, [illegible] forma effici mu[illegible] [illegible] Satis ego [illegible] uersis assenbus [illegible] Aut [illegible] palmorum paxillis modice deuexis, & in parietem ve- [illegible] [illegible] [illegible]

excurſa, cemmiſſis ſibi cancros, caſſuſis latè brachijs hærentes, non ampè xantis modo auratoris ſicco fulcri obſequio, ſed mire prodigioſa fabricatis partes ſuarias exequitur. Erectum crebros in lonticulos coliqueſcens, mi tuplex vber immota get aggeſti que ſolib palmem pulmum mo as ſexaris ſubſtern t ac denique fontanum, canali marmoreo riuatum deducente, paritur. Hiemale autem pariet i tectum ſic adiungitur. Tigilla vicenos palmos alta, quandeos inuicem interuallata, intercedente viginti palmorum ambulatione, ipſi pariet i aduerſa conſurgant. Ab his tranſtra in parietem porrecta imminuuntur. Tranſtris inſiſtunt affixi canteri, quorum capita æquo meſi i commiſſa & fibulata decuſſantur ad columen excipiendum, quod ſupra ipſa tranſtra denos in palmos attollitur. Impoſiti canteris tranſuerſi aſſeres contegnationem ventique de texam pertexunt. Lanceæ demum regeres rite ſuperpoſitæ adnexæque tectum perfic iunt, bicubitali proiectura vtroque ab latere in ſubgrundia prominens. Sub hoc tecto non modo currus muro appaieta, ſed in fict ibus etiam poſita, & ſaſſulacenobus æqualia per interualla baſibus ſublimis, cato hiemat. Sublaris redeunte vere tegetibus, lignorum ſuorū s textura reſinquitur, multas per hiemes non ſine laboriosæ ſtructuræ compendio vſui futura.

Aliud

TOPIARIAM CITRVM SIC TEGIT MARCELLVS CARD. LANTES

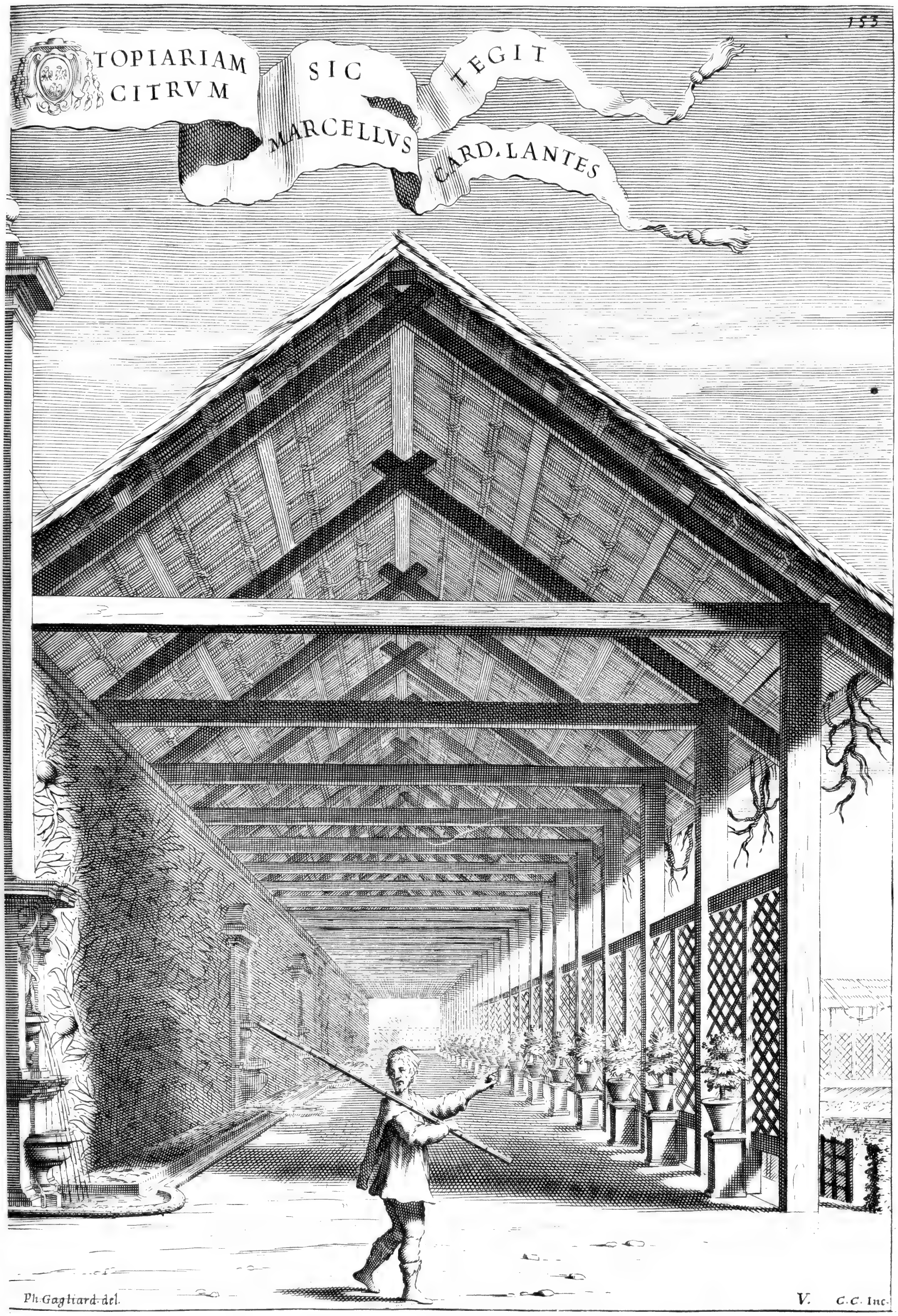

Ph. Gagliard. del. V. C. C. Inc.

Aliud vehiculum ab re in praedia Carolo Emmanuelo Cypriae Regi fuerat [illegible] fuerat bus virgatis rectangulis, ea ratione compactum [illegible] catae materiem circum circa undique [illegible] patiens, ne aut ne mutuo ad angulos [illegible] tionem, supra ma[illegible] arbores [illegible] ex arcis amittunt, [illegible] ri [illegible] arrectas [illegible] tra [illegible] valorum receptacula [illegible] foc[illegible] vaporaria, [illegible] jacent [illegible] to gradiores conducet paries in partem [illegible] truncum adurere ne secum trigustibum [illegible] ra mastecem aduret, neu ventolus in ber[illegible] truncos affulus permisce conflaret. Iuuari quoque citreum credunt Graci nostri quae scriptores nonnulli, si cui tor[illegible] leptentrionis rigorem vel ex campestris aut macer[illegible] ve supta ferpli, vel alia cupressus & laurus, perpetuis coma ventorum propulset obiecta. Juvabit apponi calcem, si prona me[illegible] cubitus si earum tonsis truncum Octobri mensi praeuerit si earundem aut cucumerum combuli cinere bus conspargat. Asunt enim ea genus olei quadam innata [illegible] dissidere & arcana coagulatione consensuque naturae, quam sim parbum vocare, mansuetere vbergere ad hiemis defluxeri, [illegible] ea res [illegible] tempestatem [illegible] genera [illegible] hortarum [illegible] Hae autem [illegible] pestatis vehementia. Maximum [illegible] Hoc eodem tempore [illegible] admoto [illegible] & ad parietem [illegible] aprica nudi [illegible] ne ante [illegible] petrea quod [illegible] re nostra [illegible] confirmetur. Lib. cal[illegible] quia [illegible] trus hisce commoda temperandis [illegible] bebitur. Quin etiam proderit (quod maxime Troglodytae [illegible] vsurpant) circum eclam citro humum menstruis [illegible] floribus [illegible] terrae deambantes herbuae voluntariae, [illegible] que, vertuntur in humum & cadidem terr[illegible]

[illegible] Aut [illegible] ea.

[illegible] Ut [illegible] ab [illegible] ab eo.

[illegible] Cum [illegible] [illegible] [illegible]

hausta & successor. an radicum aeruginem [illegible] conuertente demu-
retur. & ad restinguendam [illegible] aliquot [illegible]

Cura morbi insitique medicina Cap. XVIII.

MIRANDA non est humani generis imbecillitas, quando stirpes & robora ægrotant. En suus Medicus [illegible] quam [illegible] humi [illegible] dem [illegible] pinguioris pabuli ætatem exuberantem vinidam [illegible] tur. Scuam gummae sinuam, crudelemque lacrimam, no [illegible] loco argillam, vtpote vtiliter frigerantem, adhibent, aqua mo [illegible] nis vtile colonis exist mant quippe facile siccescens dehiscat in- [illegible] tias, lacrimato aquori pernias. Quoniam autem nimio quâ, ri [illegible] medijs quæ modò tradidi, hoc à morbo ma- [illegible]

[illegible] audio licet proere anno rosa [illegible]
[illegible] aut uncem aut macle lot. Ad [illegible]
res tantum posse crescere, quantum [illegible]
ob tum, cons[illegible]nandæ quoque, [illegible]
medicat humanis. Nequando citius fr[illegible] ore imminuta per [illegible]
ruere, ne illa mi[illegible]ta hos an[illegible]m defen[illegible]
& aquam irriga. Nam [illegible]
minatu prope exanimata reuiuiscet. Tanta nimirum est arboris hu[illegible]
manitas, vt ab ipsi ducat opes animumque hostes, medium a
ferro & vulnere natuque repente fulgur repudiet. Quæ si maiore
prouocata remedio viriditas non respondeat, [illegible]
parten, ne mors proleryat, ferro praseca. Vbi lenta delectatur
putatione renouceam exigit, palmi[illegible]
Martio recidi[illegible]tur. Iam vero mas & arma gemmæ, [illegible]
dem matis formæ citri florem pos[illegible]
& [illegible]
mundem, [illegible]
morbis, rebertimo [illegible]
florem [illegible]
[illegible]
præsat [illegible]
[illegible]
adversus [illegible]
[illegible]
quæ [illegible]
[illegible]
valeat [illegible]
lentoque [illegible]
dimi[illegible]
devorantes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

[illegible] nobilissimum ad pabulum ambitiosa in po[illegible] Nunc [illegible] plam[illegible] rursum [illegible] & aliquatenus a lui [illegible] vermiculi [illegible] textor forsitan de [illegible] ex perlidentibus pluvieris atomis [illegible] & aborsus in bestiolas animat. Mala habitat medicamina [illegible] ibus est, si soluo digitus compresso inclusus [illegible] opprimatur ipsumque iam inutile [illegible] Sic pluvia [illegible] atomos eadem [illegible] umbrum denigrat vique so[illegible] [illegible] dem [illegible] Ita [illegible] incommodat tzdium cutius arra & sordidata testatur & procul à luce ac sole vel interdiu noctis colorem induit. Remedium huic malo praesentissimum [illegible] ophirus ostentam [illegible] tebbus, tepidisque inspiratum afflatibus potionem.

Mali cerei maturitas, lectio, conservatio
Cap XIX

FINIS est Hesperidum affectus, hortenses, ac omnium Vestorum vitiosis arborum ipes flavam adolcuit in messem cerea fmaragdus maturo in aurum Tum tempus est aurea mala, me monstrosa, colligere, & in vasis recta servare. Ato dum ita locorum temperie ferunt ea quidem an oryas, porro autem nolitrare sub exitio annuo perfecta pa io maturescunt. Via vera tempestiva maturitas nullam cito sibi tenerit sed nem arripiant, manu cad m iucunde possunt. Verum tamen in vetustiorem fervanda prius leguntur, quam omnem experint maturitatem, nono videant mense, vel decimo. Tempestivus ac hic fortitudo & interu rectae colore vulcatur. Plurimum quoque ad rorum perennitatem pomorum confert, vt suis cum pedunculis legantur &, si fieri sine arboris noxa possit, solutus etiam cum ramulis. Etenim qua illi parte pomis adhaerent, viam praeludant, ne viarum eadem cum pomi, fuique nidorem succi nonnihil in pomorum alimenta transfundant. Ea praeterea nomine sunt amputandi cum pomi pedunculi, ne nocturnum iam inutiles humorem in illis, nocentesque robur arboris delibent. Eandem ob causam pomis ipsis nonnulli debent

[illegible] [illegible] [illegible] [

debent in arbore vltra annum continere. Hinc lepe cum malum pessimum re, quam offecte parturi. Eadem Pallad. mala circa præcipue nocte decerpi hac commubila Columella. Ita tenere illa luna, hac silente. Recentes tamen colonis per quæ vtilia præcepta superiora, cum libet vsuque venit, carpunt. Cæterum eodem autore Pallad. posteaquam lecta sunt, diu terra oportet ac tarda sperare, ne cui vitium radius afficiat aut fingua vasa fingulis condere aurobin regypso, & opaco loco ordinata custodire autin cedri foliis, vel in stramine buris inuolutis, benique aridis paleis recondere. Florentinus vero & Solonis sententia si poma hæc gypso illeueris, anno tempore integra durabunt. Si in acernos hordei demiseris, non putrescent. Sed in vium est, quod contra prodimus, eadem cocto pane superposito vtilia. Columella. Calagnum audias pensilia quoque seruabat, vbi tamen venti vitare non possint. Perque hæc Columella præcepta, magillæ sane genialis, carmine tam blando tradit, vt ex his etiam audire perplaceat

Si cura tibi sit lecta e frondentibus horto
Seruare, vt viridem teneant annosa vigorem:
Hoc age carpe manu in tenebris, in nocte maligna
Frondentem ramum, frondenti & palmite mala,
Palmite cum viuido frondentia retinentia ramumque:
Et tibi nulla suas ostendat luna tenebras,
Luna soporiferis sub terras abdita bigis.
Mox illa in latebras vmco suspende tenaci
Et blandare manu, & ventorum auerte procellas
Aut paleis strata & stipulis arentibus. Inde
Seruabunt matrem propria cum fronde senectam

Verum quæ poma hæc merentur grata magno numero properanter legunt, neque præcisa in acerbitate delectum habent, neque præterpiam omnem adhibere diligentiam possunt. Illud autem curant, vt maiora proxima locis pretio distrahant. Acerba vero acervatim composita peregre certa manique transmittunt, maturescentem inter eum eremque asseruatur. Fieri autem non raro solet, vt mutuo multa pressu, manuque aspergine corrumpantur. Quare, qui vere nouata, & quasi recens lecta procul mittere, arboreo musco ligna involuat, pediculorum tam harumque exitus certa vel creta fuperinducat, & leuiter insequens ne cordi possint, siquæ opus fuerit, eruam rubiginem digerat manu, atque, id verò, quod aliqui facultatis promodici arenam adhibeant, minus opportunum est, multum ida ponderis addente.

Ptisana

Columella.

Columella.

Columella.

Primus citri vulgator *Cap. XX*

VREA mala prænosti[illegible] tipiex paucum competta, hominum exi[illegible] rfectiorum gradus proficiente. Rodia[illegible] es poma hæc ad oculorum & narium de[illegible]

[illegible] praeterea pomorum vim contra venena efficacem ætate sua in Æg[illegible] [illegible] competam fe narrat. Sumptum ex eum ante cibum[illegible] bat, siue is humidus fit, siue siccus, ve[illegible]

[illegible] morbus damnauerat. Eas ad locum ficariorum supplicio destina[illegible] quod in manibus forte habebat admordebatque malum citre[illegible] miserata postea est. Pomo commandu[illegible] [illegible] mis angustiis obie[illegible] tonitus rei nouitate iudex, ab eo, qui custodiebat, mi[illegible] obique dolo malo citreum tibi furtiue datum, iubet postmodu[illegible] tantum fu[illegible] de veritate[illegible] bus obiici. Ex quo factum est, [illegible] adueh[illegible] Ac vero Plutarchus vno antiquior fecundo quam Ad[illegible] [illegible] aut iterum Mu[illegible] [illegible] vouisset, suauissima ipsa[illegible] [illegible] [illegible] [

medicaminum, ciborum, ac delectarum vſu manifeſtè. Ita veteres
[illegible] ſuam ad [illegible] rerum multiplicem ſuæ
[illegible] ſcholam [illegible] poſteritatis & ne tantes [illegible] ſequuntur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Matthiolus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Medicarbor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Cui tunica ab humeris tenus Pelusia
Erat defixa, cirris dependentibus.

Ora autem illis fuse lambi, siue carne bouina à pellibus plerunque ac loris præcrudebantur. Equidem in hoc lenone cum Suidæ, cum ob eruditionem celeberrimo, tum quod in Traiani Cæsaris columna Romæ visuntur, omnino cachinnandum dependentes crura, et latera. Cæterum ad rem medicam redeamus, et eodem Asclepiadæ contra cæci inflationes partis eiusdem lotia à bubulis iuncta. Horum succum subducere est mos. Acida pars dysenteriam sistendi facultatem habet & choleras inhibet. Ad hæc tradit Asclepiades cum ouis cum lomacho & iocineri prodesse. Item mella præstantissima bezahar, siue præstantissimum antidotum contra omne genus venenatæ sed caroli pestilentialis humoris prouocati. Serapion eiusdem pomi medicam vim recensens. Cæterum aduersum morsus rabidæ animantis [illegible] tum sue quæ lacte. Item decoctum eius cum [illegible] cum [illegible] pectoris morbis quæ [illegible] Cæterum [illegible] quæ [illegible] impetigines [illegible] cocta ardentes [illegible] Item pellitæ choleram inclusi ventris [illegible] iocineris resiliunt ardorem triti [illegible] bibuli. Item vetus oleum [illegible] Semen [illegible] [illegible] [illegible]

Sy[illegible] ita subsidebit [illegible] medicis tamen ob assiduam intemperiem seu [illegible] [illegible] [illegible]

ſententia eſt. nam ex Aneurina & Timeo & cæteris doluerit ea
cui ait poſſent. Quare verbum parum ſolicite examinatum eſt. Ita
ſi de nervorum affectionibus ſermo eſſet. Cæterum quod eſt
dam reipſi partem ab Au[illegible] quæque [illegible] ſubiicit neutiquam
Quæ [illegible] nervum abeſſe non ſumus [illegible] ſed ſolo id fat
ſtat. Iam verò ſi habeat ex [illegible] Ioannis Heurnii, medici eruditi
praſtet pone [illegible] ro arum aut [illegible] echaro. deinde [illegible] ſo & aphatos, [illegible] exoſmol & aphatos, [illegible] eſtrictos [illegible] cum [illegible] & [illegible] ſe [illegible] & [illegible] & [illegible] &

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ſtuc [illegible]

[illegible] ſtuc [illegible]

[illegible] ſtuc [illegible]

ponderis. ... cum vulgo ... Sumo malo cui ... citra molestiam expressionem ... Ad haec pondera ... quae primum ... Omnia haec ... Haec autem ... Sanabuntur ... vnciam vnam vel alteram aut per se, aut deferentibus cum ... Diuretica. ... dem. Hadriani praescripto sic facito ... cibus rotunda in segmina ... De coquendi ad cetera ... dum in vsu ponito. Salubrius ... tionis

...nam in peſtilentia, in epidemicis illis popularibus morbis, in ardentibus ac biliosis tertianis, in flammis intimis, purpuram pallidam, quas etiam varos dicunt, nephritide hac rerum domina, thoracis, hepatis quæ ...modaca insigniter enim refrigerat humectatque. Cor præterea, veneratissimum, hepar cæteraque viscera præterea da & imbecilla corroborat, nec sinit putrescere. Hæc autem et vinum et frumento modo largior etiam decoctis hauritur. Cæterum ei cardiacum palato sine cortibus citrinum hoc decoctum conficitur. Vinum illud ebrietatem prohibet. Cæteri verbis pugnat ...rum iussu Ioannes Langius, deque loligo huiusce modi, nec non aceto ac omnium oleum elaut odoratum. Ioannis Baptistæ Portæ dicti Iunonum liber Medici pomis enumerandis uberius patet. Et Dioclis Senoneti volumine hauximus citreo aquam odoratam, & arabica nominat Ezuar, siue (ut vulgo aiunt) quæ etiam efficacissima, eandemque pomi condituram æque iucunda & salutaria cordi præsidia. Nostrates hos se medicis opportune inferri, philosophandi medendique arte inter Arabes præstantissimus Bredadinus. Cæsius Albequas illius qui a Machario Chalcidonio Iunio in libris chronicis scribitur, decessisse dicitur anno Hegyræ, siue a tuga Mahometis centesimo quinto et trigesimo quinto. Scripsit is huius libri de voluptate, quam humus percipiendum bonitatis eximiorum ac moralium, ...ra, ...ico ferme ...conscripsit etiamnum extat apud Marcum Otrilium Spoletino patre natum ...ra ...vide perelegans, quam vocant Aleppum & Mantuæ Carpetanorum fuit Madrasarum ...rum ...rum ...rum undem hispanice conscriptum reliquit. Lycii Brixiani mira recitat varia prædicat. Nos illinum cur pomum, aspectu odoratuque perquam iucundo gemmarum ...rum & ...rum ...dium est. Item ultra vero benefica pollet virtute ...rtis debentur. Extant, verum apud Persas Epicarpium, Regiique Chotæ perbarum gratia tandem exsul ...ob eam causam ...rum ...rum ...rum ...rum ...rum fuisse regio ...rum ...rum ...rum ...rum ...rum de eadem epistola Lucas Bæus refutatis. Cure mea ratus odor animum exhilarat meum ...rum & lenem corroborat artus. Cæterum hoc, medicina potius præsentanea. Et mentem præterea ...rum ...rum primitur ad ...rum. Cæterum ...rum ...rum ...rum ...rum ...rum medicamentum compendiose adhibetur. Minute ...rum ...rum ...rum ...rum ...rum

dor [illegible] [illegible] [illegible]

tumnam propulsare. Sed, vt ad medicam curæ viam redeamus, præmonendum est esse aduersus venena remedium eximium: Guido Pancirollus, cum quo, (vt Iam. Sylvius capite 22. Athenæo narrante) fuere, qui pariumpto citrei amaloris, venenum innocenter hauserint: tum quia potest vis eius singula membra salubri temperie sic imbuere, vt nequeant, vel saltem conflatæ morbis pollere, & contra ipsa venena vim conficere medicinam. Polem hoc præterea loco, quos ferè in hac parte salubria esse tradunt, adhibere nempe Iulium Cæsarem Scaligerum, Hieronymum Cardanum, Carolum Stephanum, Vidum Vidium, Iacobum Vvecherum, Franciscum Baronem, Claudium Deodatum, Rodericum Fonsecam, Ioannem Renodæum, Paulum Zachium, Vincentium Alsarium Crucium, Simonem Paulum, Franciscum Citesium, absoque medicos permultos, & haud carmine medentem Ioannem Pontanum, quos tacitus prætereo, ne, qui breuitatem amo, sim infinitus. Ad vltimum semper affirmo, vix esse medicæ rei scriptorem, qui citrei huius veritatis silentio dissimulet. Verum extremo loco habeamus centies Panum, potui huius præpotens vsus eloquentia de more compendiaria ingenio complectentem. Citrea inquit, contra venenum in vinis bibantur, vel ipsa vel semen. Facturos hanc rationem accepto coram eo, qui bibat, lusco exemplo. Horum tamen eadem præcipiunt omnes, vt ante, vel post ipsa venera, contra inhumanum hominis ingenium acerbissimè mandantur. Vehementer probo omnes, qui Medicum non solum ad humanæ mentis, sed etiam ad humanæ vitæ commodum esse natum, & medicinam non peritiæ vocis, & nudius tertius inuentum, sed ad vtilitatem, & salutem hominum, & ad omnia mortalium officia maximè accommodatam, & ad omnia præterquam medicos egere, Reipublicæ causa. Medicinæ partes sunt, non modo in corporibus, sed etiam in animis curandis, ac medendis versari. Quæ vero præcipua est, & propria medicinæ pars, ea est, quæ corpora sanat, quæ nos pestilentiæ, morbis, vulneribus, aut alijs incommodis, aut pestilentiam afferentibus liberat. Medicorum autem est, non solum præcepta, quæ ad sanitatem pertinent, tradere, sed etiam ipsa præcepta, quæ ad sanitatem pertinent, ipsi medici vsurpare, & ad vsum impertire. Impertiam cum eam medendi rationem, & quam præterea mihi ab alijs quibusdam Medicis bonis & eruditis traditam, hanc denique narrationem non ignobilis poëtæ carmine conditam, recitare

Y 2 Curare

De antiquo vsu citri.

Curans ambiens Plenus & Cheiron senem
Agyrta Plenus, arte Cheiron maximus
Cheiron subet de carne mala Medicos
Sepiafarium parare pharmacon
Lefta ; cheda illice in pedes se congesit
Agyrta, se pete ratus medicum malum
Sic arguit sua quenque conscientia
Sic ipsa sese prodit ignorantia.

Unitas curs occultior. Cap. XXI.

MEDICARVM arborum, quibus poma remedia vulgare inde dignomen peremit, ac nuditas virulitas argumentum est oleosi lentique succi, non ad ipsarum modo pabulum vtrumque, verum etiam ad hominum commoda atque delicias exuberantis. Quapropter hisce de stirpibus vario cuncti hoc potuere magni pretii pretextuque sanctiquorum. Sic laurus, pinus, abies lentiscus ac terebinthus, exteraque glutinosiore virorum arterias tenaces arbores medicatissimos succos operosa euocatos industria, profundunt. Sunt praeterea, qui putent petitiores naturibus aliusmodi arboribus medicamenta non valetudini tolum recuperandae sed vitae quoque producendae transitus vicinitate conducere. Hunc in vium nonnulli mire commendant lentiscum ac terebinthum, pineosque nucleos. Sed arborum nobis illarum medicamentotior pictura suppeditat remedia, quam arbor Medica. Vt ipsi non patria magis, quam sibi brutis Medicae nomen fecisse videatur. Quocirca nihil admirer, si pergustate quondam ex pomo necandum veneni potionem, arborem quidam sit nota mortem comminiscatur. Quanquam haec arbor vt ex nostratibus exteraque nonnullis pretiosa, ingenuis voluntatum actus non leuiter attamen diffinat, opera eaque vasta operae, quod chymici retrigeratorium vocant, multi putent ad hominum opportunitates tam tolo, flore, fructuque laetantes & varie coniquelere. Sauberrimum est rei multiflorus olum, vbi leuis ad malum vberrime proueniat, vt vtar agro Regino loquor. Sic se nonnullis, cleo sic potest. Fiores in vnum aliquod vas, vasis id neum conjicies. Pro quaque florum libra quatuor aquae feruentis adjicies. Vt oleum effluat perquam opportunum vas, ne plenis medio tenus aut cura. Aquam non frigidam, sed calentem fundes, vt oleum ita facilius prodeat. Vt autem chymica quaeque

concoctio, qua oleum exalat uberius, aqua admoderata minutas ac gradatim que vehementiores [illegible] exsiccatur & [illegible] hu-
mor cando absurgente, nunque ultimatus vaporatum expirat ac
cocturæ, cauæ ignem terperabis ne humor ignitione nimia
in cinerem in fundum labatur, turbidum semidumque oleum ex-
sudet. Ita sepius tubo lignum recentium florum quorumque aut
foliagenæ libræ vicinam tere olei dabunt, succumque ex floribus &
herbis quidem odorati. Sed medicinalibus partibus [illegible] opera
ex aurantiis maxime floribus stillatitium oleum quod vulgo quintæ
essentiæ nominant, tibeas, cum exteris nationibus nam parcius in
primis specimen eaque ratione, quam in hoc tradam adhibendum.
Superest florum herbarumque destructa, postremum examino
randa radicumque medullas in floribus proximum. Hæc pulpas aurantiorum generis cydoniorumque vale uberius lacrymatum odorum oleum
vehemens proventu exsudabit. Et frondibus quoque citriis cum flo-
ribus [illegible]. Cum e cruta putaces interficiat, imputant superiorum ra-
mi parvo pretio quippe ex judicio comparantur. Foliorum reperimus, fummaque cydoniorum grandiore forma cui rotundior mamma, sed crassior corticosior. Sed pendulum modum igne gutta in liquatur. Ita oleum aut quamvis agrestis frondium & ramulorum libra vi cum aqui redderit, ex virili subsidente, mundo oleum, & mustum complectibus lautum. Caterum pro pomis oleum certes non ita oleum ita luppeditat. Nam preter cetera sed vile pharmacopolis familiam notabilisque ducem communibus oleum odorat ac medi-
cat. Iocum preterea longe pretiantissimum vel igne cautissimis exu-
dat, vel manu pretiosissimat. Sic autem efficies: ope cubis quitta-
rum hoc extrahimus. Mala cotea compacta exempli causa centena, seu decena, comparamus. In cenacum hæc vitrei lenor ter-
denis capolium, aquam dichotomus. Superhæc mala eadem de-
corticamus, cotes eaque sectum, oleum cruda aquam & quam-
mus, ut oleolus humor exhibeat ne fu profluens, vel cortibus hæ-
rens, cura incturam aqua ex ipsator. Ita preparatis cubis ac cu-
cumeris plangue rotundi aquam lenteo cochlear, quod inductum flam-
mo fer, alioue inftrumento confumit ad mali in vas chymicum re-
ferarum quod arcbicum vel cucurbitam. Ita macerat comparatur
in aqui modice tepida, ut oleum fluxi uberius & dulcius ex fru-
mum igitur ad ieni vaporis tempus, ut in colum [illegible] prepe-
flus crassus cum [illegible] [illegible] [illegible]

umen notæ consequi solet. Centum mal[illegible]

[illegible]

[illegible]

rem impulit, vnico nidu in auerti in patinam recipiatq; ex uno impetu emicans oleum minutiſſima patinam aſperg[illegible] Cauendum tamen, dum exprimis vna pars manus, ne id quod in oleum cauetoque, ne vnguis tenore comes comprehendat pertinax quod in patinam decidit, oleum penitus & operam perdere. Sic pergito cortices reſiduos exprimere. Vbi cuncta ſatis quæ ſe circa eum cortices preſſerit, tunc oleum ne pulpa ſeorſum patina ſyrupoque lapſa in ciſtam patinæ eandem oleum omnibus rez. Cauendum in circa terme vncum [illegible] præcludunt ſi tamen cauet per rudentur, neque permittit ſi prætereat ne rem peregerit q[uo]d exprimit. Iam latus preſſi me patinam angu ſti vaſa umbilicus ſeu plumque vaſa umbo, genter operabis. Deinde ſi [illegible] eo in ſitum ponito, ſi habis & ad ſtatu mine ſi [illegible] ſtam ſecundes in vaſa ad eum modum [illegible] & ſuper [illegible] Cum plures id olei mens recrea ſtet, ſtrenua hoc eſt, [illegible] interque eos tempus eodem modo lal & ſacharum miſcens ex bit ad epulas luxus & libabi [illegible] dientis. Cæterum cum pleraq; eiuſmodi odor cuibus eruditem in ſe ſuæ [illegible] ſtet morbis occurrit. Et cortices ipſi in poſterandum ſiccato cum alterum ſimilarium poteſt ſeruare ſuæ, quam vocant camomillam vocant. Hic autem ſes ſolutis ſi poſſit in ſtar aquæ petipetas eſſe, ac puto, præſtare aliquanto ſuum virtute. Vtetur [illegible] liberter habetur ad [illegible] morbis, aut ſi tus, aut medicorum paſſi los ſeductus, qui ſi malum chriſti tuncapiunt. Quoties [illegible] quod [illegible] no detur ad h mem cum, ante poteris [illegible] cum oleo [illegible] nue, [illegible] dis vngulentaria, qua pars [illegible] mento pa [illegible] cum mulieres [illegible] ebet ab linere [illegible] m nonque hei liquoris pretoſiliam [illegible] Deinq; ſpe mum e amonitos & ſatanas opera conſtrin [illegible] ne [illegible] exprimere. Ad medicinam vero ponemus [illegible] dem oleum cum [illegible] in aqua [illegible] vnque aburrine decocto ac de puma o, quod ſalpicon [illegible] pum nominant, ſic permiſce ur. Præterea [illegible] ſi [illegible] epu ampulli poterit medio [illegible] ſimplentur. Deinde addatur vna vel alteri quera olei [illegible] cortices exprimi & co [illegible] digeran pulpa peregratur, ve quod vtique bene [illegible] ſcare quæ odore [illegible] rum pennas in boatur. Eadem pariter [illegible] ſolem [illegible] ſi [illegible] his præterea [illegible] oleum [illegible] & [illegible] pum [illegible] quæ [illegible] pleri [illegible] ſum [illegible] ſtam [illegible] capi [illegible] ſtem [illegible] cortibus [illegible] ſtrua [illegible] [illegible] ſtu [illegible] [illegible] ſtrum [illegible] [illegible] ſtrum [illegible] [illegible] ſtrum

[illegible] quidem [illegible] Vapore [illegible] tu liquoris libram proficies. Tum oleum ab aqua leuiores [illegible] [illegible] [illegible]

mento oleique oleo cum suo condiri. Igitur vtrasque item, nempe odoramina liquoremque in mortarium aneum bene concinnatum ac bene emundatum confundimus & pistillo item ex bene cocto contentum & permiscemus. Sic lapparent et ambaro pastillorum animæ odorandæ compositi, eos quoque si placuerit odoratos adjicimus. Quanquam citra hos odores præsentia compositio mundissime olet. Iam quæ hi denique pastilli ad manum fluentem mundi mani simplicitatem se rotundantur. Super tabulam siquidem marmoream duo ligna amussim mundi limantur, optimique farinæ triticeæ insperso tenuissimo pulvere prædicta massa super particulatim ad ipsum manducatur vt possit obtusum conterebrari. Conterebrat. Ac pro nunc è cæteris corporalibus quæ pastillos vtrosque in suauitatem hoc est iucundum ipsum operum hominis perficiunt. Principalia ex tres semendas compositionis exemplaria quandoque modicum gratiarum, quorum cultu et vsu ad diuinum cultum inclinet ea quæ per sacerdotem Deinde tria eadem singulis annis mortario permunito solo modo imbuti libro intime ab una parte ad aliam in tenuissimam pulpa cum oleo sacro offerantur, et expressum mentum, aqua cum mixta, crebrius et odoratus deflueat oportet. Hæc autem ante peruolare oportet, quam attribuere. Tum ex eorum quæ vacua per unum opportunum foramen ex ea ad odoramina mundantur. Tria præterea modia duo ambo [illegible] bene emundatum [illegible] forma hunc ad intra & [illegible] Et ponitur [illegible] guerentem, vnum [illegible] dulcium [illegible] ignemque [illegible] gem [illegible] lam [illegible] elaborant. [illegible] mundo [illegible] liberi [illegible] ad [illegible] ad [illegible] Eiusdem [illegible] acumen obtusum [illegible] pi modo concretum, & more supradicto ita excoctum, vt lentor [illegible] ranque [illegible] pulueremque [illegible] Quæ [illegible] vesacies per hoc quadrantem seruere lineæ deinde in pulcherri-

Z contri-

quitatem facere. Persuadet vt credam Ioannis Baptistæ Martini, Romani civis, domestique vt virum adeo exemplum Hic per annos

annos quadraginta a mense Martio usque hominte ad extremum usque Octobrem, quotidie mane ter bus tere an cibum hon i prandii compositos, diem istum cochlear vel tere au em ante omnium terrestrium cochlearis partem lumere consuevit. Atque hanc ve pertinaciam non ena ltatum salubrione ranimatur, ad paucu m d e re sine ve pre ntam, quæ tandem bus ac thoracis modu l ect adhærere, lento tussi obstergeat, & cacreabuem redda primaque concoctione totum accendi sicum extinguat. Eandem vero con posi nem mane vino sorbet hausta, ad ventrem ad pretam pariter discutiendum exercendamque, ve, deque ind ad motionem suum, ad vitam endam ad prohibendam putredinem, sitimque lædendam. Quemetiam si quando autumna per hiemem ferucat intempestivis h us pi m is brutet adhibet medicinam. Hoc ille paratissimo remedio ob annos te præmaturos nunquam præterea medicamento indigu atque integra firmaque semper usus valetudine hactenus conservat. Itaque ubi annum prope octogesimum agenti senectus ipsa veteris abeuntem proverbio, morbus non est sed cu bus accessit nobis curandi tor vegetatis prudenter adhibuit. Quidam ut asserunt, compositione hac usa ad in perum cutat ve præter scammonæ ne mirum vacuans dulcem mutat. Quæ cum ita sint, medicina vincitur sic hanc duodenis compo & ad vitam ipsam ut quam cito interficiat ac deinde quæ quæ cum hac ipsa ne pallidum hanc rum rebus at. Dum ego imposui hanc, antequam rejiciat, vincam ad jus illum sacchari mirum ve condimentorum compleo magis granata grat e accessione d plectur. Hanc ego mi tam deglutiam ne e quam secundo pala o lapsu ducendum sumam. Sed ad vitatorum opportunitatem eadem medicina conficiendi datur n pulvinos. Succenturiata prima cenotaphium, sive sebolon, hoc tarma in fictili vitrei lixivis vase igne languido liquatur. Ita ipsa ad ignea permittitur, donec mi sceat incipiat. Tum sacchari mundi ne pauca in adjiciuntur & studiose fricabat mpe tur, ne bullat. Hac ad cum tractatione cum medicina primum reservatur & vanci. Manet quidem secundus levis detractatus. Tum tunc ad mixtum reperti sacchari quanta explentur. Ad tunc fomitur tamen ulna dimidium longa, qua in prodactem, tenuis figura, quatern raffinatabella, admodum ita ipsa extremum circumdata. Ea cum cortice mutat ime consilium est ut inde ret Deinde præcedenta liquida mistura in eam tabellam diffunditur & antem et cetera, panna expressa, cum cortice eo ita latè contegatur. Hoc modum, qua lata est tabella, ea compositio in

tro cochlearis peragitur, donec humor vas euacuet. Denique torculo vehementer premas, & iuxta oleum eorum experimenta aduertas venena præcludas, extremaque odoribus expendas per dorcadem, quæ ferè nunquam ranæ aliquam effundunt. Quod si forte ranæ oleum deuorent, aquæ multum ab his ferue, peragitum enim vas aperiri humore cogit. Sic putrefacto humore omni deinde multum præterea ranarum trahere allevat. Ad eundem die modum e limone & aranearum fermentibus oleum extrahas. Iam vero si ad manubria talis comperias e cornu, vt arant, integro medicinam deinceps monstrabimus. Modo auditum citharam compositionem, hanc, vt recentium in mentore loquar, cum magisterium, & quodammodo silentium, sic absolvas. Sumes tibi quantum oluerit murorum curcutorum, Ostracodes dictorum, sicco mundoque loco seruabis. Quicquid illi subiacebit, te eorum ignaro. Aures medullis, lentis bacis cum pesto exprimes. Reliquum lucem ardentem in vitro, cum in mouo subiectum collodes. Expedit deinde lucernam uncto cum cornibus, cumque cornu ipsi cornicis nomen vas, quod curcubitam vocant. Cinnamomum eadem præcipua hoc ponit, vel caudam aquæ, sine vt euacuatio ea bonos Mercurii dicunt ea multum durent e corpore. Quæ insita bina hedonidas euellerint, rotundum vas hac embamum cucurbitæ impones, tubo chique ignem humanum præcum. Quod ergo in cucurbita relinquitur, ipsum. Succum expectum, nec ea mina seu charta comprimes penitus. Reuocatum omnes, quod intus papyrone obtexerit, arcteres vnaque cum altero terra cute, quod extraxerat, separato combures. Et cinibus aqua vaporatum edices. Ipsum igitur cinerem aquorem emporetica papyro percolatum, hac vtaris. In mortarium & in aqua ferventi bis aut ter vertas, & fundito, & dixeris deum cruditos cinere. Tum prædictum lutum adipes. Is vero dulcedine succurb cum exiguo e balsamo. Iam enim te oleum omnium medicamentum confectum est. Cum drachma vna vel altera non modo rum omnem auriginem habet, quam ceruus multo ebur antiquas. Verum etiam longe tarditas cauis præstat. Extrahitur enim e lucidum corpus, concretumque purior hæc natura, deque partibus tenuioribus compactior, lucidior, ignitus, reliquaq; corpora vincit. Hinc illi prænoscere cum horas influxiones, tempestatesque ventos, diluuia, ventos an mora crescat. Ignem in aliis putrefactum contra ventos perficit, eo ut per vnam & perlaborem expetat. Quin etiam in pestilentia, per Italiam grassante, non pauci eo illitu, depellebant, cum hominibus opem attulit per eo illitum. Datur autem drachma vna aut etiam duo in vino aut iuleulo aliquo, liquore pro re natu aliquo.

[illegible] Denique [illegible] [illegible] [illegible]

incrementu mala cirea ſylio acuminato ad inſinuandam ſacculi dulcedinem compunda & perforata, eorumque flores nec dum fluentes, aut etiam fluentem ſolia pennam quatridio transeunt ma mana. Deinde in aqua dulci, quæ bis die mutabitur, mittuntur permittuntur per dies ſeptem vel octo. Tum ſupradicto more inſeruchunt & furtas aqua dulci per aliquot dies macerantur eoque, dum omnem amaritudinem deponant. Poſtremo maiorum inſtar circa cum facchi recondi ura componuntur. In hunc eundem modum imon & aurantium ſuccum floribus conſimilium arcum facchitum recipiunt. Placet iam, omiſſis prioribus per ſe gratiſſimum vulgarem tradere totias, vt vocant, circi confectam. Sumes, quot volet, mala cirea ſatis ex eadem adulta, non tamen maturata, nec dum fluentia quippe horum cortex validus eſſet, eoque pertinax. Deinde ſuper expiratio pertundo ſummo mali eadem circi bramum ex radula, perpurgatæ, nuoque prorſus odore imbutæ, cuteus ubi abis, vt vinum tantum cortex minutam ſoluatur in ſobem. Tum eadem quæ ſupra ſobem, decuties. Comperiam vero eſt, e circi ſerdem ſeruatis libros collig cruſmod ſobis. Eandem abſcam abeam nec ſine aqua propermodum plenum, ad ignem admouebis. Vbi ea inſerbuerit, ſobem mundes & per ſtra domandam conſtuchet ſeruet. Saepe etiam ferra I pera ſtamen mixta ſuccum ſtra, in quem praeque amaritudo ebuuit. Pulcherrimam praeterea, quæ tempeſtiua colligebant, eam ut ſtrum cibum ſtrum aqua ſe ſolitare non circo ſuo ſed equina ſeta contextum diuinos & ſeruauerunt. Imperpoſito per eandem noſtra partem cperes ſtra aurea pomi, pertenti repoſſuncoſtrum ſuccum ſtra ſobem ſobem eth ſtra. Sed deinde ab eo, eandem ſuccum exiſtaur ſtra ſtra cperies. Tum per cribrum eiſdem eandem addes, miſcique bene commiſcebis ſtre per ſtra quadrantem. Adſtur autem eam pro ſtra mensuram ſtra ſtra aurea ſtra aurea ſtra ſtra ſtra. Deinde aſſidue ſtra ſtra ſtra ſtra ſtra ſtra premes, vt ſtra expramas. Sacs experiam ſtre guſtamenti ſtra. Quo etiam ſtra ſtra & ſtra ſtra ſtra ſtra ſtra, ſtra que preſſa ſtra copes, & ſtra ſtra ſtra ſtra. Neque enim permiſtra, vt ſtra, vt humidus ſtra nihil remaneat. Tunc opus ſtra ſtra minutim ſtra ſtra ſtra ſtra ſtra ſtra

men. Hujusque partem exsiccatam [illegible] adde, & quæ vulgatæ [illegible] addes. Ubi ferendum [illegible] cum ambarum medicatum servande [illegible] faccharum tenore superfluat. Ubi [illegible] extrahit abigne lummorum abrenum [illegible] reliquam [illegible] cochlearum bene dicta [illegible] aliquot [illegible] fum hucusque [illegible] tu [illegible] pretium [illegible] ligne [illegible] Quam [illegible] Interim [illegible] cochlearum compositionem ternas vncias aut quaternas aquæ ex aurantij flore filliatæ adjeces. Sed satis cochlearum abigne remouebis & [illegible] cerbuanas fertor rem ferit penitusque refedent, perges [illegible] tare, dum cubit. Iam intepescenti moschum, & ambarum, & [illegible] que, vtagitatione tedula bene commisceantur. Citreæ cobis ternæ libræ & facchari denæ grana moschi octona, ambari duodena congruenter admittent. Denique adhuc tepentem compositionem prædictis [illegible] tribus, quæ Neapoli dicuntur alueoli. In ijsdem vnam & no- [illegible] Tunc membrana primum pellicularis, deinde papyro conteges. Quo [illegible] eo pretios ad olcum experimendum, ipsaque tractatione mollios & [illegible] abenum trajicimus cum faccharo, ad syrupi spissitud nem re- [illegible] aquæ [illegible] Tollo [illegible] & [illegible] abenum trajicimus cum faccharo, ad syrupi spissitud nem re- [illegible] paratur [illegible] cum partem expiraueris [illegible] autem [illegible] exsiccatum [illegible] exsiccatum antea gimus. Quare lummotum abigne in vascula per- [illegible] quæ [illegible] ex [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]

Vt cæterum cum saccharo alia ratione & quidem pertacta. Genua vitulina, componas il[illegible] longa segmenta parum. Axi medulla detracta, de nocte in aqua macerata. Deinde mane tusa, ut tenerescant atque dulcescant. Deinde quatuor sacchari confectionis libras [illegible] Deinde tactus in mortario conquassatum idem liquatum sacchari [illegible] & coquendo & conficiendo patera. Denique valens membranis pergamenis papyroque superpositis. Compositio hæc iucundissima est pectoris capiti, cordi, stomacho quoque medicatissima. Fortem vino eadem ratione vasa condiuntur. Cortices, vipo[illegible] pectines pedes aures frigida lympha mutata per biduum macerantur. Tum cæterum ex aqua colligantur, quoad teneri sint. Ad hoc in aqua frigida cocti semel iterumve habentur. Deinde ulepo, cui mel & aqua aliquantum fuerit admixtum, condiuntur. Denique quæ quotidie in odoro candida inferuntur, dum ea iuste compositione ipsa dulcescant. Ita matrem cum ea cultura mittebat in cibum. Quinquam & cerebro nonnunquam vel[illegible] quod permixtum si, & præterea [illegible] quodque aliquanto [illegible] fuerit. Atque ita quisquis mixtum exhibet [illegible] quæ capere [illegible] sperent [illegible] vertigi nem facit. Q[illegible] B[illegible] a[illegible] tamen credas ab principium cerebro vel [illegible] conditis purpuratis coloratis & exceptis hujusmodi sacchari [illegible] Cæterum Medi[illegible] arbori [illegible] vel [illegible] vel [illegible] vel

nominant, odore iucundos & ventriculi discutiendis inflationibus efficaces. Louem è corio quidem vt aiunt essentiæ oleum elicitur, præsentissimo contra fungorum venena remedio, siue hausium, siue cordi illitum. Exacribus citreorum medullis syrupus fit, aduersus insidiosas ichoales febres accommodatus necnon acida compositio prædicto spissior syrupo. Hæ quoque medullæ cum citreis corticibus in ieobem attritis in compositionem veniunt, imbecillo stomacho salubem mam quæ omnis citrei discutiat condimentum. In balneo, quod vulgò nuncupant Mariæ, aqua è citrei viridi cortice, aut etiam è folio stillatitia educitur, quæ cum sacchare rite permista iulepum conficit suauissimum, cordi, stomachoque peritule. Denique femina stillatum oleum supped cant, contra toxica & venena animalia præclarum. Hæc ille. His ego ista subscribo gratiam me ætati nostræ conciliaturus ingeniosæ quòd in pomo veteribus ob amaritudinem execrato multiplicem hanc suauitatem, vitamque ipsam inuenerit,

ARE-

ARETHVSA
SIVE
MALVM LIMONIVM
LIBER TERTIVS.

Limonis origo & varietas. Caput I.

Malus citrea & limonia receptus indiscrete.

IMORTENSIS rei scriptores non pauci limoniæ malo patriam cum citro communem asscribunt, cum eodem veraque arborem nomine Medicam vocent & alterum esse cum genus existimant, sudi veterum æmule, propter consimilem faciem, indiscretum. Arbos enim satis procera, nec tamen admodum plerunque ramosa, obiongo cauli folio, sed breviore crebris sæpe aculeis, at innoxiis & venenatis languida odoris flore propemodum æquali fructu in ovatam figuram congiobato, sed cæsio rachiore, remissilis flavente, ac levius odorato, cortum ex parte repræsentat. Licet autem eius poma cæteris magnitudine ac nobilitate concedant, arbor tamen satu & insitu quæsita varietate præstant. Et limonum quidem genera scriptores varii varie parceque numerant & nominant. Tria [a] Pontanus canit. Paulo iberalior [b] Clusius quatuor indulget. Duplo quam hic, videri possit angustior [c] Porta, qui duo tantum deprimit. Idem tamen veraque innumerabiles in species, cultus & insitionis artificio inventas, generatim nec ita distincte partitur. Nos autem hactenus compertam numerosam horum varietatem pomorum, quemadmodum in libro sumus superiore progressi, nominatim & capitulatim explicabimus.

Limonor arboris descriptio.

Proëmium.

Genera varia.

a De hort. Hesperid. b Hortor. Pann. Hist. lib. 1. cap. 6. c Phil. lib. 3. cap. 6.

LIMONIAE FLORES

Limon vulgaris. Cap. II

VLGARIVM nomen ijs fecimus limonijs malis, quæ cibis condiendis experimentes adhibemus Horum enim succosiores sunt & acriores medullæ, quàm quæ mandi facile queant. Eadem tamen poma nonnullis inter se notis differunt. Quippe alia oblonga corporis, alia nonnihil globosi, vniuersa vero leuiter fastigiati colo-

Limonum vulgarium inter & dissimilia

ris alia diluti, alia saturationis mediocris laxioris alia, & alia contractioris succus ipse non æque omnibus austerus Malum præterea limonum alunt pomaria cum oblongi tum rotundioris fructus promiscue feracem Sic muricem discrepant id genus vesca limonia. Cæterum arbos alia limones vbertim parit superioribus grandiores & saporis austeritate ingustabiles Inter hæc autem discrimina similitudo multiplex Etenim omnibus perfecta maturitas ferè annua, cum æuon, quam asperitati, propior caro exilis, durisicula, & insipida. succosæ spicæ fermè octonæ succus peracerbus: semina longula & perpauca folium oblongum, tenue, acuminatum, ac temperatè virens. materies lentitia sequax, cortice læuis, frigoris patiens, culku mediocri contenta.

Similitudo

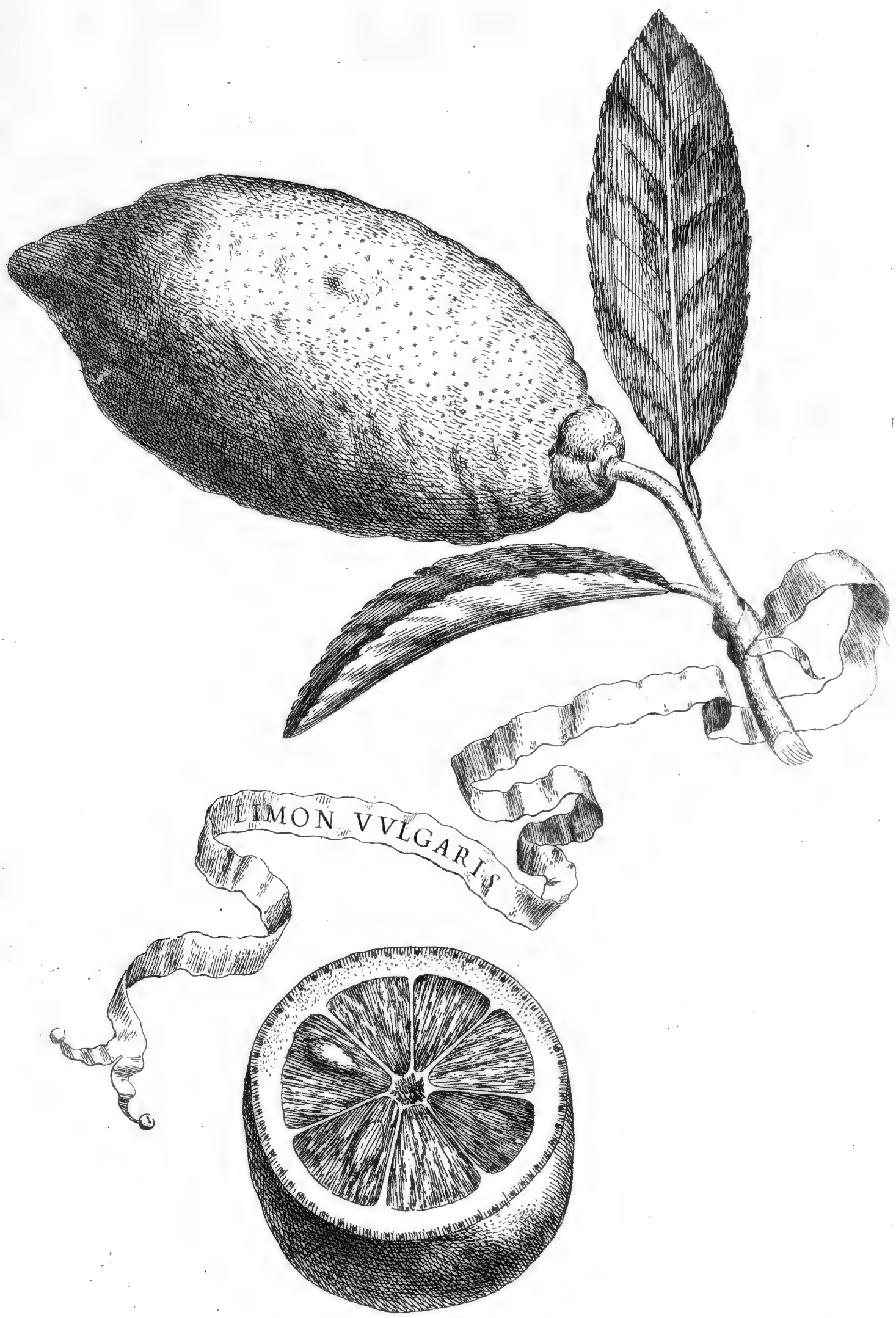
LIMON VVLGARIS

Limon legitimus. Cap. III.

LIMONEM parit Liguria, quem patino ab oppido deducta Sancti & more vernacula appellatione differminat. Hic supra vulgarem figura non absimili grandescit. Cortice tegitur rugis ac tuberculis inæquali: coloris lutei, aliquando pruinosus: & saporis leniter aromatici. Carne propemodum stupea durescit, vbi nimia præsertim maturitate consenuit. Medullæ humor limone quam mali non pessimo paratam habet compositionem, si quæ primo gustata ingrata accidit. Duo ut ferunt hominibus præcipue a vulgari limone remoti sunt, vna patitur, præterea cæteris optimorum exactissima, commendatione insignes, nisi a priuatim dote communis labes. Alio pretio mutatis temporibus, magisque veteris memoriæ habitum Sanctæ Rosinæ pomum, quod vulgari appellatione in ora pendet, cuius odor nec ingratus, nec vehemens, sed ita temperatus, vt ad quemlibet vsum accommodatissimus sit. Horum arbor procerior ad plurimos annos crescit, ramis densa, ac ferax. Folia amara, nec admodum absimilia. Quatuor autem florum, quatuor fructuum genera videre est Maio, Quorum, Sextili, atque Septembri. Vernant ac, quæque maturescunt, pomis, quæ ob humorem gelidam in hiemem tam facile conservantur, ita ob siccitatem. Omnium forma rotunda, nisi quod aliquando in modum citri figurantur. Cortex frequens, & aspectu lætus. Lobulus variat ad septenarium vsque brevis. Caro succi & satis æqualibus vesiculis refertur, obtuse acetosa, nec ingrata. Caret quidem amplitudinis & humoris pinguioris succo, qui sit in citriorum, & aliquando colore medulla minus accommodata. Id penitus omnes varietates magno numero copiosas, præsertim vero in Germania, Gallia, quæ Italorum malorum insitione propagandas. Eos tamen hic fructus patribus meis insitos adhibet vsque primum fructibus & corticibus experimenti, mandentur autem imbecillo stomacho grati. Limon. Guilielmo Genuensem appositionem adjungimus, quem a figura orbicula appellationem puto vulgo vocitari. Arbor non admodum magna, & ferax, cui mollior duris & leporinis subiecta folium oppositum, ramo maior & vmbrosa. Fructus ovati, ita amplus, foris valde punicans, & pergamenta redolens. Intus vero pomum blande aureum, bene magnum, succique

grata rotunditate conspicuum, non admodum probatur aut adhibetur ad cibum; cum propter crassioris carnis duritiam, tum propter inopiam succi. Vsus tamen pharmacopeis est, qui medullam eius acrem cum cutea permiscent, quod eam viribus polkere consimilibus existimant.

m probatur aut ad-
rnis duritiam, tum
opolis est, qui me-
uod eam viribus pol-

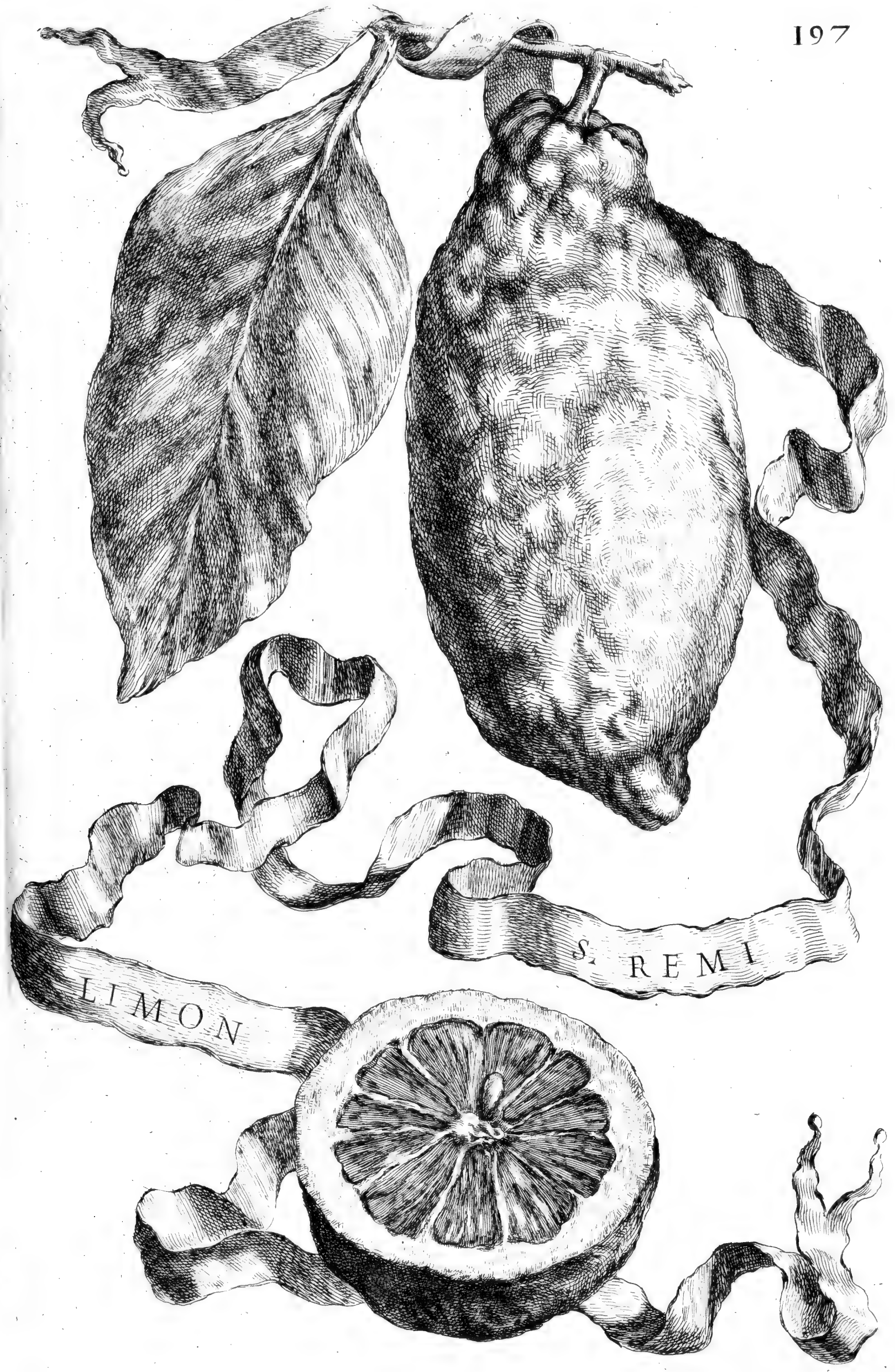

Limon

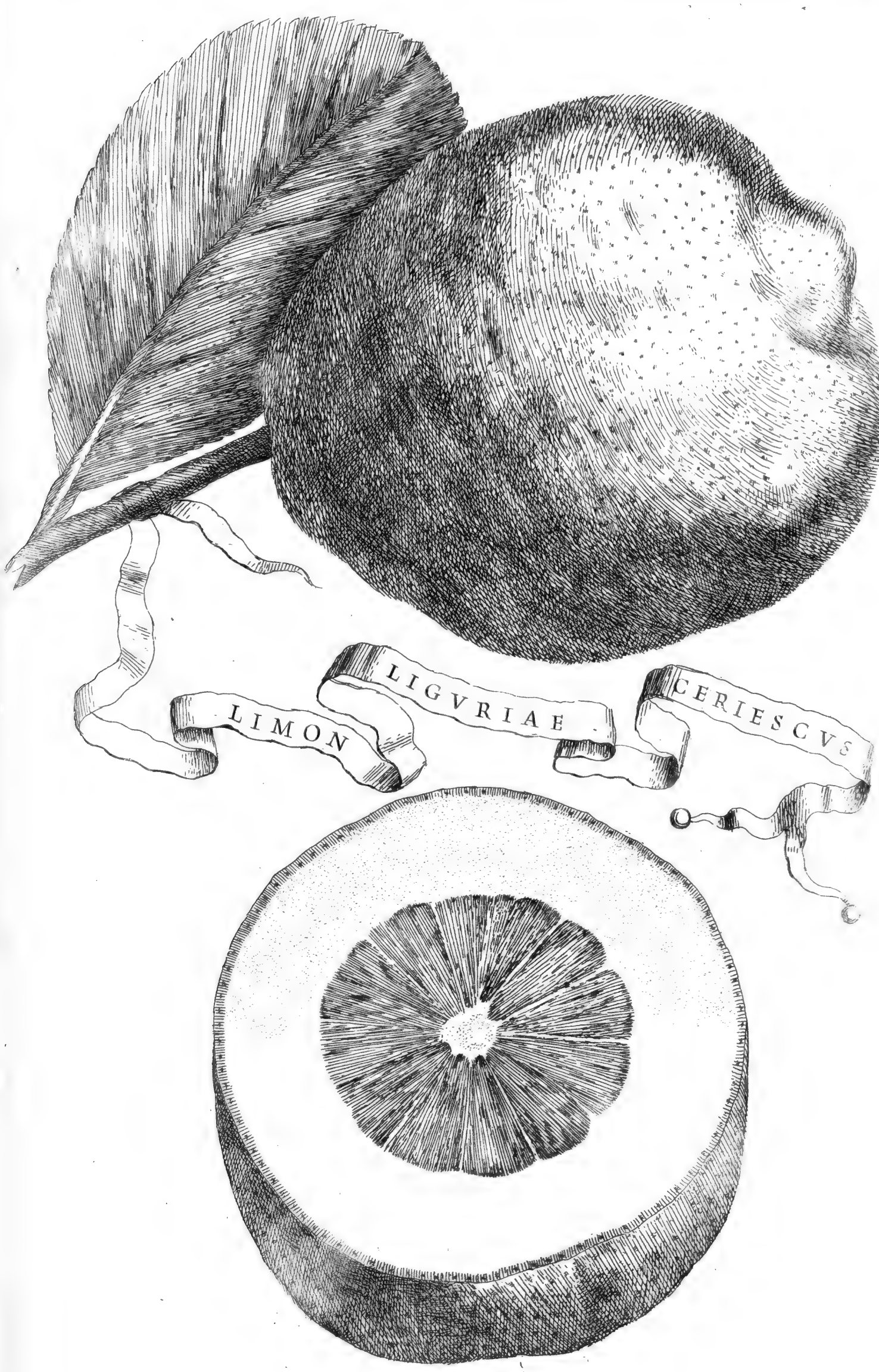
LIGVRIAE
CERIESCVS
LIMON

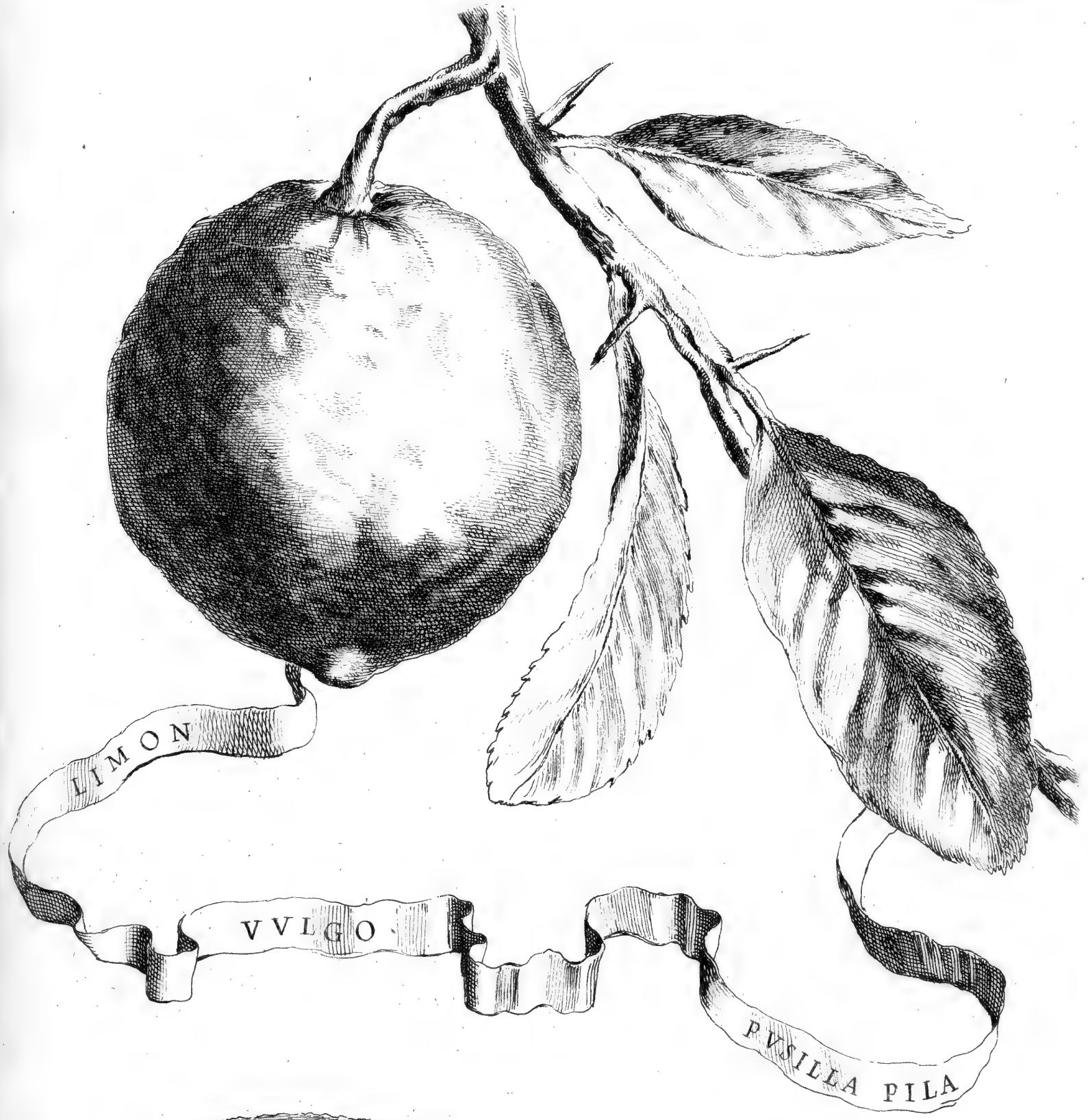
LIMON
VVLGO
PVSILLA PILA

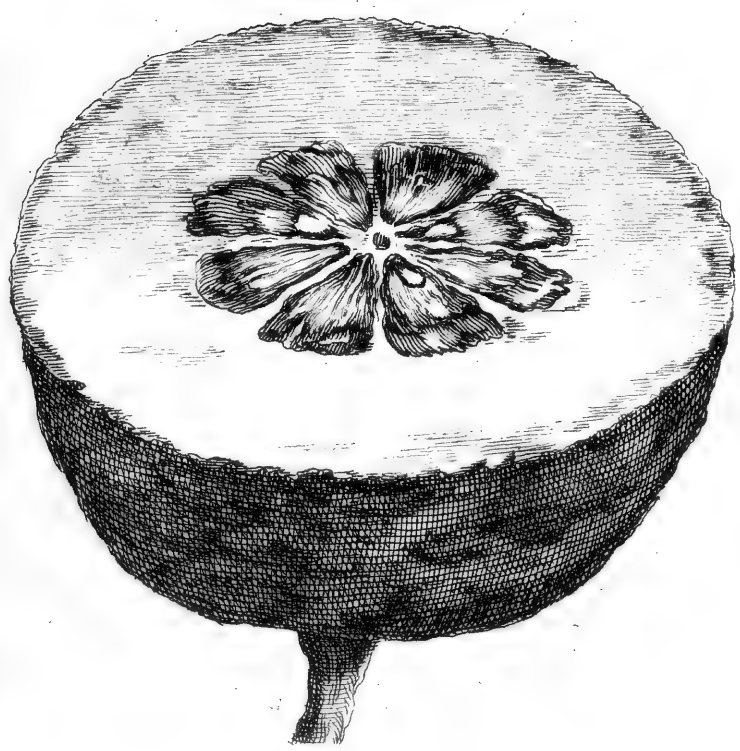

Limon eximunt, & Amalphitanum. Cap. IV.

V quoque, cui magni nutrix Æneæ, Caietæ, funere tumuloque suo vitam indidit nomen, ut, unquam, Verbi & originis semito, & nunquam intellectæ felicis agri amœnitate spectabilis Medicarum arborum aureos populos contra quos inter limon ille præpotens, quem nuc etiam nomine dignatis Vulgarem sæpè vitra modum ovata & cacumine listigiata est longitudine cute lenti rara, plerunque fusa manatimque compunctæ carne pertiera succique medulla denique nostrem decentique spectatum fulgent colorem, acutudine pervicunde, ac perparum lenem habente. Folia solita, veram citro, prodigibilima sed certa pediculum subfirmiora inde nata, & in summo plerunque acuminata, semperque virentia. Amalphitano limoni vulgare fecit nomen Costa, nempe Amalphitana maximum. Magnitudo duplo citreorum dimittit & nonem. Forma utique oblonga, apex nonnihil emunctus, cutis aspera, nec tamen verrucosa, modice crassa, & ex flavo albicans, lanugo deformis & inguilla tenuis, succus copiosus, digitali acie crassitudine, & cibi ut [illegible] acidum & acrimonia non ingrate austera. Idium de more obtinuit & mediocritate parium. Sed hic non spectat laudem, verum etiam bonitatis auctus laudes quota est parium & amœnitatis? Bona agri fœtibusque inclyta laudibus. Amalphitanum etiam citrum modo te commendat, quod, usu magnitudinis ad medicamentum augendam inventa, lepores ingenii publicam contra [illegible] indicandam efficeret emptionem, sed etiam quæ [illegible] inter asperi montium compellit Ericium & perampla [illegible] videris, quandiu arborum pere[illegible] [illegible] ubus, Pomonæque gratissimus [illegible] cum maxime, magnificat [illegible] veteris Pomponiani munificentiæ [illegible] ubi impleret ad hominum & [illegible] rat quæ non [illegible] colonum [illegible] Verbi celebritate [illegible] qui Cetarei Dux maximus [illegible] Limon eximunt.

Amalphitanum limon.

Amalphitanum laudes.

Deo rebellibus armis dudum debacchantem hæresim vindici bello sustinuit, multiplicique ac semper triumphali clade prostravit? Ut bellica & pacifica imperia ei debita fateamur, qui nominis & virtutis augusta laude Octavius est: vtque beatam Senensis patriæ fœcunditatem prædicemus, quæ tales parit Octavios.

Extant

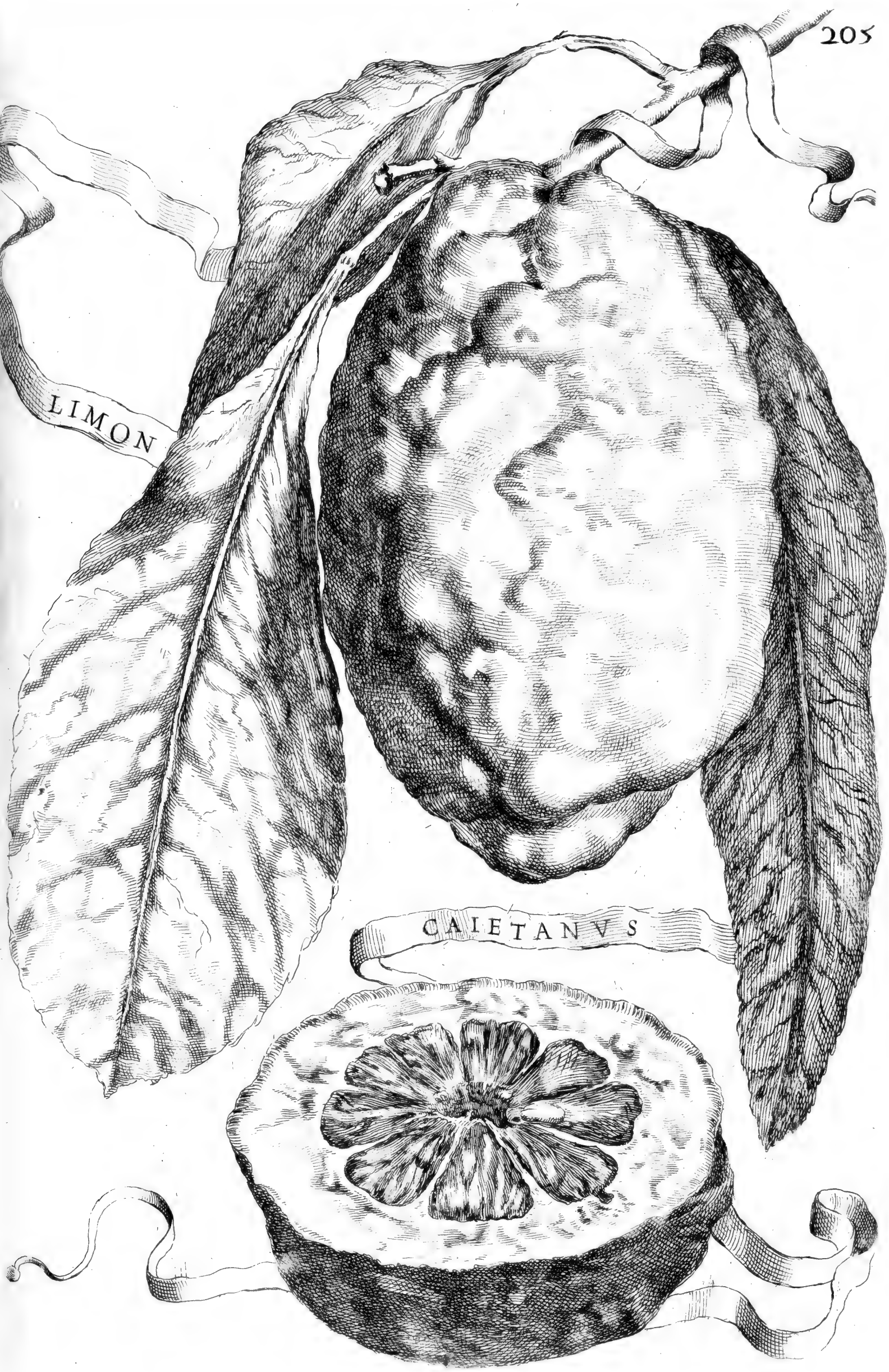
LIMON
CAIETANVS

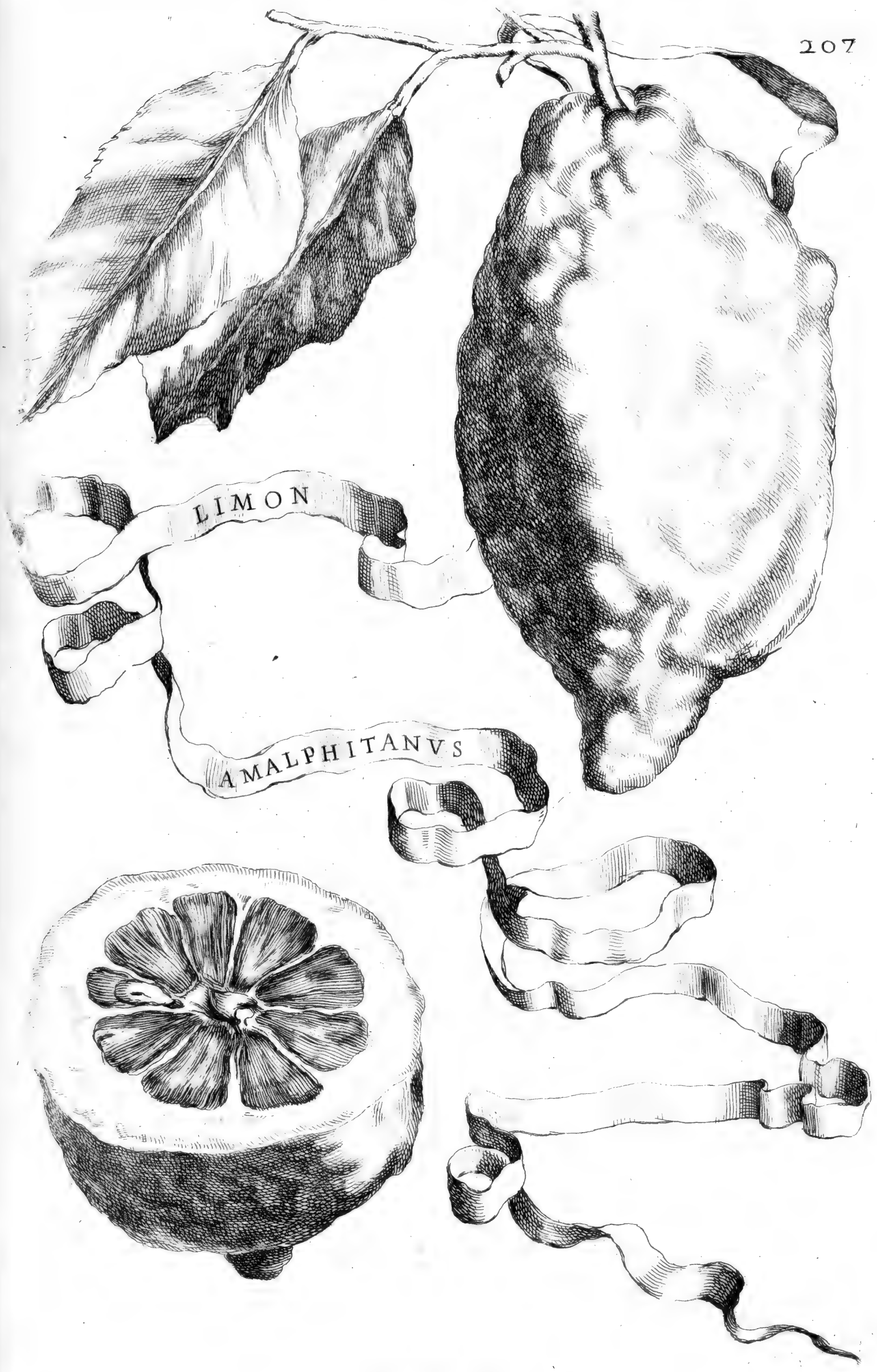
LIMON
AMALPHITANVS

Limon pusillus calaber. Cap. V.

DVPLICEM limonem pusillum calabrum duplex genus limonum diligunt. Priori generis arbor in calabrico & neapolitano tractu frequentissima prouenit. Eius proceritas in senas octonasue ulnas assurgit. Caudex fauuo cinerij pallore infuscatur. Rama propemodum spinarum experies, laureis foliis, binis iuxta pediculum appendices auraniæ more habent huic vestitissimi, fructationem densissima luxuriant. Frequentissimo quoque florum, obiecto candore albicantium & lætum conflatorum recidentium, verna & autumnali cæli temperie, atque adeo ipsis uberrimè. Pomum denique magnitudine ligatique ouum æquantia seu tenuiquæ, necnon aromata pirante cute abducta, nuda carne, multo succo scatentur subacidi lucis, nullam plerumque semen recludentes, denis circiter intectis membranis particulatim à lucido pleno materiem arborem vbertimè enutrant. Limon pusillus omnium secundum ac tertium, eadem calabris, eadem discretionis ratione inter agrestia sylvestria adnumerant. Et secundum quidem neapolitanus dicitur, breuiore folio, crassiusculo & grumosa cute, minutis etenim temporibus fere quatercentos edere consuevit. Hic vero tertium adeo dignoscit, ut pene bono mutuo rotundo, & vegetante corio proximè superiora consimile: medulla denis undecimue ipsum compactis & semibus deducta. Mauis a tota persimilis spinosa, folisque paulo minutioribus consulitur. Succus de his immanetur alliduaque, nullo omnem efficere parte. Qui primarium omnem, a pium materies spinosius, & absconso pore palatum vellicante, breuior appetentur nomen natus. Ad hæc rotundi magnitudinem est medium, orbiculatum ac læue, tenuiusculum cutem, in medullam aut lucidæ ac duram dentis odontisque interne membranis partier cuperturam & nonnullo minus grauidam. In ipsa vindemiatione præmaturus est, ac tempe hiemis ad cibum. Ex hac momi pater, quo maturior frater, vtilem nonnullis adsignare, calum & hiemis tempus interrogandum solus physicus ad diuinationem opacatum cæteris similem.

Limonis pusilli calabri duplex genus.

Pomum, ac folia spinosa describuntur.

Succedens duplicem.

LIMON
PVSILLVS
CALABRIAE
DVPLEX

Limon, qui vulgò nominatur a Rio, idest Riuo. Cap. V I.

ROMANOS Piorum hortos incolit ſingularis alumna, fictis vaſis vehiculo ambulatilis arbuſcula limonis, cui vernaculum obtigit nomen a Rio, hoc eſt Riuo, ea forteſſe de cauſa, quòd ſecundùm riuum aliquem flumenue primò exoriri. Folijs viret blandè diluris, ſplendidè læuibus, anguſtis, acuminatis, exactisque Floribus albet de more ſubrubent bus Poma ſtuart languidi coloris, mediocris incrementi, notabilis gracilitatis, caſpidatis inſigniter: quæ pediculo adherent, exuberante velut oſculo vitam exugentibus. Verinque malorum, in medio minimum infuſæ carnis habentibus: nouem decemue ſpicarum ampla & ſuauiter acri medulla ſuccoſis, nec omnino ſemine carentibus Eadem medulla non per ſe modò, ſed etiam cum ipſa cute, quæ dulcis eſt, nucundè manditur. Et huius limonis arbos, rheg nam citrum imitata, digitatos aliquando fœtus emittit & arboreo partu partes audet humanas ludere Quin etiam nonnullæ aliæ limonum ſtirpes audum hunc nonnunquam exhibent, abortu verius, quam parto, mirabiliores Pomum certè perlatum eſt Romam, ex arbore ligufticâ (vt aiunt) ponzini, ſuo loco deſcribenda, collectum, quod geminæ manus, digitos perfectam iungentes, ſpeciem præberet, læuigata cute ac leuiter flaua, tenui carne, nulla prorſus medula. O arborem profuſiſſimam, quæ dat vtraque manu imò quia verè manus dat in poma conuerſas: vtque magis munifica ſit, poma ipſa conuertit in manus.

Melior limonis aliquot accuratiùs deſcriptio.

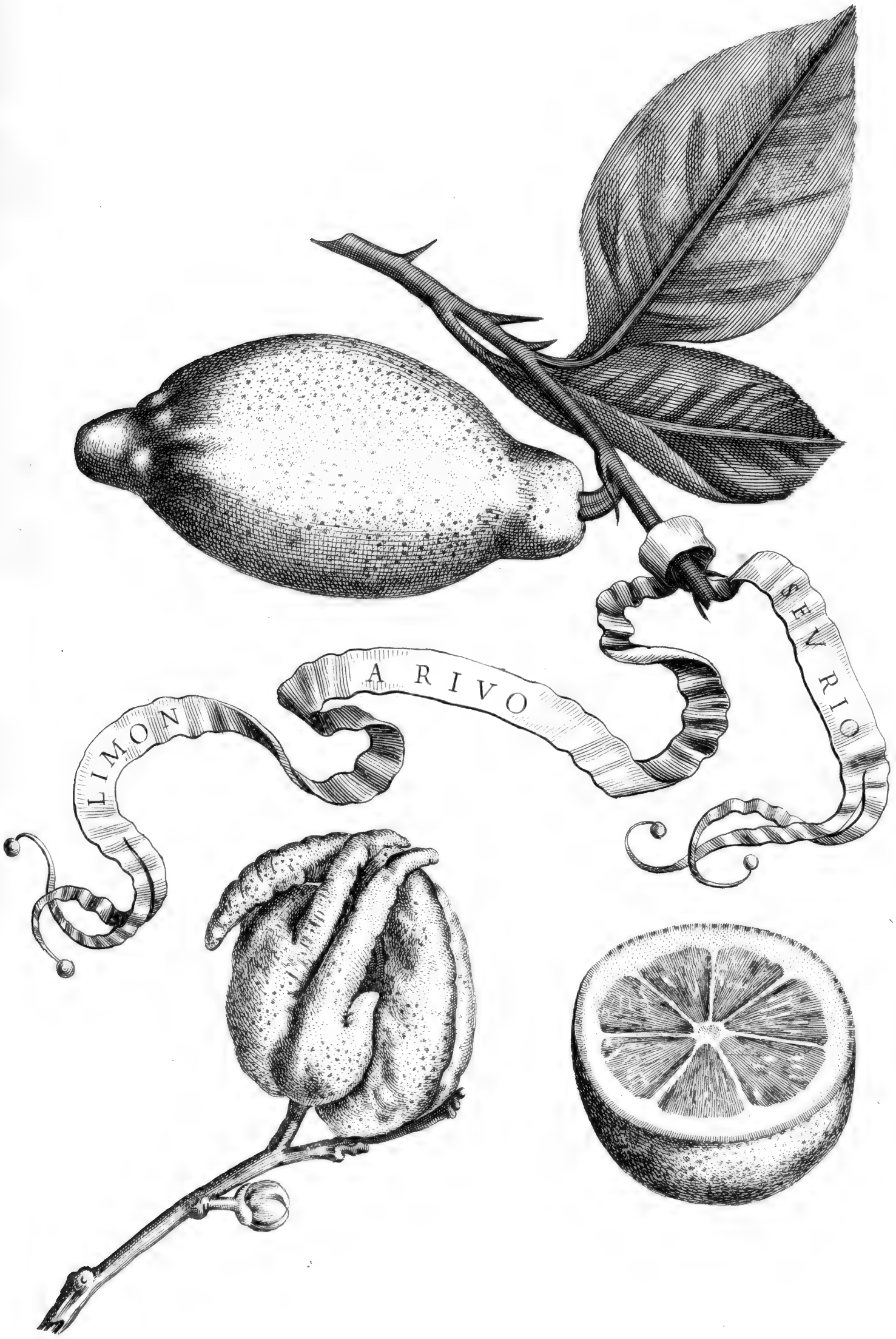
LIMON A RIVO
LIMON A RIVO

Limon Lauræ. Cap. VII.

LIMONIC appellationem arte duxit a Laura, mulliere neapolitana, cuius in pomario habitu fertur originem. Est autem totus edulis, interque acidi saporis laudatissima poma numerat. Corpore constat decenter prælongo, cassi gracili solo suffulto, & pleruinque subfigurato: cute lævi & tenui, nonnunquam etiam colorato & verruculis aspera: carne mollicula, insigniter molli ac suaveolenti, succo fere spicarum acidi, odoris, amabilis acrimoniæ, parcique seminis. Arbore gignitur frangi perfacili, vegetæ virentis, florum pomorumque feracissima, ramis silvosa, gracilibus densisque, vaestate pronis semperque prægravantibus. Folio præterea inumbratur pleruinque rotundo, denticulato, rugoso & ob tenuitatem translucido. Nusquam ego hactenus modi pomum vidi vastius, quam in hortis Marcelli Cardinalis Lanti, in summo Janiculo conspicuis, quorum ad elegantiam certatim conspirabant cum arte natura, cum amœnitate fœcunditas. His nuper Lauræ limonem ediderunt, enormi mole canoloque corio majum ceteris grandibus coæquantem. Utrique confluente magnitudinis fraterculos gigantem. Nullus enumerari debet esse in Principis prælautissimi domo felicibus incrementis modus. Alterum Lauræ limonem, obscuro incertoque discrimine controversum, quem falsum appellant, ijs describendum relinquo, qui de falsis laborant.

Vera dictio.

Vel nimis grandiculus.

Limon Laurea falsus.

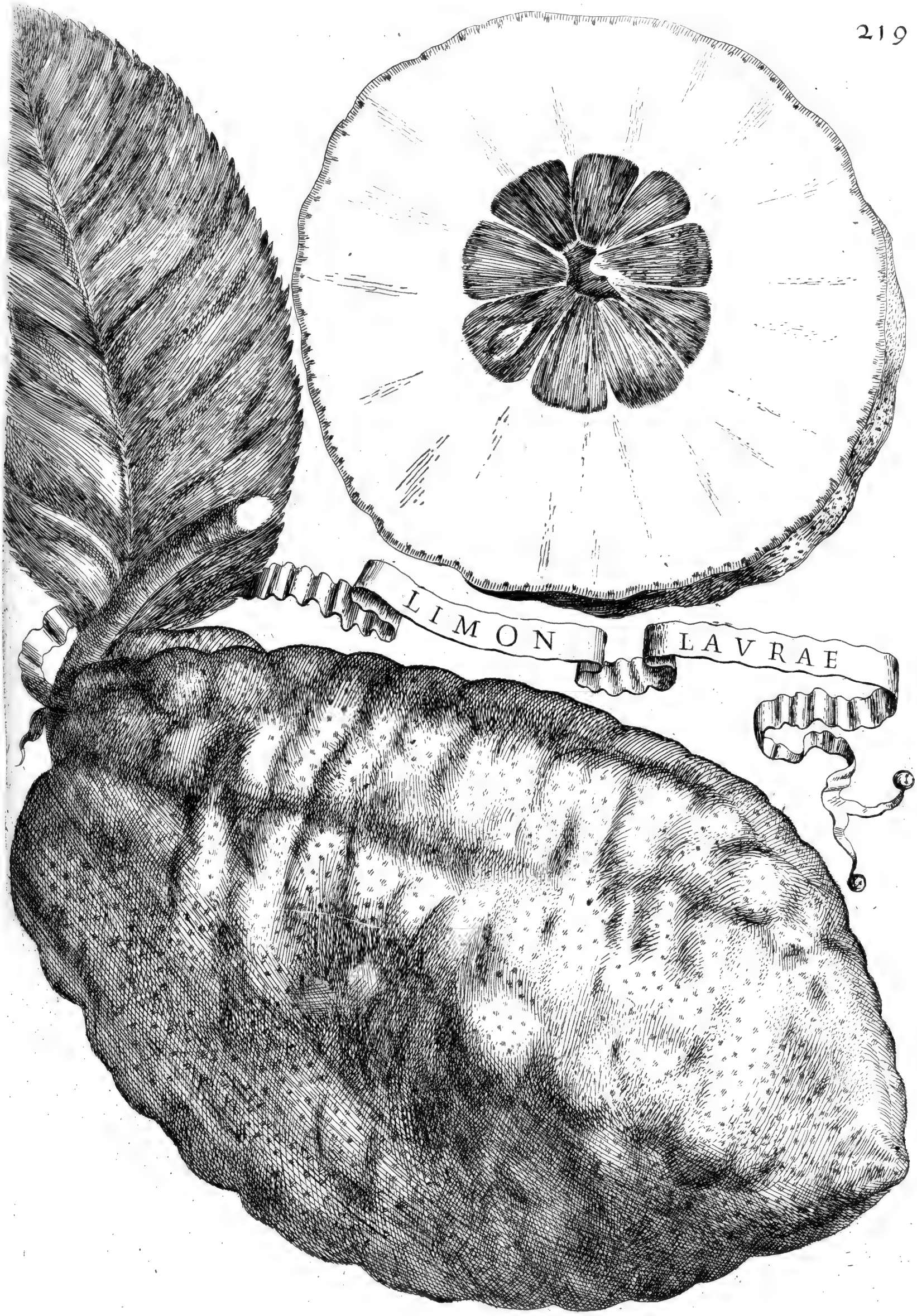
LIMON LAVRAE

Limon incomparabilis. Cap. VIII

ON forma sæpe mendax, at semper probata suauitas, cui nulla limonum par, limoni huic merito nomen addidit incomparabilis. Eius figura inter oblongam rotundamque ouata & leniter obtusa, mediocri ambitu definitur. Dilute coloris aurei cuticula, læuis, tactuque molissima, & prætenuis, amantis palato iucunda blanditur. Caro præterea dulci sapore præstat. Medulla duplo amplior in denas vndenasue tributa spicas, ratisque seminibus distincta, mira grataque acore pungit. Eadem verò cum ipsius poma carne commanducata tantam sapit suauitatem, vt hanc cæterorum nulla limonum æquet. Folium præcrassum, ve ait in americana lauro, exuberanti virore nigrat. Poma huius arbusculam inter alias complures Caietæ transiui sic ad ornatissimos Marchionum hortos, vbi à fructus præstantia præstabile nomen inuenit, quod pomum exinde ad alia pomaria insitionis fœcundis propagatum est.

Limon imperialis. Cap. IX.

OMO huic digna imperio species, bonitasque, dignior speciosum ab imperio vocabulum adfert. Corpus illi præ limonibus cæteris prodigiosius, latusque crassum. Cutis lætore ac tenuitate notabilis, ex flauo in album incumans, & acuto sapore grata. Caro dulcis atque ob tenuitudinem in ore mandentis colliquescens. Modica medulla septenis octonisue membranulis particulatim diuisa, perpaucis seminibus prædita, & arguta acritudine leniter mordax. Folium à vulgari non abhorrens.

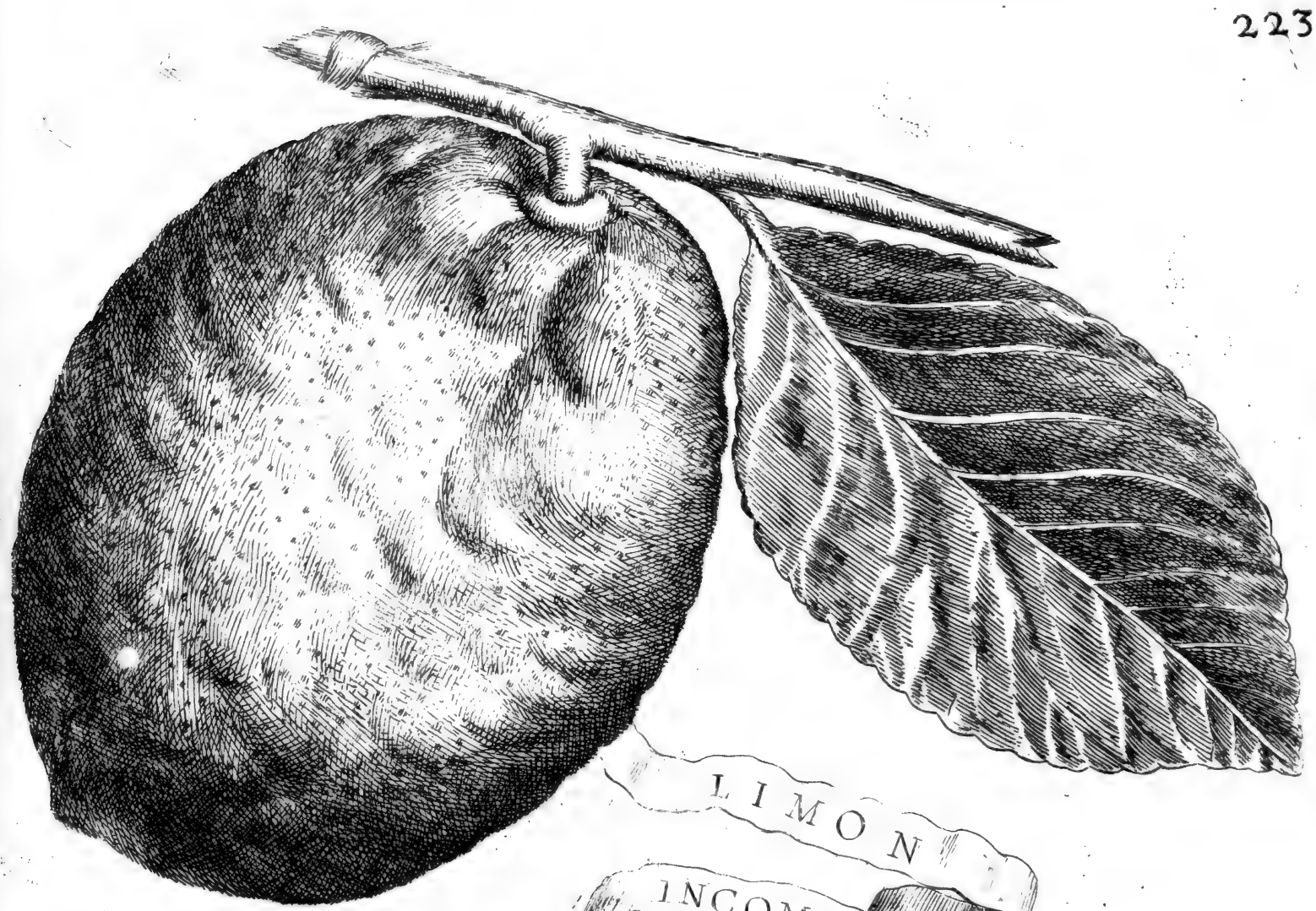

LIMON
INCOMPARABILIS

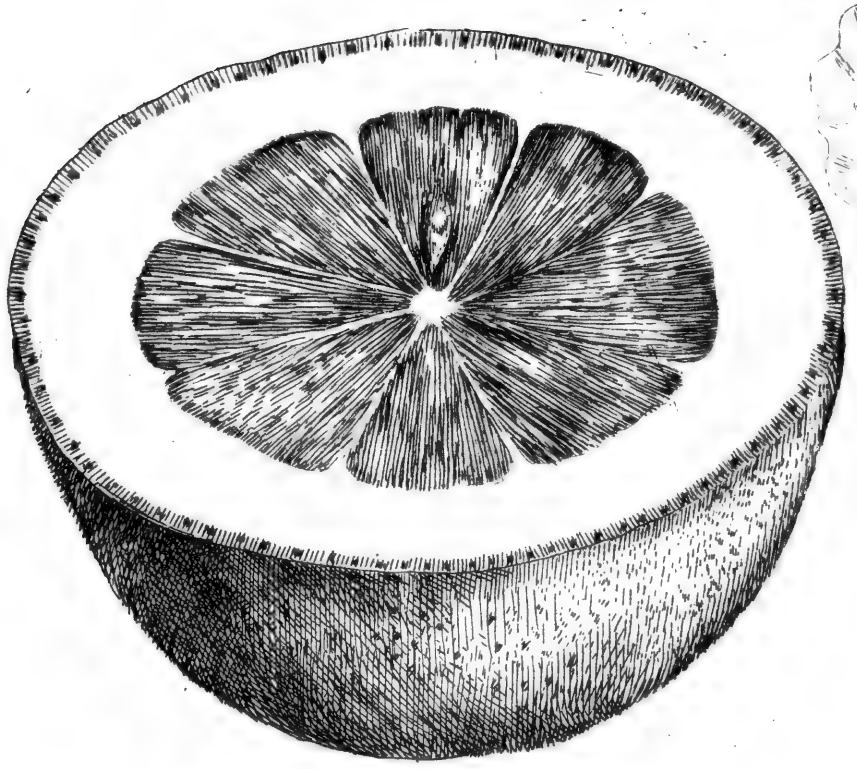

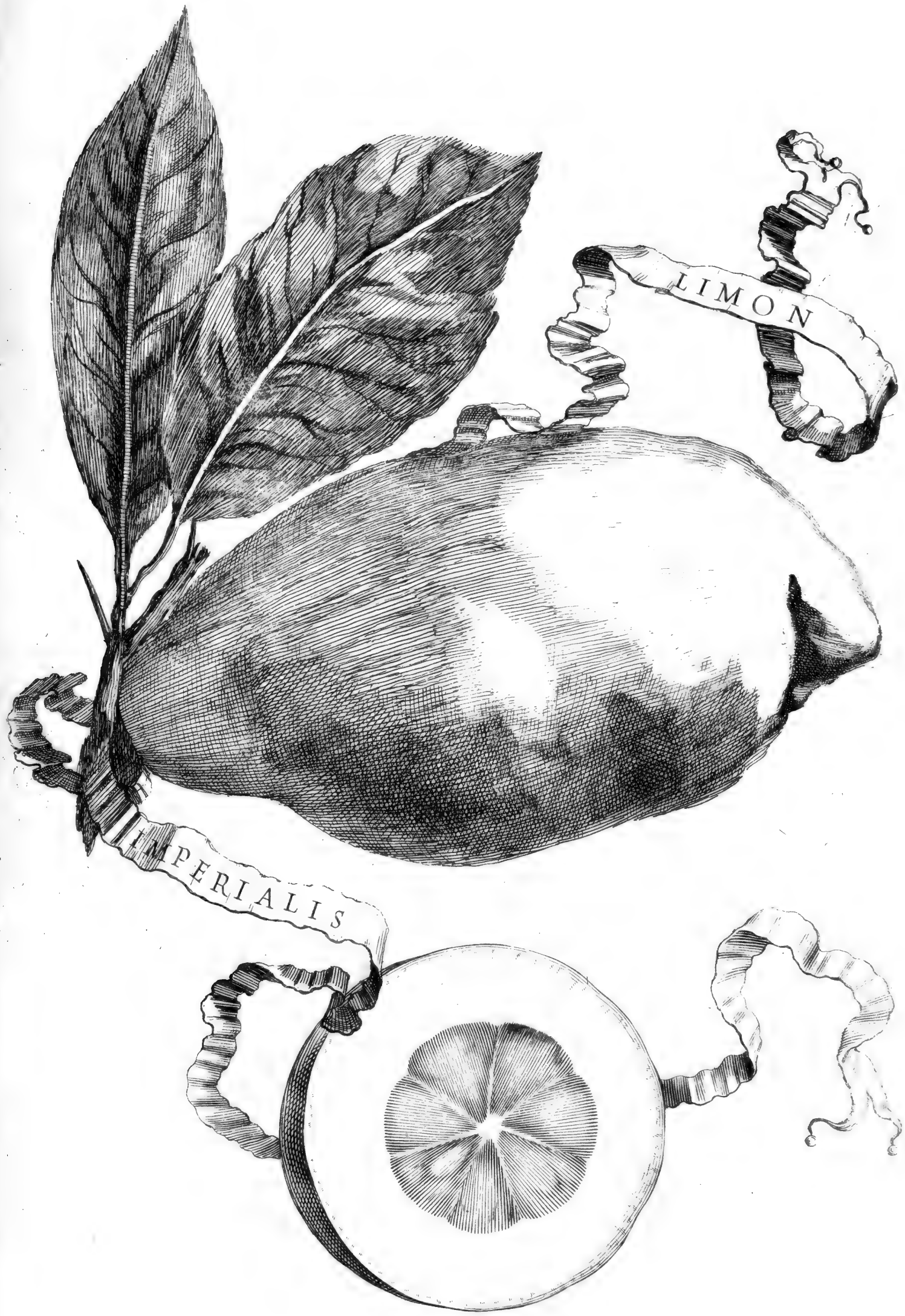
LIMON
IMPERIALIS

Limon dulcis medulla. Cap. X.

NGENVA limonibus gemmis, & nunquam Limon dulcis dulcis
ta lax conluetem praeter morem ndotes quippe qui non extima foliorum aurea specie, sed intima quoque e dulcedine ac medi a suus tranditur. Horum alterum Iesus parit nuper oblatum mihi Lusitanus. Nostratis arbos ramosa, densitate, statura, & feracitate aurantiam refert. Tota aestate flores fructusque indagit vberrimos. Fusca laetusque viriditatis folio crassiore, prae longitudine angulosa, leniterque serrato regnum laurum mentitur. Lucke canaliculis & velare repanno & bene olenti odore aurantiam ramis accedit. Ipsum autem pomum medium obtinet inter malum aurantium limonemque naturam. Magnitudine enim amplior, & figura pene oblonga, summa parte nonnihil labidem, cenatique subigit exarum nata limonem exhibet. Caterùm cutis, vt in aurantio, non sine laeuore granosa, citraque amaritudinem aromatum aliquam resipiens, eodem fermè auranti colore auritur. Caro interior exilis ac mora rosipidum saporem. Medulla vero coloris aurei perampla, denis circiter ipsum segmentata, lenso suadaleque succo, aestate sitim restinguendae commodo, assuadat, acritudine modica dulcedinem temperante. Semina media nec sunt nonnisi multa, neque prae pomo grandia, & oblonga eius compressa. Vbi pediculus pomo communicatur, Oxypomum. tenui membranula squamam rotundatur. Sed primas tenet quae postremo. & nuperrimo vt ponentibus e pomariis venit ad nos, limonis itidem ducis arbos a terra. Crebris aculeis, praesert in proximè pomum, asperatur. Folio lumine atro, sed graciore, viret. Flores suaveque paritio candicant simul & flauescunt. Flos mediocris, intus albus extra leui rubore interfusus & blande odorus. Pomum magnitudine figuraque sicco illo Ligustri limoni par, cute rugosum, durum & sufflauum, carne modicum, nouem ferè spicarum medulla albicante, & supradicto suauis. Quare ardore febrium aestuantibus salubriter dabitur, vtpote mira dulcedinis temperie nequaquam nauseosum.

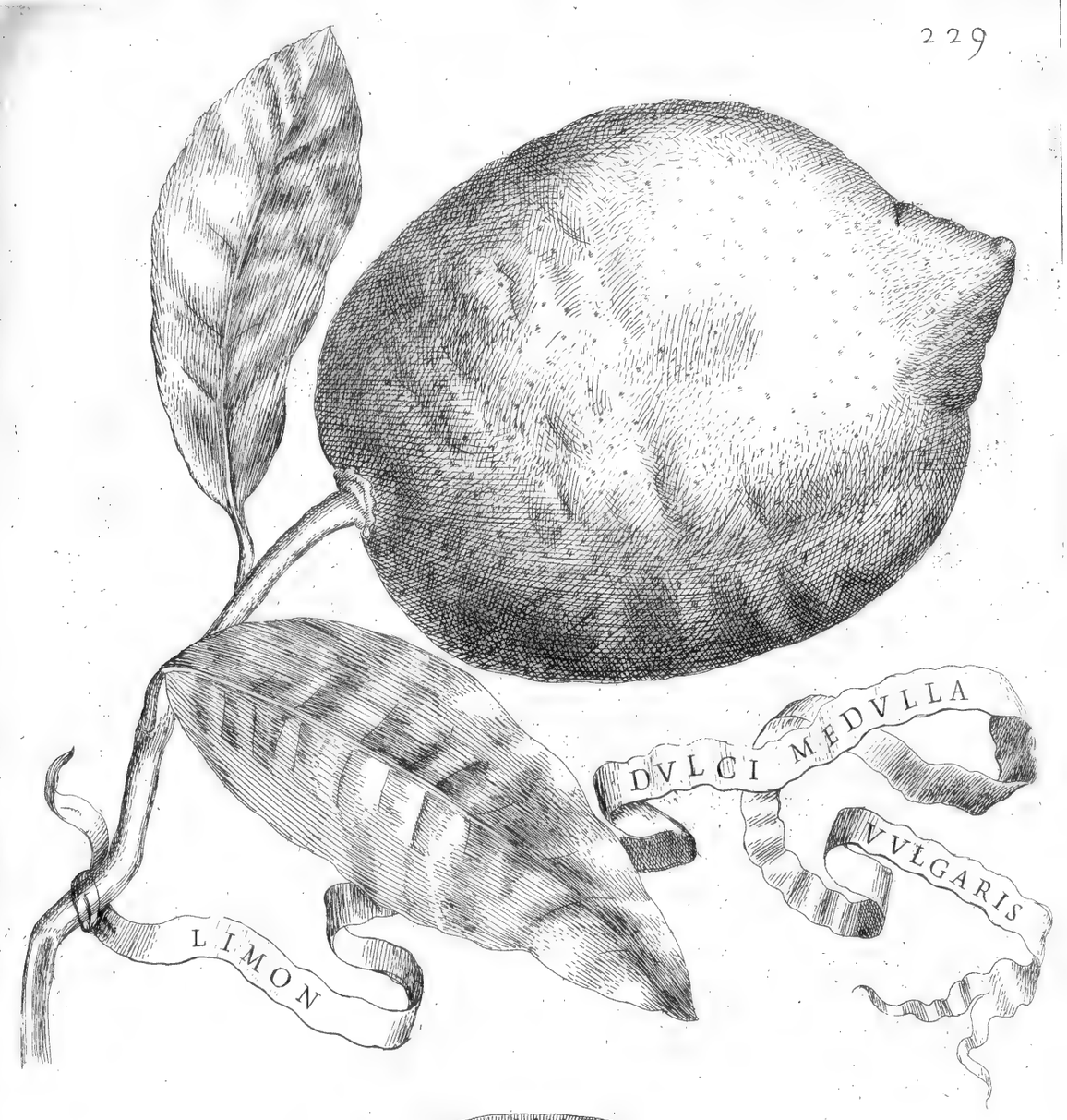
LIMON
DVLCI MEDVLLA
NVLGARIS

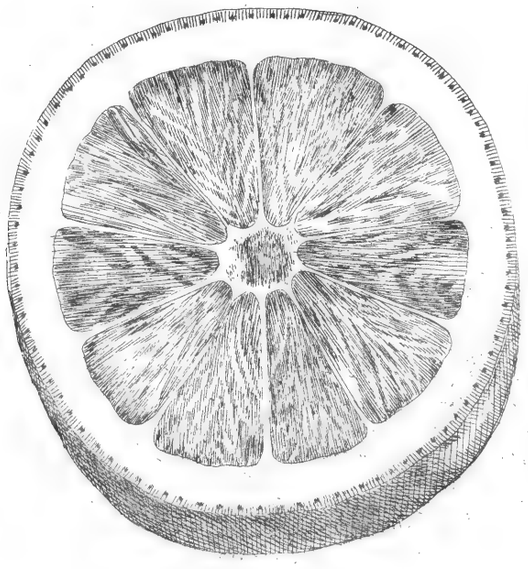

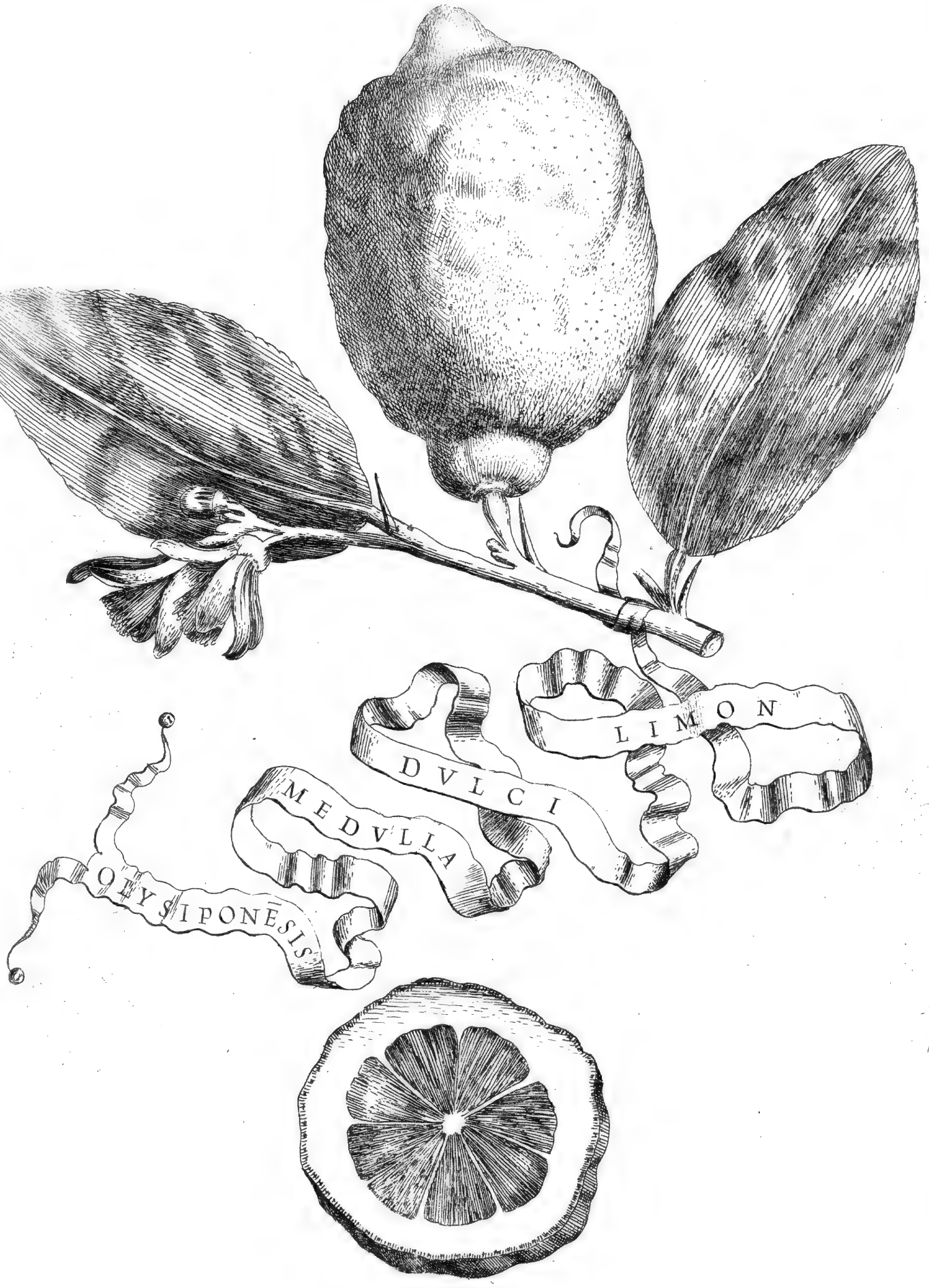
LIMON
DVLCI
MEDVLLA
OLYSIPONĒSIS

Limon pyri effigie, vulgo Pereta, siue Spatafora. Cap. XI

T in limone pyri faciem præsudetemus auribus, saporemque iisdem præbaremus: decuit hunc vulgo Peretam nominari. Vt idem pomarium illustrior habitaret, à nobilissimo, qui suos transfudit in hortos, Siculo viro Spataforæ cognomen accepit. Porro autem geminus est, nempe minor & maior, si Pereta vetus & fatua fides alio- Limon pyri effigie, siue Spatafora, siue Pereta Maior.
rum sententia Spatafora dicatur. Priori tuberculo pyri cuiuldam serotini, quod recentiores Bergamium siue Florentinum appellant Cortex crassus, rugis undique ruguloso & scabro olens medullaque fungosa, pretiosum apicem exserens: caro mucosa, digitis mediocriter obsequens, succi plurimi, & turgidi, aciditatem suam tertio acida paucæ semina magnitudo varia, exiguo umma toto libram unam [illegible] Arbor amœna, nonnullis acuie hispida & [illegible] ppe una. Rami, ramulique frutices, in latera proni, & frequentium onere pomorum pene tantes, horizontesque, atque nonnunquam ad cælum tendentes. Folium rotundum, [illegible] & lauri virens. Flos candidus, pentapetalus, [illegible] fasciculis, ramorum sæpe latens adnascens, interque foliorum decidentem senescentes. Tempestas optimum pyrum [illegible] to [illegible] dum, domacho tamen incommodum, qui cruditatis [illegible] ingerit vomitum. Lamentum non abhorret à [illegible] Mem. mi pomi præstantiam sapore non æquat, etsi longiore ornetur folio, [illegible] ut [illegible] fructus [illegible] ne, [illegible] ur, dum grandescit, terra [illegible] ar. Et arbore egere [illegible] pli [illegible] pe [illegible] ra magnitudine adolescat, totoq; [illegible] vorare [illegible] Arum [illegible] Sic autem [illegible] rum [illegible] nea- [illegible] Sic autem
[illegible] [illegible] [illegible] [

Hic etiam limon mendax non est quod vt pyrum nomine ac figura, sic sapore vsque repræsentans totus instar pyri albenter efflit. Denique pomi huius arborem a prædicta discernunt materia durior, foliumque sparsius, dilutius, & magis macronatum. Flos rubrior & odoratior. Album denique limonem, figura & sapore mendacem, oculi & palatum in eo pyra connumerant. Etenim Peretiæ mediocri par, ima parte longule gracilescit, media tumet, summa vero acute prorumpit cruciatum pyri aspectu. Eius cortex leuiter flauet æquabiliterque fundatur caro pertenuis est mediana perampla, nucleorum sem num, septem fere spicarum, diluti coloris, saporis autem inter acrem dulcemque medij vna mandi tur cum carne & cortice tam degeneri suauitate, vt acidulum tibi pyrum confesse videaris. Folium pallide virens, per oras crenatum, acuminatum, & flaccidum longe peregrinatur vt credas brevissimi pomi etiam in aureo meridie smaragdinam vmbram esse longissimam.

Limon Peretiæ mendax.

Longe

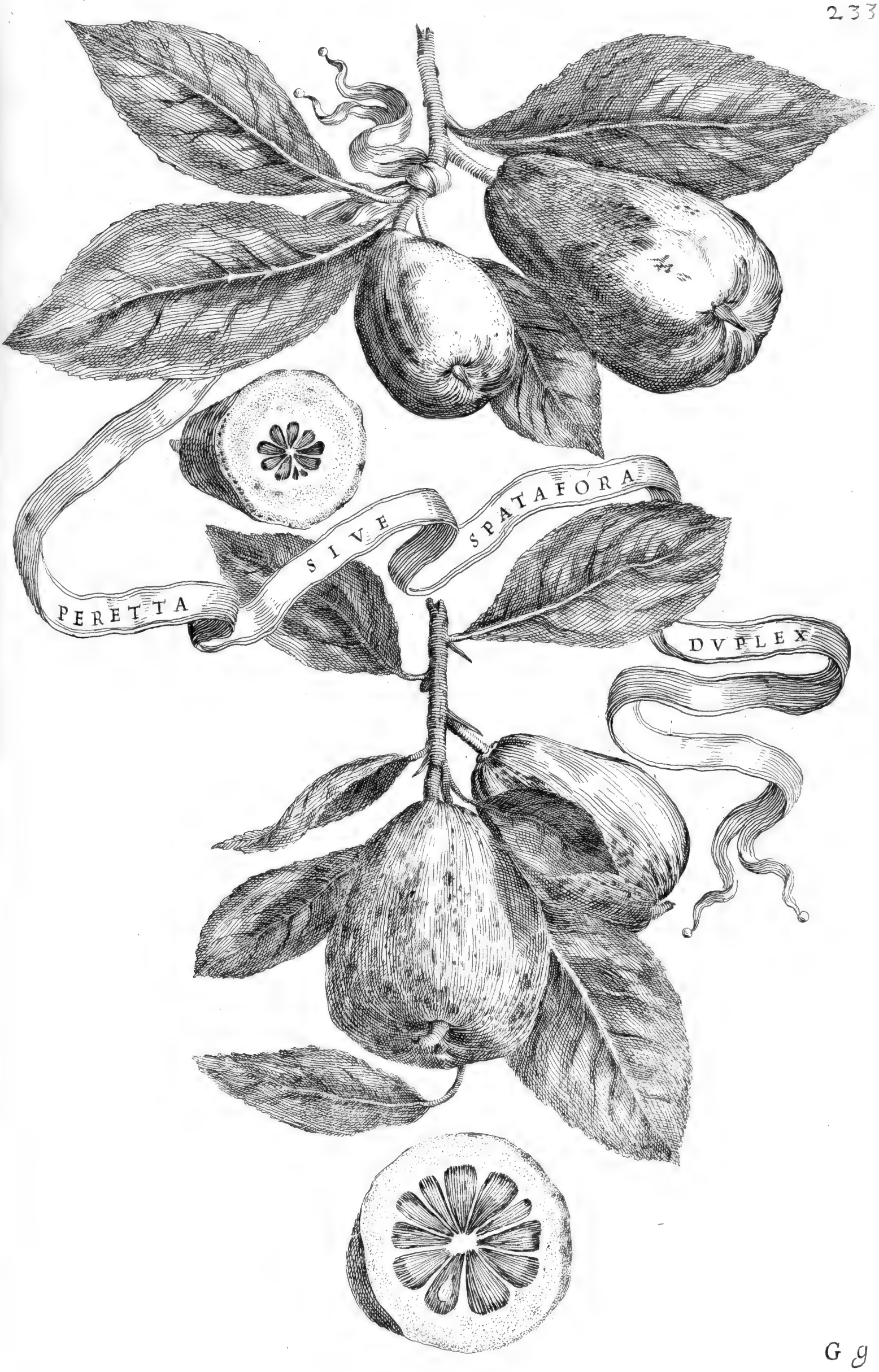
PERETTA
SIVE
SPATAFORA
DVPLEX

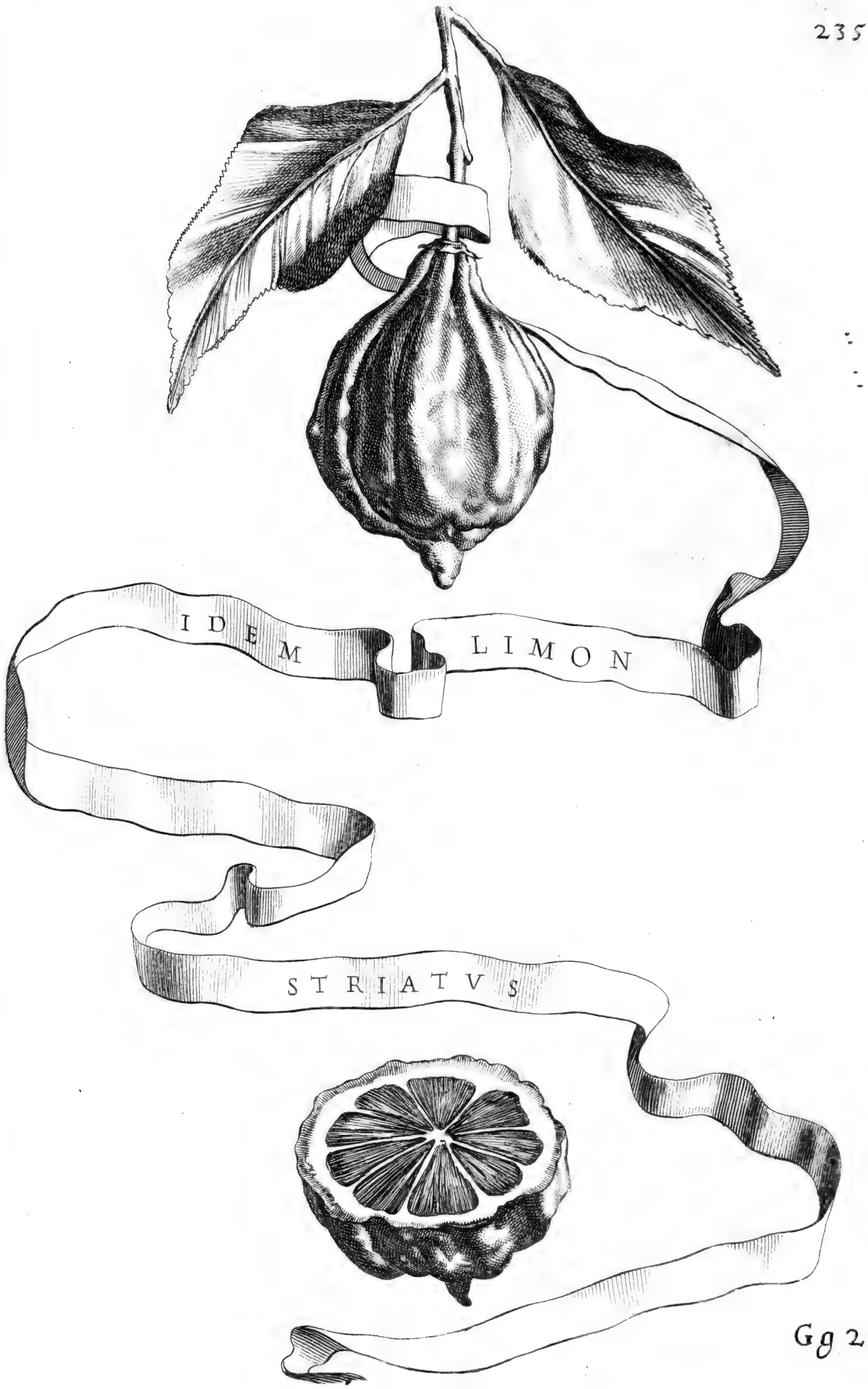
IDEM LIMON
STRIATVS

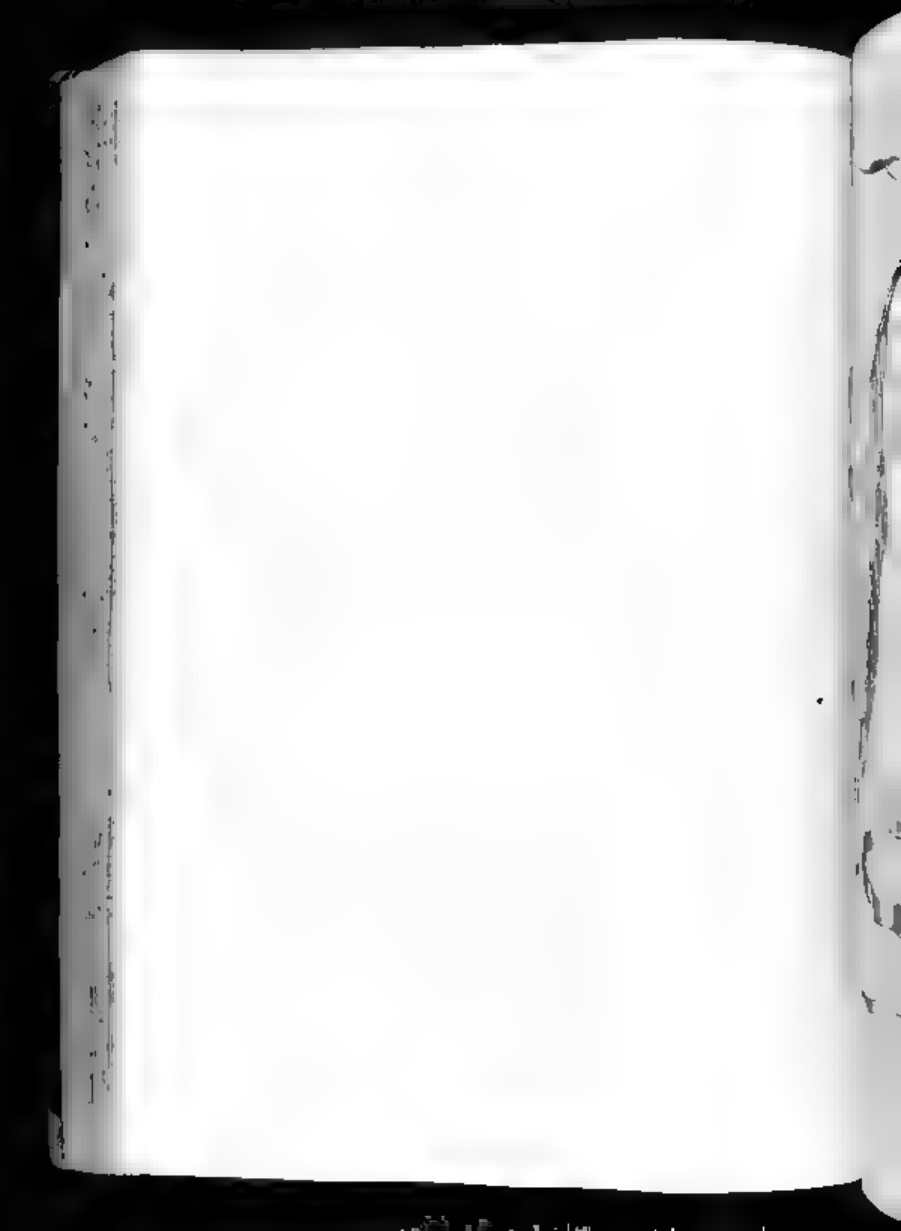

LIMON
PERETTAE CONSIMILIS

Limon Spatafora rheginus Cap. XII.

Spatafora rheginus limon a Petro.

LONGE alium à supradicto limonem, suis in pomarijs frequentem, Spatafore nomine indigitant Rhegini. Forma illi mediocriter oblonga, crassaque mucrone tastigiata pondus duabras. Cortex punctim tactuolus, minutim corrugatus, nonnunquam etiam tuberculis per interualla eminentibus callosus, leuitetque striatus, & aromatum anima bene olens. Caro ferme dig talis. Medulla satis ampla, duodenis circiter diuisa membranis conceptaculis & nonnullis arentis acrimonia ioniter austera. Semina non tra multa, rotunda, fauisque crassa, & subamara. Ingens arbori statura, flexiles rami, folia ongula, retusa, & saturo virore picta, flores perquam candidi.

Limon, cui à racemo nomen Cap. XIII.

CONSTANTI lusu vicem simulat malus limonia, quæ plura singulis puerperijs poma fundit in racemos. Ex quo fit, vt eadem iure poma nomen a racemo duxerint & arbor ipsa differat ab affinibus, quæ foetus suos tra conglobatos ramis parunt. Igitur malus limonia racemosa summis è ramis terna, quaterna, quina conuinctum poma suspendit, quæ pondere circites æquilibrio porrigantur in palmum, & ima parte laxiora, mediam subsringunt: summam vero paulatim extenuant in apicem cuspidatum. Cortio regunitur modicè scabro, ad auranti colorem inclinato, crassiusculo, & citreum fabolente. Intus tota propemodum ipsa carnosa sunt, & sapore subaulci. Denique angustissimo quadripartitæ medullæ sinu lucem consumme acrem ac fere inhilsum, panca etiam semina prope rotunda & subamara concludunt. Ipsa verò arbos vacuitnæ iumæ confimilis prælongis prædurisque aculeis riget, longiore folio temperate virer, flore pariter amplo foris subrubet. Id genus poma nondum Latio ac Ciuitate donata, Rhegio Romam cum ramulo arcessiui, vt oculata deferuerem fide.

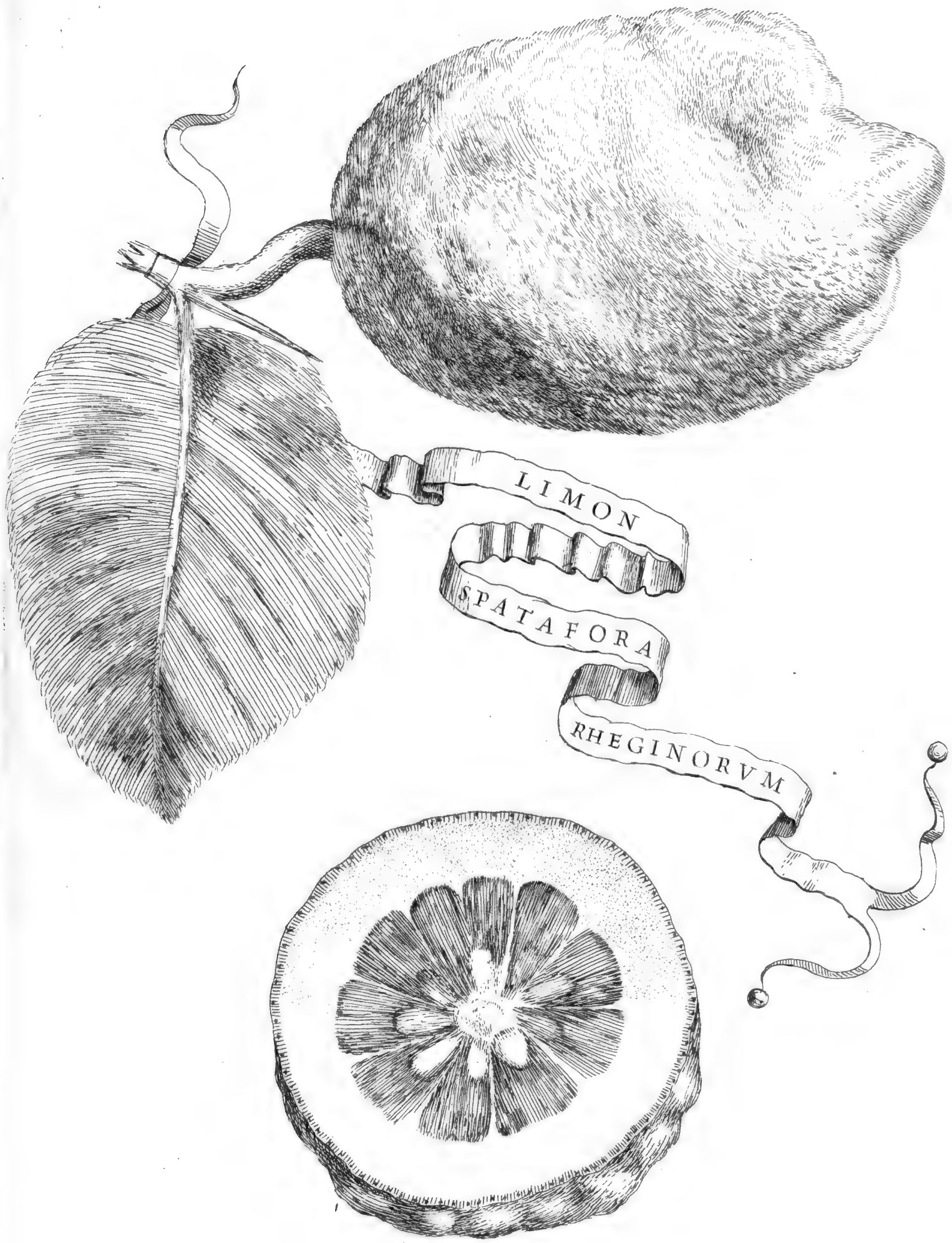
LIMON
SPATAFORA
RHEGINORVM

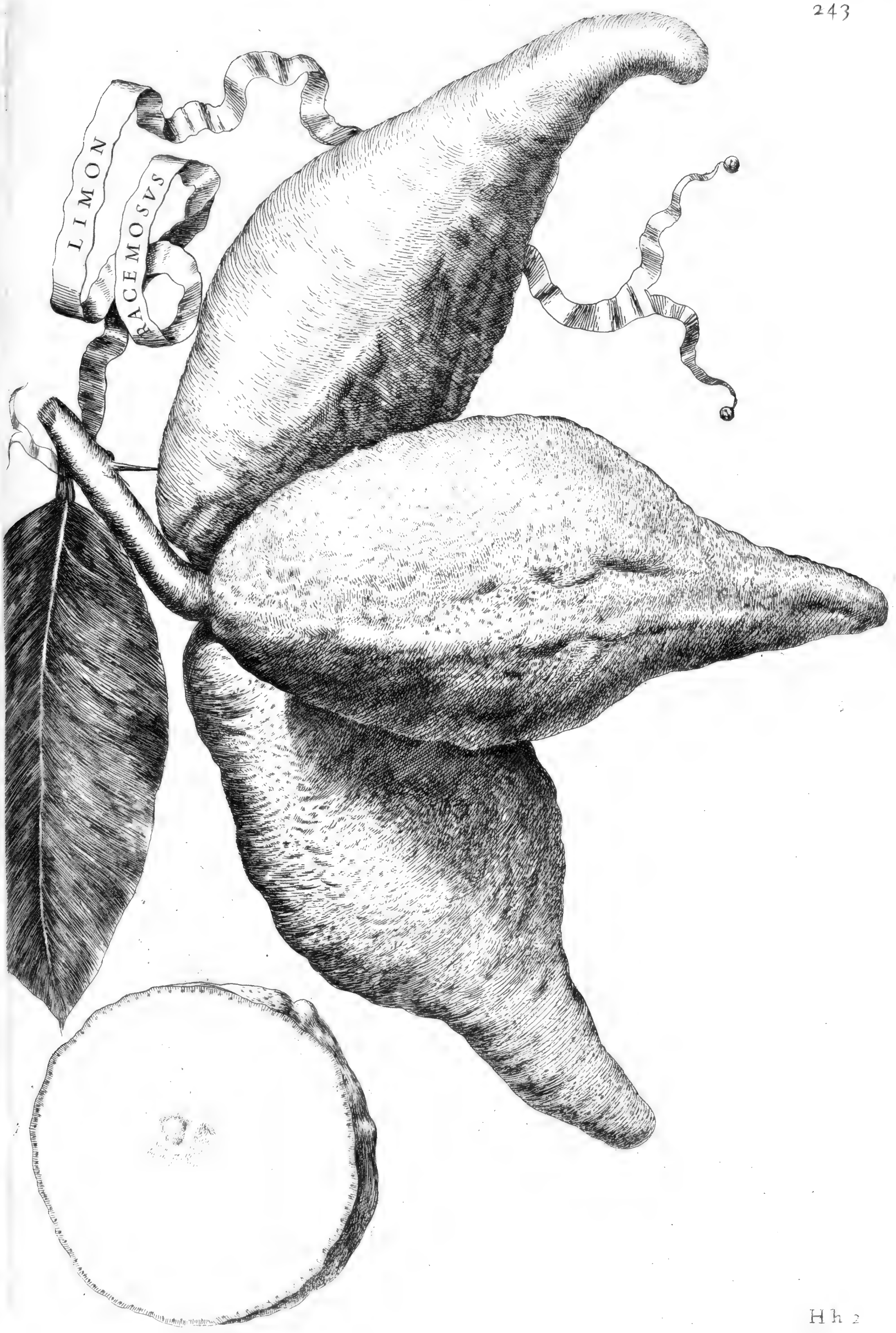
LIMON
RACEMOSVS

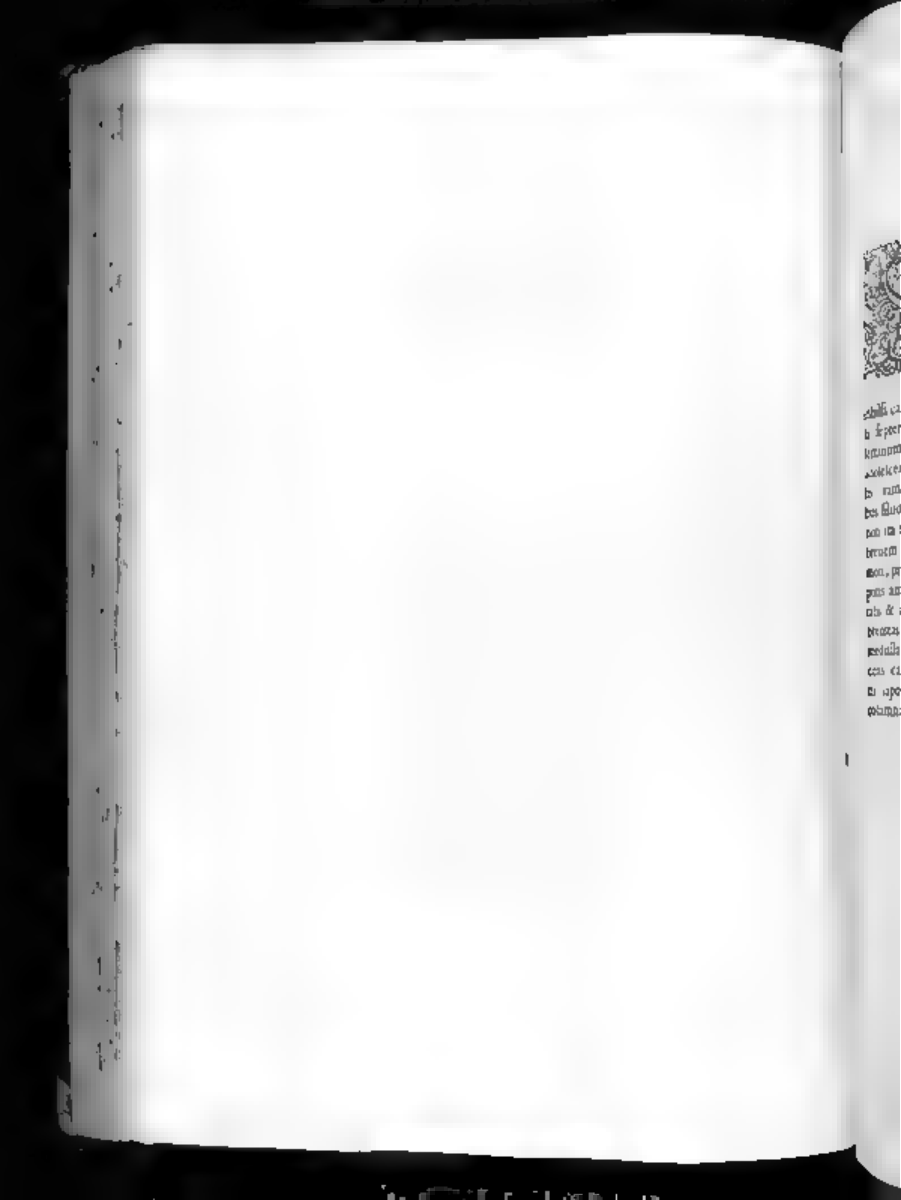

Limon ſtriatus. Cap. XIV.

SVAM nomine ipſo præportat effigiem limon ſtriatus ſiue canaliculatus Striis enim & canaliculis à ſummo ad imum diſtinguitur, intermallo numeroque variantibus. Cæterum eius forma ferè non diſcrepat a cæteris minuti corporis limonibus. Summa pars muliebrem imitatur papillam extuberat Scabræ cuti ac de more ſuſſitiæ adhæret iuſtæ craſſitudinis ſpongioſa & inſulſa caro Hinc intima tangitur granoſæ concretionis medulla, ſeptenis octonisue membranulis in totidem ſpicas diſtributa, ſem num paucorum, & clementer acris Prima eiuſdem pomi adoleſcentia non ſine ruboris miſtura viret Arbos materie fragilis ramuſque non in latera diſperſis, ac ſurſum verſum mucronibus ſtantia, in ſex cubita euaeſcit Folia autem cordis effigie non ita magna, floribus quoque paruis pomorum menſuram perbrevem præmoſtrat Suus eſt etiam oræ ama phianæ ſtriatus limon, prædicto formoſior Malum quippe citreum mentitur corporis amplitudo cortex perquam verrucoſi ſcabritu carnis digitalis & amplior craſſitudo medullæ nouem fere ſpicis compactæ breuitas diſtantiſque pathor. Sed ſuum produnt mendacium eadem medulla nitioris acrimoniæ, perpauca & perexigua ſemina includens caro inſulſa cortex odoris ignaui, coloris non ita exuberantis, ſaporisque ſubducis, naturali demum luſu cælantis in pomo columnam ſtriaturæ. Volgatior. Amphiſſimum.

Limpra

VVLGATIOR
STRIATVS
LIMON

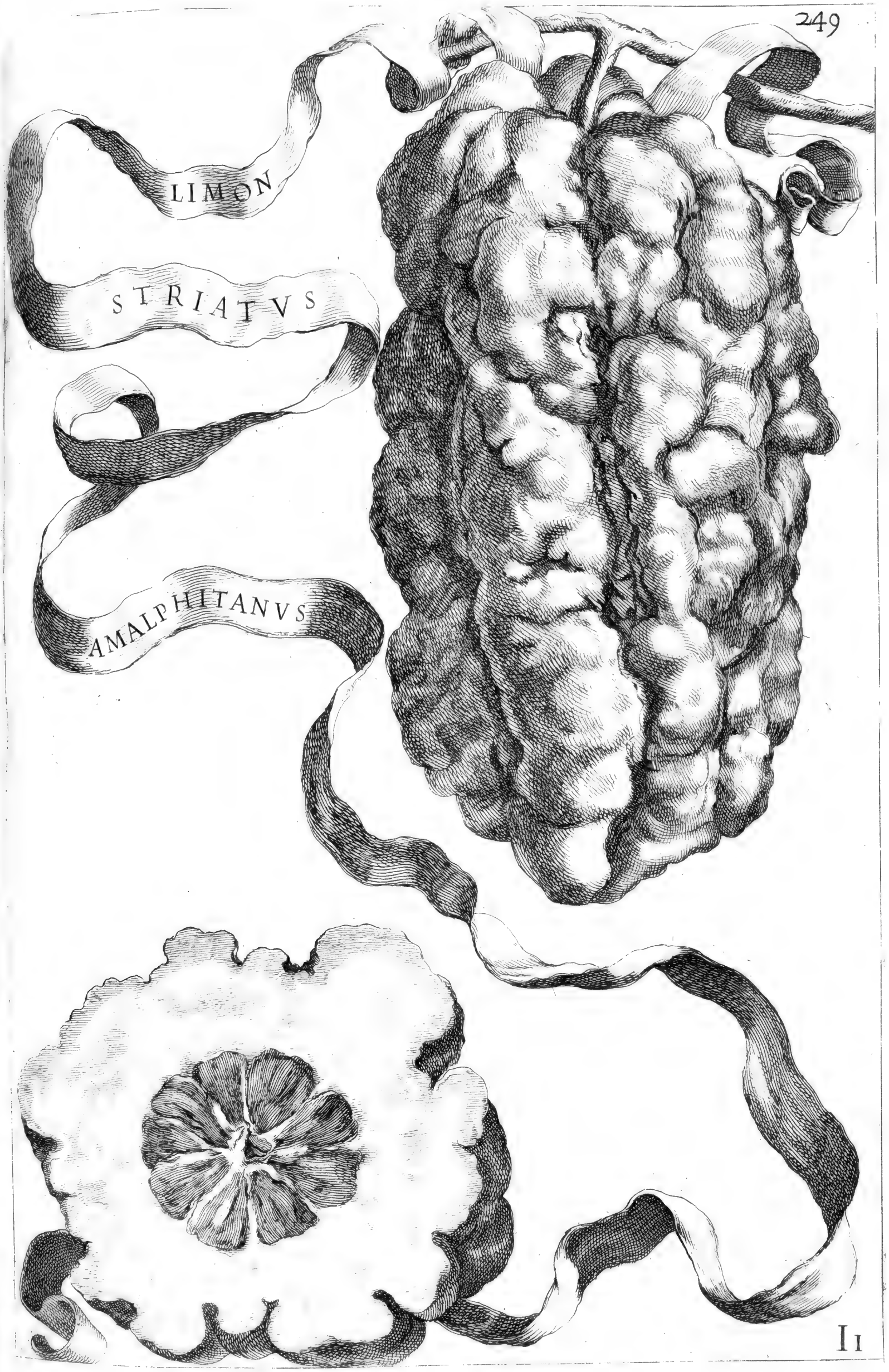
LIMON
STRIATVS
AMALPHITANVS

Limon Shardonius. Cap. XV.

POSSET hic limon sua sibi præstantia nomen facere Sed major placuit gloria, suo fieri cognominem domino, Fabritio Shardonio quirei hortensis consultissimo, romanæ clarissimæ Prorum familiæ præfecto hortis amœnissima laude præcellit Pomi magnitudo mediocris Forma inter ovatam rotundamque media Circùm pediculi commissuram turgidulum cælum, toto aspectu multisidum Summa pars in papillam desinens leniter circunsiliatum, & manente floris apicolo velum rostratum Cortex bene flavus & rugosi, nonnunquam etiam a fumo ad mum formose, natus, & saporis nec amaritudine accedit Carodigit ammodo crassa, tenera, proporque dulci Medulla indecem spicas distributa, succo densioris, modico acore blande compungens, rara semina & cassa continens Folium prolixum, acuminatum latero virore ... cum, undulatim crispatum, planeque laureum Denique aculei nulli

Fabritius Scardonius.

Limon Rosolinus. Cap XVI

Rhegino romanum ad solum appulit malus quædam limonia nomine ... nota fructu probatis & in hortensi Hesperidum. Rosolini Bergomensis hospitis vrbi cum pomo adoptata gentilium maxime cognomentum ab ho pite Arboris ramus saturo virore nitescens Rami ex virgati fluentes, numero compositi, ordine incondito, raro subrecti, sepius natuo quodam angeore curvi Folium prælongum & citrino suppar mucronatum, toto leniter ambitu serratum, sinuosum, subtus ore semper virens, pediculo fusato, & odore ignavo. Pomum plus pomi forma oblonga, & umbone retortum in mucronem emisso bene subligata. Pondus ferè bilibre Cortex ad initiat cirre mali, seu citrati limonis verrucosa scabritie appriime rudis, interaliter aureus, crassus, durisculus & subamara mordacitatis Carnosa crassitudo rara, mollis, saporisque secundi. Medulla satis ampla, densis undentissime compacta nucleis, colore albida, gustu perasperba Hinc eam præstat condiendis cibis exprimere, quam cibi loco mandere Semina numerosa & amaroris modici Totum denique pomum oculis magis, quam palato, sapit

Hermannus Rodolphi.

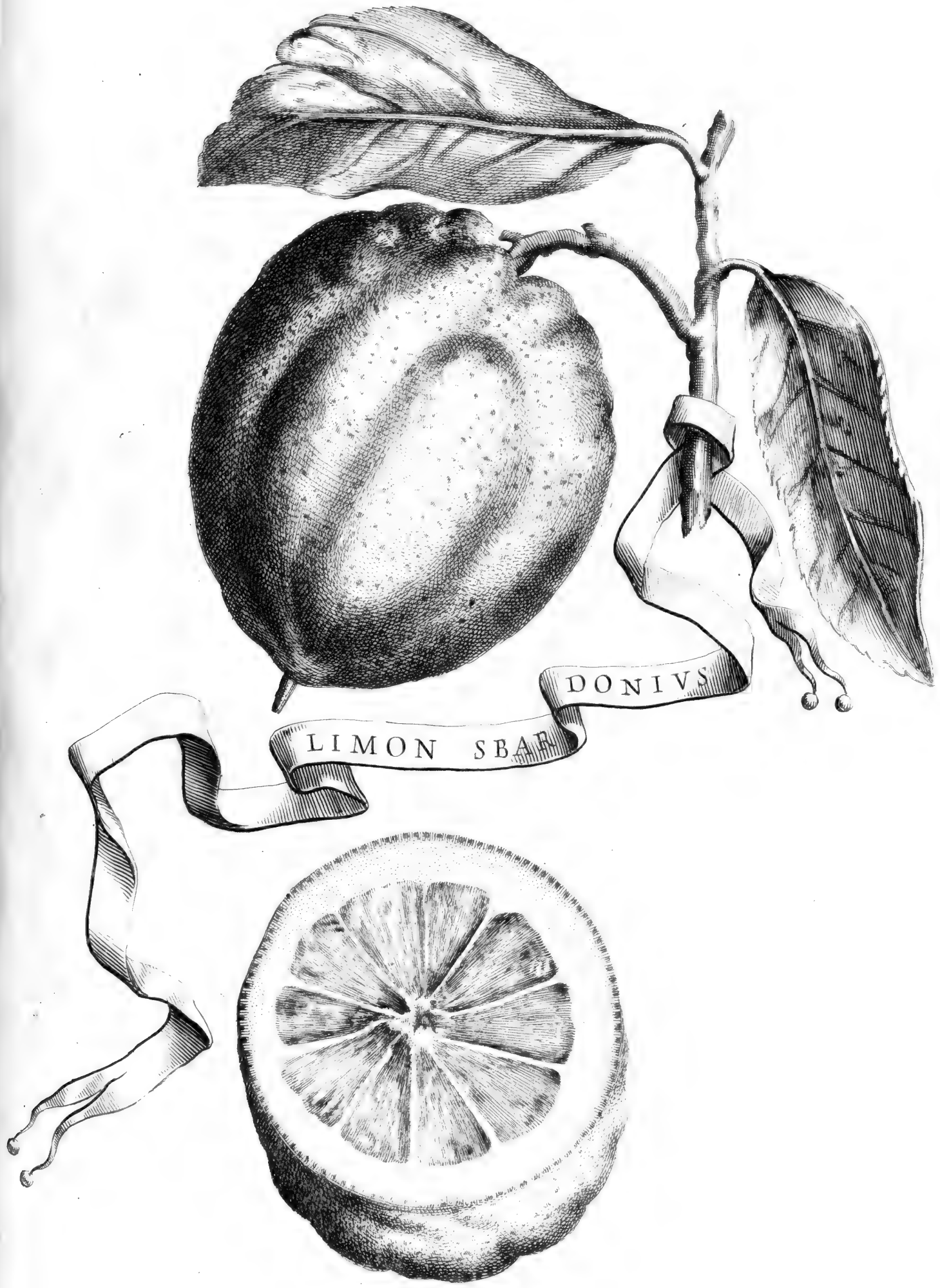
DONIVS
LIMON SBAR

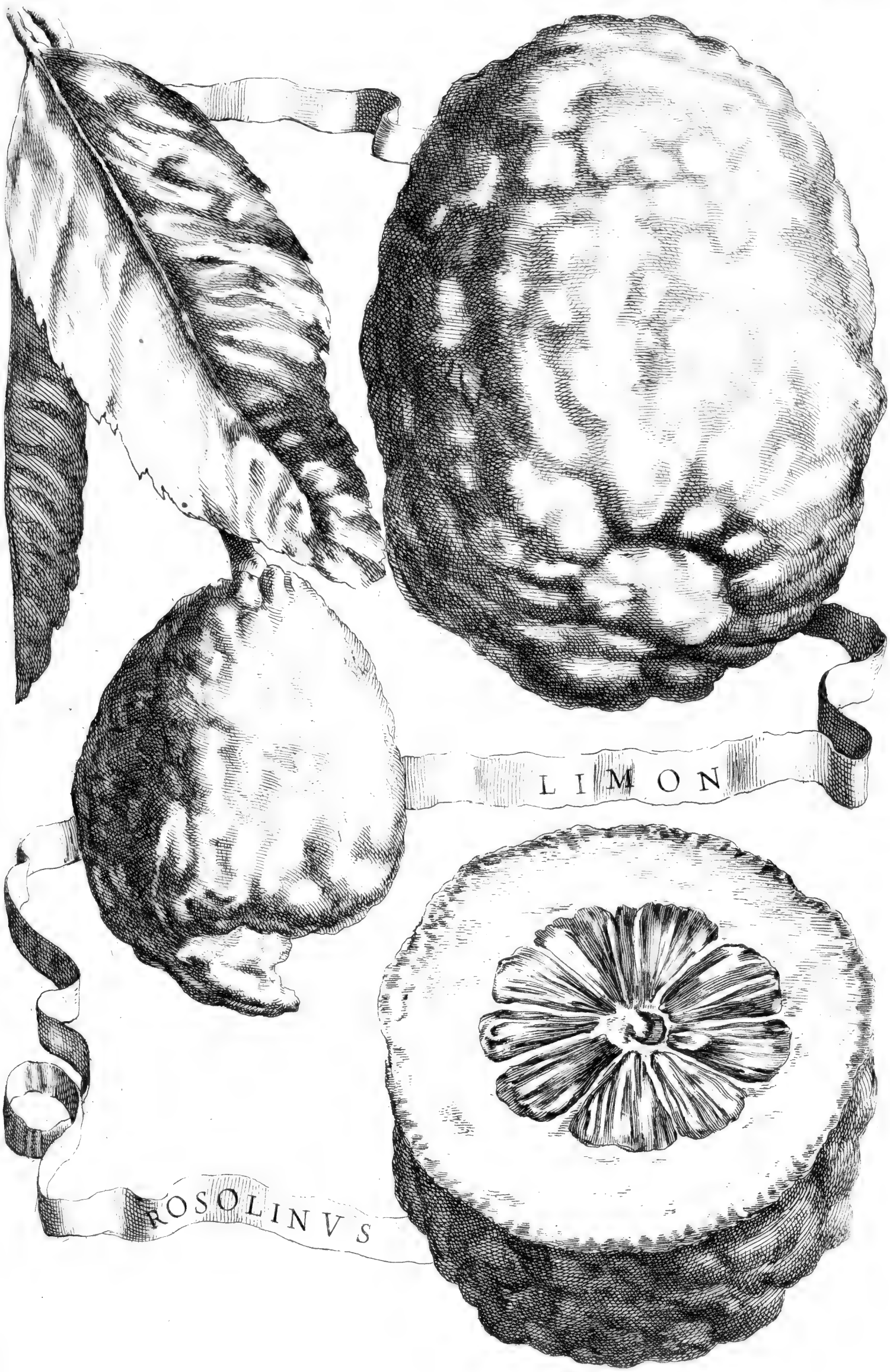
LIMON
ROSOLINVS

Limon Barbadorus. Cap. XVII.

ROBATISSIMVS Florentiæ fructus, hic limon Barbadorus familiæ, cuius primùm fuisse dicitur hortensis animus, illustri nomine iure inscribitur. Ad pondus bilibre grandescit, facie limonum oblonga, cutis instar palearum pallida, modicè scabra crassaque, nonnihil odorata & subdulci carne digitalis crassamenti, teneræ densitatis, iucundæque dulcedinis medulla fauciat, memoranda fere duodecim dispertita, & ferè seminis experte. Codex arboris e viridi fuscus. Rami bene virentes. Aculei non ita multi, tenues, longique non sursum versum ac in planum protecti. Folia magna, oblonga & serrata, viridi arbore picta & hyperici more punctim velut pertusa atque translucida odoris quoque, si teratur, persacti. Flores carinis similes ac iisdem odoris ferè: hoc tamen dispares, quòd his semper excidat fructum. Denique pomum hoc tam mansuetæ paris, ut ipsi nonnemo secundum cæteratum limonem primas deferat.

Limon scabiosus. Cap. XVIII.

VIS hoc virgultum creatum? Scabies & lepra pomo aureo nomen ac decus faciunt. Nam cum mauro etiam fœdo tabe deformitas placet. Ligur limonis huius, neapolitanis in pomariis antiquissimi, magnum obsonij corpus capere nequit, cui suus vulgus crebro morbum & aliquando rumorem asperat. Plurimum cortex scabratur sed non vniuersa flauescit, quod è rumoribus alij quidem asperi, verùm leues sunt, & quasi cortice, colorem vere scabiem ac lepram habent. In pomo spectabili nouitate. Cutis eiusdem exanimum virentis, sapor suo more acutus & amarus. Caro omnium dignissima, nam succosa, & argutæ suauitatis. Medulla pauca, albissima, pro tenuitate dissepimentorum ac semper ouatis, paucis exactisque seminibus interstantibus. Vnum hoc appareat, posse hoc pomum vel sola delectationis gratia in hac olus vescam fuisse, sed etiam oculis grata deformitate condita amœnitate. Cæterum arbos ipsa nihil habet, quod non aspectu sit egregia pulchra arcem. Porrò autor, qui ex aspectu citrium gulæ interpretatur, hoc a superiore pomum toto cœlo discrepat.

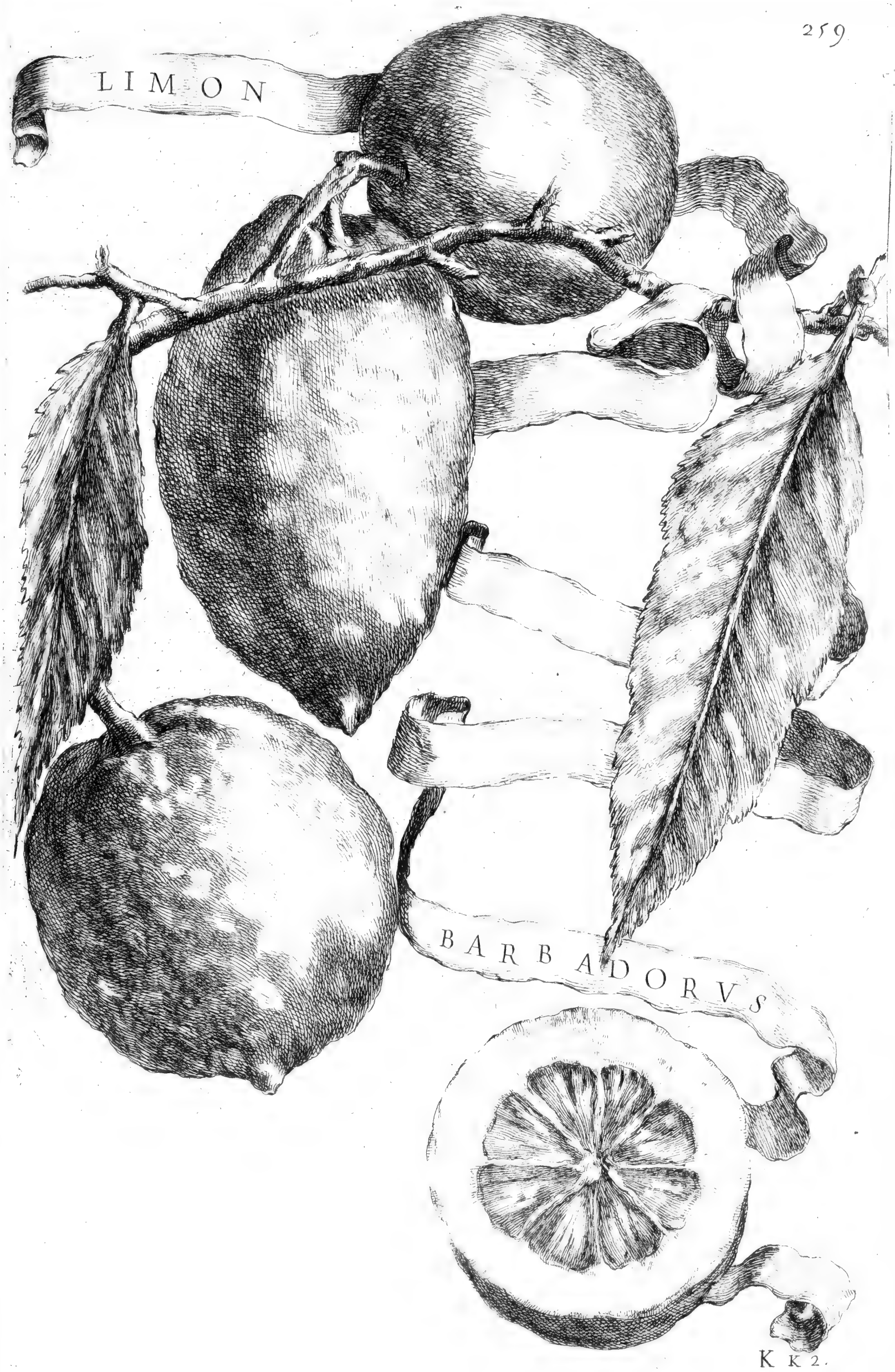
LIMON
BARBADORVS

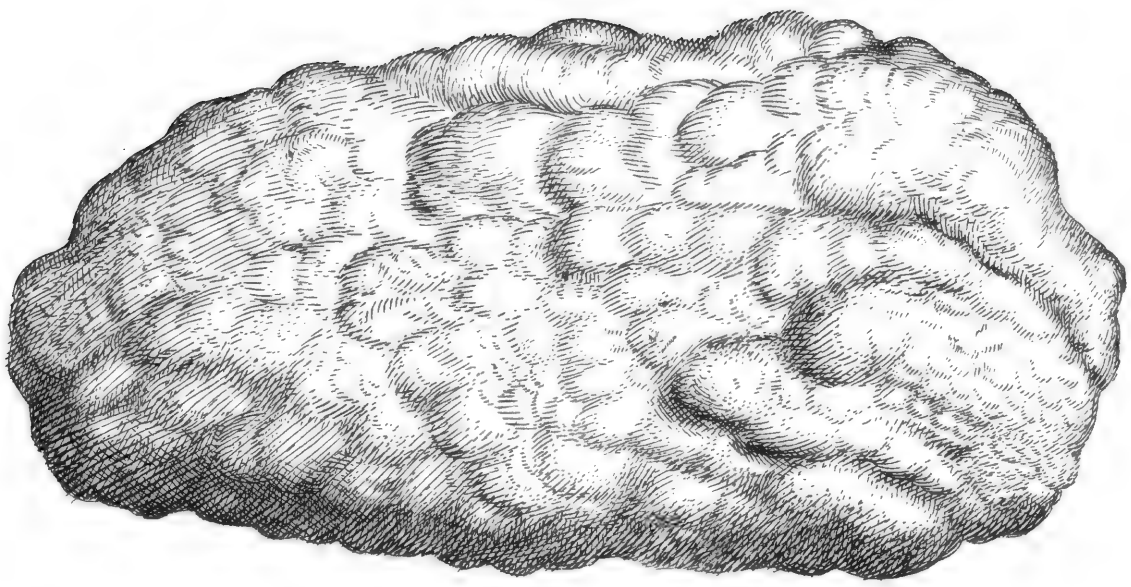

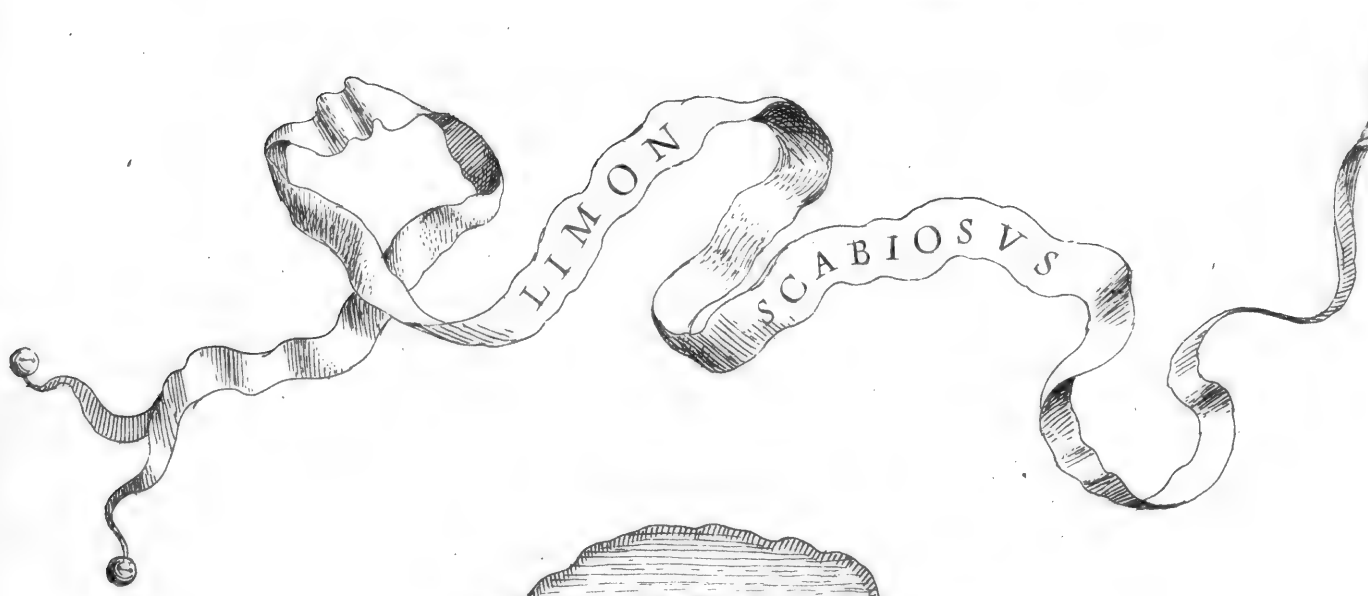
LIMONIVM
SCABIOSVS

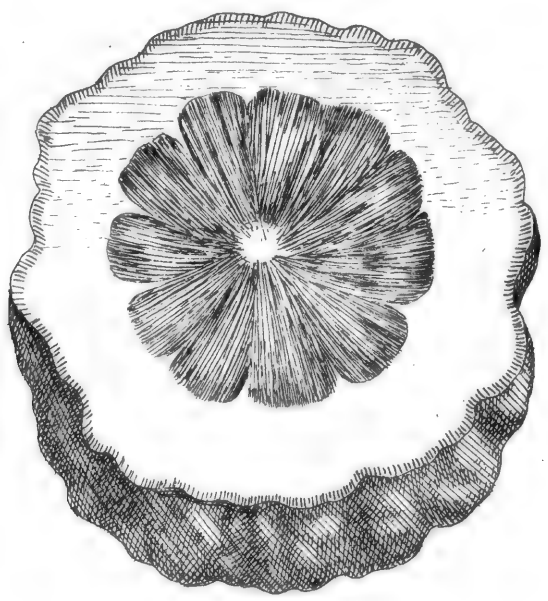

Limon citratus primæ notæ. Cap. XIX

LIMONVM, quotquot sunt, nobilissimum suauissimumque, & insignium (vt aiunt) citri filium, qui de citrei odore similique indole citratus dicitur, hetruscus Petræ sanctæ ager, Ligurize contiguus, cedrum vocabulo parit. Inde transfatum, alit duplici discrimine laudatissimum laudum arbitrix omnium Florentia. Vocatur hæc alterum à minutiore cabbalina leuum, alterum vero ab emendationibus tuberculis fabrotium, & vernaculo nomine a rudis aliquique crudi effigie, bronzonem. Non vna prout pomo magnitudo Florentinum, quam romanum in solo pictumque maiores sit incrementi, & amœnitatem non minus rumorem ac pomum æquat. Forma eidem fæpius oblonga & magna ex parte vmbens inde paulatim præcipiens prolixo quodammodo mucronata, interdum etiam papillato apice mammosa. Cortex pomis aptus, vtcunque grandioribus rotundis. Cutis tenuis, mirabili aurea tenera & perpolita, paucissimum habet, verrucarum prominentiarum scabra, rugisque asperata, & aromatum odorem suauissimum iucunda manidenti etiam cum reliquo pomo non ingrata. Carnis pars duum terme digitorum gallia præterea & humani fere colloris, densissimis vndensque locuiosis membranis comprehensa & subaciduia. Semina fere vicena. Dendrum habitudinis arbor calores ac frigora præformidat, ad lenia subtilia exercita, ad ipsa flore vere apta, & ramum tonsuræ bene patiens, fœtus proliso, crasso bene viret & ad æquabilem vsque ætatis modum perseuerat. Eadem fructus pomi hæc simplices, quique alium in cumulum inuitis præbet, quamuis magnum auctu paulum. Sed magnitudo Hetrusca ager, vnde oppido amœnus, pomum maiorem gelido habitu mire fertile, citratos limones limonibus alijs grandiores frequens parit. His forma sæpe obuiior, interdum quoque limonatior. Extrema denique ad summo ad malum in plures segmina summa mucronem fissa, mox ad cortices apparet. Et tu meditus si diuerberet, post aureum cutem carnosamque carnem ab alia medulla tela ab compectum dabit, tertium nucleato pomum pomique tudementum circumplexa. Quinetiam extimi è pomi fenestrata incisura manubrium nonnunquam limonis more cernitur, pauciores tamen prospicuo. Interdum autem vbi pomi ad malum prius parentem ex e notis pomi vterus alios limones, tanquam fœtus inclusos cohærentes ostentat, quos pomi quidem pericarpium non tamen pariquia non excludit. Animadvertitur præterea est, id genus limonem cæteris odoratum vibrare, nimiumque fructum exiguo tenerorem esse ac

Vide sæpe.

Vbi laudatur Limon.

Nomina ac figura diuersa.

Arbor ramum non vsquam spinosa.

limone

fructuorem. Alter eiusdem generis ac præstantiæ arbor fructus habet, sed prædicto grandior, & consimilium pomorum textura tegitur pergrata cortice tegitur pene flavo insigniter verrucoso, aequabili, vix maturato, penetrabili luce splendido. Quum præterea dignoscuntur carne tenerrima suavissimaque necnon medio rotundæ aut mamillatæ medulla, duodenis fere intercalantibus & fermanata memoratus, & rara semina, plerunque mania, continente suppetitur. Folio viret saturi coloris, amplioris sparsimque crispante. Flore promittitur grandiore, intus albo, foris vario rubelli colorem referente, gratique odoratus. Et ipsa quidem curationis arbor fructu fecundo locupletatur, toto floreat anno. Ea vero poma, quæ anni vegeta & genitali fluentute, verno scilicet concipiuntur, ad matam absolutionem, quippe vario soni accessu percocta & maturata, perueniunt. Sed quæ cæteris anni partibus, minus ad genituram tempestivis, exsistunt, ætate plerunque nulla teneteſcunt. Iam vero quærenti causam præ gnationis in pomo admirandæ philosophicam habeo & poetarum asserre. Igitur cum seminis partes inter se diuersæ, quas heterogenias vocant, loci fertilitate exuberant cumque fœtum informans arborum vivida vis, quam vulgo spiritum appellant, multiplicatur diuiditur, vix facile pomo una ingeneratur, plures partes eiusdem vario lusu latitantes natura digerentur.

Vera causa propagationis.

Causa fœcundi ac ubi

Cæteram

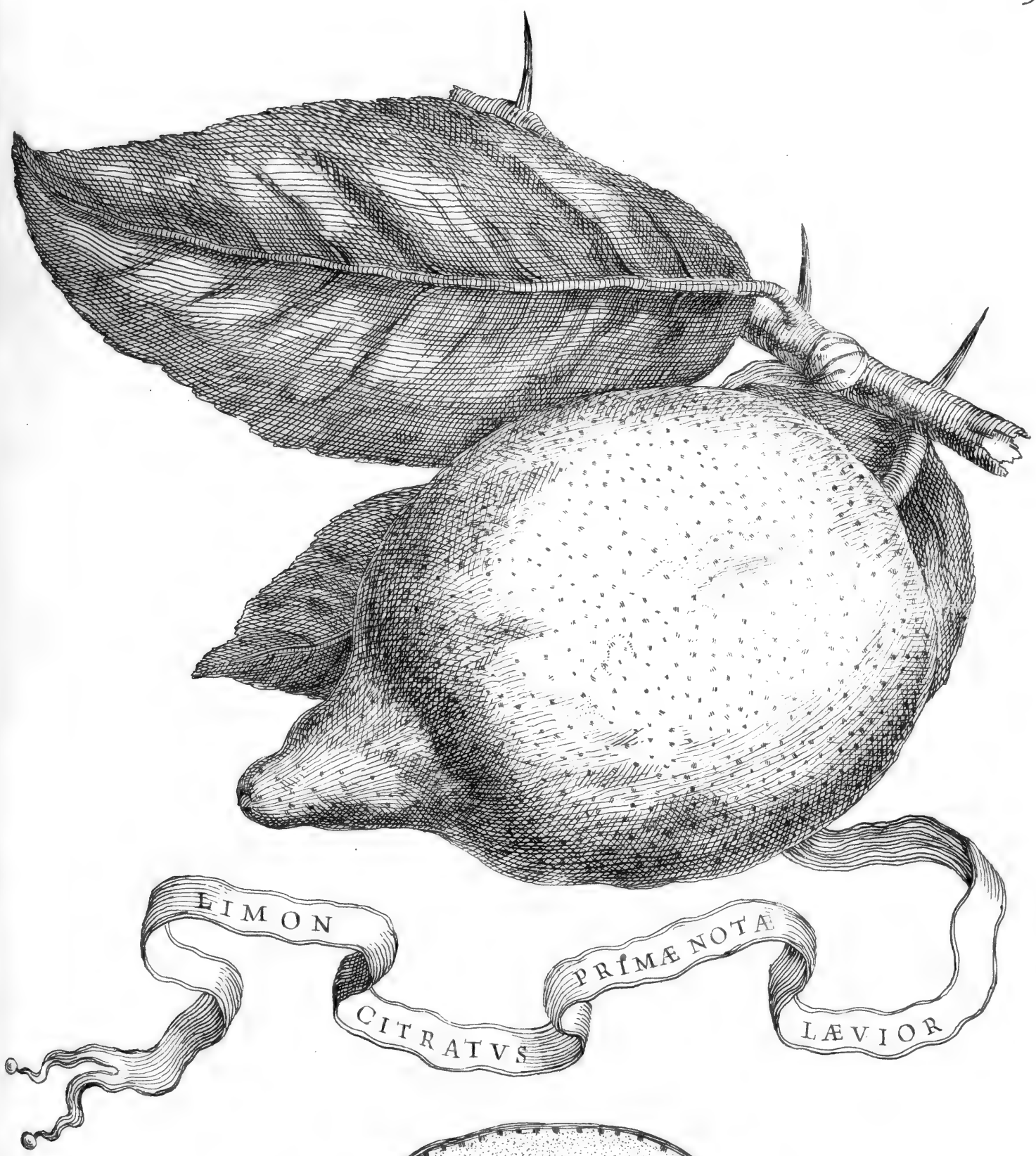
LIMON
CITRATVS
PRIMÆ NOTÆ
LÆVIOR

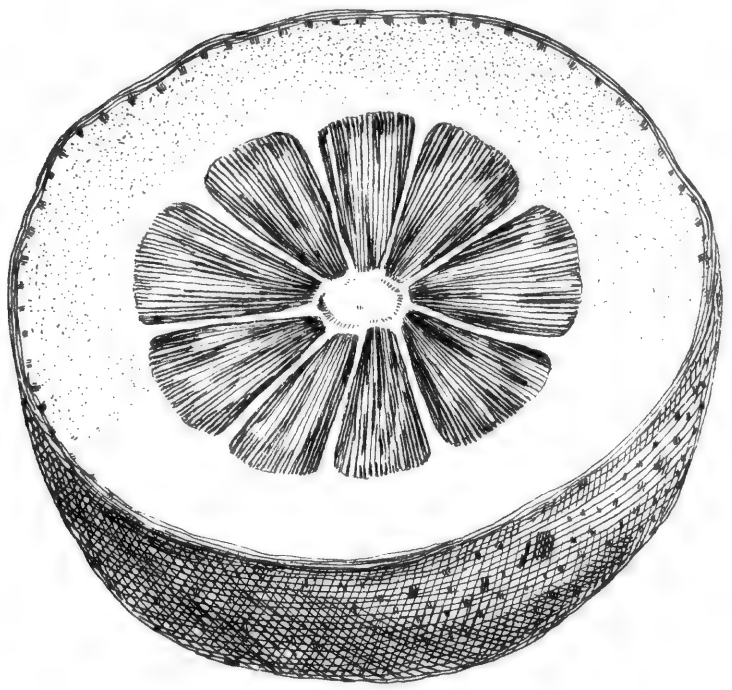

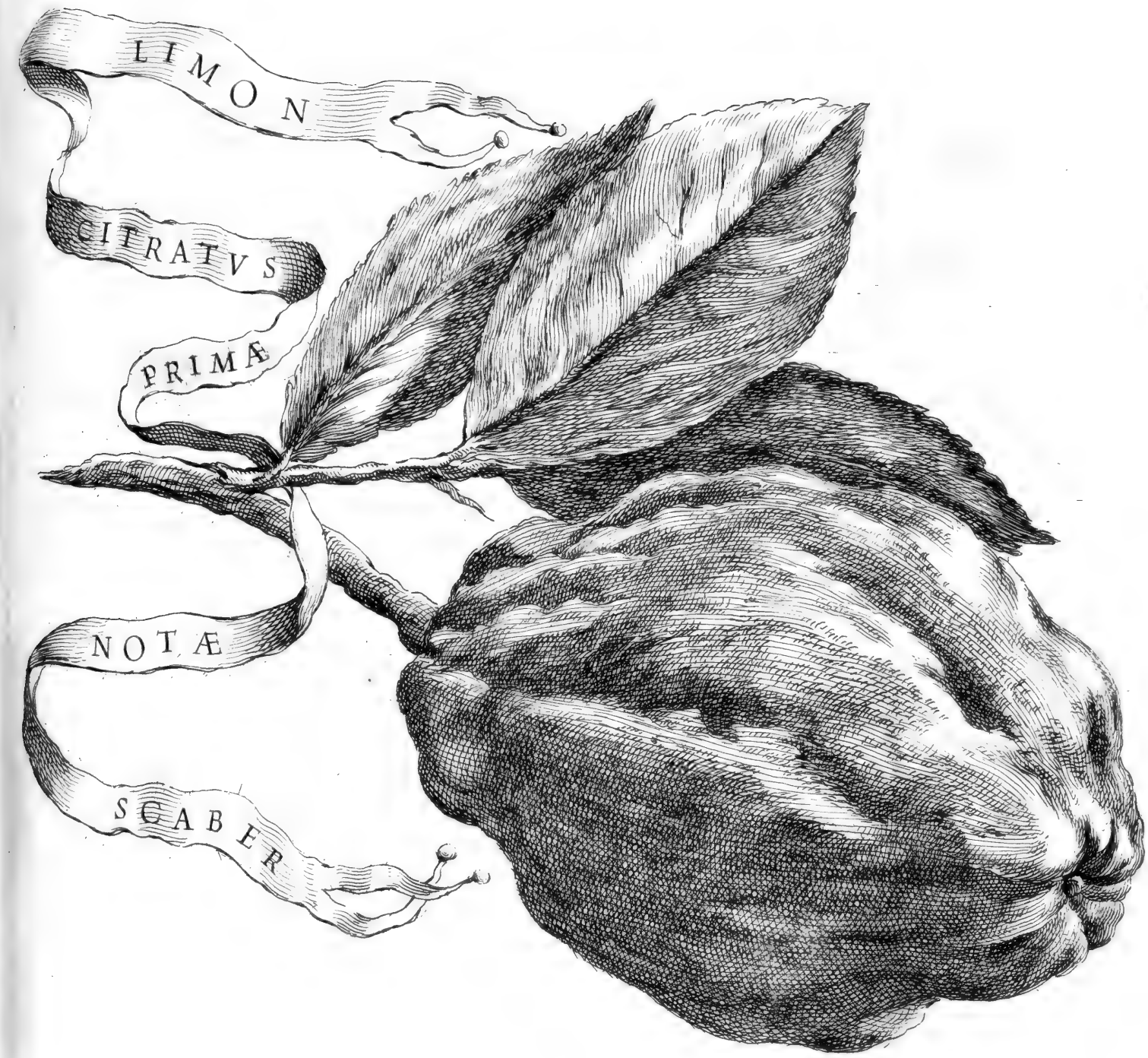
LIMON
CITRATVS
PRIMÆ
NOTÆ
SCABER

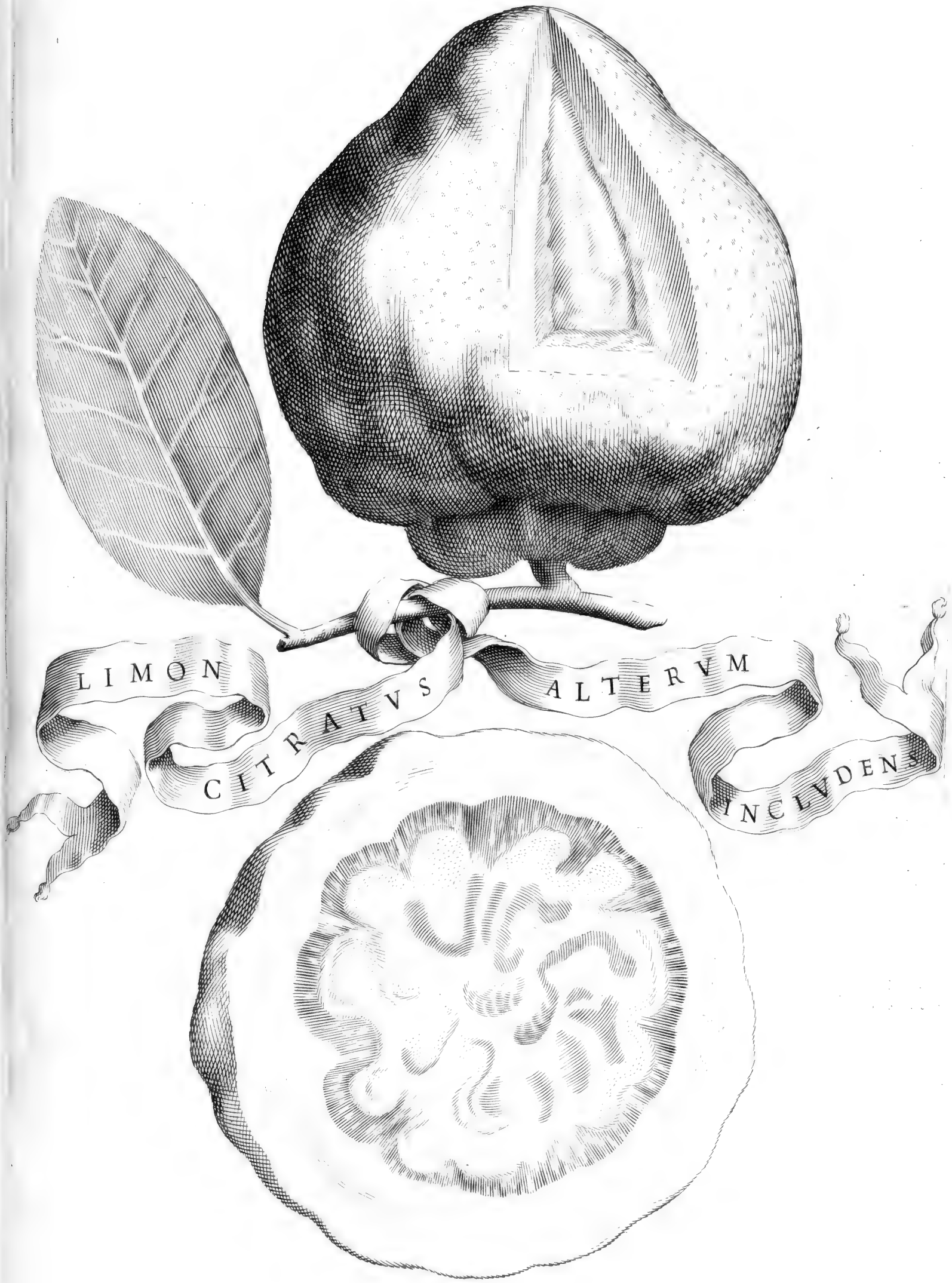
LIMON
CITRATVS
ALTERVM
INCLVDENS

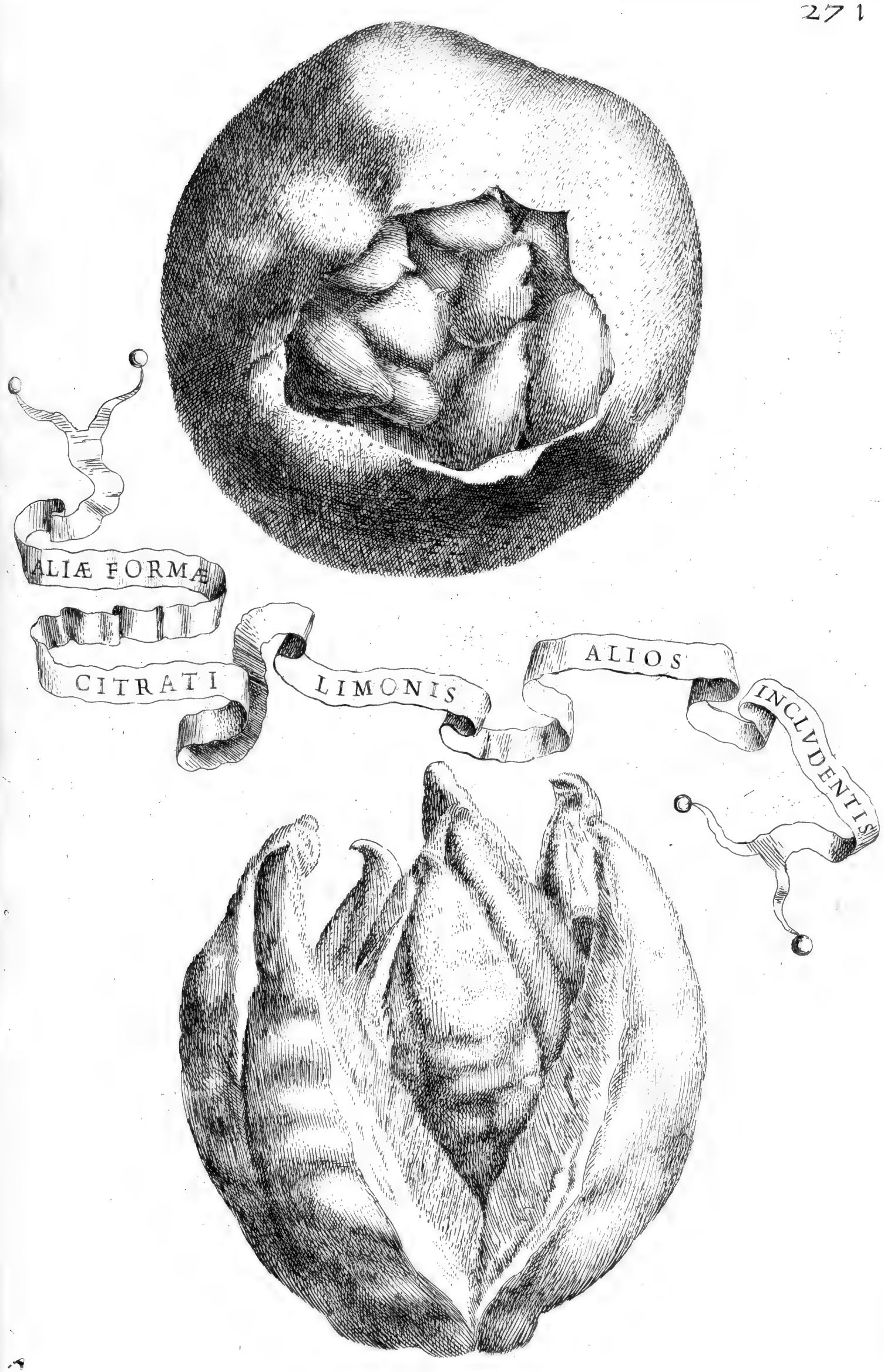
ALIÆ FORMÆ
CITRATI
LIMONIS
ALIOS
INCLVDENTIS

Cæterum in eadem natalibus nuptiisque nostris congruenter philosophatur tabula, præsertim affinis quæ tumulum humilique fruticis radicem inuenit amaram in Tirsenia, Harmonia matris exitu miserando. Adhuc ignara parens Tirsenia dulcissimum filium ex homine in arborem mutatum lugebat. Iuberante face matertera amor simplex, nullo quæ desertum suum consolante, passus cæsiem, tacitus ægre flebat. Lassisque assiduis infeliciter animam recreabat. Iussa nouissima Mercurium, Ergastum effigiat simia quæ genas saltorem alegat mandatque, verba cum Apollinis & Musarum vota quæ semper mutum sibi reducem fidat Harmonidum. Opem ille sollicitæ matris nouam, nitro properat. Iamque [illegible] lucubratorem exanclatum flebilis nox quietum. Conuersa quo sonus adducat, pedes vigilem prædo vinculis nunquam amicta sibi conspectæ arbori circumdatum. Mutam in horum deformato vultu tristem, passo capillo incomptum, pulla veste atratum, summa chorago Apollinis, pro solito aurato deorum cultu horum [illegible] & prolixissima lacryma exprimentem. Quæque mutum poetarum [illegible] [illegible] flori [illegible] [illegible] [illegible]

un duro rectus cornice, Harmonii us al enum vernaculi pastoris do-
rem tent. le & vberem gustante cirrina gummi collcrvmasse,
Ichnu. Ergastus ad Apollinis genua procubitus, fecat, inquit, per
fatidicam tuam, diuinis extimæ intimæque arcanor, latem hu e par-
tem d gnato fructu orbæ matri. ff rre quando hunc totum non
licet. Ad hæc breuiter ac perbenigne Apollo Æqua postula
vnam salutaria Tum pomum decerpit, ac deferendum tradit
Interea ori lor gulam tantum moram perrati mi ere, proxim. Ver-
tumni fuisse oraculum In preeoia teneraque plan ie iuxta fa-
cunt Nymphæum arbos annotinarum arborum vmbra latissimus vi-
ridem nocte m, quam sub to loie, perpetuat In ipso luci medi-
o e mmer m ro artificio fabricatos marmoreos Vertumnus, omi-
nas floribus ac pomis pro ue coronatus Haud procul emi-
rat fons, vitreo latice perlucidus interque vasta fluenta obliquo
n o meander erraticus, secum ipse cachinnatur & garrit Hue pa-
stores huc rumpit ratulus tuper rebus spe ta petatum, conuen unt
Hinc accepit ambiguum infelix Tirsenia responsum

Progenies optata diu redit aurea matri

Hoc illa carmen ad voluntatem interpretata, filij redirum cupidi-
mè opperiebatur, vt eiusdem aspectu complexuque bearetur
Ad ut improuisus Tirsenæ nondum curo digressa Ergastus Hanc
ore mœstissimo solum cum vidisset, tam sibi præmetuens ac re-
pleta, E vbi nam tuper es, Harmonidius meus? Tum Ergastus, imo de pectore ex ecrabile tu p rem diuersa & re, e t, & amor, & nul-
quam Deinde tranquillare ut arborem hinc tranquam prolixe narrat historiam & cum dicto degustatum pomum offert adjicitque
Harmonidius, noua cirrus, hoc fructu ad matrem redit Exterrata
dolore mater diu substitit, velut saxea Postmodum in exitum
a m redactus pomum capit, & cum gemitu exclamat o fili, alieno
fetere matri in vulnera spinosum germen, illumne agrestem,
& ad inducenda degenerem arcum colligere debui? Sicine ambi-
guo mulieram adi, oraculo Vertumne? Sic aureum progeniem,
nempe vertam in luteum pomum poticeri? Cur aquauo hæmi-
neoque colore mater in lacrimas una d Babelico? Quin potius
fi o congener degenere ac luteseo in l gnum? Tu quidem in-
auras, fili, & manum in fructu porrigis En sequor, & amplec-
Tantum effatæ manus dex era, pomum complexa, crimo colore
pa et, hique paulatim nodus immi, ac eo cor m pomo præ
gnans vt huius materno ferum gerv vtero videatur Odore pomo
aporque suauissimus quippe ad maturauit amor Honorifica cla-
m cirrati humoris appellatio quippe in huius vnius absolute onem

vtriuſque pomi decora conſpirarunt Iam totum corpus, actis altè radicibus, in ducto cortice, & frondentibus ramis exporrectis, in arborem limoniam pomi pomum incrudentis abierat. Transformatam Tarſenum inſolabiliter defleuit Engaltus deſeruntque partes Tarſenæ comites, Nymphæ, Naiadesque Stymphali Exinde Tarſena, Floræ Nympha, & florum cultrix, noua tam arbor præſtantiſſimæ, merito Florentiam finitimasque in oras translata eſt vbi rerum omnium præſtantia verè perpetuo floret Vt propterea citratæ hanc limoniæ ſuum Florentia nomen indiderit Cæterum in cæteris aliis plerisque pomarijs arbor eadem gracileſcit, ac velut inuita triſtisque hoſpitatur Vſque eo res quoque ſenſu carentes perlentiunt congruentis domicilij ſalubritatem

Spectator oculis animoque regredere. Quod in fabulæ spectaculo pulcherrimum est, superest perinde idem. Mirantur, quæ neque norunt, Fratres sci Romanelli iuuenibus annis iam adeo artificem adultam picturæ gloriam, vt omnes cuniculorum picturas parietes vnus obtineat. Idem callet in tabulis, & in parietibus colores inducere. Idem homines, ac cæteras animantes omnes locorumque scenas, necnon maiorem minoremque picturam artificio admirabili multiplici flexuque pingit. Quod autem est prærogatiuæ ingenio, ad mirificæ inuentionum celeritatis adeo vt non colorare penicillo, sed pictorio sceptro promptissimum planeque subitarium picturarum obsequium imperare videatur. Hac ille celebrate pingendi non Romæ solum, verum etiam vrbium vestris fastis plurimarum, quas prætulatis fama commouit. Sed vna ex vrbis instar orbis reliqui, Roma quæ præcox in virtutis præcipua materia, eiusdem sese operibus exhibentissima perornat. Et ad summam quidem commendationem in Vaticani templi augustissimo rhiparo inter primarias tabulas picturam a quo eius sculpiendi picturæ, colloquium. Nonne iam, quisquis aspexit ante leges, dotes habere picturæ versatas, vnius ingenio manuque pictoris concussas, in aureis pomis a se pomis includentes Romæ tabulæ splendore figurat. Vtile meritorio ad hanc artem picturam fabulæ celebrate, qui sua sit multi decora nescius demearet. Tam felix indoles dignum se nactæ fastigium felicitatis est, vt ingeniorum fautores optimi, Francisc. Card. Barberinus Mundico patrono ad omnem dis præstantiam promoueatur.

Antonius Mariæ.

Romanelli.

Limon citratus secunde notæ. Cap XX

PROXIMA nobilitas est citrato limoni ima pluta- Antonius
no quem vernaculo idem Cedr[illegible] vocant, ora- mus.
na mala ima [illegible]. M[illegible] hgu-
raq[illegible] Summa
pars m[illegible], magnaque le h[illegible] est uma
[illegible] bracteæ flaui. [illegible]
[illegible] breuiores carnosæ [illegible]
fura suppar quoque dulcedo, ac temperando dissimulate. Med[illegible]
La colore par & acore, amplitudine libri breuiore se mediocri femina.
spicæque numerantur. Fo[illegible], [illegible], [illegible] vero spanoo-
lior. Cretæ videntur mon[illegible] Romani
Dianæ Ia[illegible] parte in cacumine [illegible]. Est au-
tem oui aspectu oblongi & cacuminati longitudine [illegible]
latitudine, temperate aurea, præterea, subdulci, ac citrei quantitatem-

aut

aut quod fusius affiante carne digiti dimidium crassa, duriuscula, durisque medullæ corporibus colorem dilute nonem ferè spectantium, ordinis limæ acerrimus, perpauca & perparua semina claudente. Cæterum arbos ad oleorum expers vepribus horrida, folia præter morem aut serrata flores perampli, foliola, blande odorati, plerunq; se singuli

Hesperidum horti Barberinorum.

Barberinorum horti Quirinales limonem ferunt, cui nomen indidimus pseudocitrati, propterea quod simul citratum imonem, rhoinanone, colore, habitu, foliisque refert cætera dissimilis, & auctem præterea acerbitudine ingrata. Denique Romæ vsquam ad portam

Iuxta Obeliscum Horti.

Flaminiam in horto Octauij Roberti, patriæ nobilitatis viri, citratus limon corpore perparuo, & nucem ferè ter uncias pendente figura oblonga, & leuiter fastigata cortice primum rubente, deinde viridi, tandem mediocriter flauo, bene oudo & sæpe rugoso carne propemodum digitali, nonnihil dura, nec tamen insuaui medulla peracerba, denique fere spicis discreta seminibus quam paucissimis minutisque solio citri, sed contractiore flore simillimi etiamno mus albo, foris punicante. Cæterùm nullo tempore mutescens, omnis huius acerbitas locum existimandi dedit, siluestribus eum esse pomis accensendum, tanquam semine, non insitione procreatum nunquam vero mutescens eiusdem duritas persuadet, lapides pomamentitios mortalium gulæ velle illudere.

Limon

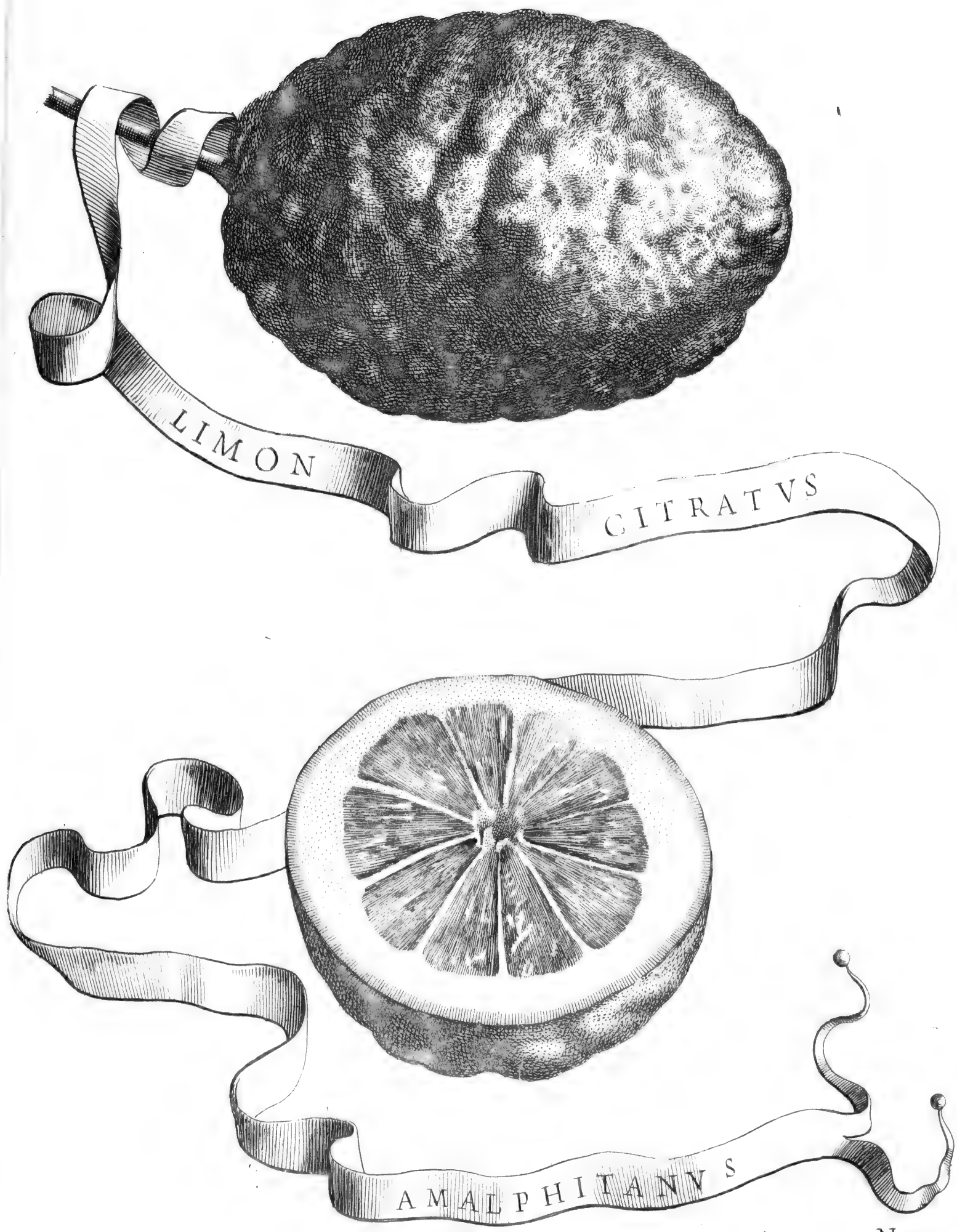
LIMON CITRATVS
AMALPHITANVS

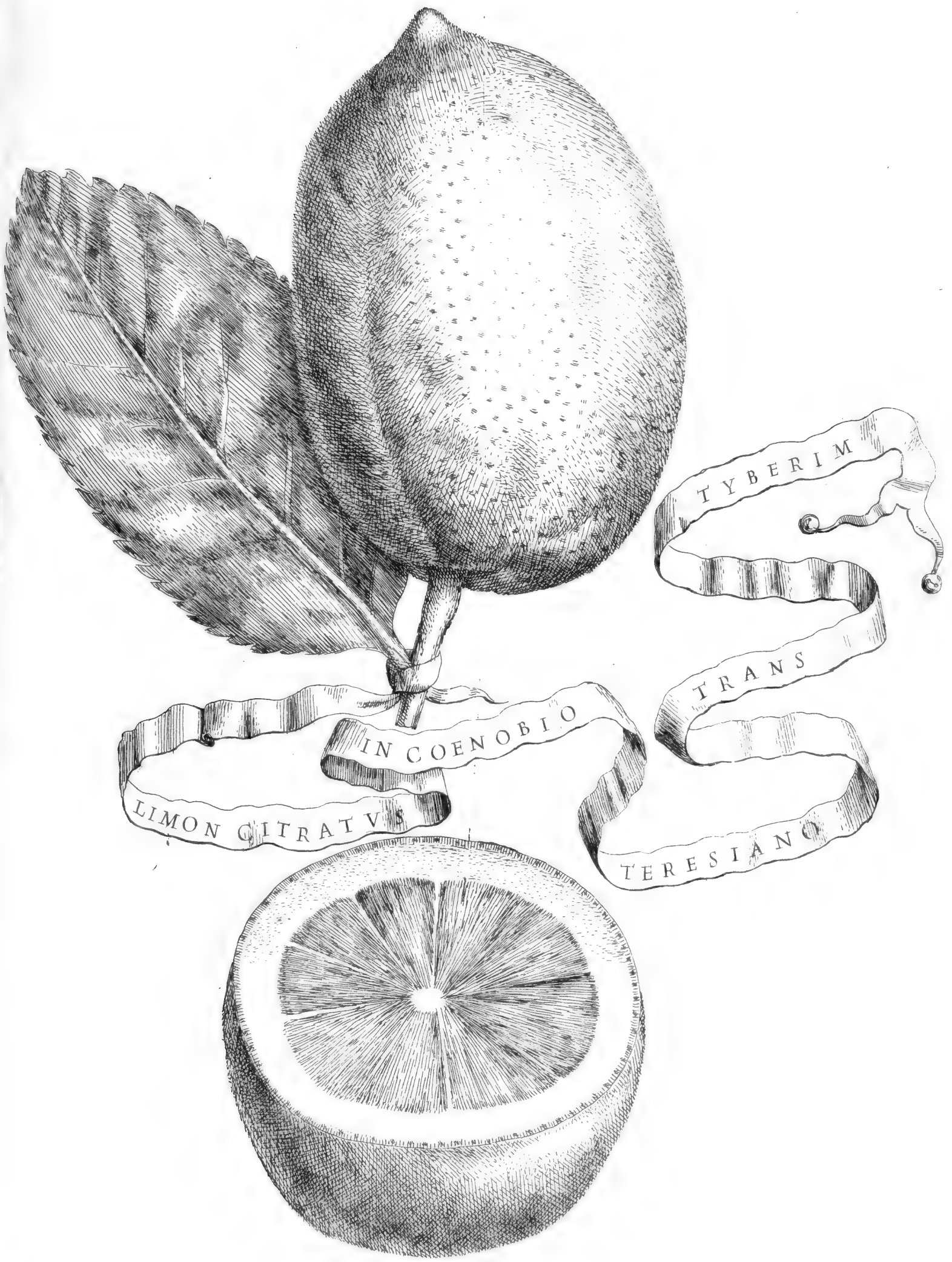
TYBERIM
TRANS
IN COENOBIO
LIMON CITRATVS
TERESIANO

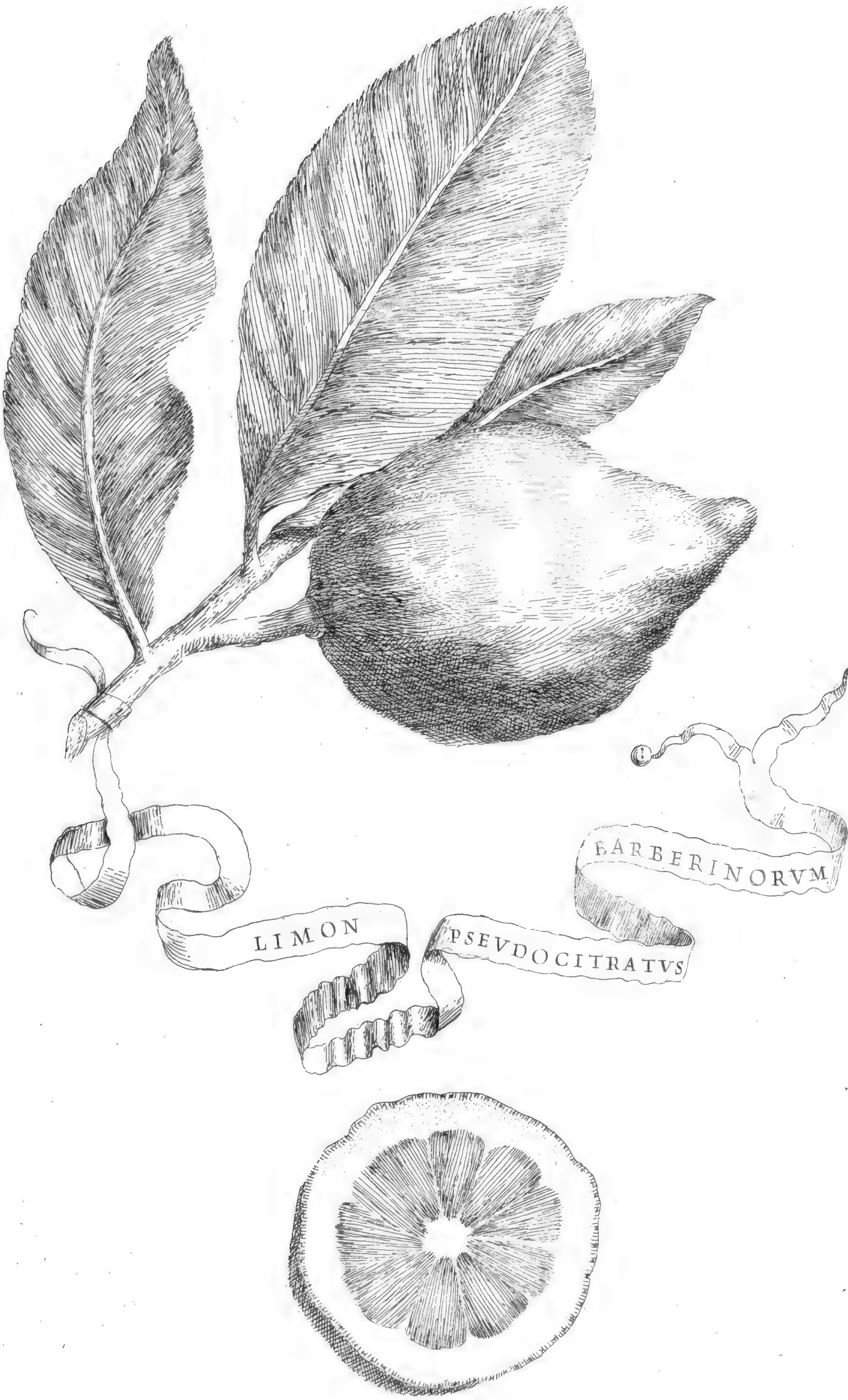
LIMON
PSEVDOCITRATVS
BARBERINORVM

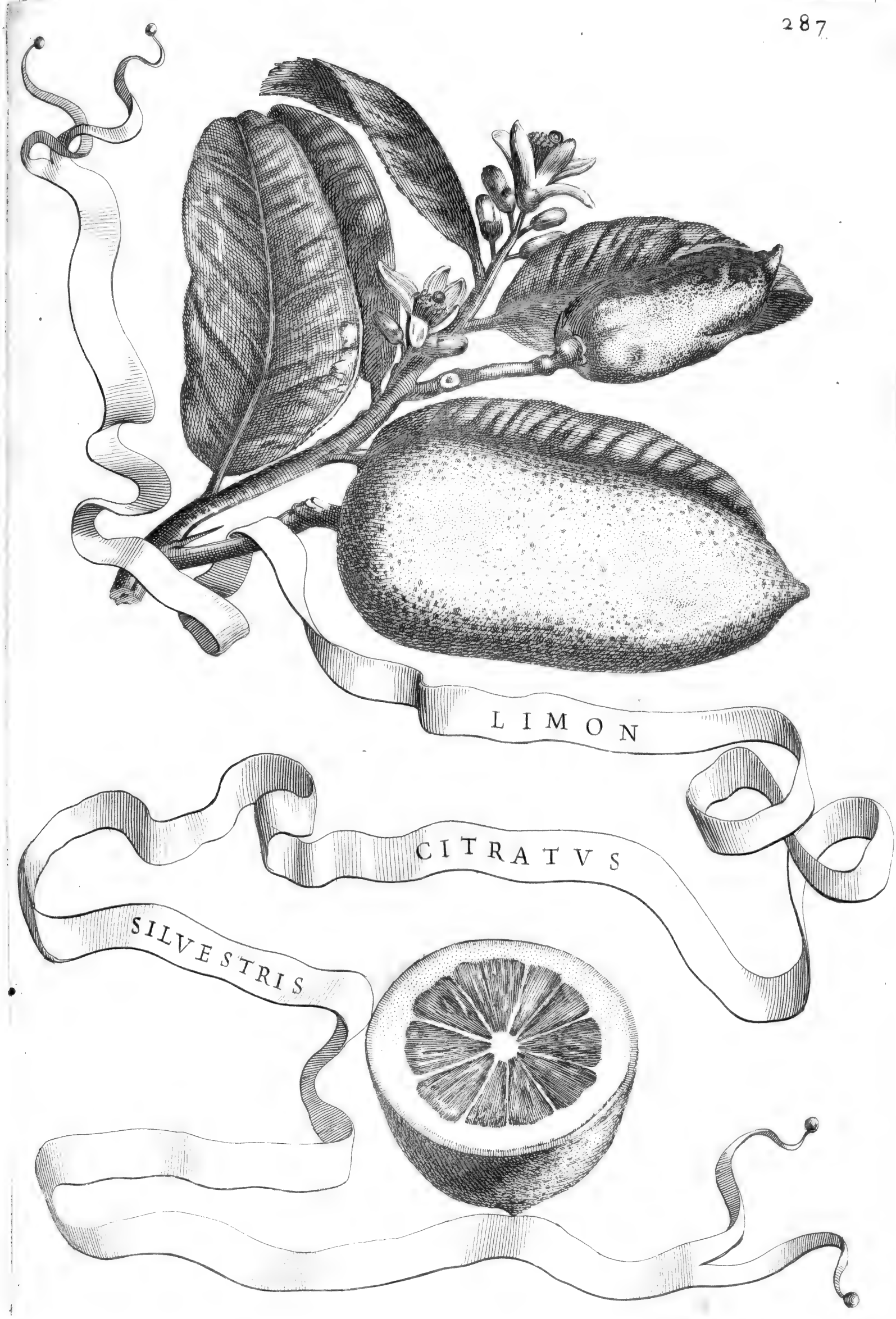
LIMON
CITRATVS
SILVESTRIS

Limon ponzinus. Cap. XXI.

PONZINVM Itali vocant grandius limonis ge-
nus forte gallicum & inter bara genuinum. Gal-
li poncerium, hoc est pomum cereum a colore,
Quæ pomum cereum a nomine ejus ineptiore ap-
pellant. Sunt, qui multiformem faciunt: & li-
mones compares pomum vocabulo libenter
imperant. Mihi verò cum peritissimis cukoro-
barbarico nomen hujus placet. Pomi hujus ponzini
ex Suecia Romam primùm allati mentionem fecit
Ventenat. Cortex ejus crassus, ut limonis, ad
tactum pilosus, quam citrei, rugosus, odoratus
subacer, parique tenuitate cum limone. Caro ejus
lapit
ma
crant
tem
Hic figura fere
magnitudine
Et
lum
gitalis denique octo decimue spicarum mea olla satis
simus
tertio
Nam simulac suum colorem duxere, ejus rempell
ut
spicatur in nucleos fulphureo colore a bicat
delectat. Semina insunt perpauca, &
ut
fulpiceruz, cum ex ima caudicis fuleore lepro & alpe
Oo et cola

Chalcedonium. tricolo exórta insitum surgit ... um è pomi fundore dilucescunt. Verumque vero eam limam indicat parentem Chalcedonium Florentinos a ponzinum appellat limonem Chalcedone florentinos in horros vectura maritima importatum Arbor materia est fragili mol- que Folium carati limoni soho consimile, crispum, fusci viroris, nec admodum latum Pomorum forma teres & rotunda Cutis granola Caro digitalis crassitudinis, ac prædura Pertinaci immorum duritia semper immaturæ similis, pretiosum pomo nomen fecit a vitio Quippe non tam a patria, quam ab onyche imagine nimia auritima, quam vulgo Chalcedonium appellant, nominare videntur Medulla in octonas dimissa spicas, transluciua, sulphurei coloris, saporisque jucundi Semina octona si de etiam dena quibus fe lummam detrahas conflictentem periculam, alia subest rubens intercula Si-

Tripolitanus. cundum postremo non est, Tripoli in urbe Syriæ (sicut Ioannes Patriarchus in suis peregrinationibus, quas gallice scripsit, contestatum reliquit) eo magnitudinis ponzinos excrescere, vt libras nonnulli pendeant quindenas

a Cap. 2.

Limon

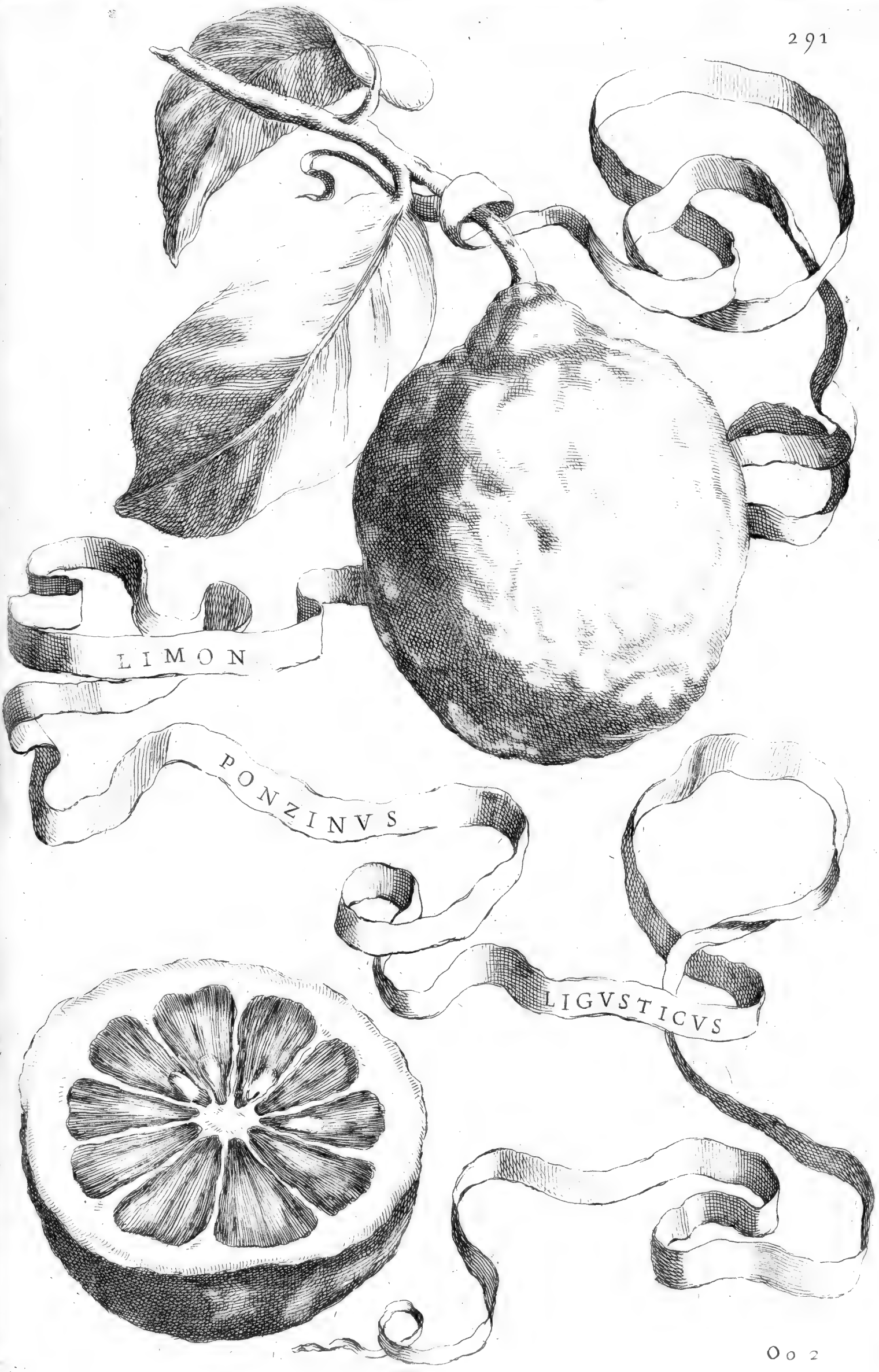

Limon

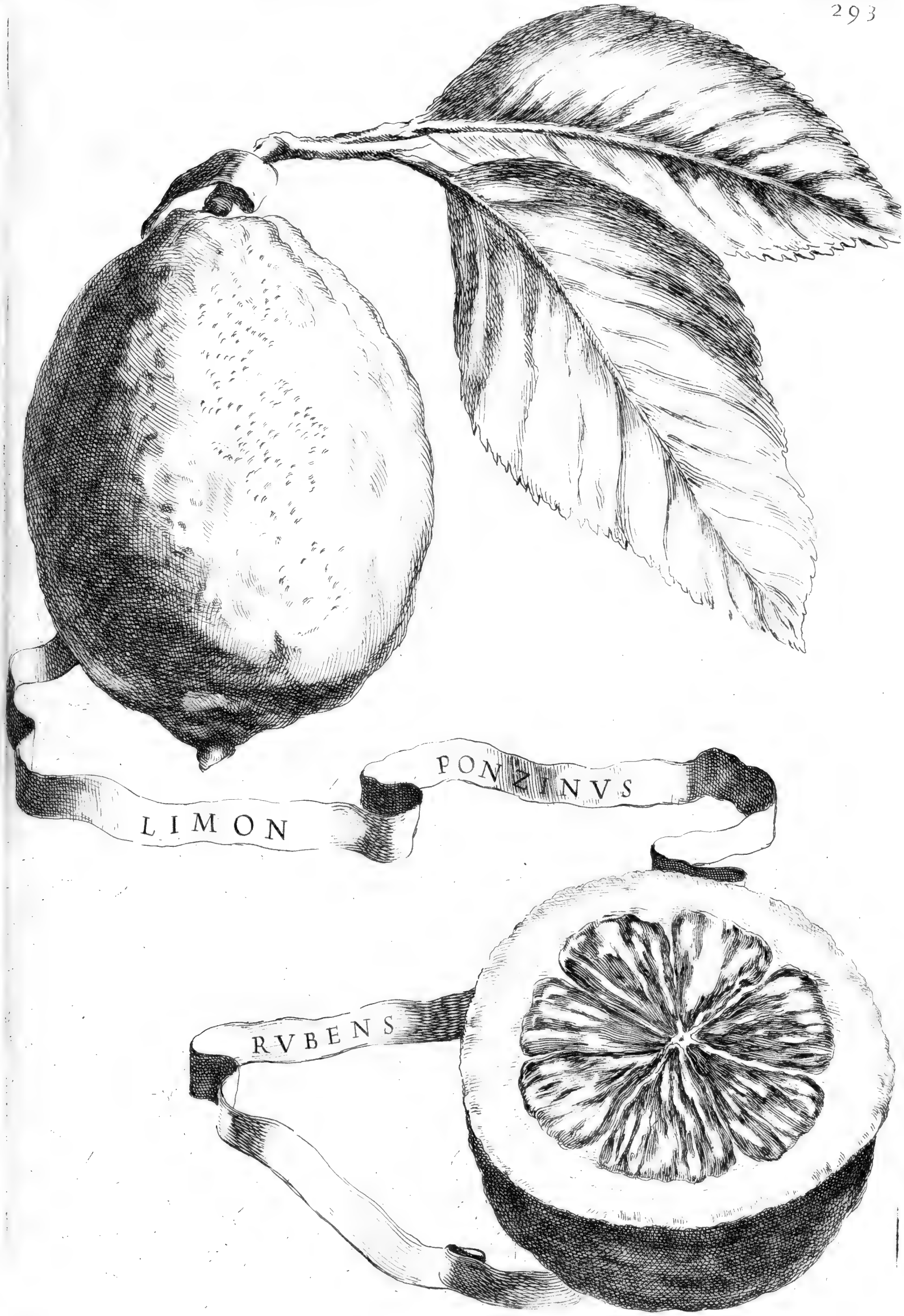
LIMON
PONZINVS
RVBENS

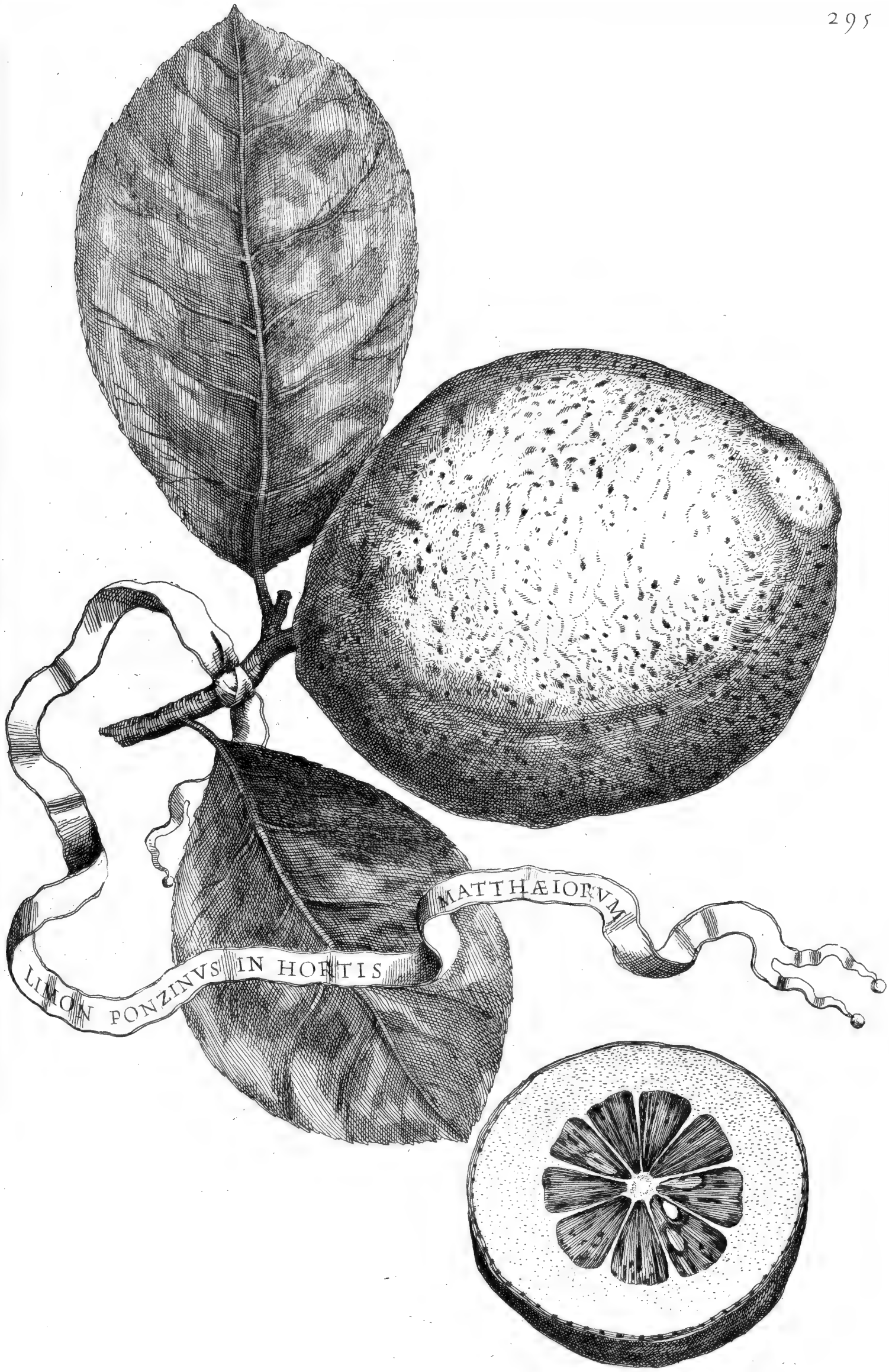
LIMON PONZINVS IN HORTIS MATTHÆIORVM

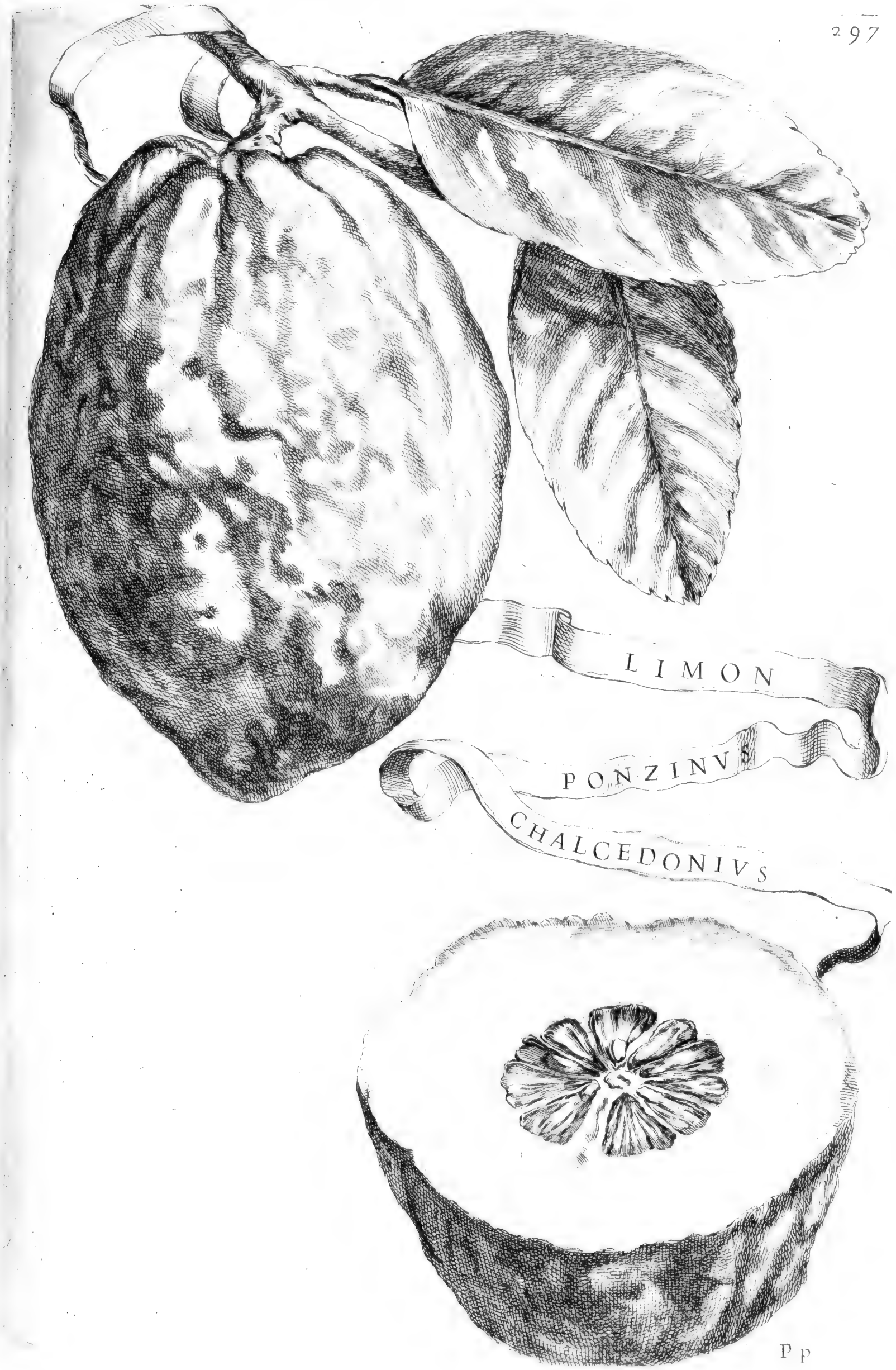
LIMON
PONZINVS
CHALCEDONIVS

Limon spongiosus. Cap. XXII

SPONGIOSI limonis arborem pulchritudo vernans, quam vmbras, nobilitat. Folijs viret prædensis, prolixis, circi folio laxioribus, magisque mucronatis, arcuatim recurvis, per interualla sinuosis, & circum olentibus. Floribus albet modestè rubentibus. Pomis admodum flauet prægrandibus, sesquipedalibus octonosue libras pendentibus, cucurbitinis interdum ampli tudine sed laude tamen ibus dissimilisque coloni sæpius enormiter verrucosis, interdum etiam lævoris offensis, & ferme inodoris. Semine oblongo, præ corporis vastitate minuto raroque, plerunque inani, ac leuiter amaro prædulci. Spongiosæ ac durulentæ carnis sapore non ingrato, medullaque in octo decemue nucleos discretæ acrimonia satis mordacibus vtraque vero parte paruæ ampla coagmentatis. Creditur huic pomo pongimnomen fecisse spongiosa caro, spongiamque referens forma neglegens. Et hoc nonnemo pomum poncem, vocabulo alieno significari. Præterea sunt, qui aurantijs idem accenseant, & aurantium spongiosum appellent. Mihi tamen vetus limonum describendorum numerum, peculiarisque tum folij forma sine foliaceis pediculi appendicibus oblonga, tum pomi cara a cortice medullaque auelli cortumax, tum intimæ spicæ indociles malicem separari, tum odor saporque, vt nonnullis, blandior. Et quanquam idem pomum sapore minus amabili, minimè vescum est, attamen eius cortex & medulla, è faccharo addita condimenta, componuntur in cibum. Ipsum autem corporis mole ac monstrositate formosum donariorum pleris pomorum canistris & cubiculis exornandis adhibetur.

Nomen.

Iterum limonum species enumerantur.

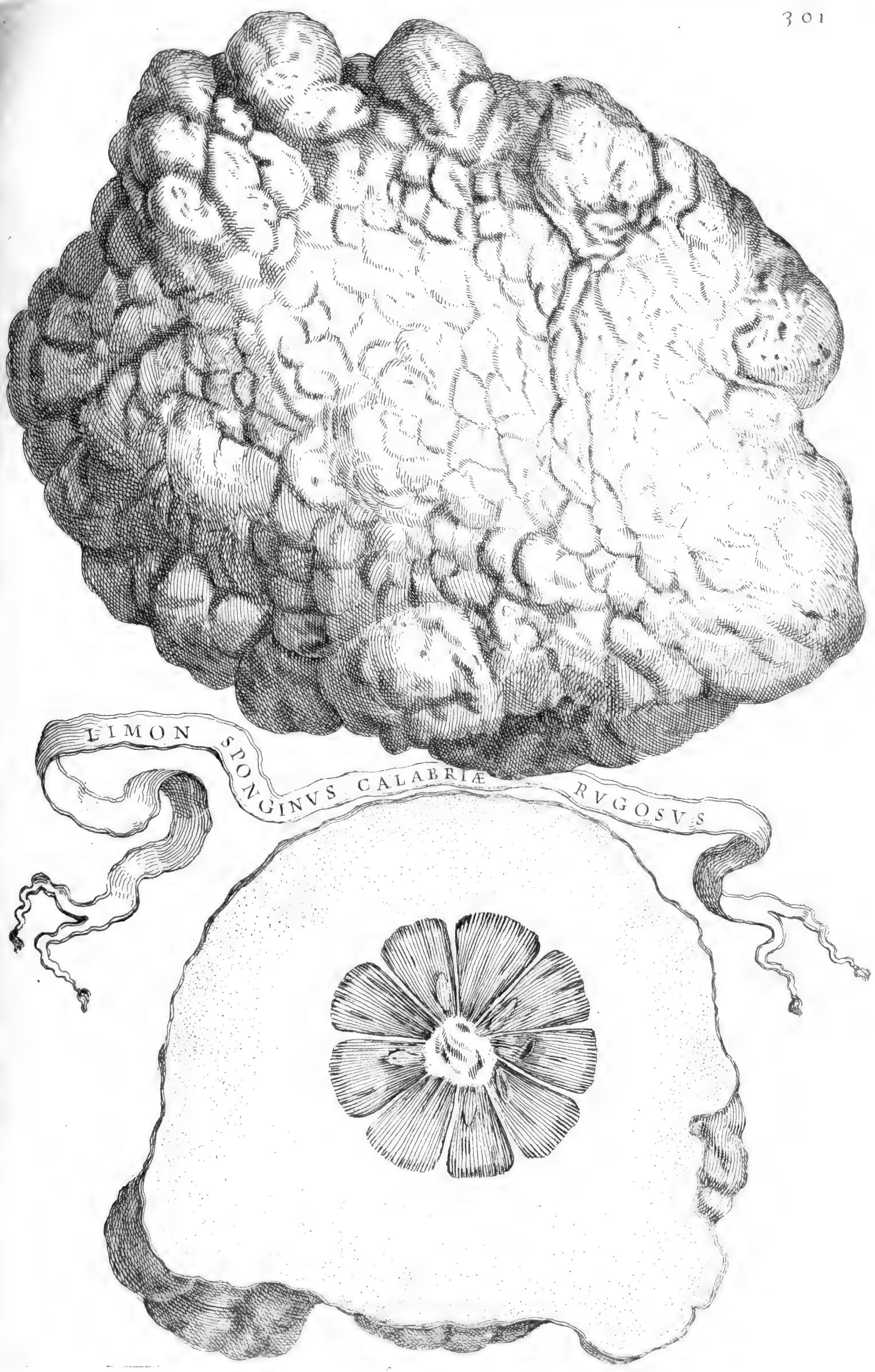
LIMON SPONGINVS CALABRIÆ RVGOSVS

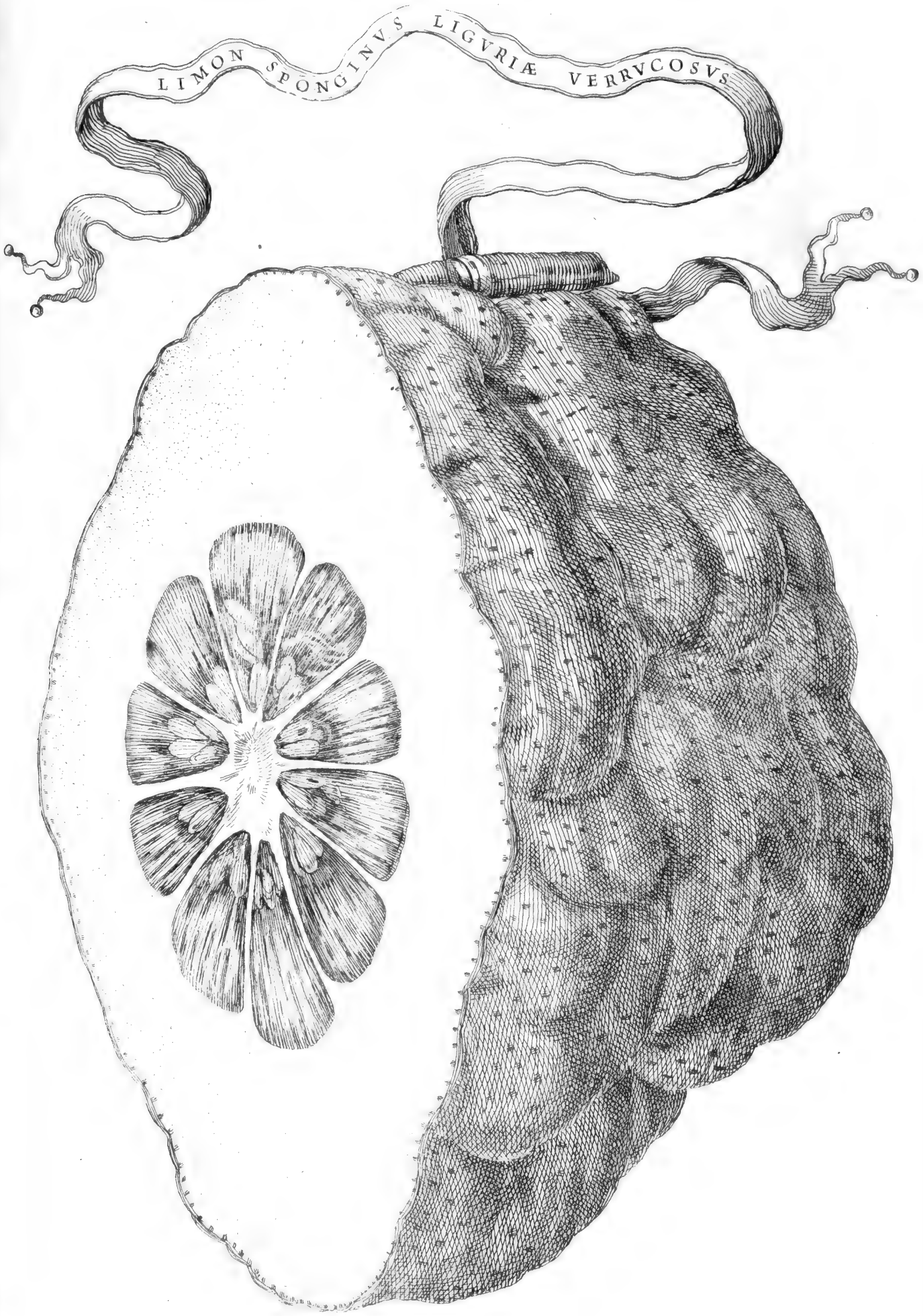
LIMON SPONGINVS LIGVRIÆ VERRVCOSVS

Pomum Paradiſi. Cap. XXIII

EXVLES prim genitæ amœnitatis hortique primatæ, etiam in exilio Paradiſi pomis, & quidem aureis, abundamus Saporis iucunditas, vt mea eſt opinio, ſpecioſum ijs nomen obtinuit. Arbos materia mollis & fragilis, incremento vegeta, multos egerit ex ſe ramos denſoque foliorum veſtitu formoſe viret Folia longula & anguſta, viridi temperie rendent Flores vulgaris limonis floribus minores, parce rubent, & perparum oleant. Poma corporis oblongi ſuo & magnitudine Lauræ limonem frequenter æquante & mucronatum ſatis glans vade prolixa at interdum etiam prope rotundam globantur in pilam. ſæpe in citrei modum molemque grandeſcunt nonnunquam verò magnæ augeſcunt, abortiente natura Corticem duro colore maurant æquabili lævore mollium: aut manuta granoſa ſcabritie leni ter aſperant & odore grato leuiter imbuunt Corpus reliquum dulcis carnis denſo albumine coagmentant In ut mo medullio formant velligium rude meduſæ, vnguis amplitudine definitæ, ac ſenas in picas vinarum criſpas diſtributæ, perexiguo ſucco, non admodum acrimadentis, aut vernis exuctæ binis terni ſue minutis ſeminibus intermiſtis Quin etiam eandem interdum medullam in ſolam rotundamque tam ſubtiliter circinant, interiectâque membranulas tam æque diſtinant vt ea non opificio naturæ, ſed artis penicillo elaborata videatur Ex hiuce autem pomis grandiora lumiam ſibi ſinu tare ſuperant modica & puſilla, vt pote abortiua, dura ſunt manumeque veſcu.

Nomen caſtæ

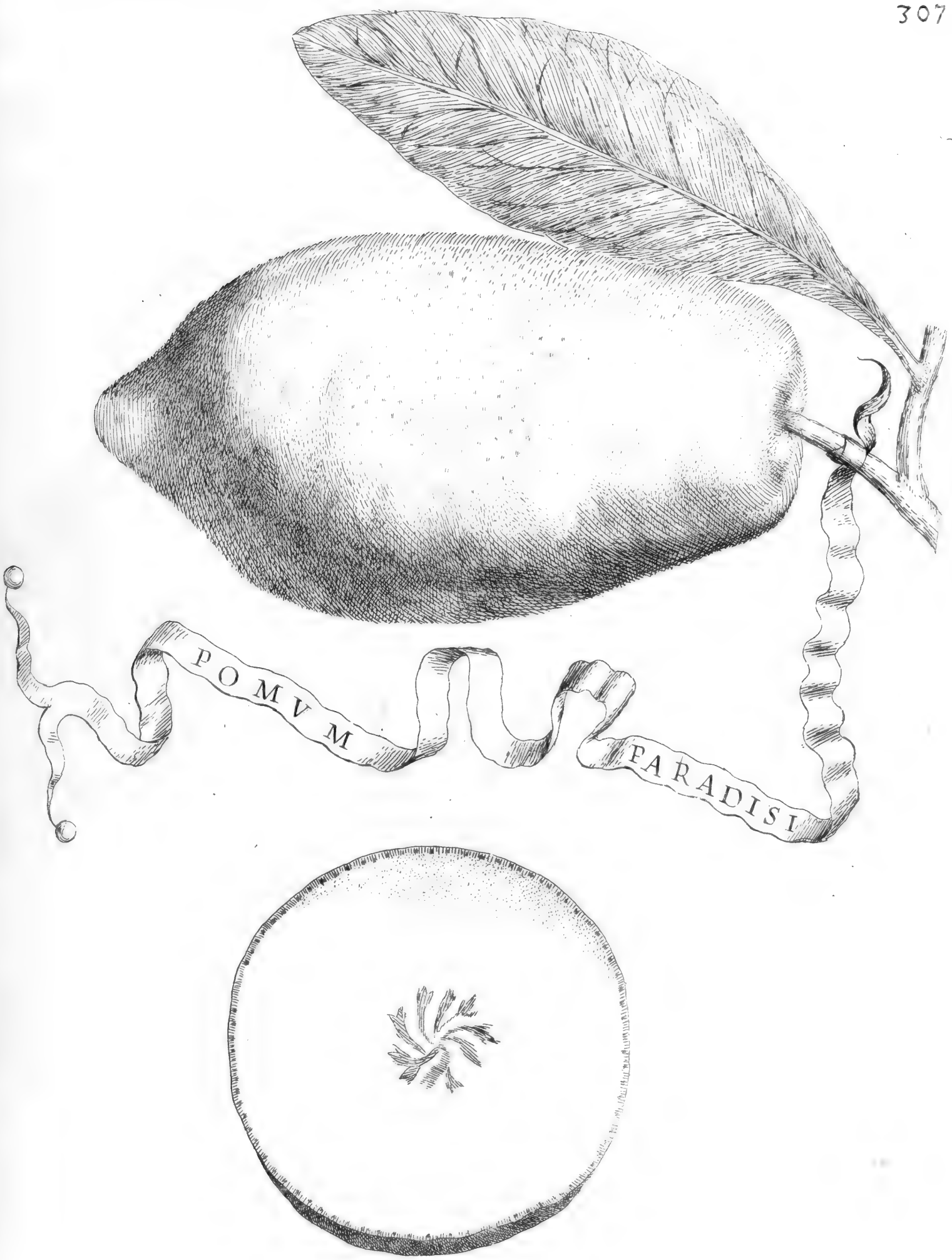

99.2.

Pomum Adami. Cap. XXIV

INTER Paradisi poma non decuit Adami pomum desiderari. Et hoc in Hesperidum horto fabularum quam pomorum fecundioribus, comptè humana credulitas, vulgaroque nomine prædicat. Sed nomen idem licentiarum varietate distractum, & ora varia pomi vagantur & fluctuant. Et rhegnensium pomariis cum hac appellatione maximorum inter vernalia cerasa in exercitus oras importatur. Amplissimi autem humanorum modus tormentorum, correx valde hirsutus, lignique odoratus forma, nisi quod lenibrotus. Caro quoque tam crassa eadem fuit & fungosa. Medulla subalbida, perexsucca, nullis pinguibus succis, & nimis hac abundans pomum ampliori modo ad pomum quam ad escam, qualia plerique hodie degerebant, parato pretio emi non est mirum cibos fuisse rurales habebat. Hesperidem protegere draconem quidam mirantur. At enim Nasamonum Rhegiorumque immanitati tutam animam, pomo hoc credendum, Adam peccatum appellatur. Quapropter hæc ita habenda manebunt, fuisse quod memoratum, nasci vilissimum, & cernitur exterere, exterior mortis vetustas extrinsecus. Nos tamen ex humanem abusum, quam pernicioso Adamo nomine, quia quod in ejus fame, quidam auctoris, quippe quadrangulos eorum in lumbo ad hunc modum inter amomum, & ceteros, quia pomis ad ea parentibus accedit, usque ad humum, qui se crassum abinteriore corporis, nec aequatione sui spiritus non separatur, quod quæ ramus depactus non comprehendit, quorum eadem ad quadrat ingratus. Quæ res non adeo invalentes ac celebrior, est Neapolis, quæ pomum simpliciter absolutisque amoris ne vetat, cum Ennius malis, ora dimovit amorem, mos nomine indidere. Hinc eadem inter pomi appellationem Pontanum

Terna, quæ grandi fulgent onerata volemo,
Ac citriq; referunt finuosa abimagine formam,
Sed succo ingrato, quemque ora offenta recusent
Hæc tamen admotusque foci, sensimque recoctus
Instillante anima, ac tenuem conuersus in amnem
Ora puellarum maculis lauat, & candorem
Induci nudis per colla argentea gutis

Hæc autem omnia in villatico a Portæ volumine apertius patent Peropportune succurrit hoc enarrandum loco quod nuper accepi Co[illegible] decerant neapolitani pharmacopœi medicatissimam hyac[illegible] tiniam compositionem e succo peracerbo limonis prædicti sub ge re Locum fecerat vitiosæ consuetudini præpostera limonis interpre tatio cuius expressum liquorem compositionis eiusdem insertor Petrus Pictor Valentinus, Alexandri Sexti Pontificis Maximi medicus peritissimus, in ex conficienda usurpandum præcipit Frustra hanc sustulit consuetudinem, cum Protomedici magistratum Neapolitani gererent, medicinæ peritam summa cum laus eruditione, Marius Schipanus acidum vocabulum non vernaculo Neapolis, sed communis cæterarum gentium more intelligendum esse monstravit Cæterum vegetæ indolis arbor acuei vaidi, pexionis, neque sursum, neque plerunque deorsum sed in arcta directa Folium ex viridi nigricans, durum, cuspidatum, crispum, aurantii more foliaceis ad pediculum ramulis frequenter auctum Flos numerosus, aurantij flore amplior, intus candidus, foris rubrubens, ferme odoratus, & sæpius anno proueniens Pomum in rotunditatem supraque infraque leuiter depressam, aut etiam modice subgibbatum globatum duplo triplove maius vulgari aurantio impressa area umbilicum denus nota plerunque cicatricosum saturato colore aureum, leuore mouente granoso æquabile parce carnosum, æque parte suprema instar mali dum quæ plurimæ succo medullæ denis duodenisue atque adeo pluribus membraneis tollicu is cum semi ibus paucis concluso, quam asperrimum ac proinde vix elementum Sic Adam pomum etiamnum nobis visu melius, quam visu Idem aliquando numerosa, instar citrei limonis, conceptu superfluat inchoatosque fœtus vtero dehiscente commonstrat Diceres id pomum ab Adamo non modo nomen, verum etiam fœcunditatem ambitiosa amitynone duxisse

Pomum Adami fœtū

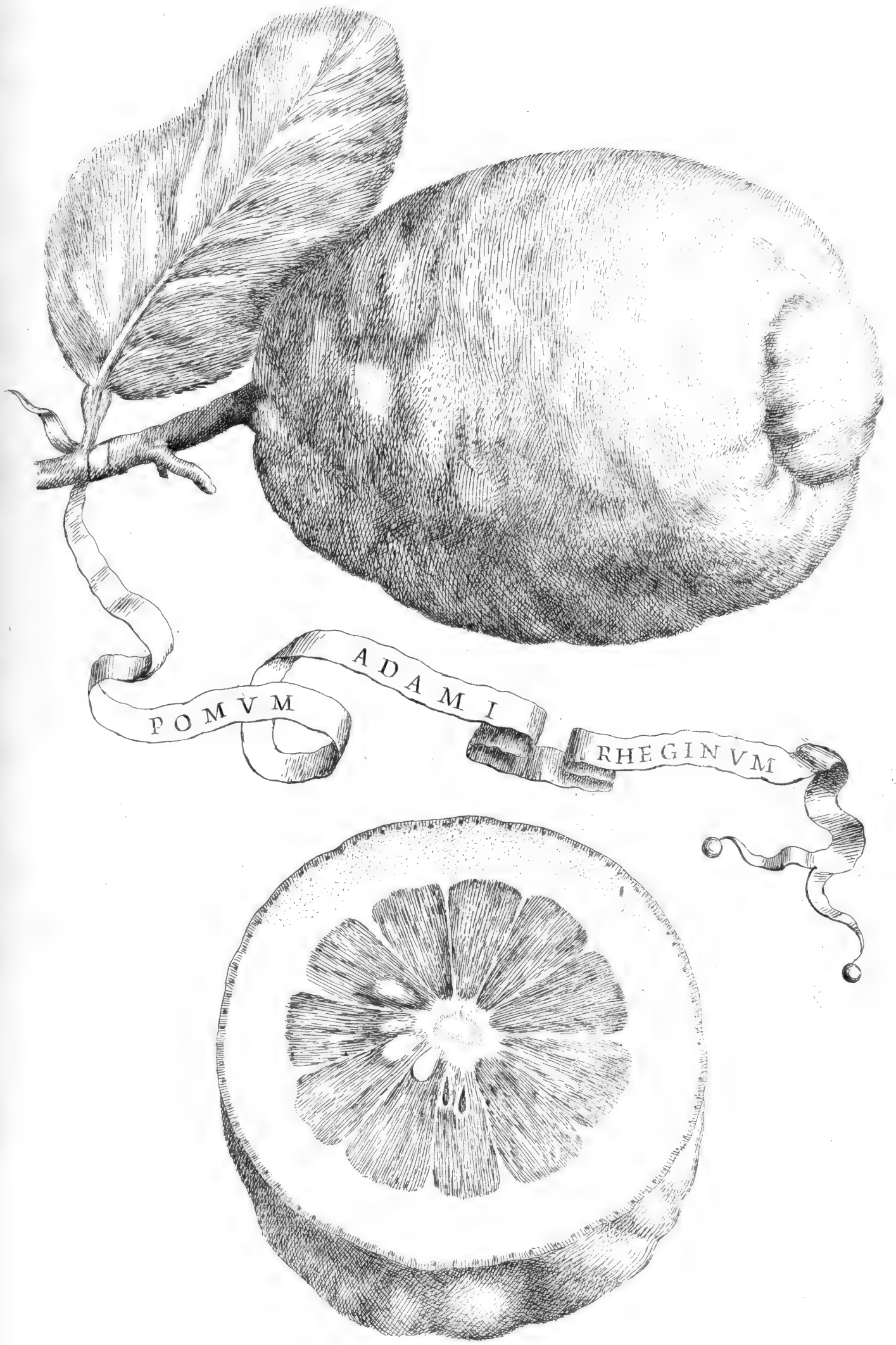
POMVM
ADAMI
RHEGINVM

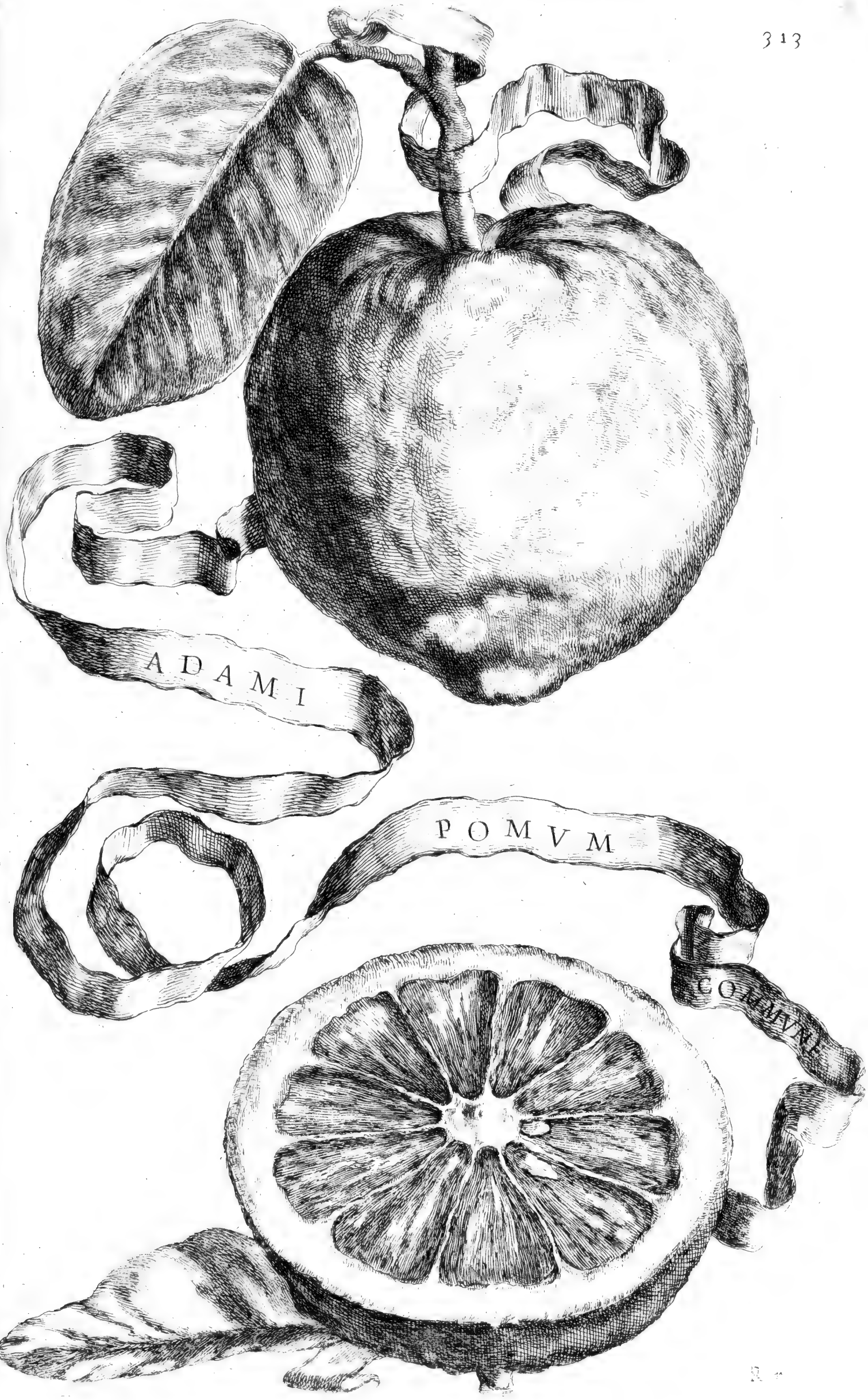
ADAMI
POMVM
COMMVNE

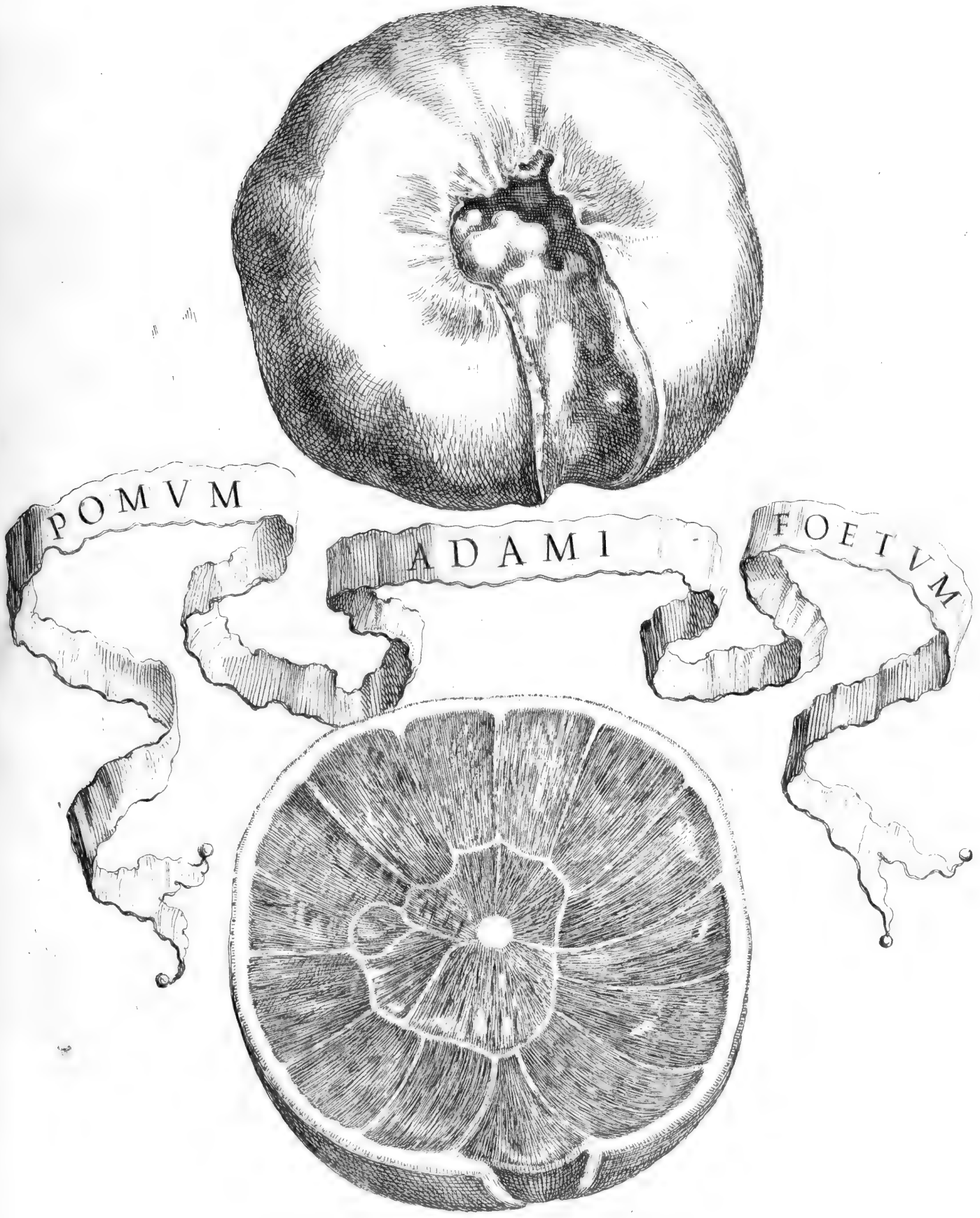
POMVM
ADAMI
FOETVM

Limon, qui dicitur lumia. Cap. XXV

VMIAM vulgò nominant præstabile limonis genus cui nobilitatem ex loci temporisque longinquitate conquirentes, malum Assyrium & Adami pomum a recentiorum nonnulli vocant. Eius autem genus multiplex. Primas habet ve- Multiplex Valerius
nustas. Latus arbor, & quæ alte latèque ramos libertate diffundit. Cortex æneo colore albidis

[illegible] intermicantibus, gemolo varietur. Spinæ [illegible] horrent, ac [illegible] eminent. Folia [illegible] quoque acuminata, quasi a pectine tam patenti incisa, ut nec [illegible] gent nonnulli [illegible] eorum [illegible] temperie [illegible]. Leui flore rubet, diffundunt & [illegible] lanugo, de [illegible] rum esperant. Vastæ magnitudinis poma decem [illegible] pondo librarum non [illegible], cute [illegible] bus [illegible] que [illegible] dulci quæ medulla [illegible] & [illegible] membra [illegible] & [illegible] Hos ego loco monitore [illegible] rum heri, ut [illegible] poma adducant [illegible] ambique [illegible] relicenti. Hæc tamen a prædictis ita differre, vera perfectis abortiua. Lumia [illegible] parem valere [illegible] gentilem. Hæc [illegible] matem [illegible] conciliat. Fœmineum & bene olens. Flos [illegible] & [illegible] & odorem peren[illegible] num [illegible] magnitudine, [illegible] perampli [illegible] [illegible] libertatem [illegible] Acuminata [illegible] a Dioscoride [illegible] habet. Is [illegible] [illegible] quod mandi [illegible] [illegible] retera. [illegible] quæ [illegible] [illegible] quæ [illegible] [illegible] [illegible]

m verſi e a ſtame d_ ſ lemmem erſa, ſ que ſupra, me
a ba bida muſaque ſ eram duodecimum m a humana ſ
ſ a bante m d_ peraq_ ra ſ e ſ ma h_
hac ponto ad nautas ſupra ſcandine di curandas qui vnce ſi
hoſpitalique hactenus ſ ſperata conſumit ſes ſchibeur ad beata
eaſum ſ a anaque cibos loco ſond os ſ ſ ſnectam ſum ala
ſ ſ ſ

limonem a nostris Rhegina ferunt pomaria, quem loci eius incolæ nominant Hierosolymæ limam, figura oblongum prolixe fastigatum, palearum pallore albicantem, æquabili humore mollem, per acuto nares odore iucunde ferientem, spatiosæ cæruis teneritudine, atque dulcedine suauissimam. Medullæ arctissimæ, succoque ac semine carentis rudimento illusum. Quare hoc etiam pomum ab aspectu, gustuque non nemini videatur posse inter Paradisi poma, obscuro, si quod est discrimine, numerari. Denique ab eadem Rhegium ut facile variant cum humanorum capitum sententijs vocabula. Hispanica vocatur lumia, quam dulcem medullam culto- Hispanica.
res nostri appellant. Eius autem diuersum à lumia genus proximo sequens capite describemus. Hierosolymæ limones.

Limonia

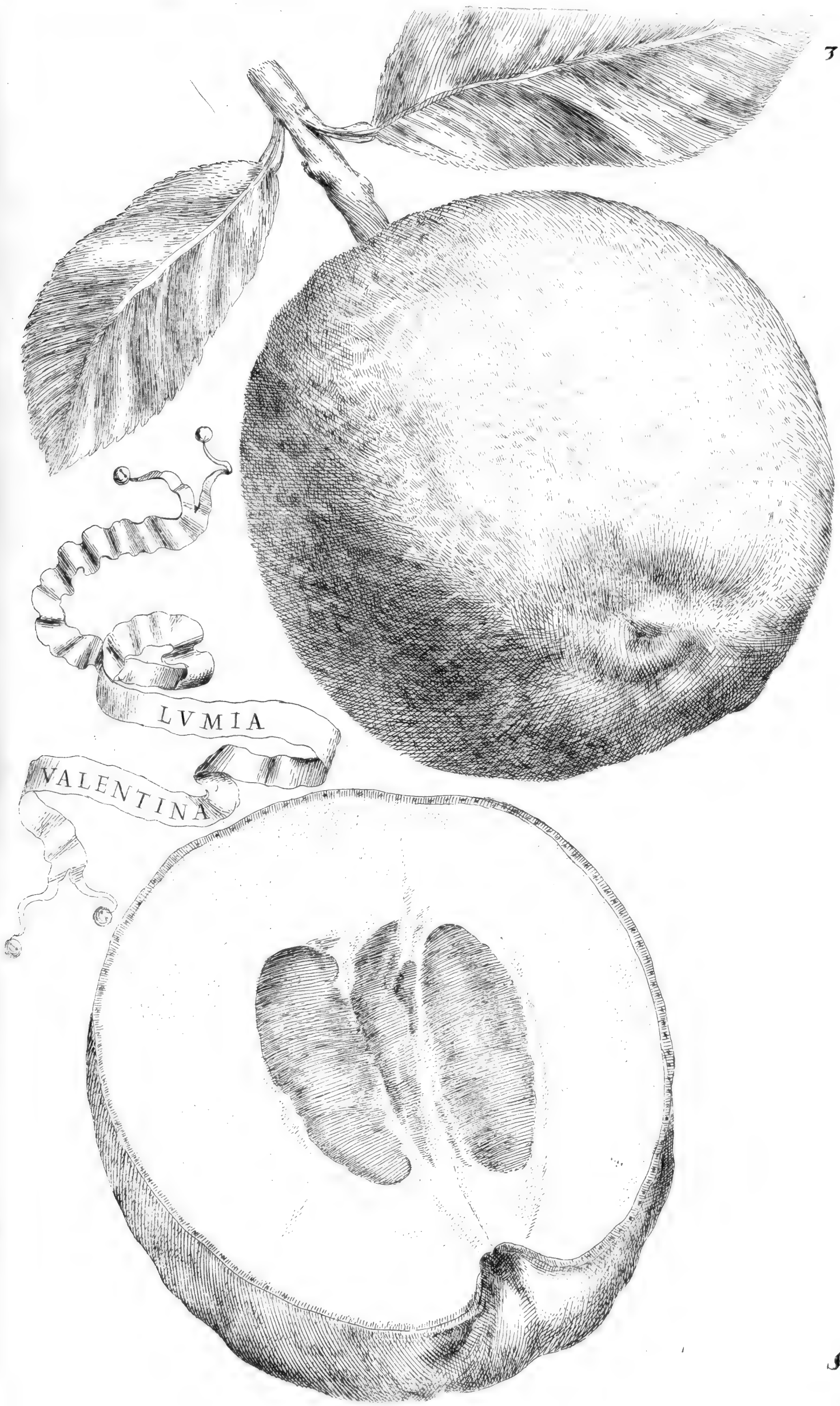
LVMIA
VALENTINA

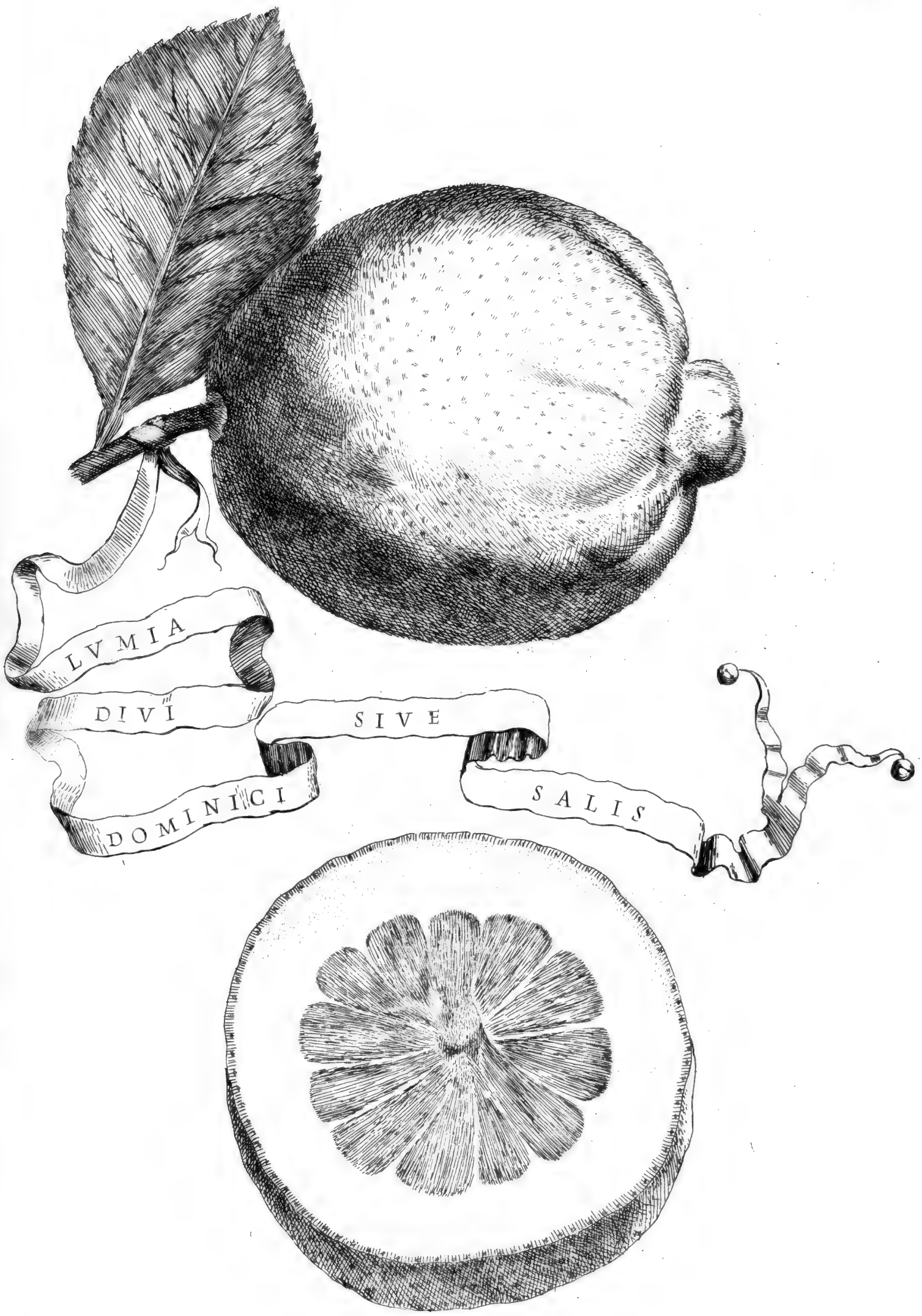
LVMIA
DIVI
SIVE
DOMINICI
SALIS

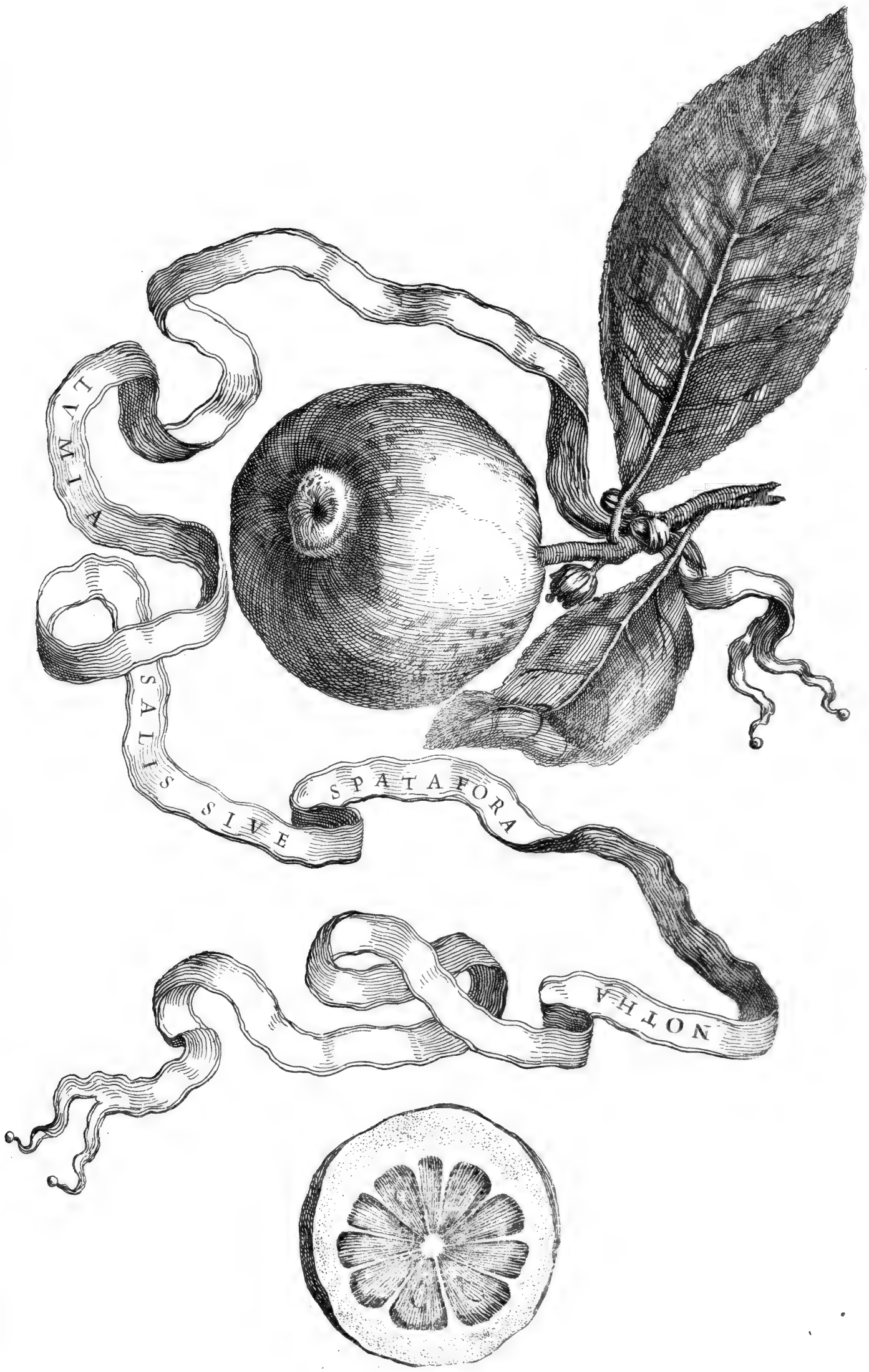
LVM
A
SALIS SIVE
SPATAFORA
NOTHA

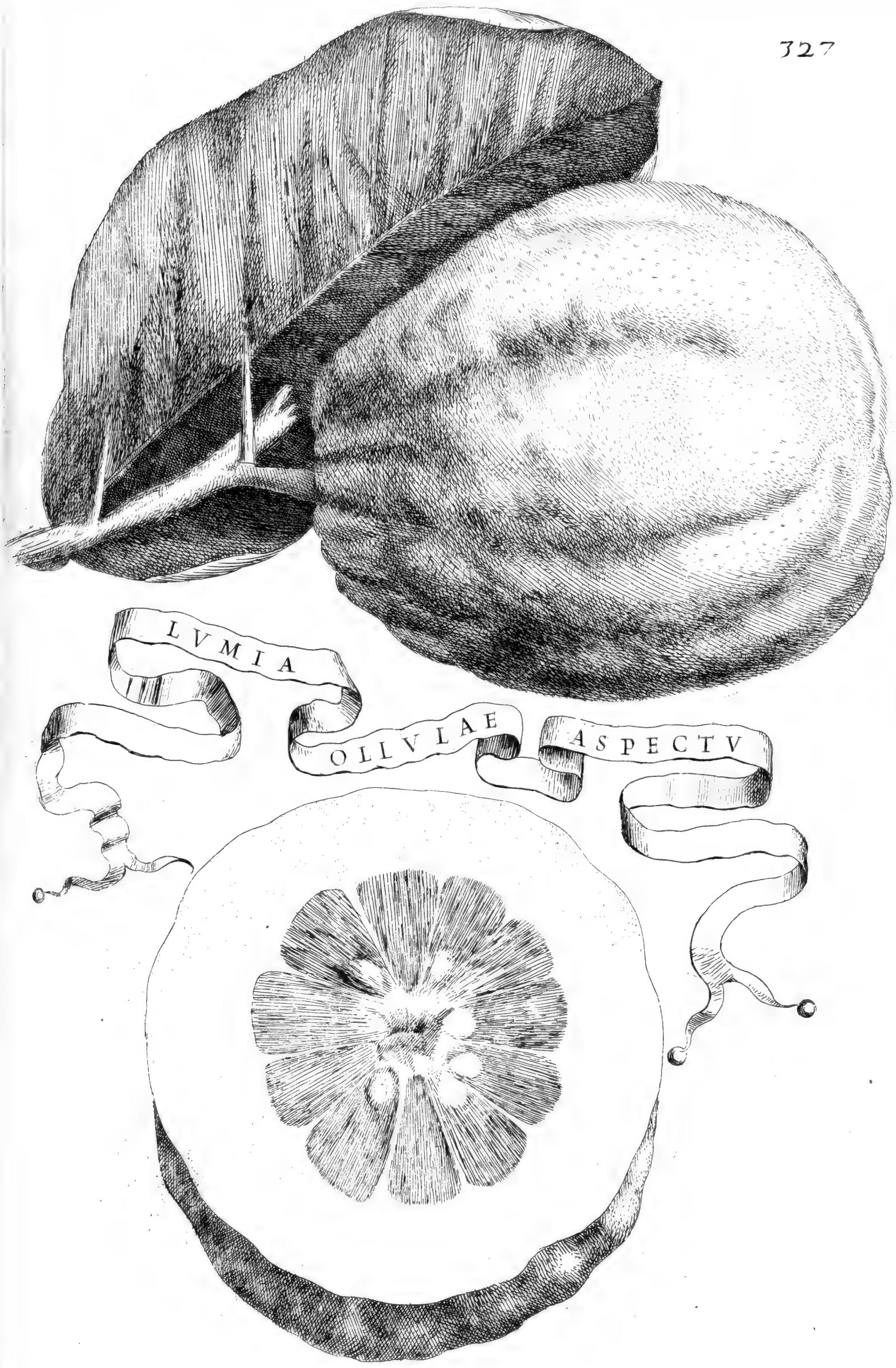
LVMIA
OLLVLAE
ASPECTV

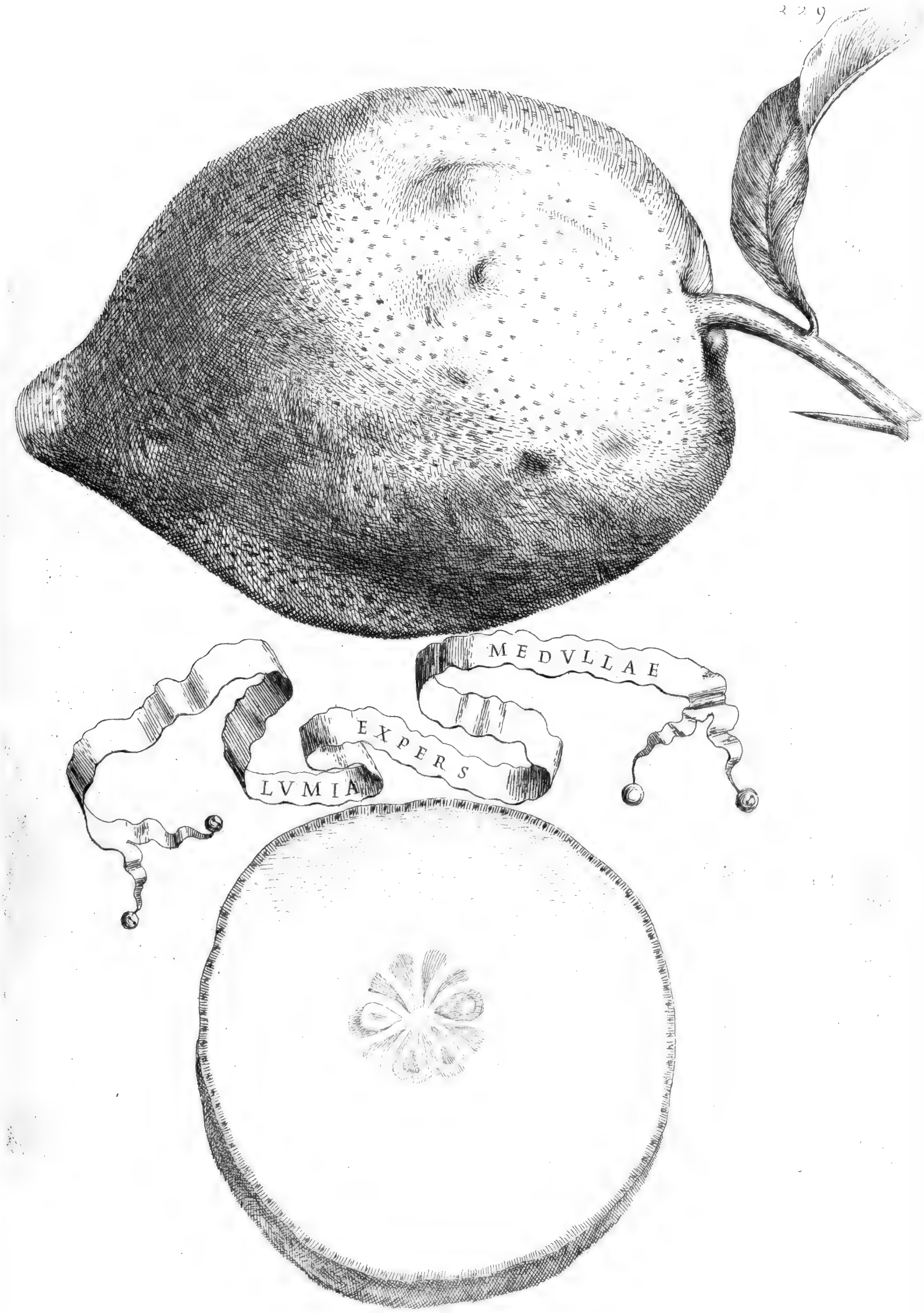
MEDVLLAE
EXPERS
LVMIA

Limon, qui lima nuncupatur. Cap. XXVI.

HOC etiam peregrinum & nouatum nomen Latino & Romano [illegible] est autem Lima mollis limonem & aureum media, sed limoni propior eademque fauor ac sapore multo par. Differunt [illegible] limonibus ex vna [illegible] quemadmodum [illegible] ambitu [illegible] ferme concolor non tamen [illegible] Caro perquam angusta. Medulla perdulcis, in octonos fere membranaceos oculos contributa, & qualis in limone, sic pa[illegible] ri lima medullæ acritudo, coloeque diuitor, neution temere gu[illegible] Supradictis [illegible] & [illegible] Medulla perdulcis, & [illegible] Caro perquam angusta, [illegible] membranaceos oculos contributa, & qualis in limone, [illegible] ri lima medullæ acritudo, coloeque diuitor, neution temere gu[illegible] Supradictis [illegible]

Limones.

Lima.

Medulla.

Caro.

Tt 2 Medulla

Medulla dense frequenter nervosis fibris, exsudat acredulæ argenteæ, ac semine propemodum destituta. Cæterùm arbos crebris aculeis & munita hispida. Folia ovata pedunculo oblongo, & latiglio canaliculata, ilignei soliq; virore diluta, & lætiore splendida, serrata, crispa, vix odorata. Flores mediocres amplo cultui, foris subrubicundi, leniter olentes, numerosi quorum quisque fetici extra defloretur in fructum. Denique mora ingulfica nascitur omnia, quam rudiores incolæ fere indiscreta vocabulo, simplicitudine humanam vocitant, monstrosam, seu scabiosam, seu etiam citratam. Rarissima hæc Romæ planéque singularis instituendi habetur hortorum in aurea Lucensium Patrum, quibus ædes D. Mariæ in portica Octaviæ sororis Augusti conceditur est. Una eademque in arbore vberrimo proventu varietates promiscuæ tam obiongæ quam rotundæ figuræ veluti & Adami poma concordi partu in eadem parente fraterculare videantur. Maxima capit incrementa, præsertim si anno diutius pendeat. Toto suis cortice scabrida, tuberculis baccata, enormique frequenter calle ipsum exuberans, persuadet oculis verrucosis cucurbitas stratura vero leves, ac doris asperitatis pepones e limo pendere. Color eidem partim cortici, vt in aurantio, laturatus crassiudo auersi cutis odor aurantij citrati nec sine aromatum suauitate amaritudo. Carnis ut flexcentiæ præcipuæ sunt digitale crassamentum, flaccida rarita, & modica dulcedo. Medullam verò anguide fu phuream, modice siccam, in gullu asperam, & seminibus admodum infrequentem, denæ circiter spicæ partiuntur. Solet medium pomo rudimentum innasci, figura varium, inchoato cortice dumtaxat, carne medullaque abiolutis molle. Leg tur lima hæc, dum adhuc viret habeturque in cubiculis ad oculos immaturitate conspicua parendos. Flos citro minorum candorem exacto rubore floridiorem facit. Folium viridissimum, crassum, sinuosum, & in pediculo alatum fo, a spongiæ limonis, & pomi, cui nomen ab Adamo, videtur aliquatenus imitari.

Alia citriorum hac Gallandi & mandragora.

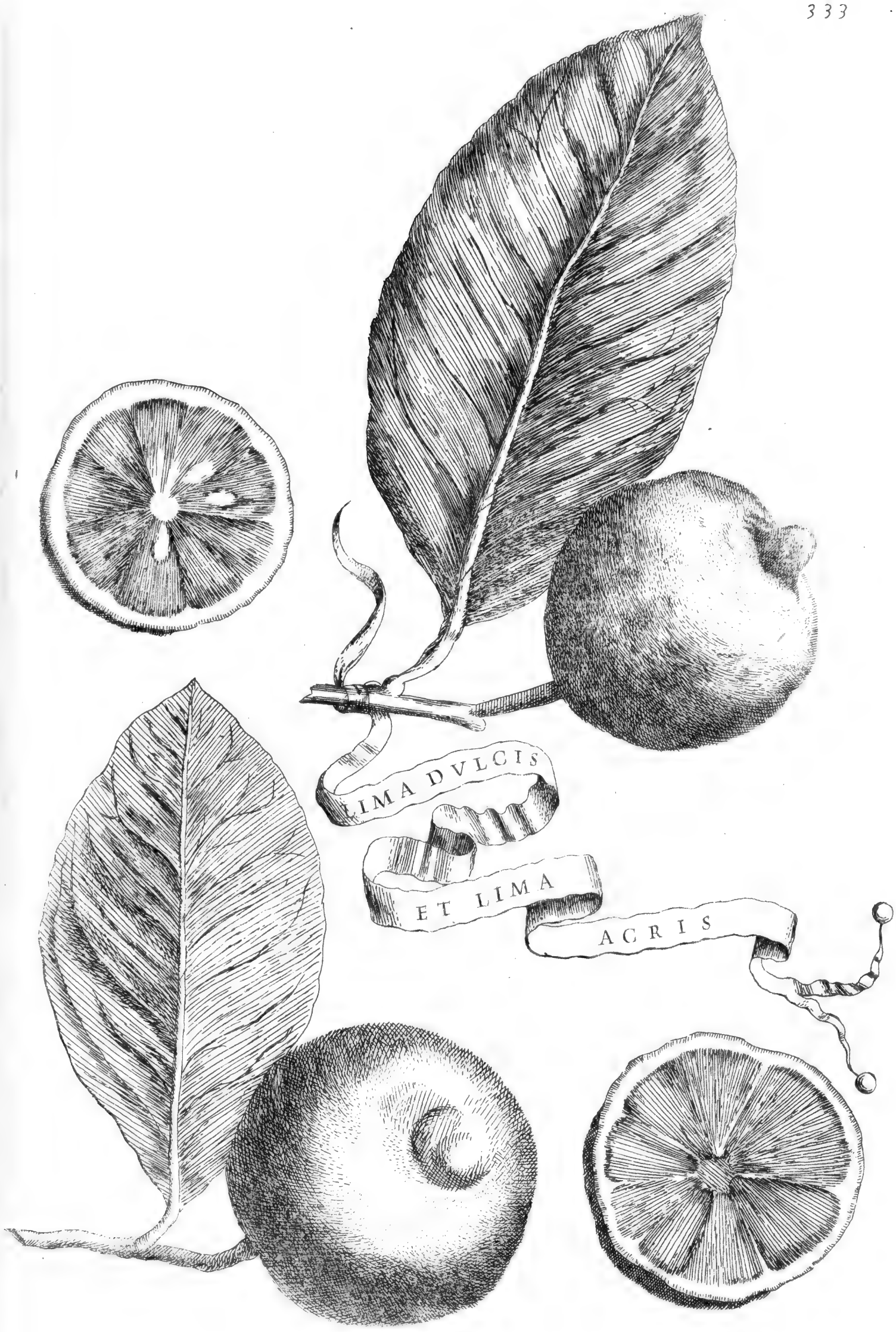
LIMA DVLCIS
ET LIMA
ACRIS

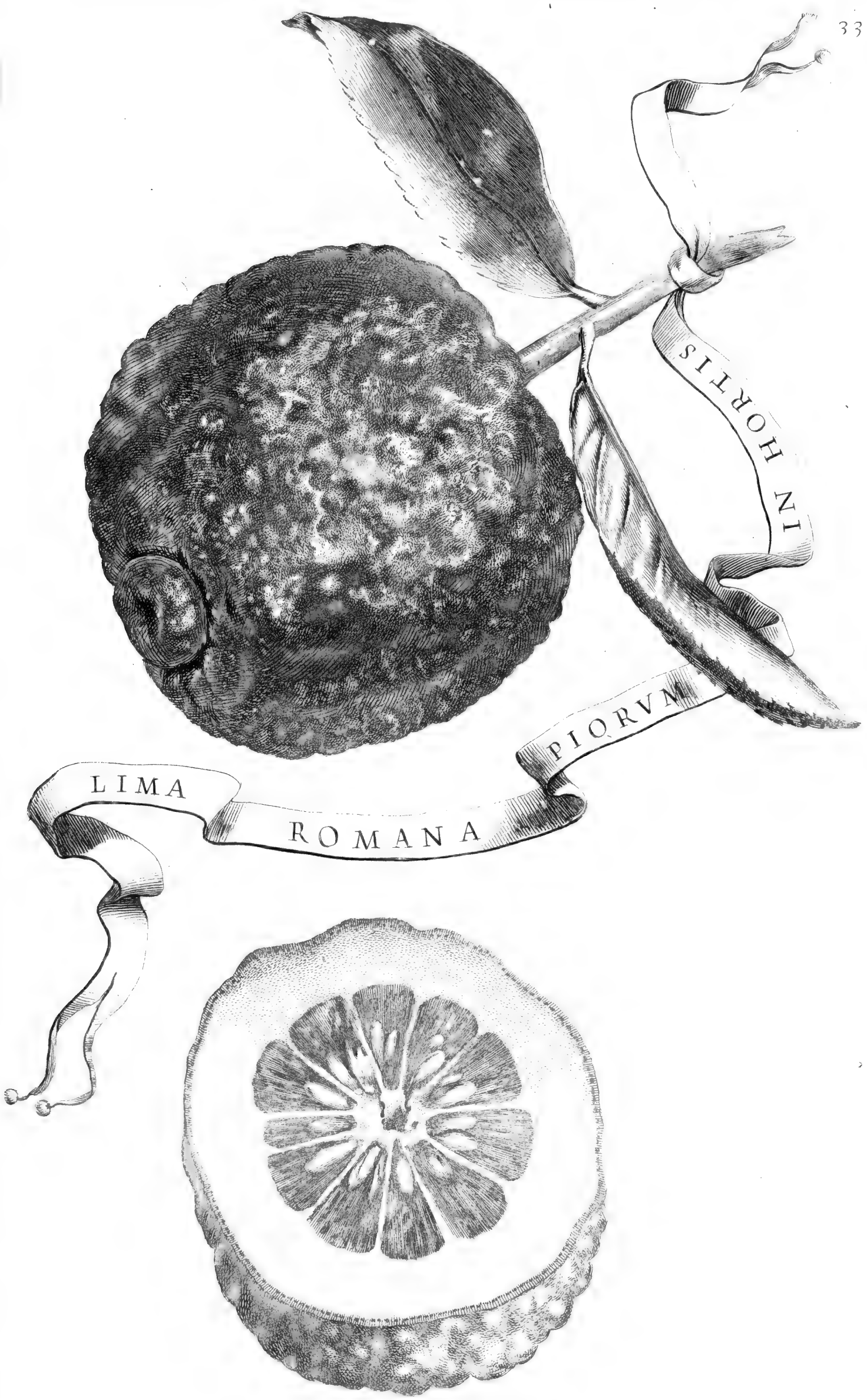
IN HORTIS
PIORVM
LIMA
ROMANA

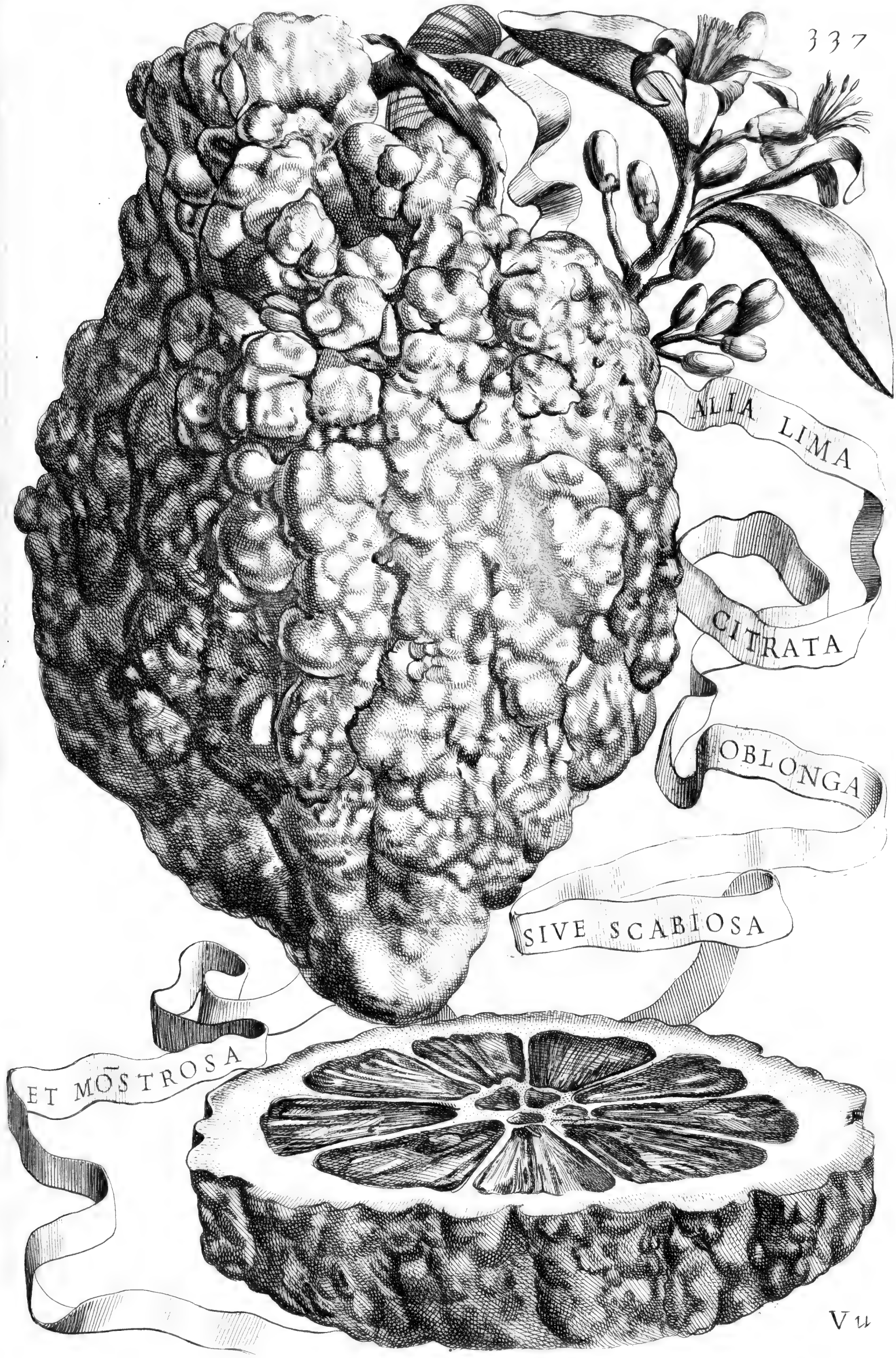
ALIA LIMA
CITRATA
OBLONGA
SIVE SCABIOSA
ET MOSTROSA

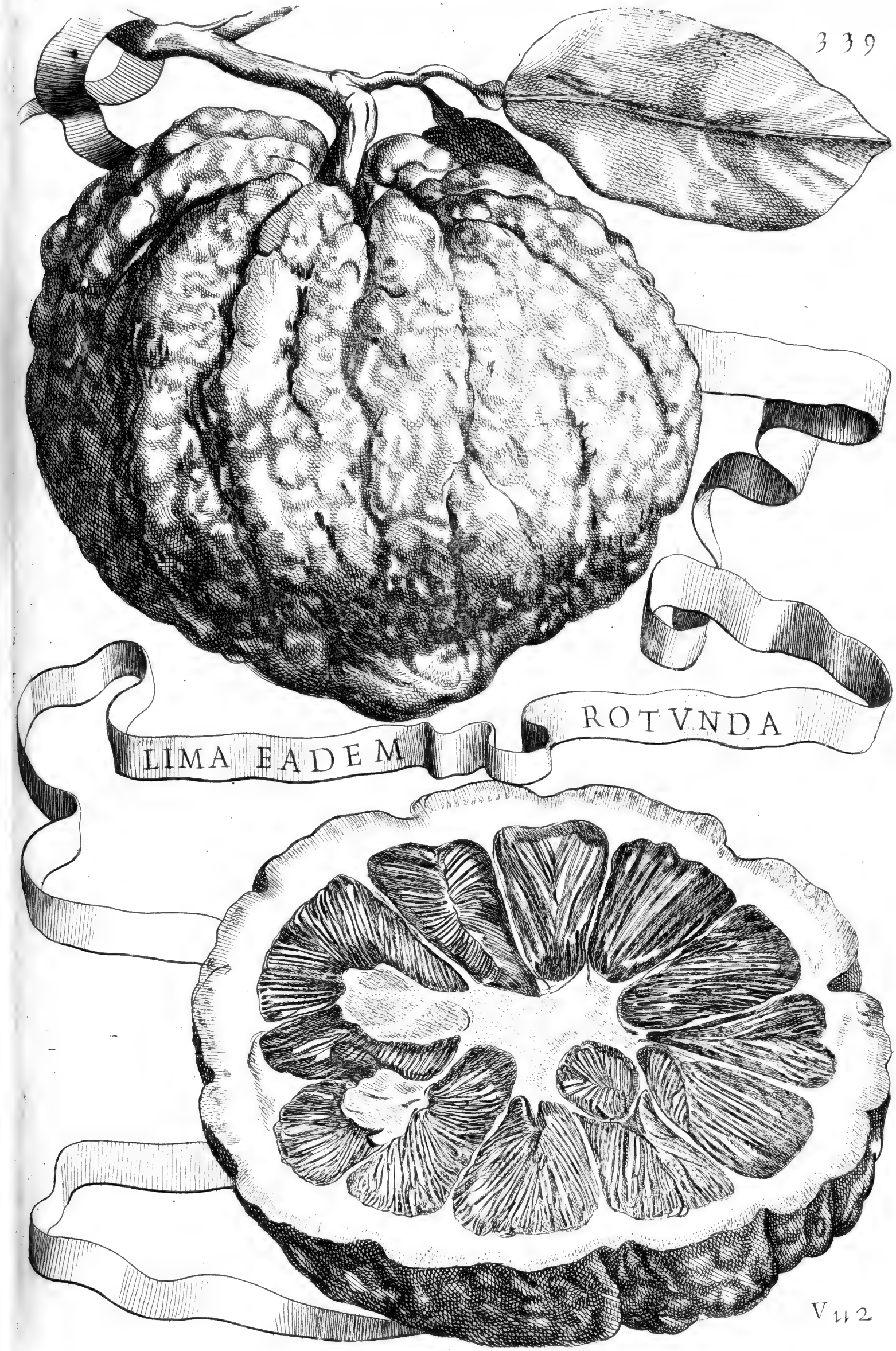
ROTVNDA
LIMA EADEM
ROTVNDA

Arboris limonia finis. Cap. XXVII.

TSI plerique malus limonia, citro robustior, hic [illegible] confirmatur & proficit eo præsertim, qui ser- Optimum
[illegible] austrum Neptuni habitu inspiretur. Hæc sese sens- Quale sit loc[illegible]
[illegible] illi potissimùm plagæ indulsit, vbi theatra-
lem in speciem, ad assidua vernationemque læ-
[illegible] Aperuit
[illegible] inclusam
[illegible] Arcem
[illegible] Ornatum
[illegible] Quis ab hortis
[illegible] Quis
[illegible] Quis
[illegible] Qu

runt cum operas Hesperide & pariturientem deterram deosculari. Demum ablequose artifex sensum non officiosum tantum voce, sed gestiente quoque silentio eloquuntur. Ad ego, inquit Genuam, non idcirco huc accessi, vt suavis otio negotium interturbarem. Ita laudabiles conatus redintegrate, & quo vestras arbores artificium aut feraces efficiatis, ostendite. His absque mora dictis obtemperatur, & celeritate summa opus resumitur. Hesperidum quæque suo monitore instat operanti. Tum attentissime singula observantem, sic Genuam alloquitur Arethusa. Videsne, ait, gustice magna Regnatrix, præcipuos aut terræ arboris educandæ ritus? Quibus non absorbentes. Vide, vt Atlantius, vt res rudes, nomine parce, in effossum laborose scrobem aurantiam deponit, ac monstrat, nostris in hortis consitionem sensim vsurpari. Vt ingenium Dædalus non appellatione modo, sed manu etiam præferens, insitionem commendat, dum arborem vt nere himoniæ, tam educat infantem. Vt & vocabulo & re ipsa Cosmus ornatissimas in aulas hortos mutat, dum celeriter sequacis lentitiæ citros, & hortensium parietum auxia contemnit. Denique meis in hortis illo sole clarius interesse dum, Genua agentium ac tua decora, viridi taris arborea fragrantia, & pomarum aureis notis expressas. Quod enim in vrbes tua, & suburbana in domine late perfecisti, vt in saxeo sterilique solo vrbanæ magnificentiæ fastus, atque amœnitatis miraculum gemmaueris, id ego pro laboribus meis Animis per mediastinam Dædali, per ornatum Cosmi, in hac horti epitome representare studeo. Perhonorifico delectata præconio Genua, cum gratijs auctoritatem non sine magno honore reprendit atque illud in egressu addidit: tunc ego meas, quæ tibus, laudum ornamenta promerentium arbitrabor, vbi meum in Hesperidum hortos Liguria vniuersa transierit.

Vbi

Quicunque se iei pag na, in hostenicum Liguriæ amœnitatem trans-
formari obiectam ingeniosi mutavit opificem demutare. Quis
autem efficacius quæreret, nisi Guido Rhenus, qui ut pulcrem hgu li
cam gloriam tenuis ac ornatissimam tergeminum vnus inter pictores mi
rificum meruit? Illum quippe credas pictæ robusta vastitate Alco-
ranum, cæli adventione Dædalum, perspectiva demum consor
matione Cyclopem. Hinc perpetua illa mortalium admiratio & ho-
norifica vox acclamantium, dum a Rheno expe mendas, longe no-
stra absolvi formidare, et ab per exemplum plus eruditum Rheni co-
loribus nostram subvenire pectum cadere. Spectabiles verum pi mus ie
ac exercitatissimos Dominorum formas quæ, dum Virginum maiestate
lucente Burgheforum eloquium ab ace vroque utere prope spi-
rantes ad lar plos e bus , parietes beant. Hinc etiam illa
humanorum cu rum ambitiosa cupidi tas pingendarum a Rheno ta-
bularum totam ipsam ambitionem a pictis semouit. Veram ma-
stra genere humanæ pictu æ cæ ellis authorem ospiciendum,
commendandumque conspirato cum hominum vita, cum voces,
quam ex ore prodeunt, luculentæ accu Rheni promeruit par quippe
dicturum ac pereunte ne ad memoriam mortalium im-
petrata non modo principum lo proborum ora animæ præconia,
verum etiam Mæcenatis Cardinalis Barberini munificentia Vrbani
Octavi grandissima & verè pontificalia carmina celebrarint.
Fuit ea quondo vique ad Magni Alexandri tempora ætas Græci Dionisii
Cassandri poetæ canorum addo illi tr hoc lo supra humanum votum supraque omnem modum est, vt homo primarius hominum apicem, & quodammodo alterum vicarium in terra authoritate Deum haberet laudatorem. Qui publicum, qui nobilissimum hoc pa f num mon ta R num e me dat, omnes pictura humana conlaudavit. Sed quo plus pictor fuit fe-
lissimam ex æquo in pingendo amœnitatem, & in agendo humanitas de-
corarunt. Vtinam ego mihi artium omnium humanissimam eius facultatem
tellimam posterum ingenium, qua se fuit ingeniosissimus & gra-
tuitus picturis, & ipsam officiosa scriptione verbanitatem expingentibus
bus ep ibi dum nat. Ar h u ti ta v ma ta
tuo, magnoque fame memoriæ communi propter mutuam communem
gaudium tum f t. N am fi v t , ut sunt
fugaces humanæ pictu æ lo ne ipsi quamvis
state tam ver tenue m o e ne l
sima judiciali die, redituros, noctem longissimam reliquit. Veruntamen
solatio illud est non mediocre, quod in funebris hujusce noctis
numerabiles mutuata & vicaria luce intermicant picturæ

colorarum mendacium ſpecioſo miraculo in veritatem, ars degenerat in naturam. Licet hoc inciderit potiſſimum in quo rimari hoc tuiq Cardinalis Mazzarin magnificentiſſimis ædibus vbi mirabilis penè ſe fabricator Guido Rhenus cum quo ſi licebit vberiùs agere tum poterit ornamenta, quæ ei conciliauit [illegible] in aula Apoſtolica tam elegantis formoſitatis præſentia, tam aquilæ manibus interſertis [illegible] ornatur exuit in Horæ tam luculentam præterea antelucanam facem [illegible] ſpecies Liliorum & præcocium Autorali ſemper ore [illegible] candidos rubentesque flores ea penſilibus hortis [illegible] pagit vt non ea ad noſtrarum oculos [illegible] das. Sed ortus hic meridiem non habet, non occaſum quippe [illegible] cum commixta [illegible] ſolis radium vis intimum illic. Sumit [illegible] pulcherrimos [illegible] aperte [illegible] vultu reſpuat fugatque preſſa Dominio meritiſſimo tenebrarum [illegible] effectus produ[illegible]. Pictum ergo præſtantiſſimi operis prodiſſe omne videntur arte laudabiliter carere quibus vt ſi naturæ munus, nempe animam vitamque, colore efficax inſeruit. Sed vnum amiſſum ſolem omne lumen ſiderum non compenſant. Sic ait ille quondam è regum exanimi nec re deuntis vultu effigies, quippe mundi pictor illuſtris, dum res omnes luce ſua pulcherrime colorat, amœniſſima Rhenum pictura terras late illuſtrantem, plauſuque inſonos reſerentem repercutiens. Verum ego emendicatis ab ſi ad funerem lenonum imaginibus non indigeo. Viuat enim in animo meo memoria beneficiorum immortalis Guido Rhenus, & ita vt mihi ſoli affulgeat, hoc eſt ſatis.

Terra & ſimus Cap. XXVIII

NEQVE hac parte degenerat vel à parente, vel à ſatore citreorum limonia, vt alio velit in ſolo ſimoue viuere. Quare cum quæcunque, tum præcipue ſenior humus, eaque ſtercoratiſſima velliter adhibetur. De olida re nihil habeo prætereà, neque cupio dicere, quam quæ in citreo dixi.

Sator & inſitio. Cap. XXIX

Hoc apud ſuos Fragm.

LIMONIA malus ſemine ſeu haud ſoleat quam ſeneo protectu augeſcit, & ſuſtet ſapores pomula & ſibuſtea poma progignit. Hoc aſſe complexa eſſe genera limoniorum, ſuntne an omnino experſes planeque apadones congenerem poſſent arcem ſeminare non poſſumus. Vt magiſtra docuerunt natura, ſemen malorum limoniis non requiri. Vna tamen ſeminis interdum ſpecioſe degenerantis, formula & ſata varietas hanc noua-

nonnemini fatum persuadet creditur que profeminata soboles suo
rum quoque orcus rum in sione sæpius iterata seruatem posse de-
differe Ser tura tum monia fruc fera dum cerum iter pra
ceptimus Datur p[ro]e mala corpora terre labe
et colona semine
sum plurima voluptario
ubi nam tractem manichæi vanum ac sceleb & septembri men
non ullionem usurpata At verò Æthiopes ve ab ornato tetre su
pra Hieronymo Loco
nullam præterea nimonia
Et
eusmodi quidem arboris pomis abundant, sed pernicios que non
cibi sed voluptatis & medicinæ multipas gratia natum, præcipue
vero aquam ex ipsis hauriunt, ocu
salutatem. Cæterum que
nullis aut raris aculeis horrent amonum arboris ramulos quæ pen-
tus scalearæ sunt, furculos inse on aperiores suppe firmæ Lim
ma usq; vsiter in aurant am inter
et
Vt autem ipsa pomum vallus
& arcuato
sapiat in eorum & aurantium Vtrisdem lapor
ut alie aurantio
uarici generis malum limoniam Quæcunque maximè
limonia apt
aurantiæ comm tatur quod hæc
vires cathol ramis pomorum
ornamentatis cultor insignis amonis malis compluribus
ita præscribit Limonis rarum hominis venus arbor Medicæ
o gemmæ quæ inter po est
rum aurantium in
rum pra rutam quæ
bullis incorrupta, & sine cicatrice. Ita suas aurantiæ gemmas hor
amoris
Lum
adhæreret Sed vitilius ramis depas
bores, & pam
bunus
et medulla limon & oculis & furculis hospitatur Conditoris quo
que dulced
men
gemmas & lucidis
comm
Ar
rat
monia arbo
rent
monia in
pomis
mediocris inter pepon
ri
humiliter arborescant

Confine, proxyme, tranſlate, & obſcurate
Cap XXX.

IMONIA rucis vitalibus partibus, quem
[illegible] Neque hoc
[illegible] ſuccedendum quippe [illegible]
[illegible] ſolidi [illegible] de more
[illegible] ſolent. Ad [illegible] ſubeundum, pe-
[illegible] ſuperſtitione [illegible] ſuperſtitione [illegible]
[illegible] Cæſarem [illegible] Cæſarem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

perbreues, summas pa[illegible] incuruos, & parte longe L[illegible]e legendo incommodos. Sub pretereo humanum arborem, quæ vas[illegible]s ferro lo[illegible] nuncgaudens. Itaque in effigiem meam proiectum, [illegible]e te ruere, in angulum re[illegible]di, gibba eius tum ad [illegible]ntem impe[illegible]ma non perducta. Nostrates dicunt meam [illegible]mo vberius [illegible]mus ex arbore vel humi contra, vt [illegible]pe [illegible]mus. Lubricum [illegible]que ramorum, nihil [illegible]uffo[illegible]mur. Si parietem admo[illegible]uerit [illegible]ui [illegible]d [illegible]e habeo generatim pr[illegible]ribere, quæ fo[illegible]te [illegible]ne muro[illegible]a contra ac [illegible]rigora robultore [illegible]monium [illegible]pes [illegible]n loco [illegible]ubi [illegible]ue [illegible]ftate [illegible]ue [illegible]as vt arbore[illegible]um. [illegible]e [illegible]ta[illegible]m abundant pruna & [illegible]ui[illegible] sequentibus, præterea [illegible]a pa[illegible]ietibus [illegible]ppicatas [illegible]ue[illegible]ce [illegible]e[illegible]ias incommoda [illegible]elormidat, [illegible]ui [illegible]bus [illegible]ertinum hortes [illegible]uerede[illegible]uas quæ robore [illegible]ustere ac [illegible]ubas, [illegible]e [illegible]orea [illegible]mus [illegible]ue [illegible]ofit [illegible]ui in opus [illegible]ipatum [illegible]ncumbere, nec [illegible]ecdum re [illegible]arum [illegible]ubina re[illegible]ulta re[illegible]re. Non [illegible]ine [illegible]ucum [illegible]ruum ex arbore [illegible]mnia & [illegible]ui [illegible]ta [illegible]pe[illegible] hortorum [illegible]pes, ac [illegible]ute [illegible]ultras [illegible]ubricamus [illegible]ub hos [illegible]e [illegible]mo [illegible]ate Catto parcimus [illegible]nonnu[illegible]quam [illegible]e [illegible]ar [illegible]n [illegible]um [illegible]e [illegible]mo [illegible]ing[illegible] neris limonum arboribus [illegible]que [illegible]ruit autem potius [illegible]ecimus quam vt in [illegible]es [illegible]ibus [illegible]ponendum, [illegible]ic [illegible]erum [illegible]e [illegible]ecimus. [illegible]ed [illegible]ui [illegible]e hic [illegible]portet [illegible]uculmos [illegible]pes, [illegible]n [illegible]ubus [illegible]ri [illegible]ue [illegible]ous [illegible]m [illegible]ndie [illegible]ra [illegible]ogitatur [illegible]de[illegible]is [illegible]eam [illegible]am [illegible]eum [illegible]ronti [illegible]ous [illegible]m [illegible]n [illegible]ar [illegible]ui[illegible]em[illegible] [illegible]ur [illegible]rodeat [illegible]a [illegible]offi[illegible]ere [illegible]ecundo [illegible]ui. Duplex [illegible]e [illegible]um [illegible]ft [illegible]ratio [illegible]onficiendarum [illegible]ruicum [illegible]e [illegible]ru [illegible]ubis. A [illegible]ndicos [illegible]ue[illegible] los [illegible]ta [illegible]pretores [illegible]ut [illegible]ubas [illegible]onfundi [illegible]m [illegible]ui [illegible]ue [illegible]am [illegible]ui [illegible]m [illegible]de [illegible]s [illegible]ligas quarum altera [illegible]ecuffior [illegible]prat[illegible]ior [illegible]ue altera. [illegible]ed [illegible]em [illegible]ro alt[illegible] tno ftatues aut [illegible]cetas [illegible]ue [illegible]ar [illegible]ue[illegible]mariis [illegible]ue [illegible]ro [illegible]ugare [illegible]ecos ad [illegible]ngu los [illegible]ecollec[illegible]ur aut [illegible]ui [illegible]us [illegible]ue [illegible]ri [illegible]ue [illegible]ad [illegible]ch[illegible]qua [illegible]e [illegible]ubis [illegible]ue [illegible]em [illegible]ncumbant. Quæ [illegible]uere [illegible]eniam [illegible]oram [illegible]ui[illegible]um [illegible]par[illegible], [illegible]modi [illegible]e[illegible]a [illegible]ubis In [illegible]ep[illegible]enos ad [illegible]ormam [illegible]ui [illegible]ue [illegible]ol[illegible]nos [illegible]palmi [illegible]e [illegible]pium [illegible]ope[illegible] [illegible]ubulei. Deinde [illegible]ece[illegible]ndum [illegible]anc [illegible]ello[illegible] [illegible]ine[illegible]m [illegible]ll[illegible]pes [illegible]ou[illegible]e [illegible]ui[illegible]ubus, [illegible]ia pa[illegible]m [illegible]ip[illegible]ere[illegible]s [illegible]e [illegible]d [illegible]ar [illegible]ubas. Tum [illegible]deli[illegible]ere [illegible]ui[illegible]ue [illegible]ra[illegible]ti[illegible]ui [illegible]ecuria [illegible]ua[illegible]ndem [illegible]ui [illegible]ucum & [illegible]ucre [illegible]ecuria [illegible]ormabis [illegible]ugulcentes Monitum [illegible]o hîc inde [illegible]anc[illegible] [illegible]ubiunges. [illegible]m ad eam [illegible]ncuti[illegible]ut [illegible]m [illegible]ucre[illegible]ent [illegible]ami vt [illegible]pi[illegible]ar [illegible]ue [illegible]ros [illegible]ugens [illegible]ndant [illegible]eorum [illegible]ui[illegible]ubi [illegible]ui[illegible]ue [illegible]am in [illegible]ui[illegible]em [illegible]ubis [illegible]ue[illegible]pe[illegible]or [illegible]ui[illegible]ue [illegible]de [illegible]epre[illegible]ui[illegible]ui[illegible]ue [illegible]ui[illegible]ue [illegible]m. Reliquæ [illegible]amos in [illegible]ar[illegible] [illegible]ubulei [illegible]ue [illegible]ftes [illegible]amum [illegible]ui [illegible]ue [illegible]ra man[illegible]bus [illegible]nfiere, vt [illegible]an[illegible]ue [illegible]m [illegible]ubra [illegible]ecubis [illegible]ui[illegible]ue [illegible]ui[illegible]que [illegible]ue[illegible]pe[illegible] lo [illegible]ubique [illegible]ire[illegible] [illegible]ui[illegible]ue [illegible]ar [illegible]ue [illegible]ra [illegible]ui[illegible]ue [illegible]ui[illegible]ue [illegible]ui[illegible]ue

pterea [illegible] neque [illegible] in partem eminere pe[illegible] v[illegible] æquari tonsura debeant, sunt quatuor palmorum proindem in statu[illegible] [illegible] tonsuræ [illegible] [illegible] [illegible] Singulæ primum septimo [illegible] [illegible] [illegible]

bonum ſolum & equinum ætamen, paleis carens, probeque materatum ſuperingerit. Illud autem cuſtodit, ne per dies aliquot aquam affundat, niſi ſi virgens neceſſitas cogat. Seueriorem ramorum, præcipue craſſiorum, amputationem ſorm dat: hæc arbor ſtillaque gummi anienam ſuam perniciose lacrymatur, quippe igneam arefaciendi vim habentibus ſibi rogum & exequias lacrymis facit. Quare ſatis habet idem cultor aritudinem caute reſecare, lenterque colligare denſitatem. At verò Philippus Magalottus, primaria nobilitate vir, interque Medicas manus ab ingenuo cultu florentinus Cyrus, erudito chirographo inter cætera docet, citrati limonis arborem in putri equorum ſimo, qui tam in terræ naturam tranſierit, inhumandam eſſe, q̃ admodum in * libro ſuperiore deſcripſimus. Communem cum citrati limonis arbore culturam deſiderant congeneres delicatioris indolis arbores: velut quæ lumiam & Paradiſi pomum, quæque ſpongeum ponticum rubrum, grandioremque dulci meduſa limonem ferunt. Ex hac arbore poſtrema, ſi quid inaruit, tantummodo amputandum.

* Cap. 12.

Ab iniuriis cæleſtibus, morbisque defenſo. Cap. XXXII.

NON adeo pugnaci durities ſunt ſupra citros limoniæ, vt hibernis geliciidis, aſt usque feruoribus repugnare illæſæ poſſint. Quare * ſuprædictis præſidijs adiuuantur. Quin etiam frigoris æſtuoſque impatientia citro delicatior citrati limonis arbor diligentius tuenda eſt. Quam accuratam ea cutelam, ſingulore præſertim ſub cælo, deſideret, aliquot ab hinc annis pr mo docuit florentina villa Franciſci Capponij: cum generoſum animi nobilitate ſpectatiſſimi viri cuius filius Cardinalis Aloyſius romanam, qua decoratur, purpuratam ſuarum acceſſione virtutum bus colorat, ac vere d bapham efficit. Igitur ibi ramoſo veſtitu parietibus adiunctæ humiſe pomi arbores poſt vnum aut alterum gelicidium, temperatio cubitalis fere ſubgrundæ, ſuſtæque deuexi tus imbricato tecto, euergendis imbribus facto, proteguntur. Poſtea tenuis iodicibus obtenduntur quæ ferreis ex vncis penſiles inſerto per aſſutos annulos ſumcuo ducuntur reducunturque. Deinde auceis regentibus, quas * libro ſuperiore parauimus, de more ſuperpotus arcendo frigori veſtis aptiſſima geminatur. Tepidis & ſoliſonis diebus optice egerum remoto, & lodicum reducta ſeparia, ſoi ac tepor admittitur. Senescente poſtmodum

* Lib. 1. cap. 11. de arbor. &c.

* Cap. 11.

dum die conuallis reductes arbores eadem regumenta reponuntur. At vero in eadem urbe exotores alij topiarias id genus arbores aduersus æstuos sic tuentur ardores. A mensa vsque ad primam vigesimam horam demissis ptarmicatarum instar iodicum linteis cratibus præcedant. Reliquam earundem arborum, teorsum a parietum fulcimento, aut in testaceis angustijs aut loco laxiore constitarum, hibernam æstumque custodiam a cetro supra custodita contingat mutuari. Porro autem cognata citro, malus limonia morbis quibus opportuna, eorundem etiam medicaminum ope curatur. Hæc alibi præscripta hic describere pertæsum.

a Cap. 10.

Limonis legendi seruandique ratio. Cap. XXXIII.

SVA cuique limonum generi tempestiuitas. Qui plus habent carnis quam medullæ, & tenuis maturitatem assequuntur, dentiores, parui dorsi, in teneritudinem morosiore. Contra verò matutinor ijs maturitas limonibus venit, quorum amplior medulla, pars videlicet rarior & frigidior, breuiorem postulat naturæ operam in absolutionem sui. Singulorum nos generum, quæ sunt apud nos, tempestiuum sectionem exequemur. Ex veroque minuscolo, quod calabrum vocant, maio, mense, ideſt oblongo rotundoque, singulis sæpius annis prouenient, quod mense Maio paritur, post menses quaternos, nempe Septembri, adhuc viridi maturitate ad condiendos cibos valet expressum. Octobri mandatur Planet Nouembri. Ab octauo mense vietum sit & caducum. Quæ natus ac Septembris partus æquali paulove longiore mora maturescit, non nunquam etiam frequentius ob incrementum hiemis minora capit incrementa, vel abortus. Vulgarium limonum semestris viriditas, mense nimirum Nouembri, maturata iam est condiendis succi expressione cibis. Decem vero mensibus eadem poma sic flaua maturitate intescunt, vt Martio mense mandi etiam queant. His accensendi molionis indoles, mones, ligusticus, cataneus, amalphitanus necnon Sbardonius, Rosinus, Barbadorus quique nomen duxere ab Adamo, a Laura, a strix, a racemo. Qui saporis præstantiam gloriosis nominibus buccinant, incomparabilis & imperialis est post sequentem vel octauum mensem ad expectationem venit sunt attamen, quia nobiles eiculentique, recte statuuntur permaturescere quod annuo, seu paulo breuiore spatio bene solet. Qui

Cap. 10. pa. 6.

pa. 9

Incompara. bilis & imperialis

menu-

medullam edulcat ampliſsimam noſtrorum limon, octo menſibus Dulcis
properat maturitatem. At verò lente ſeſtinat Luſitanus, & annuo curriculo duos mecum maturitates attingit. Quanquam noſtratis quoque dulcedinem annua perfectus mora maturat. Minutum li- Lima
monum genus, limas plerasque, humanæ intemperationi parcus, octo item decemve menſes, curatum verò annus, exhibent permaturas. Curatum limonem dena quidem menſes emolliunt in cibum ſuc- Curati
um abſolutiorem annus percoquit ſuauitatem. Verùmque turbinatus limo- Pyrum
pyrum limon, major minorque, decem ferè menſibus maturatur. Poſt denos parturit menſes colligimus, quem Sancti Remi pomum Pomum
appellamus, quem autem pomi nomen rubrum, quemq; ſpongiarum Spongiæ
dicimus, exacto iam anno decerpimus. Annuo maturandi tempore indigent carnoſiora poma, veluti quod paradiſium nomine Persipadi-
circunfert, cognatique generis alia. Genuenſis & valentina limona & limoni
ad annum uſque aut paulò diutius ad matrem pendere deſiderant vt permatureſcant. Conſummatam arguunt maturitatem colos aurei ſplendidè diffuſus, mucroſoque talento redditus ſonus, non intuſens, at crarus, nempe naturali coctura ſatis rarefacti corporis vox. Cuſtodiendum hic eſt, ne multa permaneant poma in arbore vltra annum, quòd aduncis fœtibus onerata mater impar eſſet alendis nouellis. Quare interlegendi plerique ſunt paucique re inquendi e ſenectis & tormoſionibus, qui ſine magno recentium fraterculorum diſpendio menſtrua præterea vel bimeſtri matris educatione perfecto planeque teneriſcant. Cæterum perfecta cuiusque maturitas ſimonibus certiſſimo deprehenditur indicio pecularis & matura, quem ſupra deſcripſimus, coloris. Qua verò cæli obſeruatione limones colligendi, quo recti ſeruandi, ſatis citrea mala docuerunt. Eadem enim veriſque cauto condu- Materiam indicem

a Lib. 12. cap. 3.

Vtilitas apud noſtrates Cap. XXXIV.

EMVLA certè limonia hominum generi plura parat emolumenta quam poma. Quare quid illa profit perſequi neceſſarium? Quæ citò citrè vſui conuiuij oportuit, iuuat perquirere. Limonis ſecundi nomen, quippe mali citrei temperaturæ de mediorum ſententia ſupparem, explicare præterea reor. Eiuſdem verò, vt naturæ, ſic vtilitate citreo proximi quique in eius locum ſubſtituti ſolutus ſit noſtratem euertimus. Id parcum vſum vtiliter oſtendo. Factitium e corticibus aquam, tenuem arenis & calculis trahendis efficaciſ- Aqua limonia ſeſtiua vna cum ſuccis

ſignam Lotha ogue Dum tali ratione ſtue na hac artificio fundet
[illegible] mores, eosque Rubi [illegible] carne,
[illegible] Rubi [illegible] ſeruato [illegible]
[illegible] ſonet, ubi nec tranſeunt nubes. Deinde coctum hoc ſuc
[illegible] I ſuccum ubi ſubſederit, cum ſubtili
matoris maturos acinos ſexagenos, digitis præfractos Vtrumque re
[illegible] cum in alembicum, bene operculatum, confuſum ſuper cinere
[illegible] vel arena, diem vnum ac noctem digeri, nempe lento calore
[illegible] Mane ſtillabit [illegible] Mane ſtillabit [illegible] Terra in ſin
[illegible] ſtillatitia cum [illegible] ſeruari, ſeliciter probe
[illegible] ſi [illegible] ſine [illegible] per [illegible] Paulo diuerſius hanc ipſam medi
[illegible] per [illegible] ſtillare [illegible] Magni Hetruriæ Ducis
Medicei diſtillatio Nam veſicatus prædicta ſumma, vti monui,
præfracta, & acres limonum medullæ albo vino diluuntur aliquot
horis Exinde calore chymico ſtillatitia elicitur aqua quæ ſubin
de vertiginem vomitum [illegible] torbebatur, ætate quidem tenera
[illegible] frequentius Atque hoc remedio extractis renum arenis principem

Pauca præ
cepta de præ
paratione.

virium [illegible] per [illegible] ſimplicia ſuccos tollere allaborarunt. Sed deinde
ſitu limonis ſuccus in puluerem, & [illegible] ne mutabilis, ſe vertitur
Limones manuſcon [illegible] fruſtula cruentum ſecantur & filo tenui tranſ
ſuuntur ita, ne inter ſe contingant. Deinde in ciſtella componuntur
& in cubiculo aſtiuo, furno impoſita cibos de eam partem ſuos
habent ut donec omnino ſiccata perantlent. Tum aromatum medul
lis omnibus quatur ut ſubtiliter [illegible] puluerem. Cuncta ſimul in aper
ta pyxide [illegible] limonum [illegible] contenatur, & ſæpenumero in ſuum
nempe vſum [illegible] ſumatur, vt ſic dulcis ſua compoſi
tio, quam ſolent [illegible] conficere.

Cuſtus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Acres limonum ſuc
quorum [illegible] humorem [illegible] ſumus [illegible] abſumpſe [illegible] eſſe acid
[illegible] pene [illegible] ad [illegible] [illegible] habent [illegible] Sed cau
tionem [illegible] ſuccum [illegible] ſeruandum [illegible] Sat enim eſt, ſi leue de
ſcendat [illegible] ſi [illegible] perant. Limonis maioris minoris [illegible] atque huius
[illegible] naturam [illegible] pomi [illegible] pereſe pomi [illegible]
nomen ab Adam [illegible] ſolitæ [illegible] Sufficit [illegible]
[illegible] Quantum debuerit [illegible] Sanguis bipartito in [illegible]
[illegible] Dum [illegible] po
[illegible] in [illegible] [illegible] Subiecta [illegible]
[illegible] ſuccoque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

dando corrumpatur, eodem illico limones, figuro cultroque, quoad
liceat, emedullas eo more, quo aceris cortorum medulla eximitur.
Sic exemptas medullarum reliquias reponito in ea, locis tectis
fictili, limonis pennis inuolucris, cui totum citrulo proximum. Id
vasa chalybeo vel aeneo vel ferreo, vel ex lauro compositum, aquaque
medullas tegat, igni lenti decoquas. Interim ligneo [illegible] per
mouet, vt quoque medullarum ftam [illegible]
Tum in lintteum conijcis, torc aliaque premas. Expressum [illegible]
interim interdu totas praedictoque vase inclusum, e diuersis tortis
temporis. Lignea ligula parter agitas, quoad [illegible] exiguum nullam, pellitudinem hiatum cadu [illegible] demo ribet.
Hoc autem pe leiore artificio aquens i rimor a secundara dicitur quae penultima fluxa, pr mara, & virgo. Hic autem hac prima
nocte ac die luccus facchato condatur. In canalem fu [illegible] aparem vel
praedita, defunditur ita videlicet, duobus vt a ummo [illegible] digitis
fubfidat ne superfluat, dum agitatur. Deinde more [illegible] secunda
nocte clibano imponitur. Vbi coepit incalefcere [illegible] mouetur, vsq; dones e parte humidae rem ferme oct [illegible] consumpta verint
& humor omnis quatus quem phic [illegible] euanuerit. Id
autem è colonis mutatione, qui ad ruborem inclinabit, ex angustia
bri [illegible] ne quae e pili [illegible] nonnulla interspe ber. Ex
hunfmodi succum, quem vulgo nominant Extractum, tres aut
quatuor perpurgati facchari partes adijcies, exempti causa cum vn-
gui eiusdem fucci ter suas facchari [illegible] quo accuratior
ruptus dur ftima pretio hi. Ceterum ea [illegible]
tur cocoqu tertiam horae partem, vt ad fummum tem huiusmodi. Tum
ab igne tuberachum [illegible] habuerit [illegible] facchari drachmas duas, & quantum moschi ambarique voles in pul-
uisculum prope in eadem contures. De [illegible] addes. Ad vncias eiusdem fucci exempli gratia sex, grana moschi
octo, vnumque ambari ac dimidium sedulo miscebis. Attamen cu-
stodies, vt concinnatae mixturae rem in vsum condituraeodoris aut mi-
nimum aut nihil admiscean. Concretus hic limonum succus, siue
extractum, mollis leuiter decocti crassitudinem habet. Quod si
eundem succum reddere liquidiorem cupis, ex guam adde alterius
percoc [illegible] quae [illegible] ter [illegible] mo
rem aquae idem exhalarit. Ceterum si hunc aliosque congeneres,
quos iam alterum [illegible] ad [illegible] ab here
fundos ex aqua velis [illegible] paueulas ncam guttas infunde,
qua [illegible] agitatione solutae diffusaeque insidium e emetorum in poculum odo-
rem mechanis mutabunt. Iam vero eundem succum ita densabis in-

ntes figuras. Sed oportet has ipsas formas e rupea pinus aqua con-
spergere: inculcare que suae marginibus ligneu aut papyraceu ita in-
cludere: ut minu ratiandine d g ut pupe ormas emaneant. Eos-
dem, ne retrahantur, cera glutinabis, aut vinculo astringes. Demi-
que compo nonem tam rei gerere desiari, & abelere inchoan-
tem lupe undes. Eandem praterea inebria re n puerorum face-
re, vel in electarium emollire. Si fuscus acer quicunque, dum
aquosus humor coctura exhauritur, adeo fubiada, ut periculum sit,
ne nimio ca ore atque siccitate amplior acritudo rumpatur: anguf-
fiorem fuscus idem translatus, prout exigi fubiectum adiquem
finetur evaporare. Vt fuscus omnibus fuae exercitia, efficaciorem
vim odoremque conc et, zacharum coquo ntiuat tigo ex acetis re
rum carum v ue p reacuminatur fuc vel carrada. Itaque h exem-
pli caufa cortes mal ferr monia acrimonium zacharo condire ve
lis e us pom cortices detractos comi dosque, deinde n arembicum
fiue vitreum fiue testaceum inclusos, ficco prunae vapore, aut ca-
lentu aquae tu neo quos Mar e vocant n annis le as oportet ac
que ne ea fic charum lec ucat. Sic cum opus n e ce arium,
c m zacharo componendum he ce ri fi ta tam primo,
quod pulcherrimum octava lem ari debe aquae p mitiva e aquae
cum hic ar et ea ea em pharmacie acta macera ita lucent
pus quoque hic e humorum partes, vt citreorum fuscus, buis re
ftinguendo ferv n m n mulis, convaque pellicera febres, & hu
quae c rruptione non vacant. Aq a etiam quam e m horum u
co caldae balneu & vitreus vasis eiciunt, praterquam quod a ter
mon experiu ad boni e ie m vitiligines tol unque corpe ma-
culas emu ac varos e e & a ros interimit. Si opus sit ita
leor nos acutis & contagiosi vitiis lucere. At puero epota ver
mes cineas enecat. Io quod etiam pri ta fuscos re en e primo ex
preffus vnciae pondere, plus minusve pro puerorum aetate. Idem, e
monibus animalcul modo lim exprimatur, lepbeamque in
cancae pondere ru ri ico vi , vanae cavitatibus. Sed dex
rum in cibatu pomorum q ae ream oleane & pernicie mo
ratamq motum acrem habeant. Vium non a frequentem ac per
fummos dumtaxat calores concedit iuuenili aetati, & choleracae tem-
peraturae. Barchaffar Pisanellius contra verò fenibus & pituitosis in-
terdixit. Ea quippe stomachum perfrigerant, cibi deco em ant,
crudos cruditates, & acetum humorem augent. Iu nquam est esterna
tis ad ius hu aid arem in e mi nem f fieri, gravi ab mo-
res exterminat, & febribus, quas malignas nominant, adhibetur.
Absinthium autem ex eo cum vinum e ue perrarum & purpureae,
cortice purgata, aquae humore macerata, & cinnamomo aspersa.

Mentt

Monet me limon, ad fcores medicinales, vt aeneo obligatam loco, quod excidetat reponendum fuo Solebat Parisijs Germanus med[ic]us [illegible] febrient [illegible] propter [illegible] mi[illegible] [illegible] vino [illegible] [illegible] [illegible]

Genenſes ac Neapolitani minutatim concidunt, & illi roſarum quæ
aqua conſperſum mandere conſueverunt cum carnibus pulchroque
Adhæc manentibus ſcribis medullis integrum aculeatum ſolo
ſolde
ſtercorum nitrat aquam mactant
Hoſque ſi parvus monet
trima vehementer vaporat
quagenis vix binas olei drachmas eligit. Id oleum cum vino hau
ſtum aut formicis aſſabitur vaporatum ſcorpionumque veneno
medetur adjuvat. Eodem perunctis naturis contra febres peſtilen
tes, contra ipſam peſtilentiam homines præmunit. Iuvat gut
turi & brachiorum atque umbilici vomitiones. Evidens eſt arcera
rum pulſus
ſtomachicis remedia eſſe
ſtomachum vim addere, &
concoctionibus conducere. Dicit ſuccos herbarum ſi febricitantium
ore tantum continentur
Quin
ſi quibus nomen dedimus
ſtomachum fumantur
lenitus vitra nonnullum
ſtomachum fumine
memorabilis. Etenim præcipitatum
ſtomachum
ſtomachum, ac digerunt
ſtomachum quoque
ſtomachi
ſtomachi adhibeantur, tanquam
ſtomachum aquam
ſtomachum
ſtomachum
ſtomachum

te saccharo permista in vsu est, medica vi refrigerandi. Genuensis alicui non abhorret vsus, me autore ægrotis non habenda. Quibus ultima extrema noxam efficax in ardentissimis febribus fumitur. Acetum vero odoris acuti succo stomachum roborat, munusque [illegible]

Vsus

Potiones apud exteros Cap. XXXV

Potus ordinarius et communis Turcis

PROPINANDA nunc ocius legentium est potio, quæ orientis toto pene celebratur Turcarum imperio, nobis cum vulgarem Sorbetæ appellationem, tum habendi verbum, Sherbeeti vero nomen vox arabica, turcica, persica imperauit. Potionem enim Arabes شربة scherbeam, Turcæ ac Persæ شربت scherbet appellant. Quamquam hoc ea potissimum نوشابه nomine petito a Turcis Persisque nuncupatur, quæ liquorem e succo & saccharo conficitur. Id porro nomen a verbo شرب a rebo semper bibit vertit a radice, deducitur. Eius autem potionis concinnandæ rationem accurate conscripsere cum Franciscus Pegas, quem Equites Bononienses inter cum cæteros Turcæ Cæsaris Comites lauro ante nonnullos annos impertiam Byzantio remisit, tum Petrus Lescalopius, qui a Francisco Savary de Breues apud Turcarum Imperatorem pro Gallorum Rege oratorum legationem obeunte ab epistolis fuit. Eandem porro rationem mihi dedit peramice tradidit Eques Catalanus a cuius ingenio atque animo in domus Mosaram omnem Parnassus est. Quare nihil admiror, quod is inter cæteros generis ac virtutis præstantia alios, lucubrationes meas etiam ad auium ova delineanda purpurantes suas Consimile a dedecore meo eluendo primum coluit. Vnus a Valerio Patricius Romanus qui veteres æmulatus Heroas, Europæ Asiæ, atque adeo Indiæ Mundi, nostro pene orbe discreto peregrinatione non hominum modo multorum mores vrbesque curiose visitauit, sed eas quoque promissis de peregrinationis optimis portis operam peregrinam impertiendi ea eraque [illegible] pientes gratias vt ulterius reportaui. Hæc cum [illegible] non eadem prætulit aberationis forbitionisque præcepta mihi quicquid ab auctoribus parce proditum [illegible] opportune plusque interfecerat vt quamquam [illegible] ruinosis perfequatur. Igitur hæc præcepta ab eo tradita vasa hic altrumenta camera præparandi Athenis decoquendo hic cum succo & saccharo ad finem albumen pulchrum de integro recoquitur. Quo etiam quoniesque opus recoquitur succus [illegible] denuo incoctus habetur. Vsque adeo

Cathanus Eques

Petrus Valerius

adeo periculum eſt, ne, tranſmiſſo aeri vaſis ingreſſo amaroque ſapore ſuccus plurimum detur. Lineo quoque panno eſt opus, quo humente vitrum ore facile refrigerandum ac, ſi quid fortè adhæſerit, abſtergendum. Ad hanc virgæ præterea, aut ſi quæ in talia alium contingant odorum a bonum commutatæ, quo ſuccharum pinguetur, & clariorem colorem acquirat. Rutabulum ſuccum, vel ex alia quacunque robuſta materia malleum, teres ac lævem figuratum, ad ſaccharum ſuccumque, dum coquuntur, agitandum. Idemque in aqua excoquuntur, vi, ſi quid habet amaritudinis odoriferæ, dimittat. Ferreum baſilium latè ſcalpri aſpectu extendatur, ad ſaccharum vbi in refrigerio, ab aheno tegendum. Denique ſuccorum pondus præcognoſcendum eſt, quod a Turcis Hocca nominatur, Byzantijs autem ſipar vſitatum. Drachmas pendit quadrigentas. Decem vnciæ vncias ponderat efficiunt. Hocca igitur vocatur quadrigenta, ſiue libras tertias & vncias quaternas æquat. Sed * Nicolaus de Nicolais computatione pondus habet librarum quatuor, quarum quæque vncias pendat octodenas. Nunc enim autores ſaccharo bonum compoſitio aperiatur enarrabitur. Ad huius ſic paratur ars mundus. Numeris omnibus ſumitur arbitratus, qui mundi ſucci, recentes, & quam optimi ſint. Corticis detrahitur. Deinde manibus depremitur, ne amarum cortex ſaporem odoremque perdat, aut contactu medullæ reſipiant. Dilectorum ſuccus pomorum in cauum fictile manu exprimitur. Expreſſus aheno tranſmittitur. Deinde in æreo vaſe, recens incoctus, decoquitur. Interim, ne bullat vtraque, ligneo rudicula peragitatur, vſque tandiu, donec e decem partibus nouem abſumantur, quæque ſuperſit, melli craſſitudinem referat, vel certe vſque ad quartam partem coctura ſubſidat. Abſumptum enim ſuccis ſaccharum vehementior eiusdem, & efficacior acriudo compenſat. Ita excoctus ab igne remouetur, & agitatur eo vſque, dum intepeſcat, ne vas adhuc præſerudo perurat. Vbi ſatis intepuiſſe animum digno ſe vitur, in vas deriuandum liquoris incocti, non tamen in cupreum. Eiuſmodi vaſe reconditum ſuccus lenabilis eſt in vetuſtatem, addito præſertim ſaccharo modico. Idemque potens argutis ſaporis acumine cibum quemlibet condit. Acidi huius decocti ſuccis maximam vim infuſa creta in poros præcipuè inſinuatam cum locis compluribus, tum maximè Byzantio Ægypteque ſuppeditat. Sumuntur ſordibus exuidem compoſitionis pars altera ſaccharum, ſic præparatur. In tacchi fictilem ſuccus humitur æquè hocca dimidia & cui vacuus albumen. Quæ ſi non ſat album itaque res exigit, in aheneum condenditur & eo vſque virgeo laticinio permouetur, donec veratur in puluis. Tum ſaccharum pultarium communitum in eam aquam ſic

[illegible] sacchari ſpurcitiam, ſi quæ ea eſt, euocatis ſummum, ligula [illegible] dicta cera vel oleum dem ſtatue, audiuit alter [illegible] Quanquam [illegible] ſ

rum, atque ita compositi omnibus cæteris, lentum & viscosum parant succum: quem coctum non deserunt, sed aliud exigunt, ut aliquamdiu ab igne remoueatur, ad saccharum denuo coquendum, quod candidum vocant, ipsi quidem prope concrescat: quod postmodum vsque adeo rarabulo agitetur, donec aggregatum nec vlo concretio non permittat. Rotulæ coctura saccharum cum aceto luteo redemptum, vt mistura densior crassiorque fiat, conferuntque commodas potui. Dispartium ponderem miscendarum sententias inter se geminas deprehendi. Nonnulli enim in saccharo singulas moccas acetosum vinum adijciunt. At vero cum eodem Petro aliorum contentaneum accedo, succi paucos præscribunt, eumque multum aut parum acidum ponendum arbitrium æquidem cum sequor, qui multum acidum cum hac autem illa, qui sibi hanc potionem præparat, temperandum esse contendit. Porro alia, quibus ego interdixi, sum, ad perniciem Turcas damnato & abiego. Ergo cum eodem saccharum ab igne remouetur, & rotabulo agitatur. Interim verò acet succus paulatim gutta quæque infundatur, non vbi in agitatum quasi saccharum refrigescerit, ac quæque consumptum affatim ipsi videbitur deperierit. Qui bus quoque nardus odoratus decoctus fuerit, mos hunc & amborum exigua portiuncula aqua macerata. Cumque intumescat acetum, compesci ne effundatur. Neque vero postmodum tam acetum amplius idem Petrus affirmat recoqui saccharum eius potestque quippe modo ex facili vitiari. Item præterea subijcit, diligenter custodiendum esse, ne cum cocturam compositio præparata acidum denuo datis saccharum duretur. Idque postea vbi alios monet. Cum enim aqua quidem saccharum fuerit ante fuit additum limon Turcum, sboral ut excoqueret quod in pulmum parabatur, lapidescere animadvertebat. Quare dum adhuc aliquam plumbi partem retinebat in saccharo, cauit ne succum aureum, ferrea fraudi illi esse videret, quæ postmodum in saccharum, ab immisso acetoso succo dilapsa, perspicuitate tranquillum, dulcedinem amittunt. Cæterum primo quoque saccharo cocturæ inferiori vtar, cetera omnia idem fuscum, qui cumen refert, vnguentum admitto. Hic autem dum in undam, & ab ipso rotabulo breuia per circuitus saccharum rotabulo inferatur, donec ad pultis naturam concretionem gradum retinuerit. Deinde ab igne remota compositione ne qua eius pars vasi sub ipso vtrinque adhæreat, ac in omnem fere partem commouetur, atque donec a feruorem, vt summi vasis calorem manus arbitra ferre contacta queat. Denique cum ob ardentem desiderium abunum verbi præterea non potest, perendie. Et hi huius compositionis ita quæque indubitatis vasculis recondatur. Verum hæc non ante operculantur, quam illa, ex-

tore pendulis exsiccato, reliquerat. Eadem verò ad hunc modum recondita, quandiubet, seruantur & quocunque transferuntur. Cum quam adhibere quis vult potionis gratia cochlearis mensura cum aqua ferue in scutella, & aguato cochlear facto, vel paululum colliquefacto. Integrum cuique est plus minusue compositionis huius [illegible] sumere, qui vehementiùs purgandique ardore quem [illegible] gere [illegible] rosum, similemque Borem, aut quid aliud [illegible] adiectant. Quin etiam eadem compositio [illegible] carabi magna vim habet. Nam si manibus eam totis eius partibus, ductilem [illegible] dumid um aequantem, iapona vice adhibeas postmodum vertigo [illegible] iaponem affricas. Iraorem rubrum [illegible] in facie vitiligines [illegible] & [illegible] pustulas quas vocant, [illegible] bum fons aquae dulcis, teste Plinio, trans Rhenum in Germania fluens. Et mihi in Asia [illegible] pedestre Strabo testatur. Iamvero seu vetus illa [illegible] ventrem aperiens, quae [illegible] hempe [illegible] nostros omnes Septentrionis populos, & Afros Africaeque [illegible] colonias infestat. Ceterum quo nostratem sibi medicinam [illegible] sum rari, longa & perdifficili curatione indicem petunt [illegible] mutationem [illegible] cedere [illegible] dem causam a [illegible] nabus [illegible] serunt. Vt mirandum non sit, quod lues haec inde huius dissenteria vulgò morbus hollandicus appelletur [illegible] cocco, ex ingenio intemperie, atque ex vitiosa corporis [illegible]

cone

tione * Præcipua morbi tui causa damna, & venenate affectionis
tudinis, gravium partium defectum salutis tuæ, cum viscera
vitalem totius corporis, & earum in præ
nis principium cause tenuis ulcerationis mœ
ris cum malignitate
rant
tam
vertentia, prius
ar
Indiam expeditionis, quam supradictus Vertus patriæ sermones
describit Etenim cum adjumento tantis vapor maris me
acce
ossa pulsus
geant
Fra
re medicæ
quæ
pro
ta, cum ad
d
r
ra
f præcautione

dio per

dio perficiunt & beneficio imatonuntur, dum inodorant. Sic nulla fu parte, quamuis superflua, limon inutilis est quando alienis quoque cibis ea gratiam conciliat. Sic sua se vmbra dum prius, suas laudes cumulat & coronat. Vt quantum se ipso prosit, ex eius vmbra, saporis odorisque arguamus epulis conferente, intelligamus.

HE-

HESPERTHVSA
SIVE
MALVM AVRANTIVM
LIBER QVARTVS.

Similitudo in aurantijs. Caput I.

VLTIMA Hesperidum Hesperthusa iam fuum vocat in pomarium, sanè pulcherrimum, quippe coruscum ardentiore pomorum auro. Et hoc etiam, antequam excolatur, particulatim cognoscendum. Malus, siue aurantia radice mittit crassa, lignosa, ramoso discessu partim in profundum acta, partim latè porrecta, satis lutea, suique malum aut colorandis alumnis pomis promittentes. Arbores

Truncо assurgit intus candido, spisso, duroque toris è viridi subnigro, colorisque ferrei. Ramis fluescit numerosis, nitide virentibus, & complures in ramulos fruticantibus frequenti prælongaque spina hispidis, sed insitione mitigante pare osa cuticatis. Foliis opacatur magnis, in crassitatem subigatis, serum virorum, & pediculi pyxidato aspectu sonant. Floribus vernat Maio potissimum mense prodeuntibus, & racemi seu fascicu effigie plerunque confertis duos in digitos patescentibus sex plurimum in folia diadimas fulcens candore mirabilibus. Stamium in medio stamentum capillato summa in fluus, cætera candidis raterenter intexendis, interuirente sæpius inchoati pomi globulo frugiferis. Odore iucunde acuto quicquid vspiam est suauitatis inhiantibus. Eorum non pauci arboreæ parentis, nimiæ fœcunditatis alendæ imparis, ramosis è brachijs decidui, & ante hiemis quam extinctis, odoratam in sepulcrali foro animam suauiter exhalant. Flores

Quan

AVRANTIÆ FLORES

Nec vero spatium vitæ breue, seu breue tempus
Est citrio æternum genus, immortalis origo,
Et species æterna quidem. Stirps cuncta longorum
Ipsa manet, sæcla exsuperans, [illegible]
Sæcla parans. Truncoque extincto mox surgit & alter,
Inde alter vastrixque diu sua robora seruat

Autem hoc fere unum plurimas ora Ligurie, [illegible] terræ. Verum è romanis aurantiis, [illegible] hominum memoria cu stodia, vetustissima creditur, quam [illegible] verere Diuæ Balbinæ cœnobium ad Castrum [illegible] quæ [illegible] bus [illegible] Quæ [illegible] bus [illegible] Aquæ [illegible] cœnobium [illegible] Hæc [illegible] orbem binis [illegible] longæque [illegible] Sabinæ [illegible] Verum [illegible] perennitatem [illegible] germinos ab radice [illegible] pullos [illegible] tatis suæ [illegible] Vique [illegible] ipsa [illegible] ipsas [illegible] quæ in Augustino Dominicano [illegible] Diuæ Sabinæ, et annum [illegible] Et eam dicatam Diuo Dominico [illegible] quæ ingentes [illegible] Quamuis autem [illegible] la, [illegible] ferra valida, quotannis [illegible] & [illegible] tuentes [illegible] Quo etiam [illegible] etiam [illegible] arborem [illegible] randa originis [illegible] consilium [illegible] memoria [illegible] transfusa, [illegible] re [illegible] Eadem [illegible] ature [illegible] Et [illegible] Et quamuis [illegible] flore [illegible] fronde [illegible] Et [illegible] Et [illegible] Et

prædictis coæuum ante annos septem arbo t appositum tyberinæ ripæ in pra s Quir . Franc (sanctorum consodalem) Dius Franciſc vt aiunt manu conſitum Ea demum ædificij causa id ætatis alio translata citò interijt Viluntur adhuc eiuſdem cœnobij priore in atrio geminæ aurantiæ, quarum longæu ab ipsorum fuperat memoriam cœnob arum vt etiamnum m mum prædictum eas vixiſſe crediderim Magnum ſinguæ pomarium tunc tam rare ſolum tam altè cælum obtinent Omitto complures alias, quæ romana ſparſim n Vrbe, cum emorabilis ſenectus in ima cerei ne corroſæ, & quamus exenterato trunc vrero, tamen fœcundæ, ſolo ſuſtinentur obdurato calloſoque cortice Vt quamus aurantia ſic ex natura vernus poſſit, quàm ſuber, arbor cortici appe ens & verſatilis a nonnullis ante annos ferè octoginta eunt aurantias, meliore in atrio cœnobij, cui nomen eſt a SS Apo olis, Franciſcani ordinis Fœx Leretius qui poſtmodum ad Pontificatis faſtigium euectus Sixt Q ti appellationem apeuit Ea tunc aurantia a omen conſecuta Pontificatus ſui, quando Fr nciſcana vetus, earum arborum cortice corrici, aureum Pontificiæ maieſtatis fructum erat aliquando allatura Iam verò vigeant arbores vigeantque aurea mala, dubito ſi ortæ ſint ſatore ſuo, qui rerum geſtarum gloria ſuo funeri ſuperuixit Malus citrea & limonia, quarum inſita in auranteam, vrpote molioris ſtudiis, noxisque magis obnoxiæ, velocius & ſeneſcunt & intereunt. Sunt qui vt tam citrei annis tantum ter cenis aut quadragenis mecantur Sed iſtos vitæ non menſores eſſe, at meſſores, argute citrus ipſa vitacior Splendidos aurantiæ natales tribu t Ioannes Tritanus, Sectarius nobilis, Sanct Amande Dominus, & inter nobiles Galliæ Regi à cubiculis, qui romanorum Principum hiſtorias ante annos decem commentarios in lucem edid , multiplices eruditionis luce præclaros Ait igitur fatum primò fuiſſe Veneris manu in inſula Cypro aurantium, quod Eraſm malum punicum a patria v op dor vocantis, carmine conſtemat Quanquam Athenæus in ſympoſio Eraſmi carmen ad citreum relatt ea fortaſſe de cauſa, qu a vt initio diximus) poſtea citreis aurantium videtur a citreo non terreſtre, communique aurei mali ac punici vocabulo appellaſſe

Malus citrea & limonia, quarum inſita in auranteam, vrpote molioris ſtudiis, noxisque magis obnoxiæ, velocius & ſeneſcunt & intereunt.

a Comment. in Hor. Mar.

Auranti origo

b Lib. 3. cap. 14.

c Lib. 10. cap. 6.

Mala

Mala aurantia genere varia Cap. II

ON alio liberalior in pomo natura, quam in aurantio, mortali ingenio aurum pulcritudine conjugebant. Vetat nimirum obtrusum diu succis metallum arboris humidæ facilibus ex fauces, atque ita arboreos fœtus esse videri vindicat. Quare ipsum quoque nomen factum pomo maturari. Atque ita hinc vitreus & acris quam Cratius, aurum brevius in aurantio. Sed hoc splendidi nitoris colorisq; pomum formose radicat in pluribus diversum naturæque totius, sic germinans aurum non vivax est in cortice & nuce. Porro mutuo pacem ob temperiem diversis in generibus deprehendere. Ea cum a coloris saporisque, tum a figuræ varietate dignoscimus.

Aurantium vulgare. Cap III

Sapore triplex

Acre

VULGARIVM genus aurantiorum triplex, acri sapore, dulci, medio duplici. Summa cortex & medulla. In acribus tota fibrillis colore flavet granula plerunque labrusco rugosa, pruinosa amaricant nec mordet odore peracuto sentit. Hæc autem in silvaticis sive fermitibus, quasi innatus, diuturnior seu passionis & superioris acrimonia. Differt aurantium dulce cortice tenuitate, nitore lævius mollissimo, colore ardenter croceo, amaritia ingustabili, & odore dilutiore. Medullæque quoque suffusa sive turgescens pecha, mitis sed dulcedine, lixiore frequenter orbe, succoque uberiore, quæ si gore liberno (dum nimium ne sit, non persiccatur) quare cura lectum poma ferius legenda, in arbore perbrumam. Ingulfica notatio est, tanti esse ad sapor scommendationem ducti commodum aurantio situm, ut id genus pomum ostento solibus loco cum succi acrimoniæ mistura moderate ac suaviter, opaco autem prædulcia, & eque dulcescat, adeoque in amaritudinem vergere videtur. Quod temperate sapit aurantium vi superiori, ac soris acuori quæ tamperiem formarum ægre distinguitur a prædictis, amborum facultatis dulcisque confundentes discrimina. His autem omnibus grana cum pura, interdum supra quadrangula. Proximum ipsidem acetosi pomum modum indolescere limoni modo, quod est succoris medulla & sue

me

Dulce

Ut in aqua temperetur

Semper medulla haberetur

me vesicum aurantium. Aeris enim temperaturque aurantij faciem refert amplitudine tamen nonnihil bonitate plurimum præstat. In rhegino neapolitano, siculoque agro feliciter provenit. Medullam præcipuus sapor, & quædam tenuitudo commendant. Ipsa quippe medulla succo, non fluido ad expressionem, sed in elegantem vium concreto & modico, emendat dulcedine acoris miram temperiem sapit. Mensibus ad pomum habemus præcipue tempestiuum.

Auran-

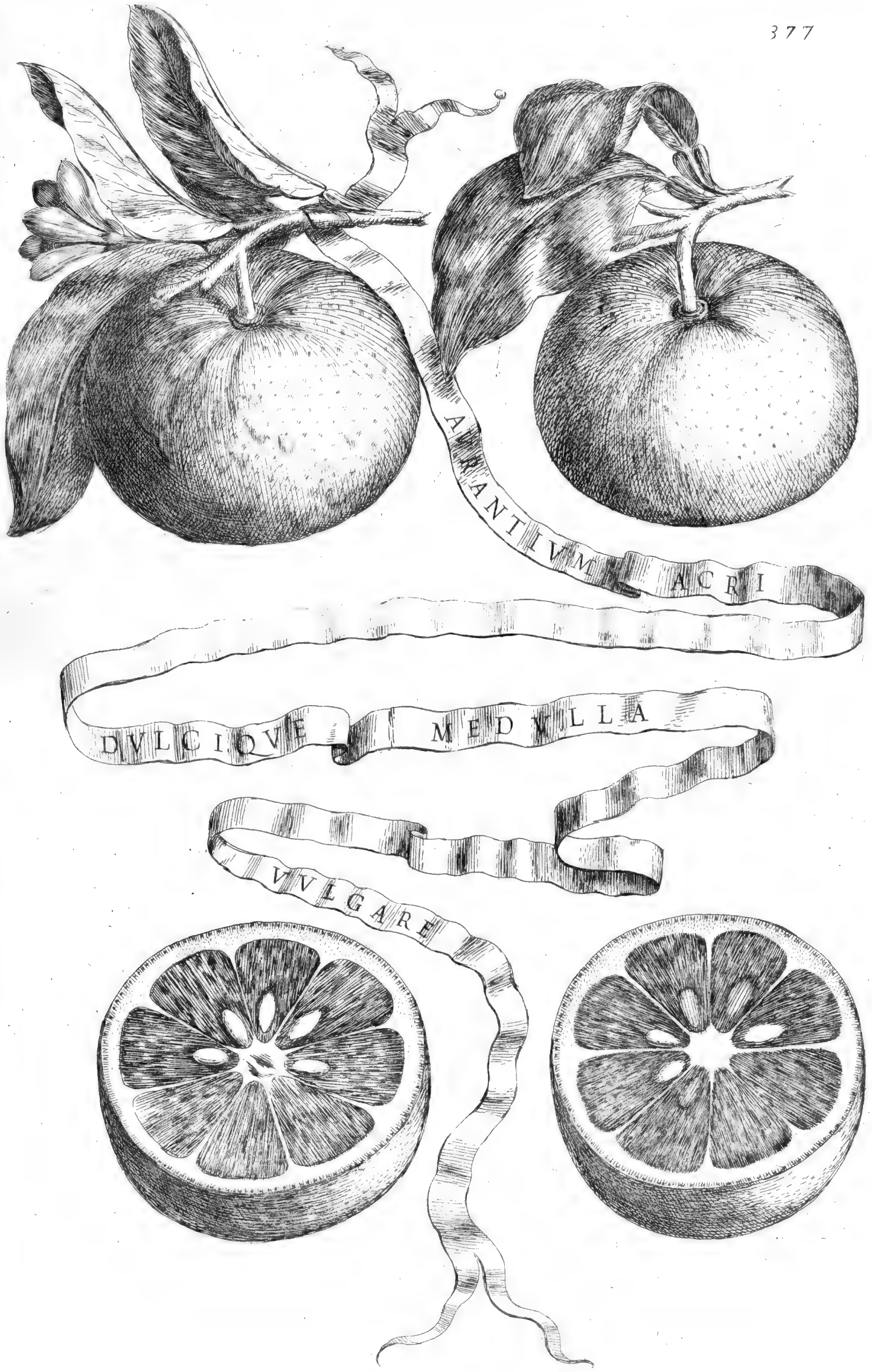
AVRANTIVM ACRI
DVLCIQVE MEDVLLA
VVLGARE

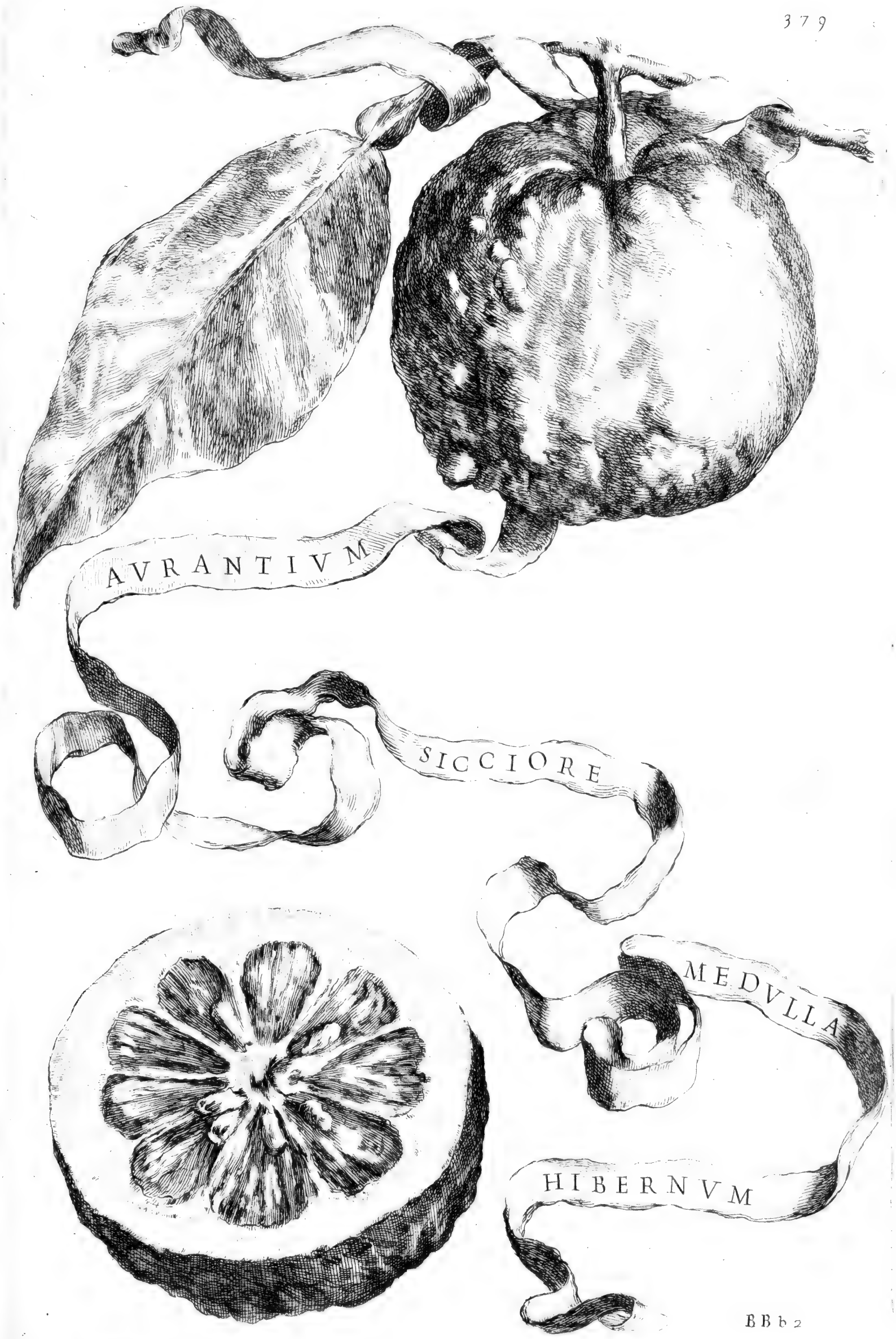
AVRANTIVM
SICCIORE
MEDVLLA
HIBERNVM

Aurantium semine carens. Cap. IV.

AVRANTII semine carentis arbos frequens est ramis, in summo ramosis, folioru viriditate vehementissima, & ab aculeato munimento nudis. Foliu ouata specie leuiter fastigiatum, nec sine laudis nitore viridissimum. Flos amplitudine non discrepans à cognatis, denso racemo numerosus, rarôque aborians. Pomum magnitudine mediocri cortice satis croceum scabrumque: carne parca suffartum, medulla succosum perampla, decem ferè membranis ioramentis intercepta, sustinua, dulcacido sapore grata. Ex hoc aurantium oblongi nouitate viui tus limoris gemellum insitio peperit & insiti, cus e nuptijs partus extitit formose adulterinus. Igitur semine carentis pomi aurantia mutationem naper in fica sic genus mutauit, vt nec consuetæ rotunditatis poma pleraque vnum inuenerit inter limon s oblongum, cæteris partibus prædicto ab aurantio non distans, hoc est, & aliud & idem.

Idem semen diuersi habitus arbores profert.

Aurea

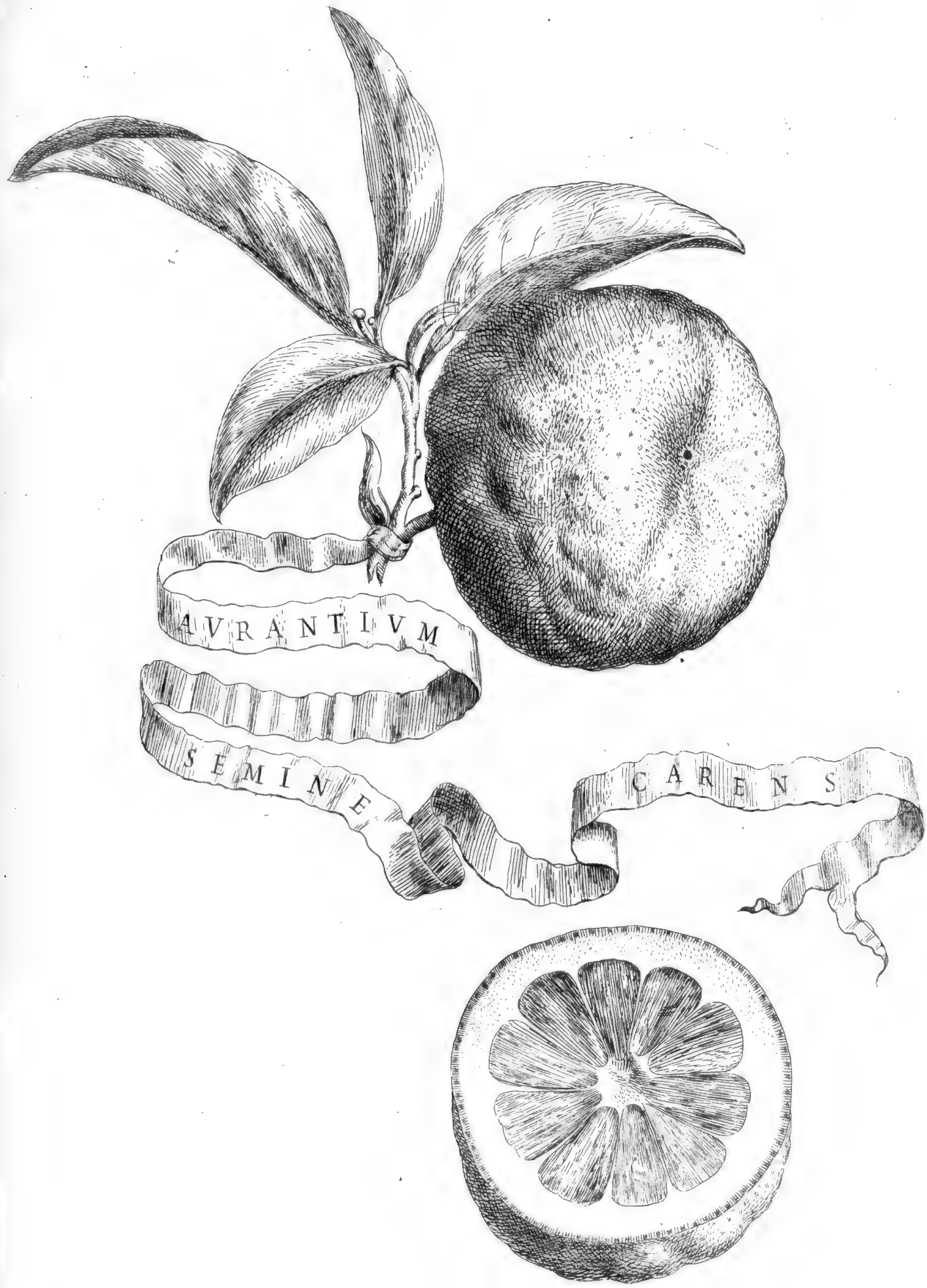
AVRANTIVM
SEMINE
CARENS

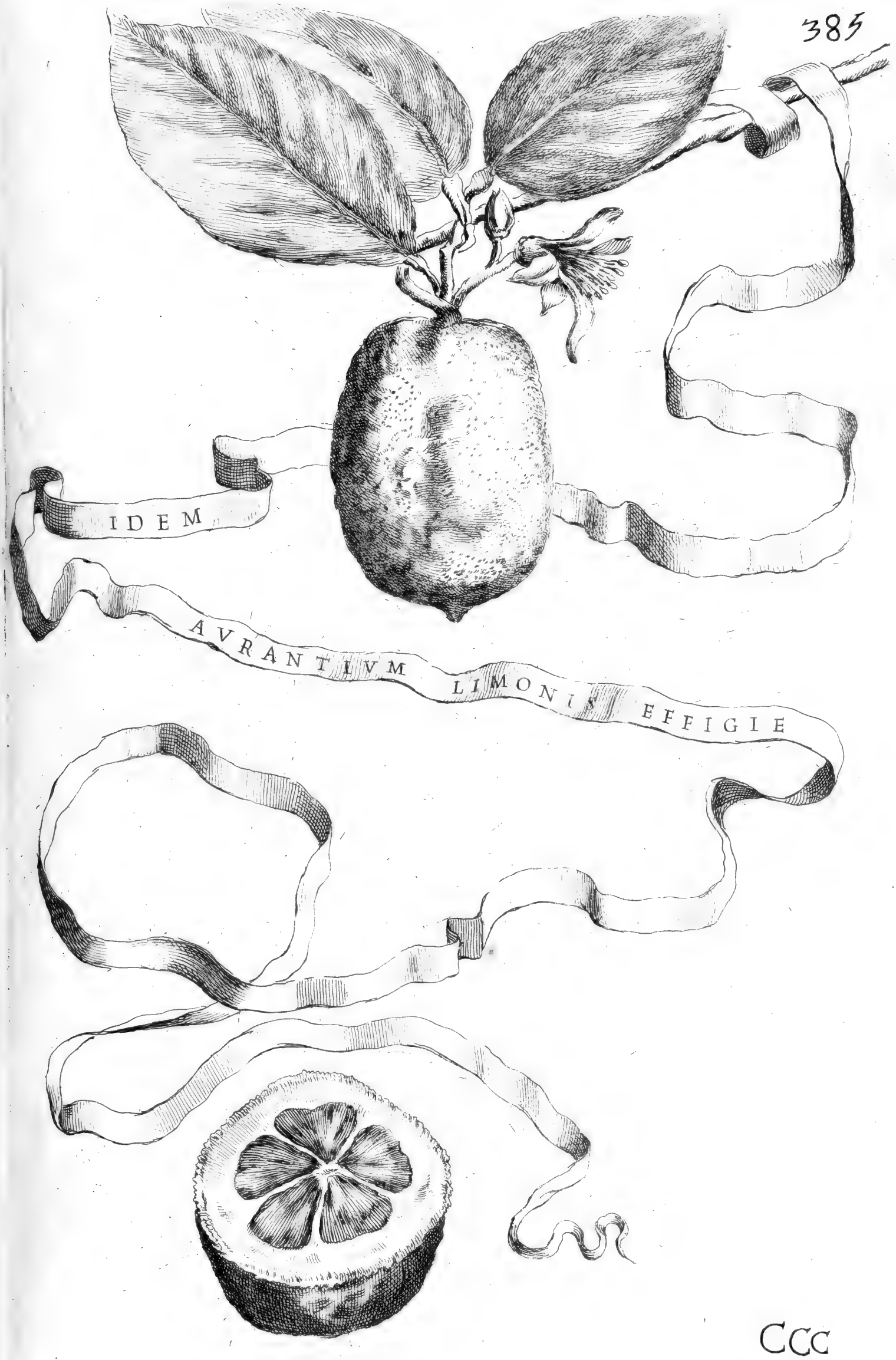
IDEM
AVRANTIVM LIMONIS EFFIGIE

Aurantium geminum, & crispo folio, & flore duplici Cap. V.

NVLLA, me iudice, aurantia oculos & palatum pulcritudine effusius, quàm quæ dicitur crispa. Ramos mitti frequentes in orbem arctè ramulosos & inermes. Atque hos quidem folia conniuant prælonga, quemadmodum & lumon a malo, quamquam peretiam vocamus breuia, præter aurantium petiolum, pediculum solarum non habentia, primo germinata cacuminata, postmodum retusa, & uno utrinque vtroque cuncta, lucidè obscura, quandam vehementi bullitu turgida prænam in partem recurua & quodam modo circulos vibrata, quæque crispa facie plum nomen arbori crispent. Aduersa summis e ramulis plures exeunt flores, & in poma desinunt plerunque tenacia vulgaribus aurantijs propemodum æqualia, in latitudinem rotunda, summa magnaque parte plana, cortice temperate crasso, modice grauoso, perparum odorato, ieiunèque amaro carne admodum exili, teneriore, insuauique medulla in octonas denique ipecas diuisa, mediocriter flauente, non tra humectata, ob acrimoniæ temperiem suauissima. Inest ossa seminibus perpaucis, rotundis, vix aut nullo modo amaris. Sic hunc aurantij nomen suis virtutibus sortis. Aurantium flore duplici. aterum vernat a floribus, quos præmittit formosissimos. Nam serie sororum multiplici damascenæ interdum rosæ speciem præbet. Possum in rementio magnum, quo maxima soleant esse vulgaria, in summo mogue planum cauo fastigio ea ne pereregrinum medulla crocea, perampium & seminosi m apore oleum, inter acrem dulcemque, mediu

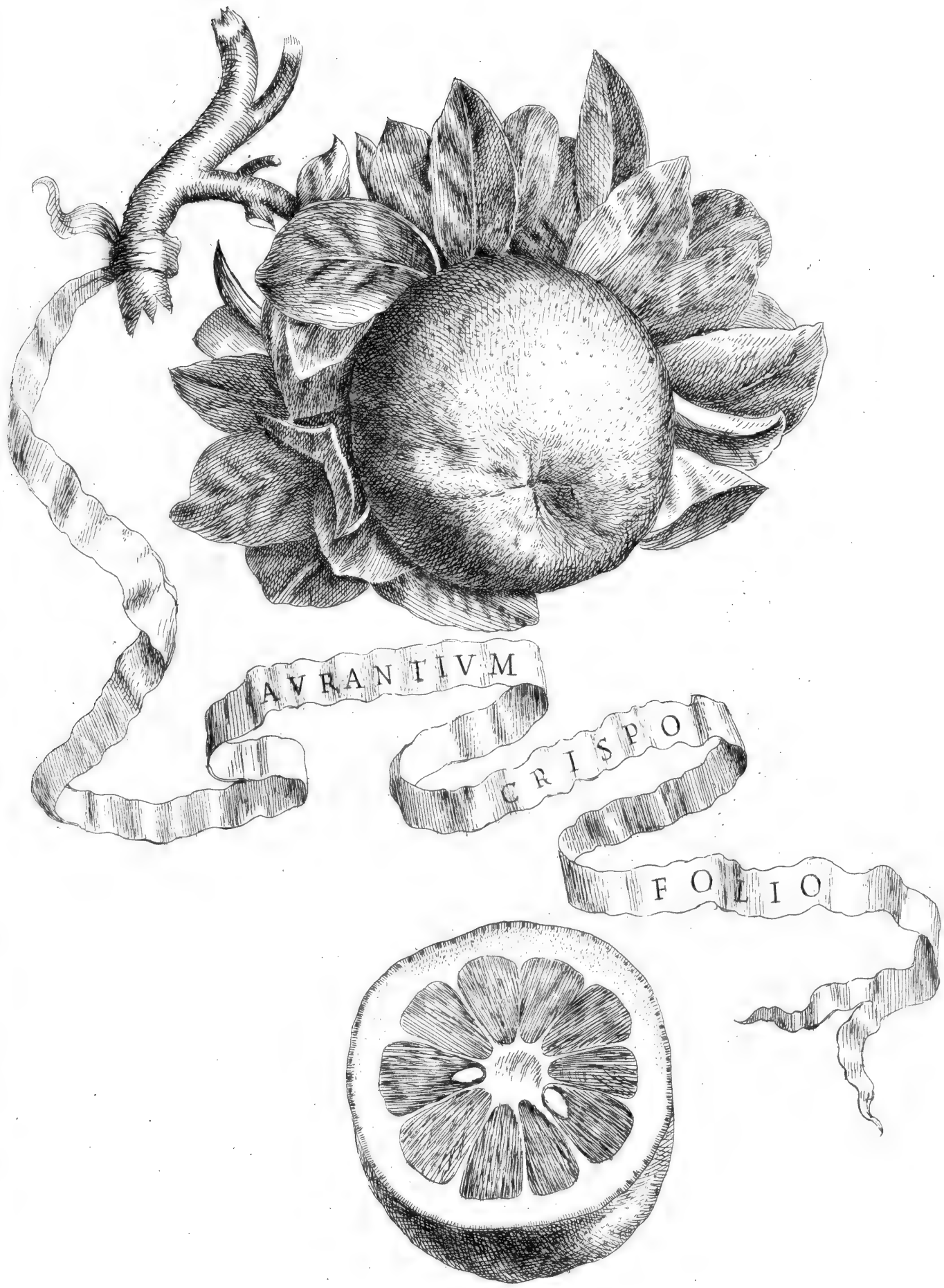
AVRANTIVM
CRISPO
FOLIO

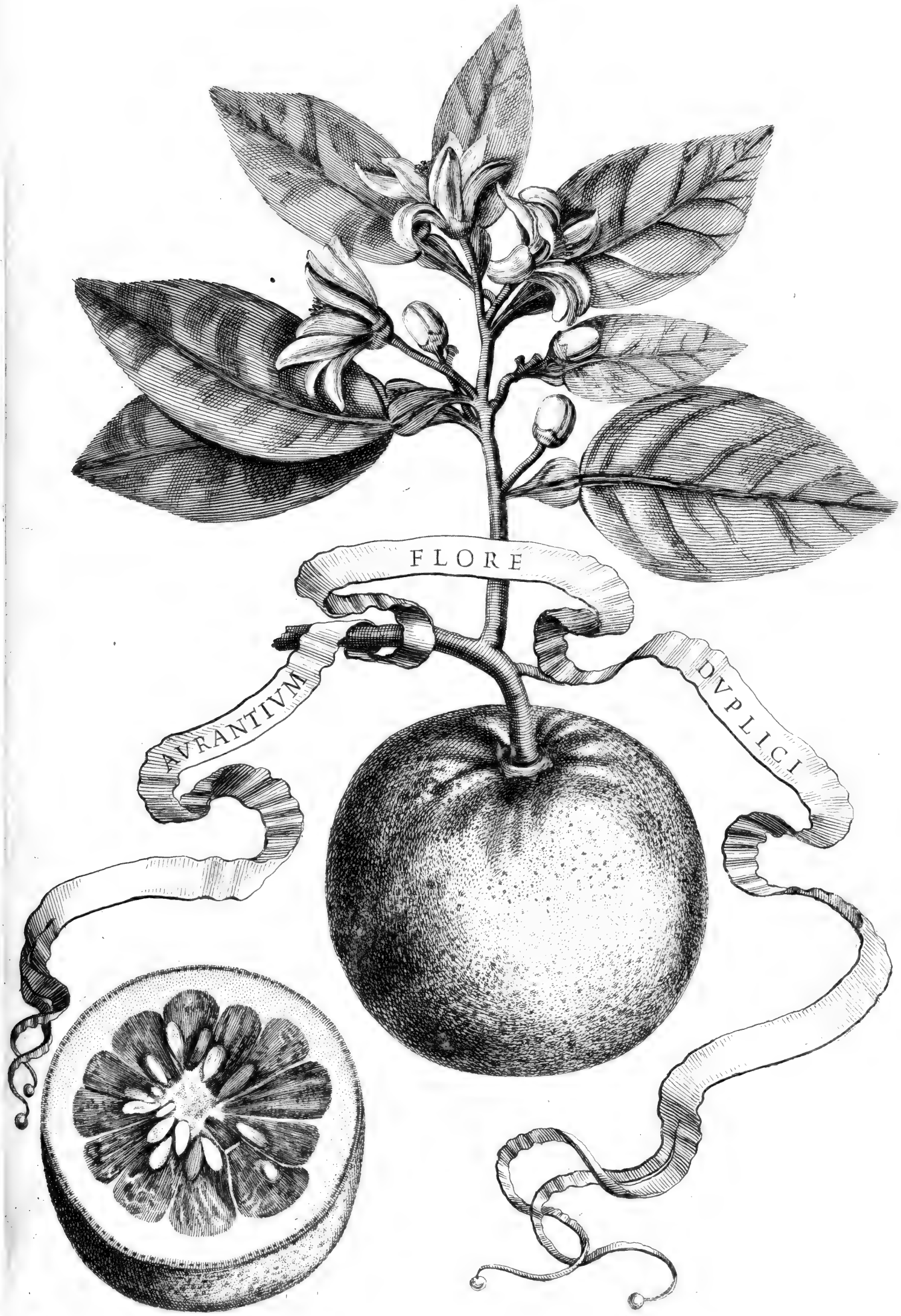
FLORE
AVRANTIVM
DVPLICI

Aurantium ſtellatum, & roſeum Cap. VI.

DISCRIMEN e cælo ambitioſe petit, & ſtellæque lucem ſuo addere videtur auro, quod a ſtella nomen accepit a tantum. Ea tamen tantula eſt, vt nomine quamvis magis emineat. Summa enim pedicelli pars, ubi quinis ſtellarum ſpeciem imitantibus ac turgidis ſinubus quam una alta, pomo ad maturitatem ſurgit. Cætera quidem poma lacues vel indiſcreta, vel obſcuro diſcrimine ambigua, non negabo ſi ea præ dictis. Cortex crocea tempene fluet. Caro denſa eſt. Diluto ſulphuris colore medulla tinguitur. Nonnullam tua quamlibet, hæc aut dulcedinem aut acrimoniam redolet. Quare a pomum ſi dulce medulla ſit, vulgaris olim maturitatem iucunde eſt. Minor ubi plerumque menſura. Semina quoque minuta. Folia rotunda. Flores aurantiorum olim nominant. Iam vero & flores aurantii a ſubiectas in pedicellis habent quidni rofas præferant? Fiat. Gemmarum numeros ſatur vmbilicus conformatur in rotam. Sic aurantium ſtellatum eſt, vt in auro decem ſtellæ florent regna florum. Cæterum pomi magnitudo vt ſtarti menſis vulgari brevior. Rotunditas vtrinque compreſſa & a ſummo ad imum ſinus æqualibus diſtincta. Cortum modice rugoſum & crenatum. Caro exigua. Medulla pallida, non multa, eiusque aſperi & ſi humari ſorum tenue, anguſtum, ſatisque prominens. Flos pufillus, roſeus, & ſuaviter odoratus.

Quare dulcia.

Quare rotunda.

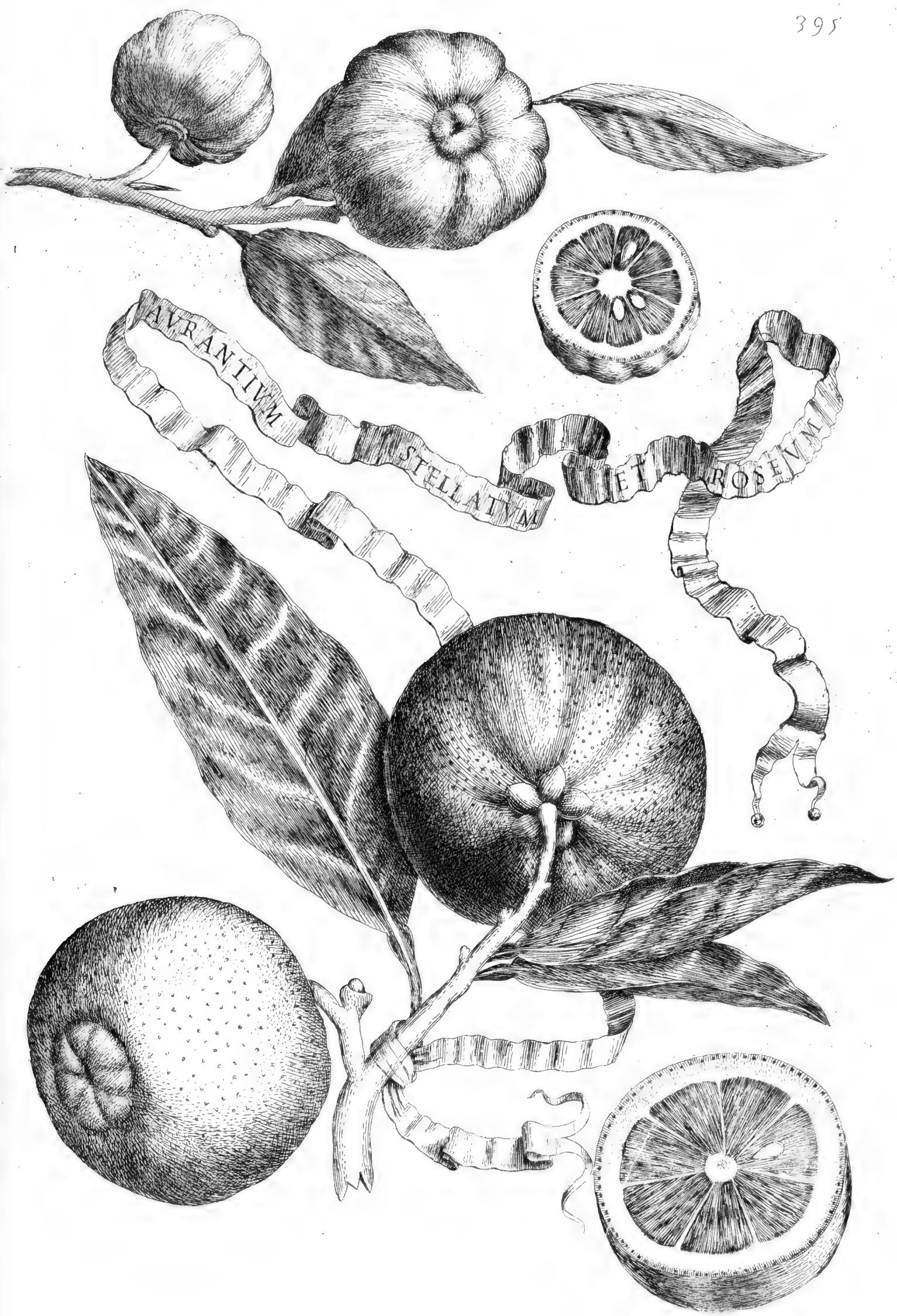
AVRANTIVM
STELLATVM
ET
ROSEVM

Aurantium virgatum, striatumque Cap. VII.

VIRGATI nomen aurantio geminus facit, qui cutem variat, color. Illa enim a summo pomo ad imam ante maturitatem viridi tantum ordine, ac colore alternante in quædam velut segmenta, sæpius inter se inæqualia, distinguitur. Ubi maturuus accessit, color viridis in flauum, nibicato migrat in croceum. Ex ijs vero segmentis, quæ primum virent, leuiter subsidunt, & angustiora sunt: quæ flauent, etiam eminent, magisque patent. Vt propterea striatum quoque aurantium appelletur. Eadem cutis ve ut in acido aurantio, sed sobre granosa. Caro dimidia um fere digitum alta. Coloris mediocris sulphurei, acumine acris, ac dens; sæpe membrane, colligit me ans inclusa. Semina grandiuscula. Totum pomum e rotundo virgens in oblongum. Folia pleraque viridi albescente, sæpius plurium colorum maculosa, virgatoque pomo digna. Formosiora certum fit natura aurantium Neapolim Romam missi ad Alexandrum Cæsium nunc Carolus de Cardenas, Lauri Marchio, ramus hort eu tilissimi compendiaria neapolitanæ amœnitatis imago fuit. Huius autem pomi rotunditas angusta cutis modice scabra, rorisque crebra per intervalla extantibus viridique striata medulla dulcitur mordax, & suavi colore blandiens. folium breue. flos minutus.

Virgatum.

Striatum.

diuersa

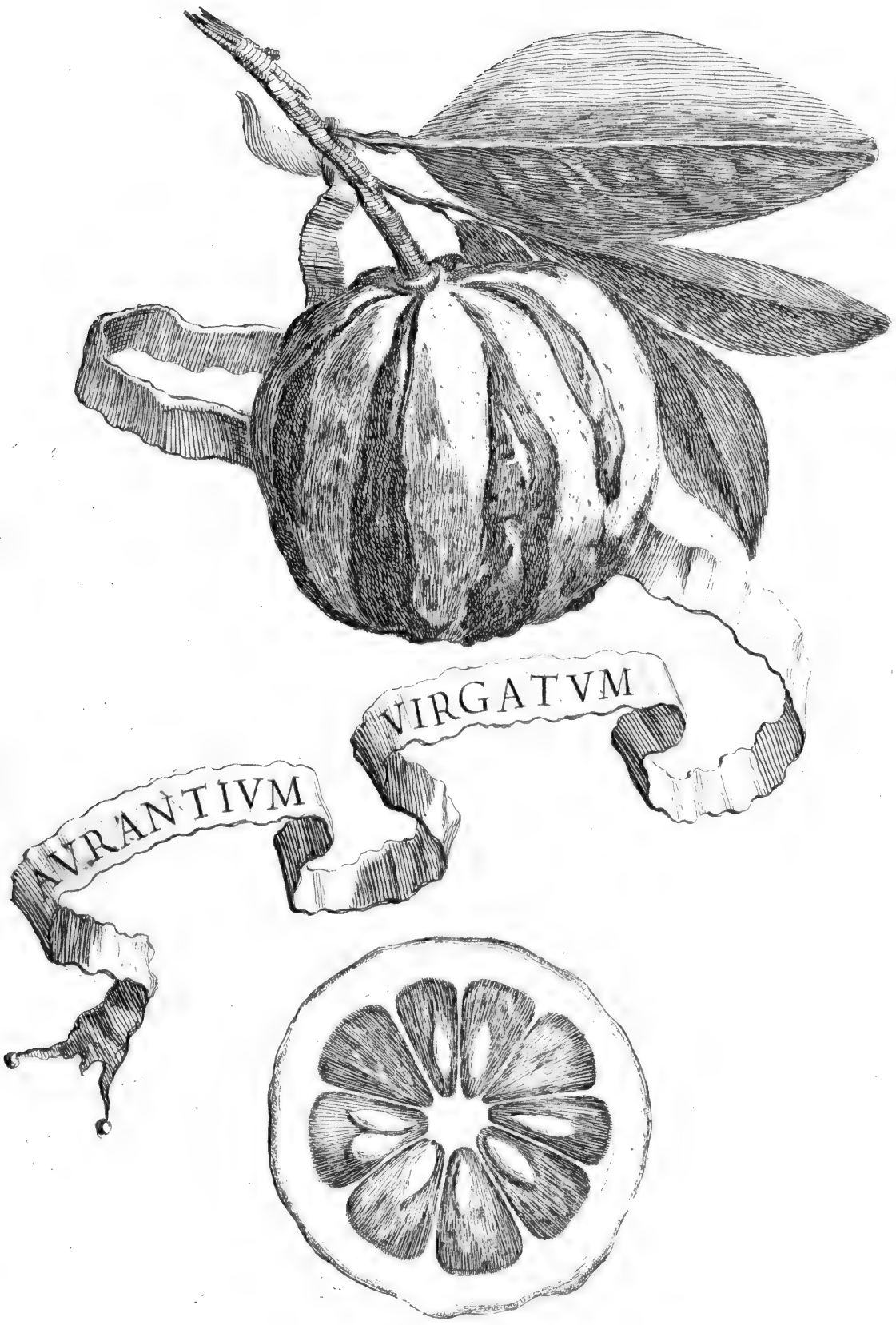
AVRANTIVM VIRGATVM

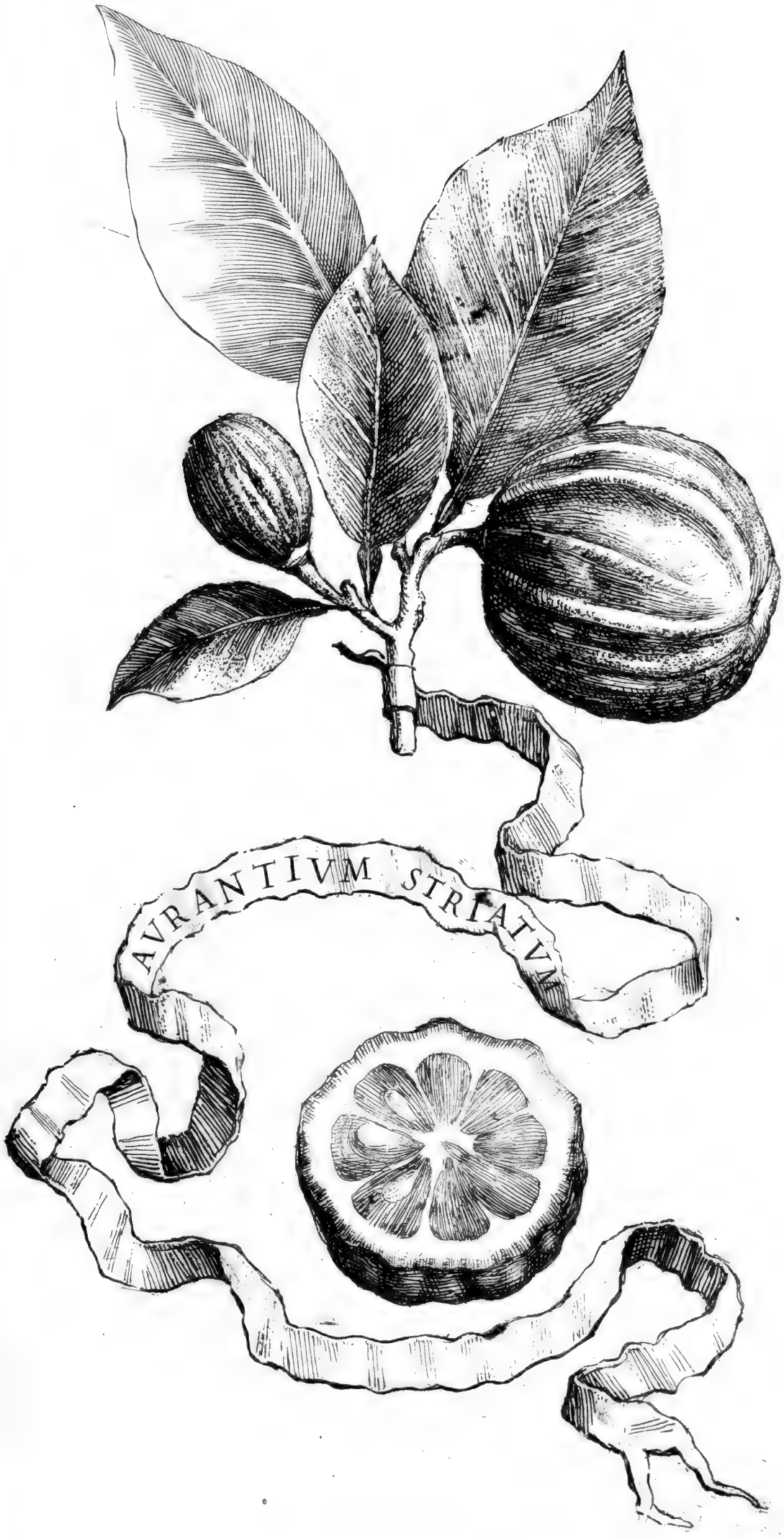
AVRANTIVM STRIATVM

Aurantium fœmina, siue fœtifera. *Cap. VIII*

AVRANTIVM hoc instar amonis a nos includentis ferae rarem arbor is suae aliqua cruis amputatur dum fœtus quamvis abortivos in malido nitu parturit non par t lita & hoc & proxime ex antecedenti, gen ere neutrale, a se ipso degenerat, vel in fœminam, vel in androgynum Porro fœtifera magnitudine mediocri est forma utrinque fedibi prorsque rotunda cortice æruginato, vehementer croceo, productis a pedi culi commissura vsque ad medium ventrem in rugis crispato, amaricantibus consertæ, odora us peracu , carne pereæ gua, & instar aderfi cultri crassa, flaccida, subducti, & in lupureum colorem inclinante medulla verò alias decem spicarum, alias plurium, coloris lutei, & quidem saturi saporis aurem nucleis Est mo ti pomo alterium ineft circumcirca cortex aliquantulo corticula, plerunque nuda duntaxat carne, intimaque quatuor fere spicarum medu coagmentatum per h antem umbilicum promens te nunc quidem magis, nunc vero minus conferrim semiconspicua pomorum quadam pulitie quæ pernet aliquandiu viriditatem, flauente matre Nam æquum non est, s'mul filium cum pare te contenescere Si cauſam quæras geminantis hæc poma fœcunditatis, mater vtero fobolem sibi gemellam ferat * eam habeo monstrare, quæ cum si le pertinaciter obtinet prædictis in pomis consumi ous, nempe fœminis affluent am Si præterea quærere pergitas cur fœtus e pomo floscu lo fi ne vmbi teo diu um exitat, seminatis e mater a fi bul ice, nutue qualitate ipsi congenita id exitimo prouenire Prægnantia hæc poma parit Ca era, olim Æ ræa Magno nutrix, nunc vrbis incytæ nomen nim rum seu vina nutrita, seu mortua parat, rerum semper admirandarum fœcunda.

* Lib. 3. cap. 19.

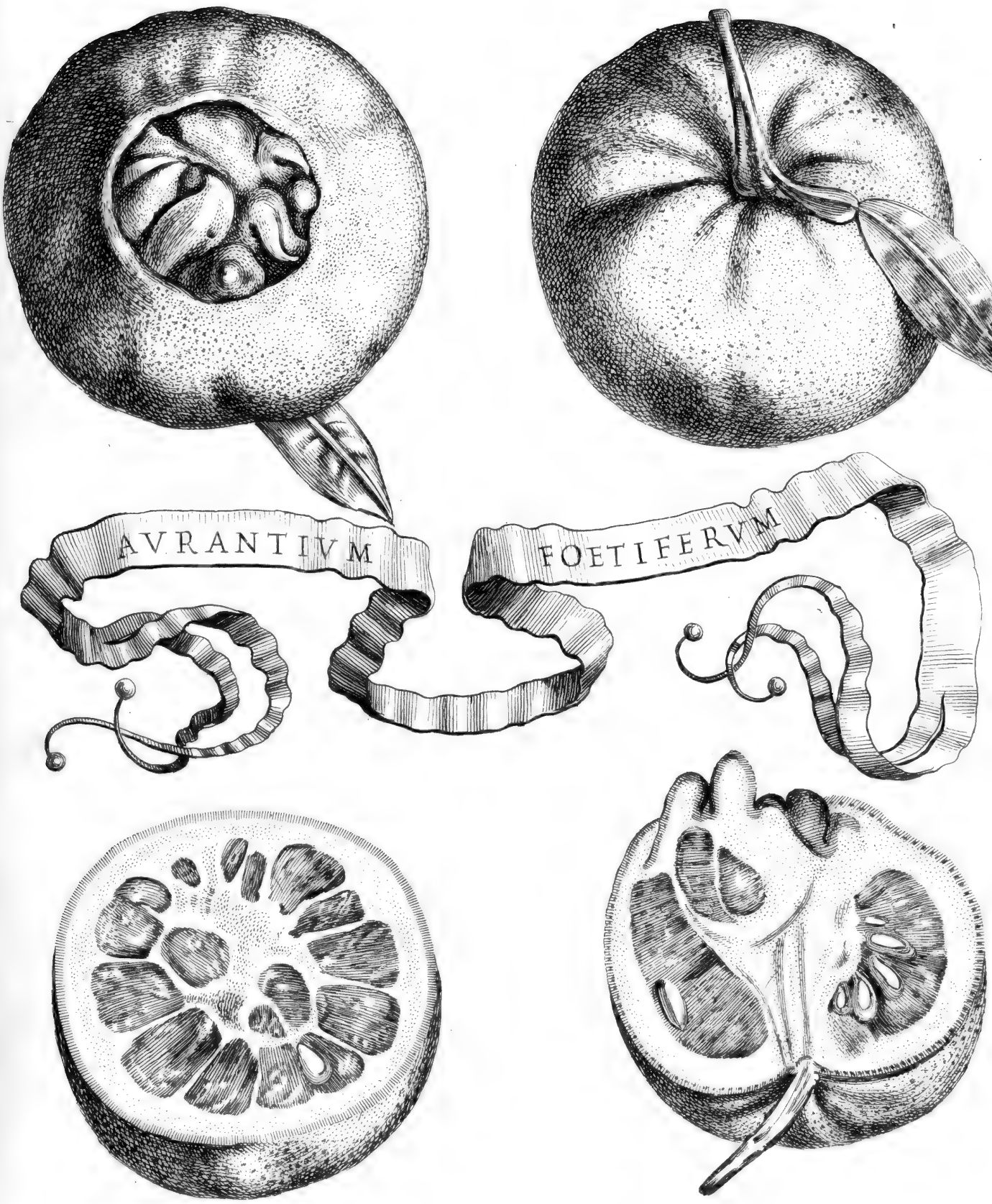
AVRANTIVM
FOETIFERVM

Aurantium hermaphroditum, sive corniculatum. *Cap. IX*

MAT à vulgari nihil aurantio magnitudine, sic multùm conformatione differt, quod hermaphroditum & androgynum vocant. Satis illi croceus sine huiusmodi nonnihil læuore, cortex auerfum cultrum crassus, ac de more amarus: qui simplici mucronique calo iuxta pediculum corniculum quendam exerit, & rimas agit tuberculis ita Aurantium hermaphroditum. numerum paribus quibus abunde ad pomum, in acutum fere prominentibus, & ad exitum viam aperientibus. Caro tenuis & insipida dimidiam digiti crassitudinem æquat. Membranaceis medullæ folliculis vndenis duodenisue, gemina fere ætera aretam continente dispositis concluditur. Quare dissecto in pomo cancellatim recisa ita distincta apparet. Cæterum acrimoniæ nihil temperata. Semina non ita pauca, turgida, & prope rotunda.

Aurantium callosum multiforme. *Cap. X.*

MISSVM est nuper ad me Neapoli, partus etiam in rebus vrbe mirandis hortensia inter miracula numerandum aurantium. Forma & magnitudine à vulgari non abhorret. Sapore iucundo vinosoque temperatum respui. Illud sine offendam & admirandum, quod ipse aurata callosi corporis multiformi appendice tumore deformatur. Eius autem, quod ego vidi, deformis ista hæc erat. Adnatum callum ab imo pomo ad summum lunato adhærebat excursu. Rotunda in duum fere digitorum crassitudo. Cutis oppido rugosa, perpetuisque rubeculis vndulatoque colore aeruginea, instar anguineæ pelli maculosa. Pulpa vero alba, odoratissima, abunda. Et hæc & alia variantis figuræ miracula non parenter ars elaborat, sed frequenter natura audit Neapolitano in luxurio, quod vulgo Barcam nominant, cuius asperrimæ amœnitati glaciales montium oppositus Vesuuius ardentissime defendit.

Ancan-

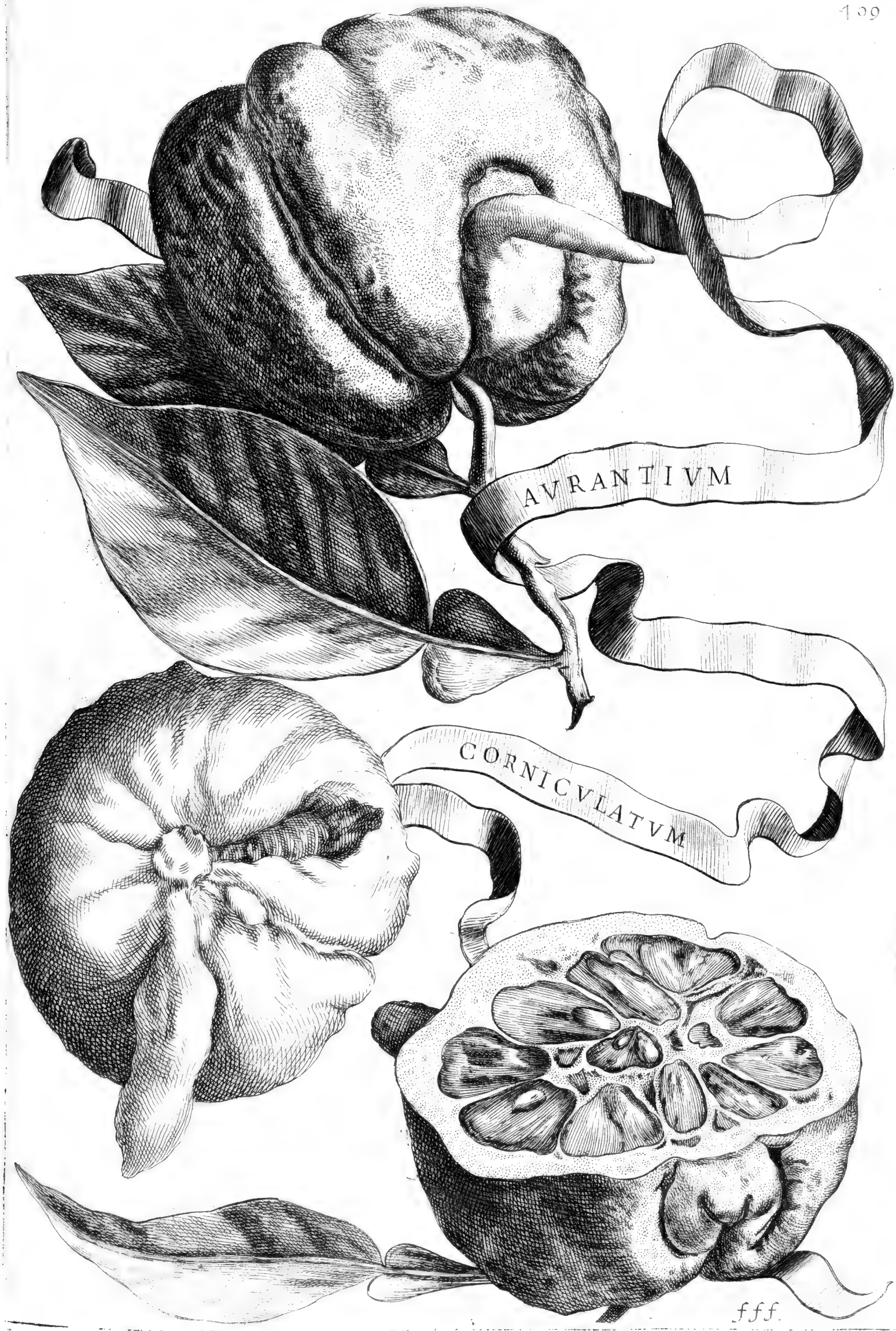
AVRANTIVM
CORNICVLATVM

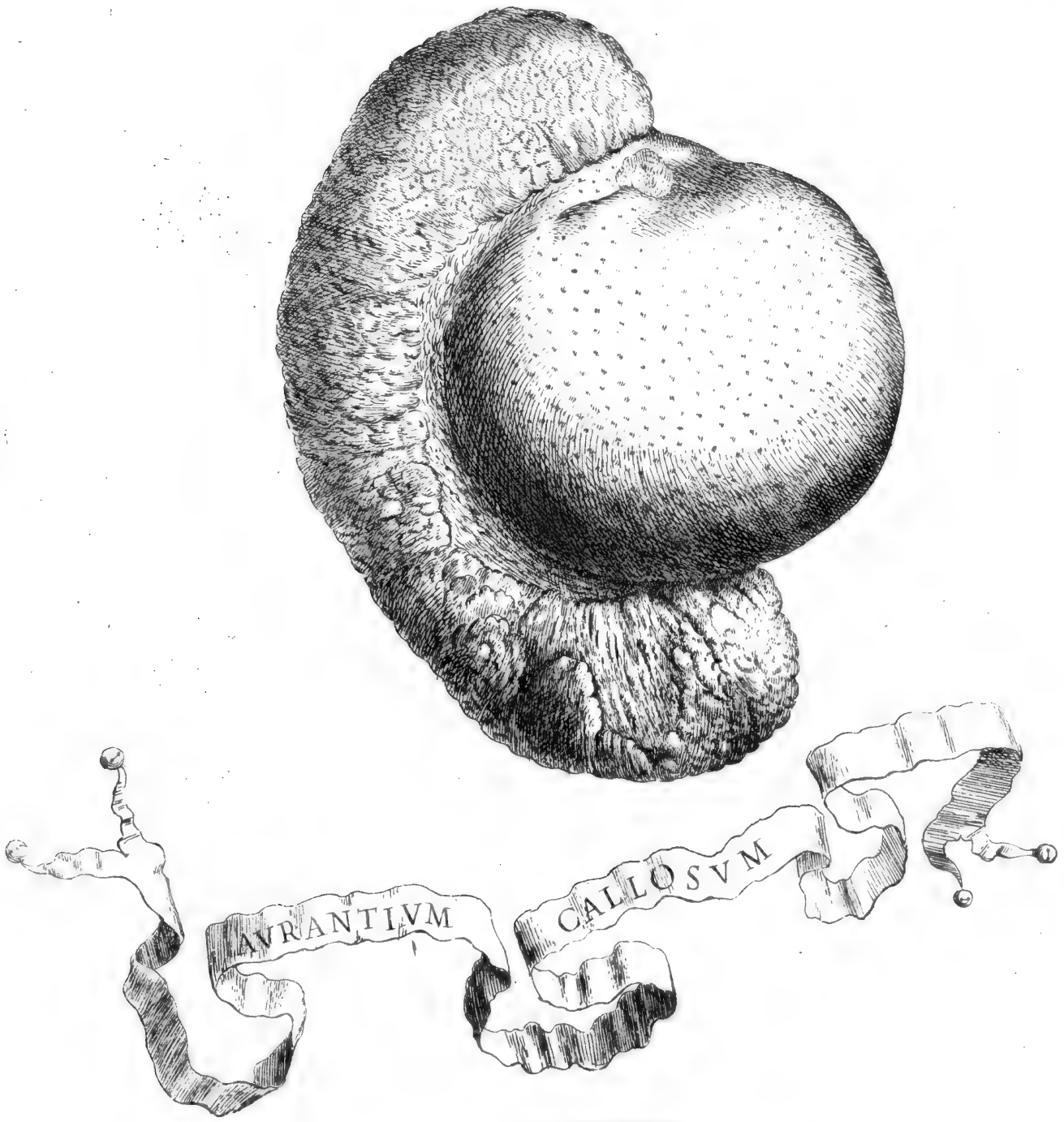
AVRANTIVM
CALLOSVM

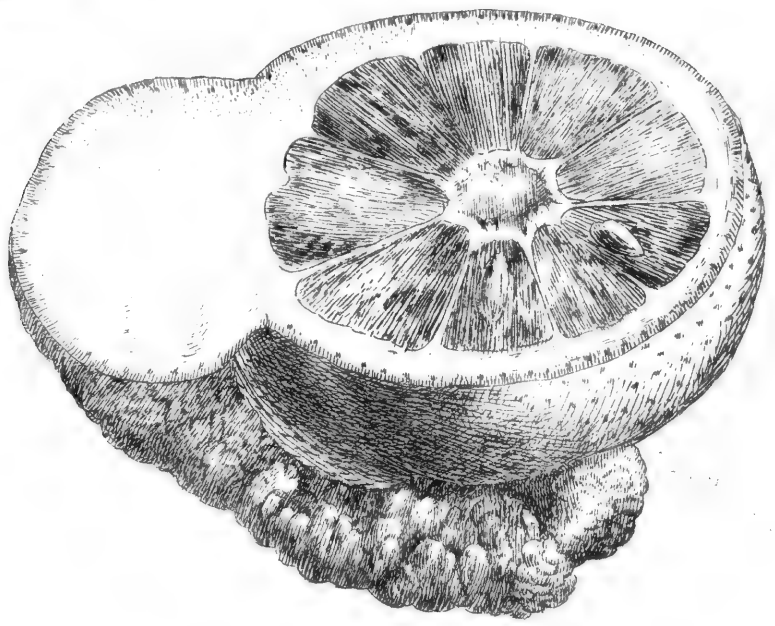

Aurantium differarum Cap XI

PORTVS & monstra animantibus plerunque horrenda, amœnus ille pomis. Hinc aurantiorum varie assurgentium abortumque horrentibus in diuersis miraculis quam famosa. Id ex vrbe Neapolitana tres quoque mensium formatæ sunt, nostras vt ortas peregrinarum in horto Matthæotarum romanis, albanisque habeorum nempe in gemino regia amœnitas. Ex his portas atramentorum colocasiæ inde alia pomaria propagatum. Hæc autem effigies. Totum e pluribus vertucis corneaque, hæc e pusillis depressatæ figuræ pomis conglomeratur. Suauiorum cuique cutis ardenter crocea, leuiter aspera, iucunde olens, ac summe amara. Caro multa, fungosaque naturæ. Medulla spiræ simplicis, coloris vehementer flaui, acrimoniæ temperatæ, nullisque seminis. Eadem pusilla pomarule in totum capitis differens, nata pediculos conarescunt. Hinc fames hæc aurantiorum varia, & alienos interdum animantes animamento portenta, cocentibus compactionem mendaciorum supradictis corpusculis. Neque vero plurium coitione partium efficiatur, vt id genus aurantium vulgaris magnitudinem exaquet. Attamen cum rhegino citreo multiformi de figurarum varietate contendere & primordia gallorum pronocat. Sed non constanti distorti monstrosique partus regie nec omnibus annis parens arbos abortat fieri solet interdum, vt vulgatæ poma rotunda tamen induerat eadem tamen exigua, & pyriformia vulgo sicensia nominant, auranciis paruo grandiora. Caterum huius aurantiæ folia densissima, & simplicia terminata, vt in crispæ frondis aurantiæ pediculis angustæ solutæ. Flores aborsuorum indices pomorum semibusti, & ipsi aborsui. Iam vero si super huiusce aurantij distortione aborsuque Lycei eorumdem consultas, eadem asserei illa causas quas in citreo multiformi tam tradatas hoc loco repetere censeo superuacuum.

Quod

AVRANTIVM DISTORTVM

Quod ſi poëtis ea fabella reponitum quæras, cognata ſuperio-
bus fabula eam hanc pomi narrat originem. Reuertebatur è
venatorio bello Harmonilli ſoror, pugnacissima Dianæ Amazon, Leonilla, quæ aſque cum commilitantibus Nymphis confoſſum vi-
dit magnificè aprum, & primam ſuarum ſpoliis non ſine
triumphi gaudio reportabat. Sed è monti um non raro infeſti
eam felicitatem eſſe audacibus extremæ matertaque mutatione filua-
que arborum. Nec aliquicam eſſe gloriam. Iam forte degeneraſſe
in eam ipſam peramœnam Veſtumni ſylvam, cuius amœnitatem
ſpectandi ſtudio nuper auxerat Leonilla patera. Tuſcula cum
aurifera, & arborem degeneraſſe. Ignoraſſe modicam requietem
& ſecurum otium, tam & corporum allevatio cum, coegit. Hu-
mano pectori cum Nymphæ fœtiferum monſtrum, calydonio magis
horribile cum febre conſertis ſonte proſtratum inter ſe gratulantur.
Sed iam cum gratulationem paulatim verberum clamorem mutaſſe
ambitio, dum quæque ſigendo in aprea viſcera verbis pa-
ſſim ſe iactat præterrei. Cum hoc ſilere arrectæ dicunt, hanc Leo-
nillæ cædem ad famam reſertam ne promunt. Nulla aliquit,
ſi locus vitus nulli ſatisfacta cum fieta deperit. Hoc ſiquam, non
voce, deſcripſit. Apellagi ſonoro in aure reſidunt auſcultes,
& pauſam, ut exſtingui. Cum paulo audaces & omnium ſolita-
gis Nymphatum conſpectus deſcendit. Ad ſuum ſe primo clonus
conſonuit de loco ſo maiori de ſenſi aliquantum. Forte
circumſpectantibus modeſtia nullum in eum ſupplicium
venerem, loco arte. Veſtumni. Simulacrum genii formoſi, quæ ge-
neris arbor admirationem movit, vnique cupiditatem excitauit
eidem attentius conſpiciendæ. Cum pomis coloris aurei nonnul-
lis, quæ ramis ſubſtrata ſtabant, ubi multus ſtitit, ſuis auſi
requirere oculis de hærere. En ait Leonilla, ſcopus decoris,
quippe aureus, quo noſtra coalescens ætas. Quæcetera pomum
ſeu detexere, ſi non de ſimilium roborum, ſed noſtræ ſi quæ
per ſe triumphi ſtem triumphi acclamatione reuinxi animus.
Omnes ad gloriæ ſtamen virtutem ſtudia. Et ſecunda ipſe pa-
mam quæque præcepit. Igitur connectis de more ſertibus, victimo
ſubiecit ſocios ſe nominem. Nulla comitum non proximo ne-
que cum ſuo a præſidio ſigno aberrauit. Prima omnium, ſed
infelix poſtremo Leonilla abuſo animum gloriæ celebrabatur. Ergo
ita demum præſtitiſſe, ſe triumphum præmeret, cernit, inquit,
& ſolem ſuum habeam ſe ſed. Tum dicto ſi
ſtabilem de gloriæ ſuæ ſtatum vide addere
figit oculos vix dum ſpeculata, ſummum arboris pomum voluen
vellere, pedicuło reſecto, deijcit. Lætas acclamationes triſte pro-

Arun

Niam vulnerat,
i mihi! Horror
. At Leontia,
lagrez cala tri-
uxilium comple-
Tirfenis vinum
, multumq; a-
oculos, aures ve-
n. Nympnæ, Ti-
citus? Tuque na-
telo matrem in
etiam eius e fe-
In hanc arborem
tum, mollissima
rtalium suauiſ-
utis dominatrix,
equicquam sup-
erudiri domicilij
uam in arborem
m ego, qui Har-
dit ad me super
ius acerbus cum
acrymis & oscu-
ſe charo diuella-
, & in prolis au-
am denique pa-
nsfigurat. In hac
acryma: meque
ad has voces ar-
que dolore impo-
mitu, nulla mo
pit pedis planta
nositas paulatim
erans pomis, ar-
s quam crine au-
o, & varias in fi-
anter monstrosa,
harum demiran-
ta late silua per-
echisque pomis,
inis, ad partum

Arin

Dominicus Zamperus.

Amen.

Aurantium citratum. Cap. XII.

Flora malo Medica repræſentans

CITRATI pacens aurantij malum limonium, folio, flore autem hanc ſimul citrumque mentitur Folium enim pediculo nititur haud ſolato. Præterea ſatis eſt atum, leuiter obtuſum, durum, è viridi fuſcum, nonnullas lacinias, vndatum criſpum, denſumque denique pomi, quod ab Adamo nominant, folio non abſimile Cæterum flos amplus foris rubens, intus vero albens prope citrinus eſt Idem ingrati odoris acuminæ, velut in limonia malo, haud ita probatur & confertim numeroſus ſummos ramos racemi more conueſtit Denique Medicorum genus malorum multiplex hoc vno repræſentatur in pomo Nam, ſi rotunditatem ſpecies, aſtraque ſiſpraque complanatam, aurantium dices Si vmbilicato in vertice, extuberantem papillam, videbitur lima Si magnitudinem, limam putabis. In corticis verrucoſa ſcabritie, diluitoque pallore citreum, agnoſces hoc etiam quadantenus, ſeu potiùs malum limonium refert eiuſdem languidus odor ſaporque Caro tenuis, non admodum ſpiſſa, & ſatis inſulſa rurſus aurantium ſapit Cortex a medulla ſeiungi facilis, & ipſius medullæ ſpiceæ pari facilitate nucem ſeparabilem ſpeciem exhibent aurantij. Sed in ipſa pallentis albedi, & acerrimi ſuccu medullis, necnon in ſeminum perexiguo numero vulgatis limonis imago aliqua deprehenditur

Aran-

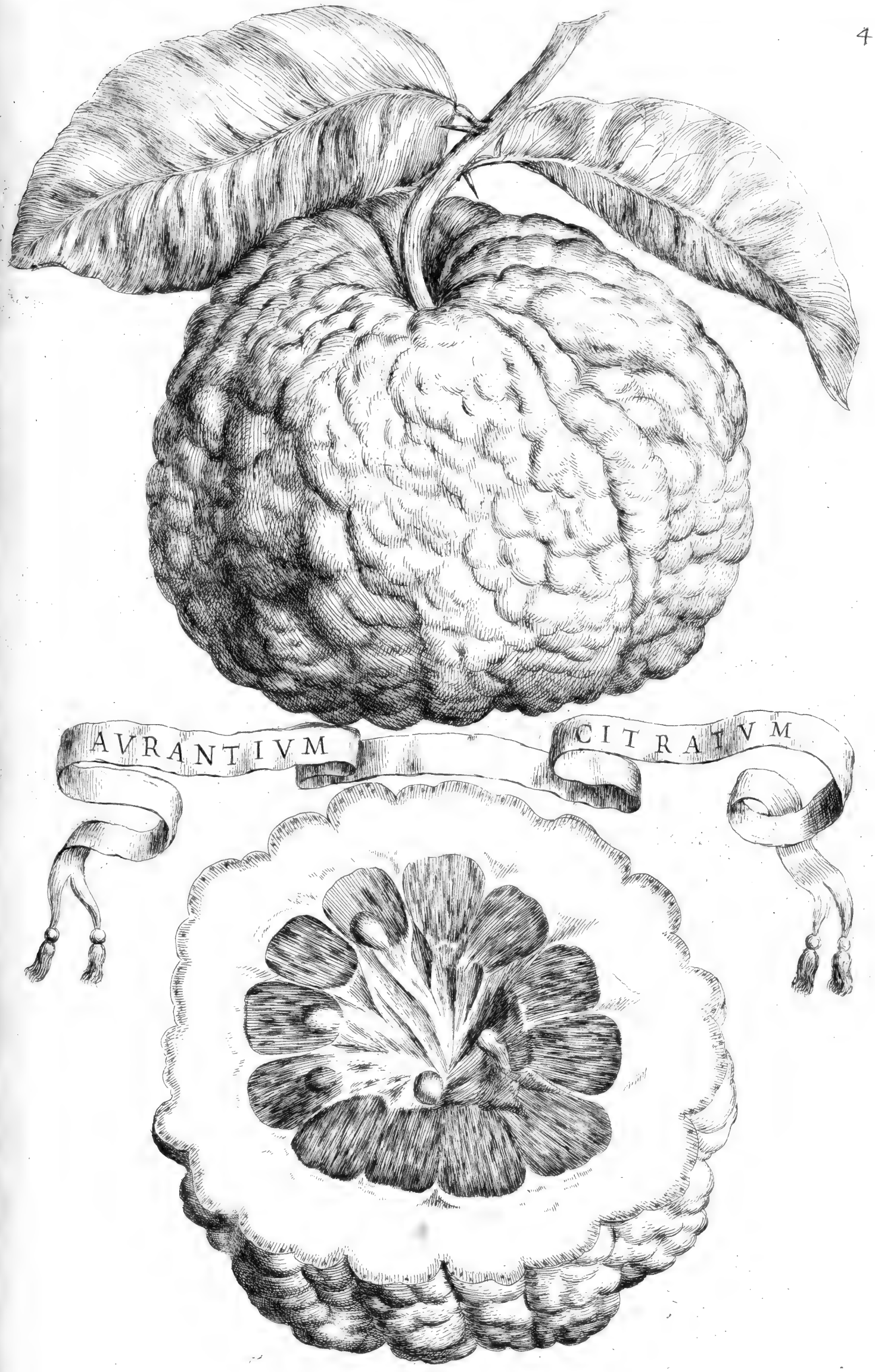
AVRANTIVM
CITRATVM

Aurantium Hyſpanenſe. Cap. XIII.

T origine & bonitate peregrinam pomi huius arborem, nempe arboreo ſplendidum auro mantus, ad Pios & Barberinos hortos Romam Olyſ po tranſmiſit Hinc autem è regno Sinarum tranſlatam aſſerit nonnemo, eaque de cauſa etiam Sinenſem appellat. Porrò ipſa ſolorum florumque forma congeneres æquat arbores. Hoc tantum ſuperat, quòd ſo a con ota ſuauius ole t C rotundatis pomum mediocrem ſupra modum tamet Eius cutis inuenu læuis, tactaq iteriter granola, præ cæteris ardenter & hilariter flauet Caro anguſtiſſima cum ipſa prope cute confunditur, ſimulque commanducata dulcem temperiem non ſine aromatum odorato acumine reſipit, eſturqs iucund ſlime Nouem ſpicarum plurimique fucci ampliſſimi medulla tam vehementer tam, nitide flaueſcit, vt aurum credas in aurantij ſuccum diſtabuiſſe Hunc autem perleu acr tudine blandè iucundeque mordax ſuccedo, & odoratus halitus commendant

Sinenſe nonnullis

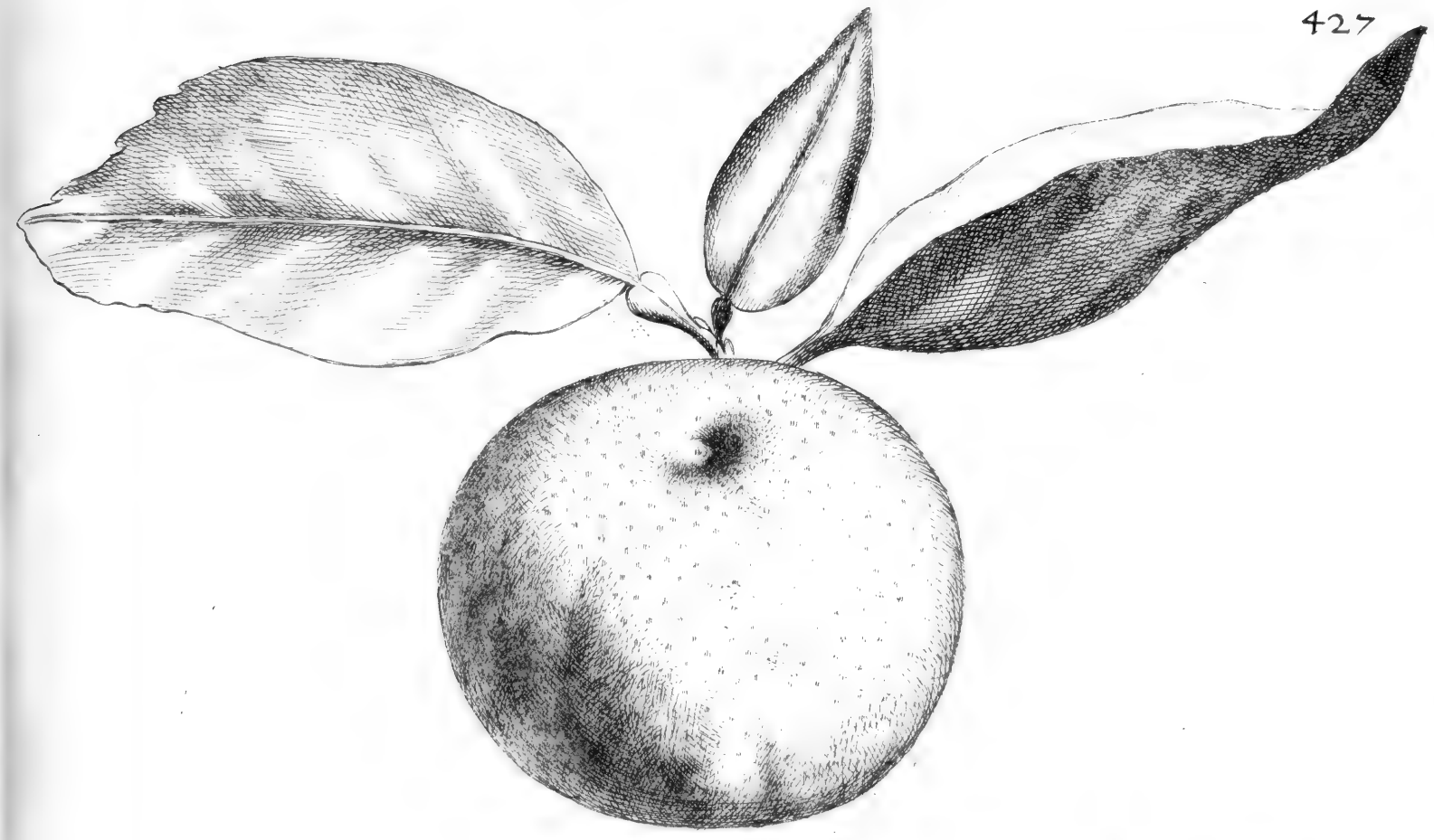

AVRANTIVM OLYSIPONENSE

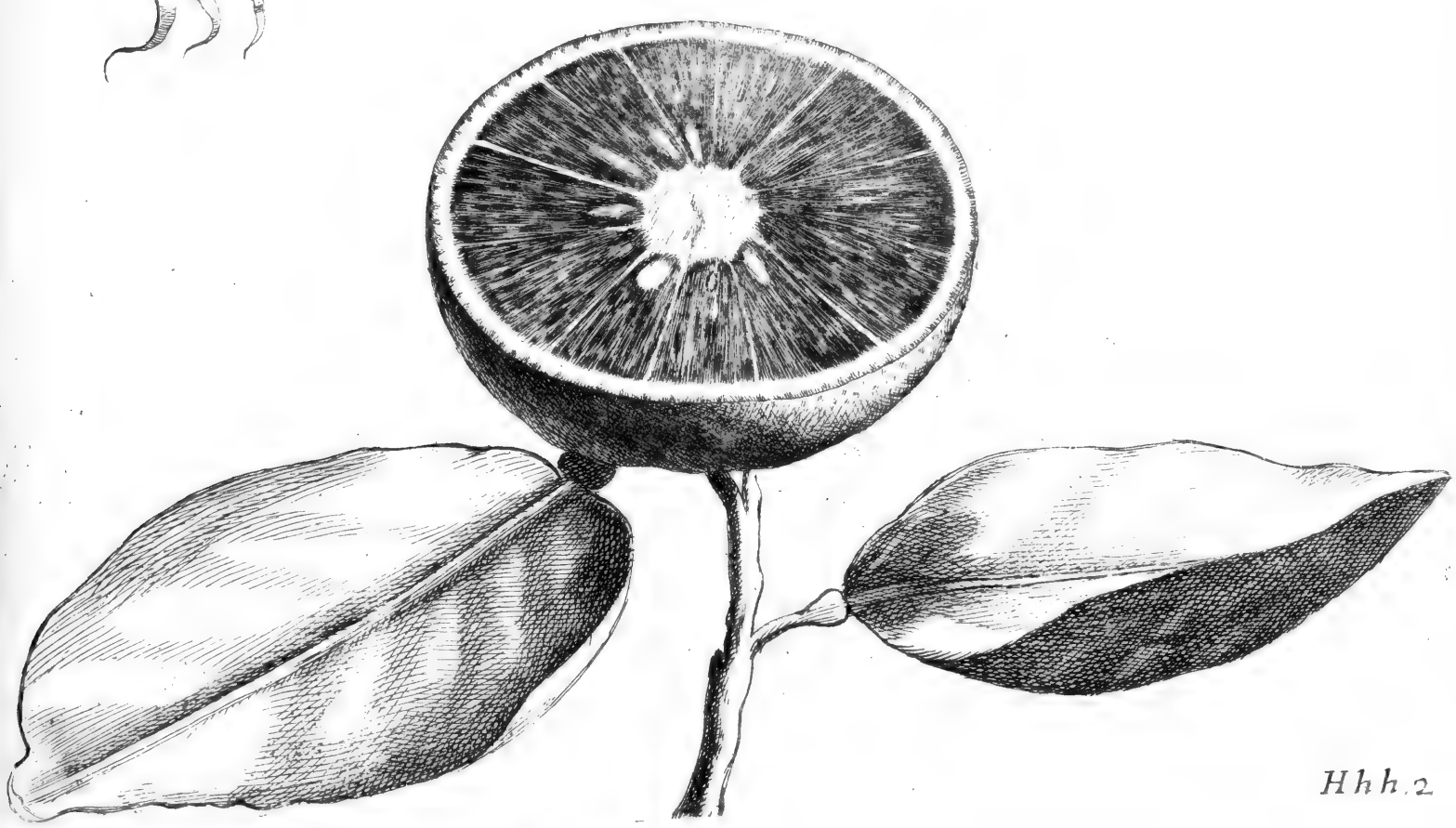

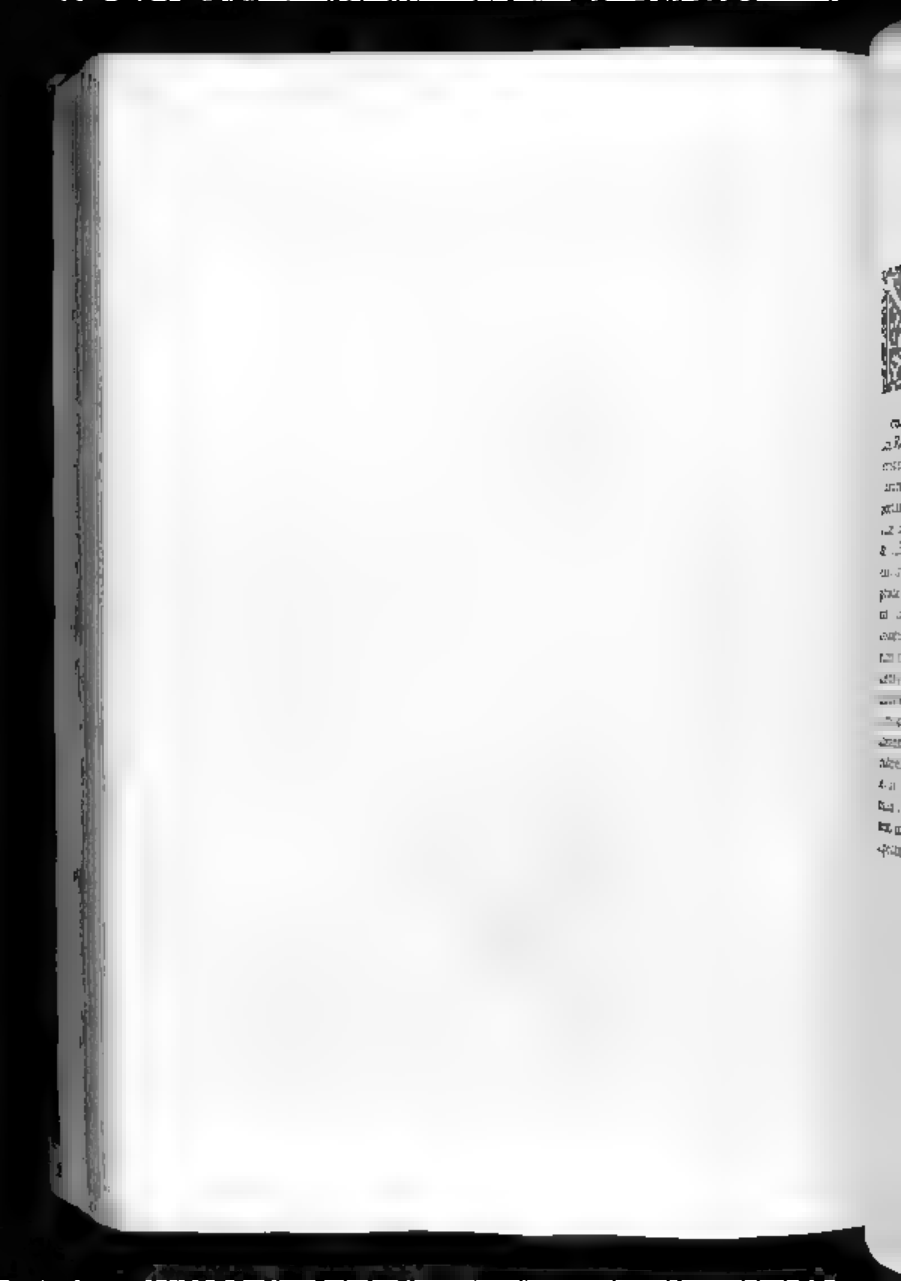

Aurantium Indicum in insulis Philippinis.
Cap. XIV

NON solùm auro fœcundè renidet India, verum etiam arboreo. Id nos quamuis remotissimi, non quidem manu legere, sed oculis & auribus possumus. Quinquiplicis generis aurantio Philippina, pomaria flaueſcere nobis ac nostri ordinis sacerdote Simone Cotta Genuensi, qui Philippinas in insulas, Indos eum magis salute quam Indica merce quæstuosos, perdu saluberrimeque commoratus paucos ante annos Romam venit, Patris Didaci Bobadillæ, earundem insularum Procuratoris socius. Primum genus adnectam ex vastissimo Siparum tractu ad præcipuam vrbem Manilam copiosissimè transportatur, incrementi nouatum, gustu prædulce, cutis aureum quæ iam arida odoratos vrtur ad suffitus. A verum peramplum, & palmorum interdum fere quinque, rotunditate præmirabili earum insularum fœcunditas natura largitur. Tertio dia pariter prouenit cum Genuensis aurantij par magnitudo, & mira grauiditas, intense mira medullæ medicullium pomo exiguo, confimilis coloris saporisque, sed cutis experte. Exco terra aurantium filiorum nominatur. Quarti generis aurantium in insidem nouis nascens, colore flauo, & sapore dulci, cum ipso eo in corrore mandatur emolumento non leui. Quippe buem, dulciam ejus pomorum creari solitam, cortex commanducatus emendat. Id genus aurantium corrupto indico nomine Hispani Darandanas vocant. Postremo ad prædictæ ferunt insulæ aurantium Genuensis æquale, ac plerisque partibus consimile: attamen purpureo coloris medulla, quæ vuam sapiat, mire dispar. Parro multiplex hoc earundem insularum natiuum aurantium arboris, foliorum, & florum aspectu, ipsiusque colore cutis à nostrate non distat.

Primum.

Secundum.

Tertium.

Quintum.

Quartum.

Aurau-

Aurantium Sinense. Cap. XV

VOD vulgò dicitur Sinense aurantium, ex arbusculis proueniat trium fere cubitorum, ramulosis, minusculis foliis densissima, & floscults pomorum fœcundis vbertim vernante. Pusillam globatur in pilam, & Appiani mali minuto incremento dignum fe matre nana filium probat. Hilari corticis colore flauet, minuè grandi lœuore nitet. Mirabilem habet carnis, cotagmen ante corpus nitens in nouem decemue spicarum medulia, bene suua, mediocriter acida, semine destituta. Conuenire Sinensis nomen id genus aurantio pernegat, cuius * libro primo meminimus, nostro ex orbe Assyrius Semedus quod apud Sinas nulla eius formæ poma, plurima vero cum in reliqua India, tum Goæ atque adeo in Salsetanis insulis conspexerit. Quare id aurantium nuncupandum esse existimat ve. Indicum ve. Goanum. Hoc ipsum pomum alij de minutorum densitate folio-rum myrteu foliis aurantium appellant. Porro aliud in Sinarum pomarijs longe præcido breuius, Valentinæ videlicet ouiæ magnitudine figuraq; regionis eius peculiare ac plane Sinense reperiri idem Semedus affirmat, quod totum mandituir, cute tenui, medullaque præduici.

* Cap. 2.

Pomis Indicis vel Gocensibus

Varijs Sinensibus

Aurantium dulcis cortice. Cap. XVI.

SVAVITER hoc differt à cæteris aurantijs, cuius corticem, rem alioqui amaram, dulcedo condiuit. Notabilis in foliis fuisca viriditas, brevitas, duritia. In floribus laxitas & copia. In ipsis pomis duplo crassoque maior, quàm in aurantio amplitudo. In cortice color ardenter croceus, modicus lœuor, sapor amabiliter subamarus. In carne verò, nempe in conuoluto medullæ cortice, duplicis fere digiti crassitudo. Crassi quoque cortis nomen rerum aurantio faciens concretio durata, nec sine perfectæ artis grata dulcedo: vt hinc dulcis corticis vocabulum aurantio natum credider m. In medulla color inpense in pluteus acrimoniæ temperata, spicæ septenæ vel octonæ. Dein quæ numerus in semine bus exiguus, & præsans magnitudo. Totum pomum nonnisi dulcedrem

Num respi[ciens], vt lumones par[ticulam] confecto, atque vt poma co-
lore perfundat, accenso mandatur. Ea propter virgo interpre-
tum auratorum pomorum a Siculis & Rheginis, a Lucanis vero Adami
pomum nominatur. Cum carne cortex & meconium & ni[hil] cohem
aeruginis vtilissimo stomachi remedio saccharo conditura compo-
nitur. Nullo tamen apud Rheginos id pomum in pretio est, quippe
in triuiali vulgique ludo progenies globulis vsurpatur: & aurum
illic in auramio grandi ore animum sui cupiditate facientis, tanquam res
indicra vtroque propellitur. Hinc rei ex aqua decoquitur, quo
mucilaginis fit deinde embrico circumlecto, cinereo atque pro
medulla herba stupaue farcitur, quo ieunis eidem hinc denique fora-
mini transfuerius furcillus vel alius quispiam obex apponitur. Vi-
des recentem historiam esse auri liberaliorem, quam veterem fabu-
lam. Nam trium duntaxat aureorum actu pomorum Atalantam,
vere Hippomenes Rheginus vero complura generis auri poma in-
domiti eo ac truculenti iudo proiecerunt auroque iudicro, Atalanta
charius, verum aurum ludendo iuerantur.

Aurum.

AVRANTIVM DVLCI CORTICE ET SINENSE

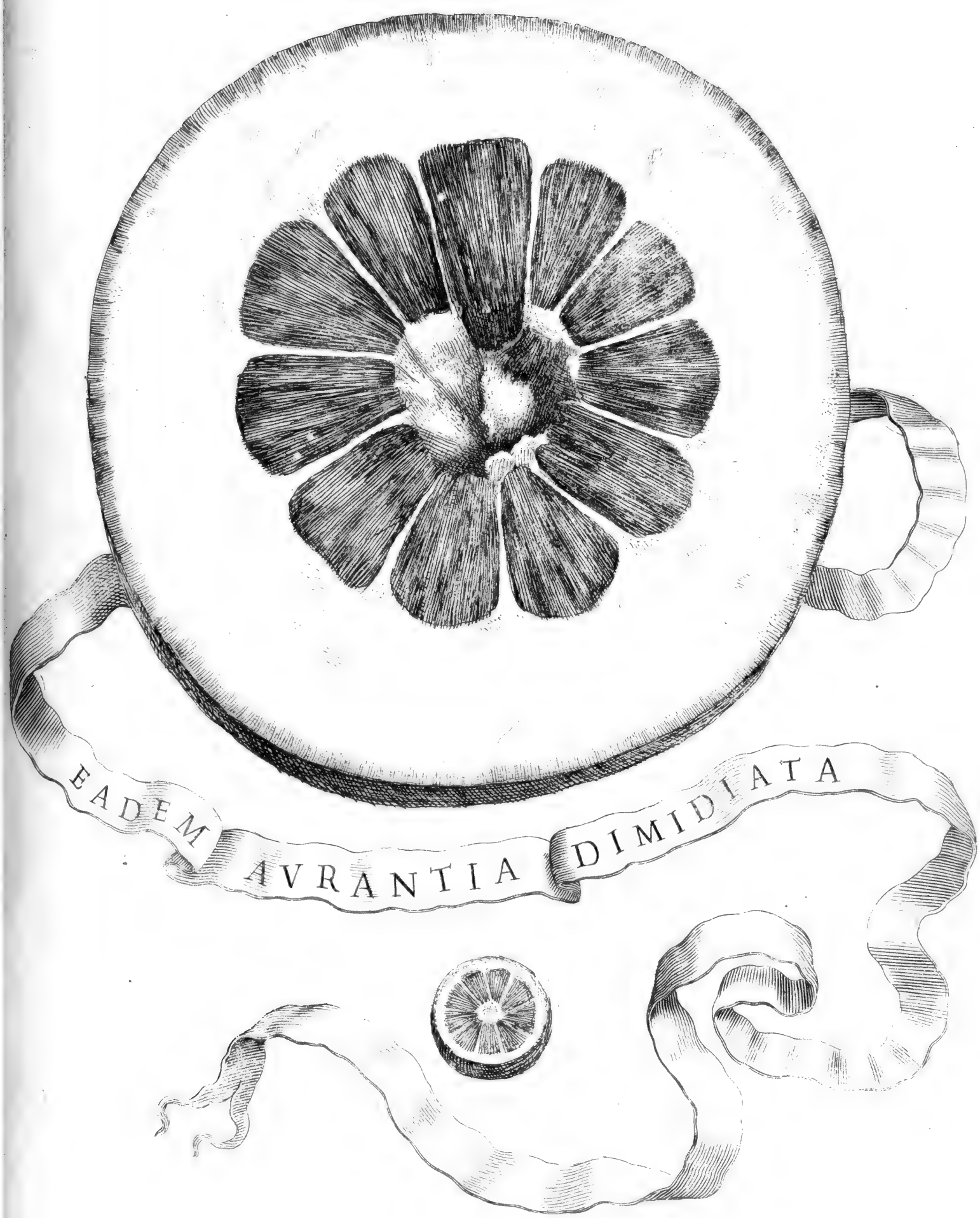
EADEM AVRANTIA DIMIDIATA

Aurantium maximum. Cap. XVII.

AVRANTIA malus mire contrario ordine pueros pomos fert, hortus hujus quasi nanos enutrit, qui gigantem & Rhetore locundi, & nomen verbosa, acre, plausibile antithesis. Maximi ergo autumni [illegible] fructuum a gigantibus, a nobis [illegible] magnitudo & figura nostrum [illegible] crementum abunde [illegible] a nata ibus cred tur esculenta. Quare quam [illegible] mum hos [illegible] pomos [illegible] peque [illegible] tumens inter aurantia mali [illegible] & gas fit. Iustum quemlibet fere [illegible] nudum in arbore capit ad pomum, [illegible] Elephas atque hoc duturus solum [illegible] hat & pauto probemur adibus, [illegible] generante. Quare id genus pomum [illegible] lis quam fructibus accommodatius habetur. [illegible] rex vehementer & quodam cum [illegible] tudinem aequans, amoris ad [illegible] blandique odoris, & leviter [illegible] mus, obsoletae albedinis, & in [illegible] mentissimae de quibus [illegible] Me [illegible] dum brevis modice [illegible] malo [illegible] tum acerrimo liquore prope [illegible] mata terrenos vel pro ipsius pomi amplitudine plurib[illegible] mum [illegible] fatis longius rugulis, ac prope [illegible] speciosa ac [illegible] crementum in pomis dulcissimi [illegible] zantur. Hoc nuper ad me Neapolitanus [illegible] mo [illegible] ad me cernus arcus, latitudine octo [illegible] more fructus in digitum unum ad [illegible] amputandus & fossa & pomis [illegible] dum radices ingulfet [illegible] cur [illegible] cut hos aurantium ad [illegible] Marchionem Iamvi [illegible] habitare [illegible] gigantea hos aurantiorum natu [illegible] cuerunt habitare [illegible] diuersatur apud Marium Schipanum, [illegible] fatuum,

simum, neque de hominum duntaxat, verum etiam de stirpium vita meritum quam optime. Hic autem prædictum aurantium maximam apposite nominat. Hipponerantzion, id est neque asperum, genere duplici, dulci scilicet et amaro. Et alterum quidem tetilibus esse compressique rotunditatis, cuique medullam suaviter mandi: foliis quoque omnium congenerum ampliſſimis, ac plerisque luteo colore maculosis idem opacari. Alterum vero forma esse rotundiore, medullaque saporis iucundi: præterea foliis discerni breuioribus crassioribusque, necnon etiam vasculoribus.

Hipponerantzion, quid.

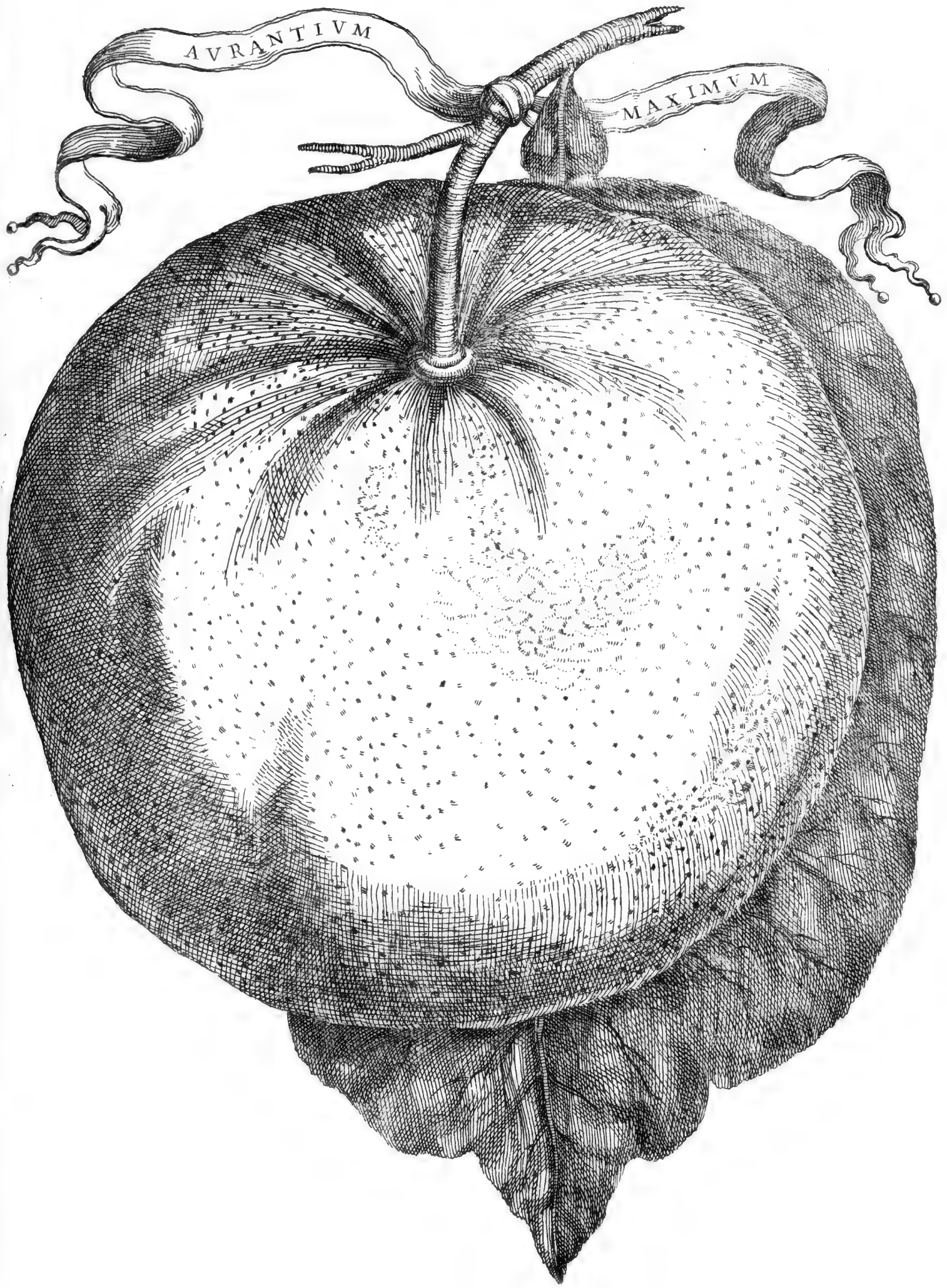
AVRANTIVM
MAXIMVM

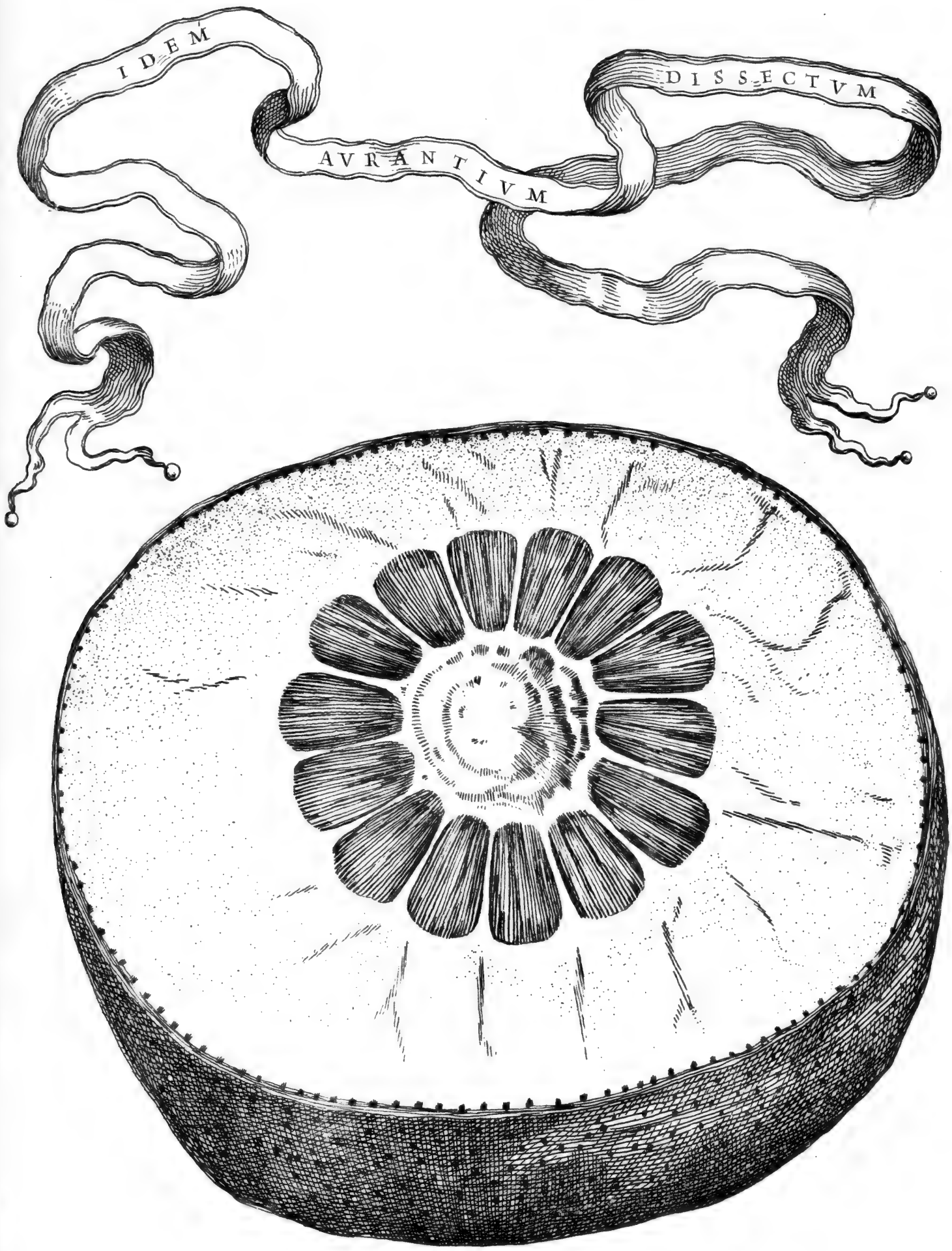
IDEM
AVRANTIVM
DISSECTVM

Aurantiæ finis Cap. XVIII

MEDICAS inter malos ad frigoris patientiam nulla, quam aurantia, robustior. Testes ora complures perfrigidæ, quarum inter argenteas [illegible] aureum liberaliter inter Cæ[illegible]rum fi, quem cum & limonis arbor felicem pomarij fitum præcipimus, malus quoque aurantia nanciscatur ipsius profecto aurea fese [illegible] pulcherrimis & liberalissimis [illegible] A natalium est, commodo laporem situ mi [illegible] foretes [illegible] dumam loco aprico & solari [illegible] fubaciduam fieri, opaco exmaximam [illegible] atque dalcitudine fubamaram. Peropportune iam noſtros in ſe oculos animosque conuerrant antiquiſſima dei cæcum omnium felicitate ſemper vernantis, ſempercque nouæ Neapolis mœnia, quæ [illegible] dem obſecr [illegible] gremium ac de [illegible] dent, & ad hoſpitalem complexum brachia porrigunt patentia. Ad hunc ve[illegible]patris portum adhuc contrarius Auſter libenter ſpirat, vt inter bene olentia hortorum ſulpina habitum modoret. Sed vt fructu formoſior, ſic flore ſuauior eſt Medica malus, quæ illic plurima tam longè matutinis vndis odoratam ſuauitatem aſſi[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] Hesperidum monstrorum custodia mugiat. Pro uno enim Dracone Scylla & Charybdis circumstant, ambae fluctu nobiles. Hanc ergo puellam Neapolitanae regni maritimam oram suis reddidit possessoribus. Verum, ut quae propria [illegible] Sirenes [illegible] Tritonum & Nymphārum concentum [illegible] Sirenum, & Nymphārum Tritonumque [illegible] Helperidum [illegible] Sirenes [illegible] Sirenum cantus adhuc verbis

Sirenas esse meras blanditias. Hesperidum verò aurum non in moribus manûs, quam in arboribus, præfulgere. Cæterum antea regio illa naturæ, amœnitatem summam uberitatemque indulgentis, liberalitate fœcunda, nunc auriferarum arborum pulcherrimos opibus felicior, extemporalis veris floreo risu repentinum gaudium testatur est eaque fœcunditate paucas arbores in aurea nemora propagatur, ut Africæ nitidos hortos illustriore opulentia intuscante. Hoc denique Neapolitano regno gratulari licet, formosarum Hesperidum aduentu geminatas illic esse Sirenas.

Ego

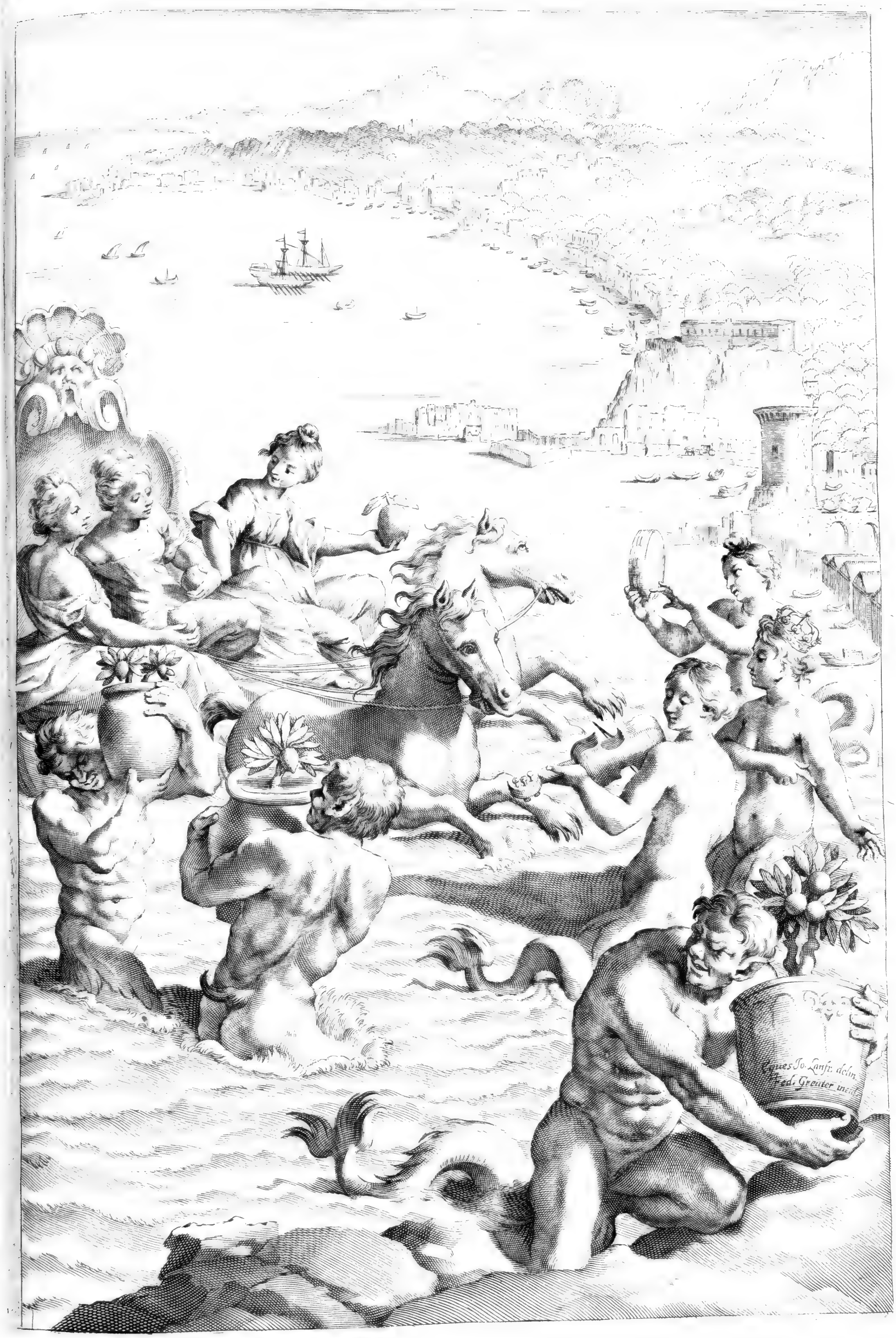
Comes Jo. Lanfr. delin.
Fed. Greuter inc.

Ego vero tibi acceptum hoc refero, me ut nonnulla pictor Ioannes Lanfranche, vetera domina mea peranguſta pagina orta Sirenum ſuarum ſanctas, Heſperidum formoſitas Neapolis amoena, tibi Lucrinum mirabile conciliarunt. Nam ſi non adhuc ea magnitudo per nos expergenda ſatis patrem quaſi pictura ſpectandum reportare, habeque nedum tam ſe Apollinem quidem, ſed Deum ſatis ſuperque ſibi ſatisfacturum, ſi opertum a praepotentibus orbis terrae thearis valentiam immaeſtate dignoſcatur. Ignoror admirare, quibus a pictis, in tempus ingentes nati artifices, patientia manuum diuturna opus abſolvi perfaphice potuiſſe. Fatere ſimul, pictae huius beneficio paginae indulſiſſe tam a veritate mendacium interentis, Neapolitanam poſſe vbique amoenitatem anteire. At adhuc hic ſane veritatis artis exemplar, mirabiliter naturam exiguo prouocantis aut etiam ſtrenua quidem, ſed angusta concertatio in illiberrimo ac ſtermopylis paginarum. Gloriosis profecto nam philhimo quae abundarum, quia parietum campo vaſtis corporibus e morte, e more animam vitamque ducentibus, ereuine in num vmbrarum quae poſſu emanentibus vndos angello a Ioſue aruinoſa nomina, neque in contractione ruſtam longitudinem re endentibus, gigantumbe am non ſtrondo quidem cum ſe o ſed ingeniose cum ſ naturis beatae deque capitis & capillis prorsus amoenis ac pluribus ſimul ſuis quotidie triumphat. Quae inuited obliuiosa pingendo, & accurata celeritas, nonne dum potentiam imperij proarbitratu ſuo promouendo proferendis quantum nomini faceſſit, felicitet gratulatur? Hoc cumulato eſt more quo nos ingeni. Hinc laude praecipua ſibi ſocietarum ſuarum pictores artis exercent. Vbi enim ſi non deum ſpectat, quam terrae in caelo. Inſtrando eum nemo? Neque vetere mum laterib ex eum ſum mique caſtibus maiſtre, ceram pone ſchi opere mal laudabiliter, vt mortalis in terris ante patro ceſſum non ſatio perfecta ſit. Poſſem hoc ego in antiquis verbibus liberi ſpectare. Lanfrancus ubi o plane ceſſit, propemodum Sic ipſe idem Neapolim reuocat, vbi non vitas ſi hob pecto ma pictura. Et ceſſi conueniat ceri. Vt primo primi temp augu him in luce m nam et am ob ſi m ſtaurationem ſum pictura quod artibus ſui picturale ſpectaculum. Neque id ego ſum pra tu ſi pictoris immortalem plebem publicae tudinem n Vt ople tuit urbium de ora pictura ſi gra de ſumptu quae Ne poſſimus mihi de ſi ſtaurat ſtam ſi em hi ſe tuaccem gem am diuorum omnium in ſi in ſi ſtaurat mirco re praeſtantia. Vt enim N Verbum dicto ſi ſtaurat in pictorum choro Nuncupe Ap ſi ſtolo ceſſi ſi baraue ſi co

dato condiri ornamento, miraculum est? Quare vos quicunque non lucribus, sed fertori, non auctoris, sed ornamentis pulcripsi.

Terra, fimus, satio, insitio. Cap. XIX.

TSI dumoris indolis auranti quæsitissimas culturæ blanditias non exigit, attamen non recusat usque [illegible] respondet. Hanc humo pulla, pingui, minuta humectari quæ [illegible] commodè potent educari. Quod si pingui solo [illegible] humo [illegible] habet. Cæterum hæc omnia [illegible] lem inferes, ubi præsentium [illegible] Mediterranum. Si autem [illegible] Libanum vocitant, [illegible] albentibus [illegible] Sed [illegible] num quippe etiam sed [illegible] auranti, [illegible] non abhorret. Quare [illegible] in [illegible] eranthemum. Cæterum [illegible] & agrestes auras [illegible] arbusculæ [illegible] Acuta [illegible] Quæ [illegible] Quæ [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

bar urbanæ. Porro decoratior est arboris forma ad prospectum: per se quidem conditior, at vbi aurea ornat. Vt autem in omnibus rebus ad optatum finem tendimus, ita & in arboribus præstantissimum compares, cuius arboreæ [illegible] vbique terrarum succrescunt aurantiæ communes, quæ cum ex semine seruntur, in varietates se fundunt. Hoc tandem loco expedit siluestris aurantiæ horas aperire. Est illa arbor acuta, exiguis foliis, pungentibus, horridisque pomorum grana seu potius medullæ colore diluto, sapore acri, minus suco, sparso, breui nucleorum specie, multorum ordine contexta. Si notum hoc mihi esset ante, quam post mensem poma colligantur, e millenis ducenta nuenientur exacta, quæ raris nisi annis mora in arbore diuturnior succum debet. Ea propter dulci succo aurantia, eorum mitior dulcedinis sapor non [illegible] sed a nece se [illegible] ab ipsa nouembri aduentantibus, perdito succo, pendent nec hiemem reformidant, vtpote habitu calidiora.

Consitio, propagatio, transplantatio, & collocatio
Cap. XX

COGNATIS arboribus citre & monio hoc maxime dissidet aurantia, vt ramo nobili taleam depanga, præter vnam indolis citreæ retinet hanc naturam. Spissior quippe illius ac durior materia non ejicit ex se pierunque radices. Cadit quidem aliquando, vt inhumatus ramus aliquis radicescat. Sed raris & fortuitis hisce exemplis dedecet prodentem. Porro reliqui [illegible] ani præceptis conuenienti remedio arrantiæ stirpes parentur. Nam [illegible] arbusculæ e seminario in pomarij stabilem, aut fictilem mobilem in parietum vestiariam, in sepimentorum tutelarem si nam transferuntur & arbores hærentes ram vel humi prostratæ defossique, vel [illegible] scula inferi, terraque circumpacti, nouis radicibus inductis, in arbores educuntur. Quæ proceri stirpis sunt, ipso solo contenta in solo arborea dominantur libertate, aut conuellendis parietibus mancipantur. At vero tenerioris breuis aut [illegible] hortis in suum areolarum sepes disponuntur. Quanquam & maiores aut [illegible] præterea in [illegible] rationes modicæ sue [illegible] vehit vasis commutantur. Porro ijs nominatim gaudent, quæ nomen [illegible] a duris pomorum [illegible] a [illegible] abeunt [illegible] commutata pe [illegible] flectata, a corpore [illegible] Aman præterea [illegible] pomar [illegible] arbor [illegible] reo modo, quorum poma sapor medullæ simplex, [illegible] ater, [illegible]

dia quæ dicuntur ve[illegible] etiam ramores, semper eo tue[illegible] dulcet, eodem ſtraco, ſoloque criſpicante. Quæ dicitur [illegible] f[illegible] auram o aurantium habita fuerit inſita [illegible] g acidum iconi o

Quæ ad pe[illegible] ne[illegible] neque ramoſam arbo[illegible] in arborem Hiſce proxime accedit ſpa[illegible] rit ea quoque præcauitur au[illegible] hubitures hortentium ambu[illegible] horum ſepes exerantur Ad humue ſepimentum Sinenſis & craſſa opume adhiberur aurantia

Stercoratio, foſſio, irrigatio, putatio
Cap. XXI

Maniere qu'[illegible] doivent [illegible] cultivées

[illegible]T hæc arborum odorat ſlima ſtando pau[illegible] e ſtatur; valida quod concoquere incundum [illegible] rem fœdamque rem in deliciis habet cuius horto[illegible] rum ſatis delicata. Non exigit quidem ſingulis annis, ſed ſatis habet alternis eo refouere, vepote cui[illegible] rea limoniaque malo robuſtior vetuſtaque [illegible] annua lætamino liberali ſigma halitior e dioris cultæ fœcunditate reſpondet Debet autem per autumnum [illegible] more ſtramen ingeri, quem [illegible] in citro præpoſui de Ligaris præterea colonis [illegible]

Fodiendi foſſio. [illegible] monitu cælo terraque ſiccis Foſſiones partier nor ita creduas, ſed [illegible] biennio interuallatas requint Irrigatio res adolescens ad incrementum promouendum frequentes iam adulta rariores deſiderat mi[illegible] tamen in hâu depoſita, vel parie adiuncta parcum angultiore ab humo b[illegible] bat humorem

Irrigatio per [illegible] vaſculum de [illegible] Rigandæ huius arboris aduitæ inter capedo & conſuetudo pro male plicti regione ac declinatione mundi varia. Aquam Ligures miniſtrant per æſtiuos feruores quadrageſimo quoque die Neapolitani a primis calor bus ad extremos, pleruncque ſic hæc a mense Iunio inchoante vique ad Septembrem exeuntem, aut ſingulis aut certe alternis [illegible] bus At vero Rhegini aſſerunt, nolla tere non tempore tempeſtiuam eſſe commodamque aquarum ac

Varias temporis circa [illegible] cæteris malis Medi [illegible] rigationem verno duntaxat incommodam, ab Aprili videlicet mense aut Maio, cum alia flores inchoare, vique dum nouellos pomorum ſetus ad maius incrementum perduxerint Aiunt enim ex ijs id temporis irriguis tractum defluere quonam (vt ego exiſtimo verno ſat) humentem ſuccu aduentitio & ſuperfluus liquor emolat ac alo [illegible] aptum In agro Rheginо Sa[illegible] Varias Sa[illegible] bræ cuique cum arbores Medicæ omnes, tum maxime aurantia pomum ferens medulla ſuccor, liberrimum, quo irrigatur vberius, eò vaſtiores ipſarum poma grandeſcunt & ad [illegible] iorem cibatum fluida

[illegible] pomo

[illegible] pomorum medulla ac [illegible] Irrigua igitur aqua

parma [illegible]
pe diue [illegible] in peruc
nire Contra vero menſibus vernis, Martio & Aprili, cum autem
[illegible]
luſa [illegible]
[illegible] hac ſtirpe. Quod [illegible]
[illegible] laborat; [illegible] florem [illegible]
[illegible] alienis, Nouembri ſeiuncti ac Decembri tum poma poſterae ſecun
[illegible] atque deterora, quippe notabiem in modum [illegible] mul
[illegible] infuſa carnis, medullæ verò ſuccique perp[illegible] habenta
[illegible] in vendition[illegible] [illegible] emptores [illegible]
[illegible] Antonius Venatus Nemo [illegible]
[illegible] Auctarii Al[illegible] arborum [illegible] & [illegible]
[illegible] herbatum largiter irrigabis Quod autem de hac malo arbore di
[illegible] bonibus reſpondeat mirum videri non debet. Conſ
lium hic cape ſalubre pauciſque cognitum. Aquam aurantijs per
[illegible] radices in humido ſolo iacundè ſtabunt & nocturni è poculi
gore [illegible] viridioremque vitam combibent, quam quæ tuo
rum [illegible] [illegible] [illegible] Quæ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Medicina ac tutela, Cap. XXII

QVANVIS inter Medicas [illegible] & [illegible] tribuantur tamen interdum [illegible] & quamvis dum præ cognatis arboribus [illegible] tamen [illegible] & [illegible] mamque liquore perurantur. Quæ dulcis fru[illegible] [illegible] [illegible] [

amœ inuitant ad contemplationem tui harum arborum hibernacu- Ridicula ar-
la & inuento & operi singularia quæ exercitatissimi ingenia illum- bor ingeni-
nant & vita Tuculana cui pectoris humanitas nomen dedit cui ad- ose colta
præterea literatus Augustinus filius Draco Burgheminus, felix
& cultor & dominator adiget. Igitur extra arma magistratuum
xystum or tonsile perampla & concamerata cella a aquilone ad au-
strum patet in longitudinem pedes quinquaginta & tres pedes latos
latitudinem vero inter exortum & occasum tricenos. Attollitur ea-
dem in altitudinem pedes sex & triginta. Oct dextras
partes magnum habet olim tenebras quoque vitreque ternas
ferro concessatas, mas easque maiores pertinet vero minores ad spe-
nas valuas amœnitatis vndecim habitatur perhiberque, comique vias pendere, obsecrant. Præterea ad e pauimento
to monte solum et tres inuentarias arbores excepimus. Tum vero
ge am pauimentum arbores hic arbustum. Vestibulum vero Ius Nouem
bris octo in parietes lobis perpetuis edoctum ades pauimentum
quinque, a vestibulum quatuor cum aulam ge ta in medium cellæ
areamque amo vt regere tectus pedi. Exinde pomarij pro mensis
auratæ, dipteros circum ta terebinthum et ex eorum cauco
nibus cum aduersis ge bus ex medio exemplis mense hibernum
partes cum eadem vel sedum vel medio attollantur ex ter-
que tectulo e gulæ rotundor dolaris comperta, & vtrinque mensæ
pulis exantlabu ma ubique compensatur necessaria lectique ni
lectrobe proxime pariem æquali ordinatæque deponuntur. Ad
hæc humi mensulæ et hos cubiculi, ea in medio conclusionis loris de
tonsis diuersum aurata et ex prioribus adnexæ apponuntur, vt pu
gradatim singula commutetur. Quod si plus æquo alcyona desideat ar-
buscula, ingenio subtrahatque tuto vallatur saxum ex ere, subi-
ducto deprimatur. Quanquam pulcherrimi soleas prompta exem-
portare arbusculas, vt nouos quæque loco humentur. Cultod ar
etiam, vt arbitris oculis ita dirigantur, ne qua exorbitet. Si ramus
quis nec ne mea profecit aut res rursus, aut certe vim accelerantur.
Lum conuersis arboribus ea thoma verre quod arbustum repetatur ad
expiendas lacunas & mox ramos plurimos perficiantur. Ita
men, vt re quo cedat non nouet labi hæc quæque tuos
uexitatis velum alueum ad irrigationes accipiendas euergendasque.
Ob eam rem medium ce fouea, ieiunæ exhauriatur, vt vtrinque
partem æqualiter declinet. Alueum d spectat autumnum, hyemem
virentium, compositum et tum lucis ipsum, quam, ad
regione bipartitum. Vt omnia tot ea ex cubiculo, vnica intercipi-
tur solo contigua, non suspensa ne sic vitro citroque commea
bus operis vestimenta vel offendiculo. Tum scrobes ad nutum p
ris aptos

Caeterum

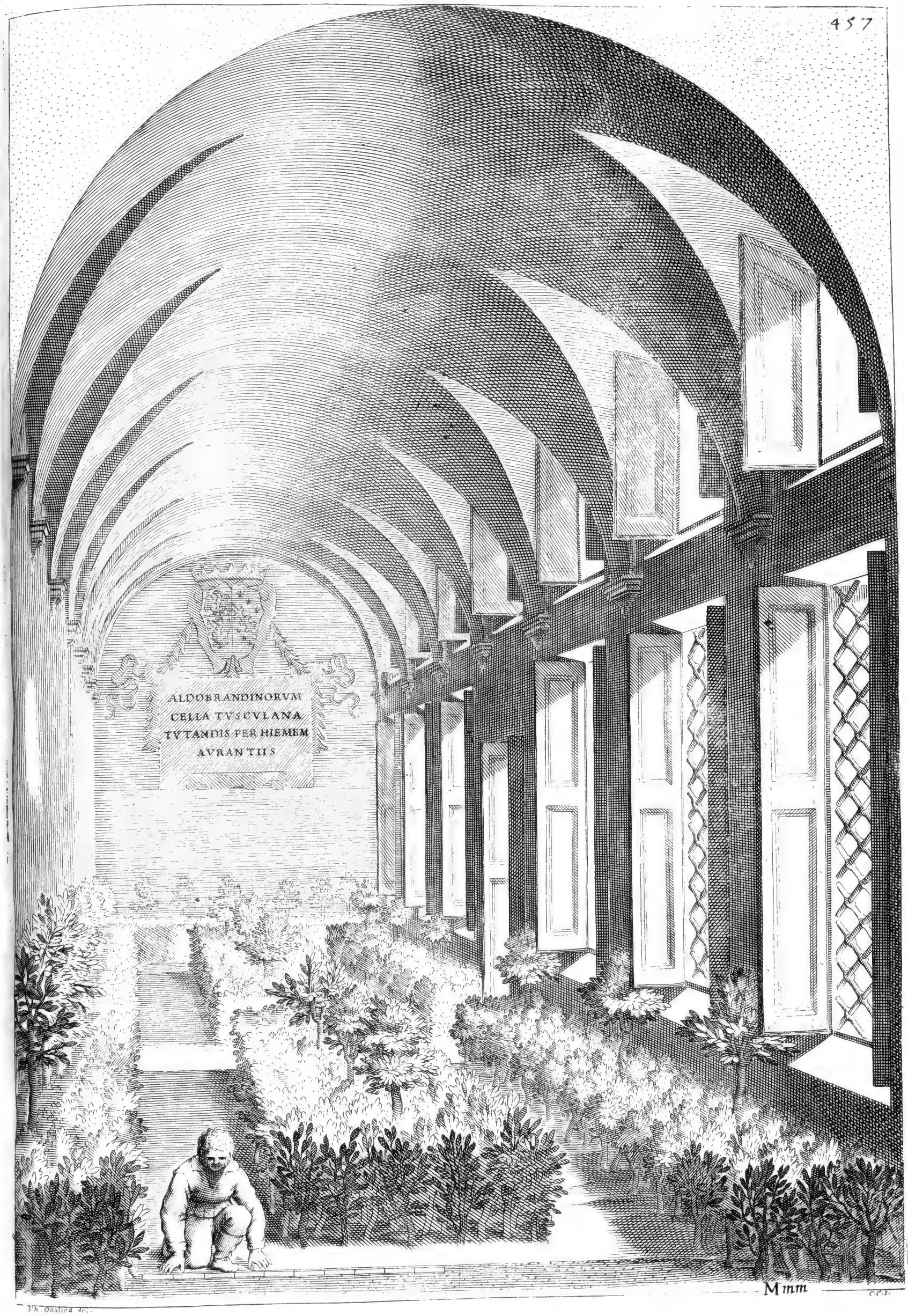
ALDOBRANDINORVM
CELLA TVSCVLANA
TV TANDIS PER HIEMEM
AVRANTIIS

Cæterum vbi vehemen[illegible] aestimat, operosoribus à fantiæ præfiotis [illegible] a rigore prohibentur. Vnum placet adstar omnium fabricare ar[illegible] cendo in animo tam, quod opere tam sumptuque magnificum n[illegible] Parmensium Ducum regal[illegible] pomarios, pergrandibus densisque ar[illegible] rantijs, semina tenuia coæquans, dispositoque quoque ambi[illegible] exciratur. Pomarium illud, amplissimorum pars magna & amœnissima horrorum longa latera porti[illegible] ab oriente ad occidentem, la[illegible] verò à septentrionibus ad meridiem. laxis idem ambulationibus partim medianis quadripatito inter cedrus, partem exteriis ambitur. Muro circumuntur satis arduo, topiaria citro malogue limonia & aurantia totus complexo, radices duplici ad orientem occidentemque pertio. Sed hibernis ab incommodis temporario tecto se defenditur. Cum refrigescentis à tumulos [illegible] exteriore p[illegible] nempe Septembris, e gillis tectum sustituitur, in quadrum dedo at[illegible] & ad commodiorem exitu inferuntur breviores asseres quorum s[illegible] aduersas excessiones habentibus quæ serobiculis, ore extremitate marginatis, infixa, modicè à terra extant per Medicarum arborum in quincuncem ordinatarum interualla. Vnumquodque præterea prohixum rigaculum, vbi cum breviore rigido commissum bus armillis ferreis catenatur. Statuti huiusce arrectarij sulcimentis imponuntur primum canteri. Neque arrectaria [illegible] canterios reliquum tecta pondus vniam in partem impe[illegible] que obnixe capreo affigitur. De nocte [illegible] ad vnguem [illegible] culi te[illegible] sunchiaras segetibus [illegible] Ad hæc ferarum superferuntur cui perquàm apte cohærentes imbrices superimponuntur. Tectum vero vbi versum in medio bipartitum quarum [illegible] deorsum est vt imbrex, vt imbrex ex [illegible] subgrundas extra ipsum pomarium effundat [illegible] nas ex [illegible] curfat & quam concipit pluuialem aquam, gemina [illegible] ans per duplices [illegible] culmen vbique [illegible] tectum [illegible] careus, quoad ipsi muro subgrundæ incumbant. Si quæ in excedunt marium tectumque rimæ, arenato ferrum naturis, re quid largiora trepat. Extantes supra tectum tenestræ complures ad orientem [illegible] & occidentem solem [illegible] usque foribus æquatis ærea filentem & apricum [illegible] sis vero tempestuosum & nubilum excludunt. [illegible] vmbracles candentibus e carbonibus prunæ pi[illegible] locis plus minus viginti inter arbores dispositæ, vernant[illegible] temperiem inhalant incudisque arbores gemi[illegible]

tonantem hiemem nescire docent. Denique imminente Maio tecti obtice sommoto, pristina pomario restituuntur aprico. Etenim aprico gaudentem aurantiam ab æthuo sole protegere non expedit. Cæteram remotis longioribus tegulis, cum ijs, quæ brevioris mensuræ hum[illegible] depacta remanent, adhæse componuntur & coagmentantur asta[illegible]dem breves, commissuras ex adverso respondentes habentia quorum singulis cubicis imponitur, cuius extremitas coronidem undique insculptam habet. Hisque vasa collocantur, malo citrea, limonia, & aurantia varioque præterea flore consita, in hortense ornamentum, quæ vasa per hiemem hanc posita sub eodem tecto a frigore vindicantur.

Iam

ORTHOGRAPHIA POMARII MALIS MEDICIS CONSITI, ET HIBERNO TECTO DEFENSI IN HORTIS PARMENSIBVS DVCIS FARNESII

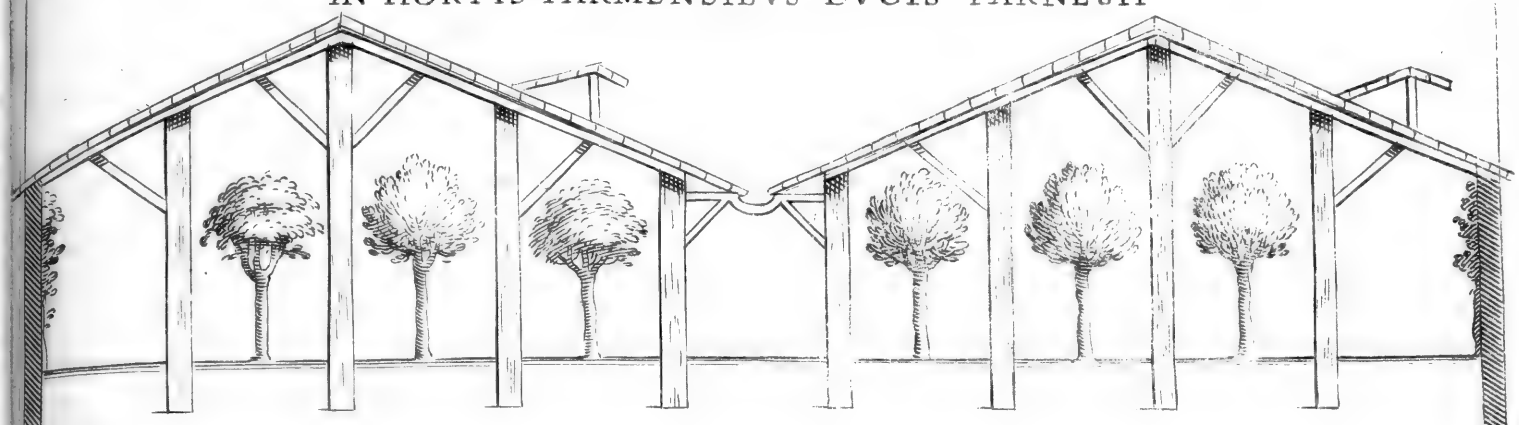

ICHNOGRAPHIA DIMIDIATI EIVSDEM POMARII

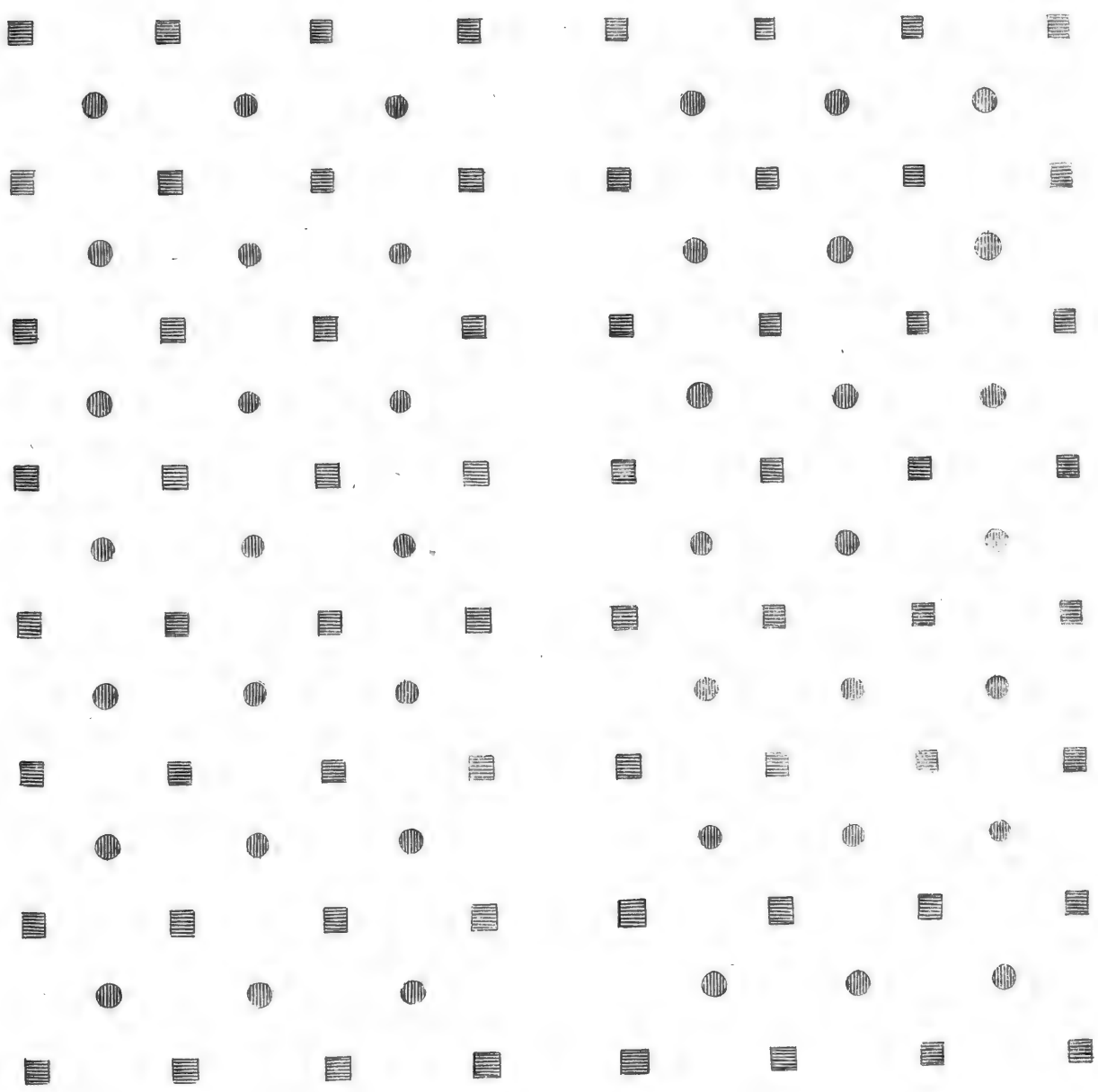

Linea modulorum ſiue partium, in palmos Romanos decadeſq; diſtincta

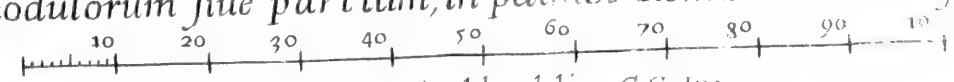

Hieron. Rainaldus delin. C.C. Inc.

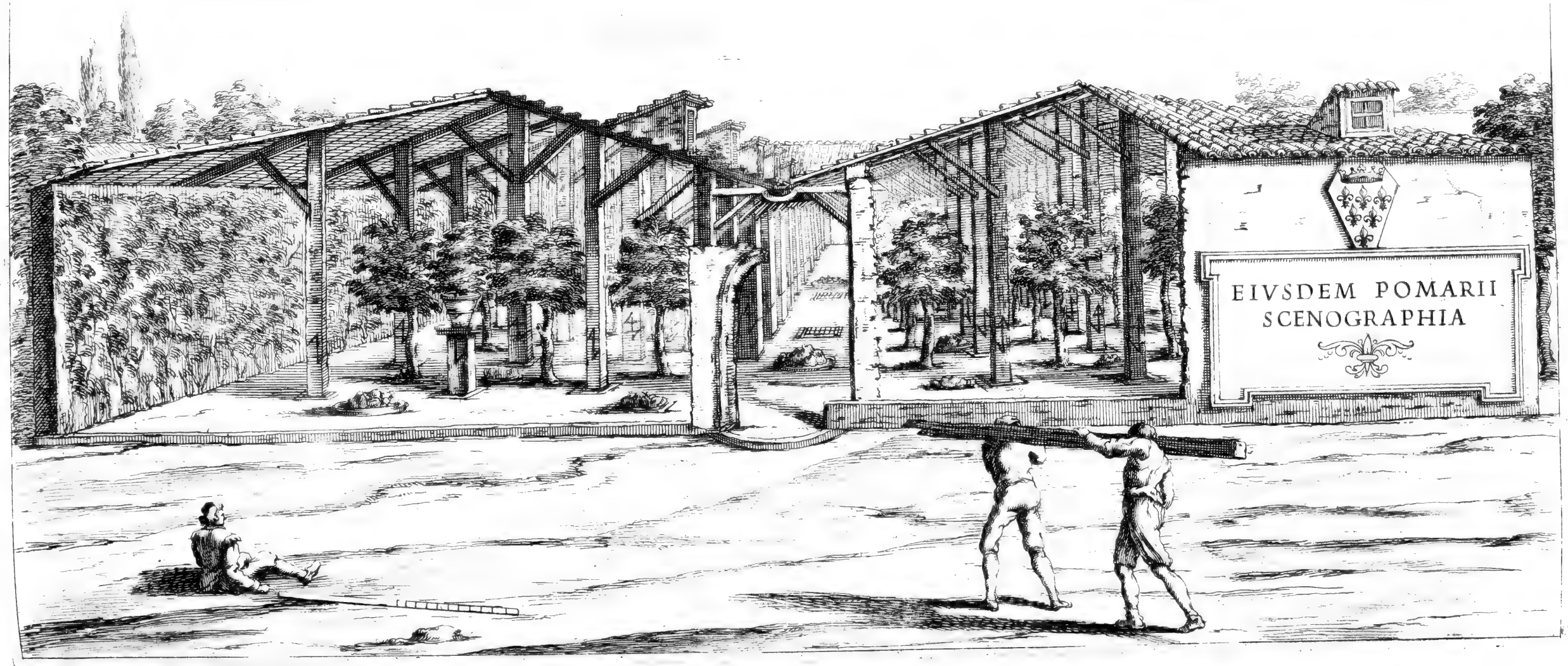
EIVSDEM POMARII
SCENOGRAPHIA

Iam vero si quando caules arbor[illegible]

[illegible]

neu tu gladio neu cæde feroci
Arentes hortos sed calce, sed imbre madenti
Affer opem hoc sæpe ipse hiemi, hoc vere tepenti
Deceptum nec te falleat labor. Ecce repente
Pullulat ab radice, aut summo stipite ætas
Effundit gemmas, turgent & germine frondes

Sin autem quod interdum cadit prægelida aientis ne imperies semmos ramos auxerit, quæ sub primum vinum decidunt, si totos arescerent, ramo tenus deputentur. Fiet enim, vt e duro ramorum veget or silua regerminet. Robustæ materiæ truncum vix vnquam frigora interficiunt. Si tamen id contingat, ex alterum idem augustæ retecabitur vnumque fiuitur e pluribus rectius minutisque germen in arborem coalescere. Si arbor, eadem caudicem cortices aut vetustas, quamuis edentula, edax tamen arbor erit & caua rit cauum expiere prodest q[illegible] olens & marem vocitatur calcis & aceræ in nutidissima mixtura: aperimentes calcibus aqua corrumpat totum. Id remedio, te[illegible] adhibi[illegible] annos priores in ripis, malo aurunca, fœue cæsia cauataque, vt re[illegible] fcana familia, quæ ad Obeliscum [illegible] gatur, in Capitolino eunobio percelebri, cognomen est ab Arancio. Vsurpantur hæ priores arbores tam amœnæ, procerę, præcastæ, viridissimæ ac fe races. Eam vero arbitrantur credidere in esse præterea fumariam, qua, noxio vapore calcis extincto, exitum [illegible] arias impenetrabi[illegible] concreponę defendit. Hæc officit, quo in nos al mentum, & quidem vberius, ad reliqua exeat arboris membra per neotumbem corticem transcurrat. Cæterum a quando ram[illegible] carioto corrue caudiant, quæ mumque [illegible] mulant vnum breui tamen, qui parabantur arida novellis frondibus repullescunt. Ide eo vt otam [illegible] rem alte diligenterque fe[illegible]tabens, ne loco illius integrum re[illegible]

Mauritas Cap. XXIII

Duplex

Ad esui mentum

Ad cibum

DVPLEX a ratione comparandi fructus mauritas videndi. Alteras videlicet ad esui mentum, alteras ad cibum. Illas enim, quæ ad esui mentum, citò maturescere, & ob id ipsum celeriter corrumpi. Decimo demum mense has, quæ ad cibum, maturas esse, quæ ob id tam serum, facies exhibet ad cibum. Hæc sexto genitas pomo, nono mense lecto, nono mense adhuc è cortice, ut mos est, comedi, ac mirum in modum ad cibum adamari. Quam ob rem impositæ Noctuæ, dum ad esui mentum erant, fracerpuntur, quia post exactum semestre tempus, & si esculenta non sunt, succo tamen satis abundant. Quod si poma legantur annotina, ea demum sapore permaturo accumulatoque non minus erunt, quam colore. Dictas præterea succos pellucidos, ac mire suaves, ad cibum. Hæc cum hac vernant, puerperæ arbores, ad meo undecimo autumnique bebes succo repleantur, eo mox maturando, hoc est dulcescendo, quo poma instaurandi est eoque, qui vetulis pomis ac aditur, per tenuissimos meatus evanescente. Vnde fit, vt illa paulatim exucta pereruciant. Vbi verò genitale tempus partum alterum provocat, ab his cum pomis vetustiora quoque transmutantur a parente, nutritum succum trahunt, sic tamen, vt pariens, quam cum maturescere, impleantur. Ex horum numero exuruntur, tum quæ duræ medulla succosa iente parcque siccescunt, tum quæ acrimento nimium morosius maturescunt. Contra vero Sinensis nonnullo pusilla paulo, quam cætera, maturitas tuam perficiunt auream pulam. Non hic de aurantio legendo seruandoque. Tradita enim in citreo malo huc etiam pertinet institutio.

Pomi cum succorum ubertate duplex ratio.

a Ex Plin. Athen. Dioscor. Natural. lib. 15. c. 13.

Vsus

Vuluas arboris. Cap. XXIV

RBOR aurantia folio & flore vtilissima pomis fat
emolumen permultis. Illud enim fruct
odoris acutissimi & acetosi vtilissimus
par Tibam verò
ano sim
constant. Hæ autem
animantis, iucunda odore
vitalem spiritum refici
nium odoratissimum
ab vaporatis puris fiat. Sed
re
tra vi
tenus horæ, ac
ve
Ch
te
ne
Pars
ne
ciens aut sefeuncians, perliquida & fontanæ similima, odor
dissimi, &
ta Qui
de
quinis guttulis primum in matutina mentæ pocillum temperabat
quemadmodum consueuere
ser
uinum
tures
uitis, eiicietur. Secundarium hanc albidus color discriminabit
Eadem, d
congiu
pocu
as vehi educere, sibi
tamburianum, modo zeta gerratorium vocant. Et hic sanè liquor
be
q
tantus, aut

Natu

odoratæ, [illegible] ad libri pertinentes coor- [illegible]
[illegible] quæ [illegible] commendatur. Datur eram potu
[illegible] fœbræ [illegible] do, magno sanè auxilio, vbi per sudorem ab intimis
[illegible] quidem hæc valide sudorem mouet, & cordi strenuè succurrit.
[illegible] Has [illegible] conditas [illegible] floribus aurantiorum optimas [illegible]
[illegible] partes [illegible] odoratas [illegible] earum ipsi [illegible]
[illegible] ad [illegible] Haustus aquæ
[illegible] temperandi præstat. Eadem
[illegible] tollit [illegible] quæ [illegible] vocant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

runt, cui operculum est instar alembici excæci colloque vasis inserta-
tur vesicæ alembicus aliquam ardentem flammam ei
adhiberi fontus. Hisce rosis quaternæ libræ superfundantur ac
opimæ [illegible] Tum prælo [illegible]
arcendum ex calore vapor [illegible] & [illegible]
tur. Tunica premitur rosa colligere & [illegible] modo
sic exprimi [illegible] tunicem rotarum [illegible] Hoc autem [illegible]
agit imprimis [illegible] bene [illegible] & ita [illegible]
turam prorsus combibere, vt nullam amplius tincturam ducere
ad se possit. Nam quo valentior [illegible] eo
eo est vsui nostro accommodatior. Exinde dilutum ponderatur, &
in quem [illegible] libras additur libra & [illegible]
[illegible] sacchari pro tantum, quo [illegible] dorem
beat. Hic liquor postea bene coctus in vitreum fumum
phorum [illegible] & cum eo [illegible]
[illegible] permittatur quousque [illegible]
loco calido reponitur, vt fermentescat. Postmodum fermentum
[illegible] plurimum [illegible] quod ita replere debet, vt intra ipsas [illegible]
phas vas [illegible] & ita bene obturatum
lente fermentari permittatur, vsque dum limpidum efficiatur, &
aliquot reperiatur in imo crassamentum. Tunc [illegible] quor in aliud
[illegible] per [illegible] denique vas
probe [illegible] aliquo frigido, sicut omne genus [illegible]
conseruatur. Et hæc sane fermentandi ratio a rosis tradicque ad
suranticæ flores, vbi clementiore sub cælo Hesperidum horti vberta-
tem [illegible] arbores dias natuas non [illegible] Et [illegible]
virtutem [illegible] tutrix. Per nauticam, siue per alium quem [illegible]
[illegible] prælo [illegible] flores [illegible]
querem [illegible] vitreo, eoque firmo, conferentissimo incudi & bene
ob [illegible] obturamento [illegible] possit.
Quia [illegible] [illegible] aliquot [illegible] aprioret
eorum succum, & cum eo saccharum confundat, vt inde [illegible]
[illegible] Ast [illegible] [illegible] quæ
tate [illegible] vtrimodoque putrefcant, quod facile fieret, si qua interpi
[illegible] cum eis ante super tabulas expansis [illegible]
[illegible] saccharo ponderem communem per [illegible]
[illegible] Quod [illegible]

more

[illegible] Tum inferuer[illegible] rios & ma[illegible] rad nem [illegible] ſyrup mod[illegible] rem addi[illegible] re incipi[illegible] dantur, cond[illegible] cuer prohi[illegible] mum floribus calorem defendendum. Ex iſdem floribus poſſ[illegible] ſic heat. Floribus [illegible] hes, aut pomis eoſdem flores pedicellis appreſſe[illegible] ctu remanet eorum odor. Tum ſaccha[illegible] concides. Ad hæc libram ſacchari præſtantiſſimi [illegible] trui, ac tres varias aquæ ex eius generis floribus ſtillatæ in vas aere un[illegible] manubrium confunde. Vbi ſaccharum illa totidem aquæ [illegible] buerit, vel amplo impones [illegible] fines eatenus, quoad ſummus [illegible] ue da filatim ſenteſcat. De hac ſubdu[illegible] confectos flores aureos & p[illegible] ſcebisque. Tum abuſum ſaccharo minutum [illegible] nes, & in eo foſſulas rotundas ſic facies [illegible] charum. Iidem foſſ[illegible] nem infunde, & refrigeſcere patere[illegible]. Demque, vbi refrixerit, cul[illegible] tro ſaccharum harens abrades & habebis paſtillos ſuaui are[illegible] mundi. Præterea [illegible] eam facies in [illegible] Alibi tamen [illegible] modum compoſ[illegible] ma[illegible] ſtimentum. [illegible] qua ſeni[illegible] ra[illegible] qua de[illegible] trumores & animi [illegible] clare facit [illegible] lubri & peſtilenti. Datur vtuntur in febribus, quas [illegible] cum aqua oxalidis, aut roſarum aut herbæ viperer[illegible]

conſh[illegible]

[illegible] pravatum frigidis capitis affectionibus, velut [illegible] riam morbo, & vertigini. Efficax est con[illegible]. Valet etiam ad viteos dolores suffocationesque, ac mulierum menses retardatos. In summa medicamentorum est [illegible] temperiem corporis emendandam, ad ex[illegible]rem, ad cutem augendum, & ad viscera praecipuaque corporis membra roboranda. Iam tempus est ordi re[illegible] & praeclaram exponere. Has odoratas [illegible] De gustu earum ac re[illegible] fastidiosus exoriatur, vt ne gantis morem gereret amico nobi[illegible] bus, vepote sibi tanquam [illegible] chi, retunque [illegible] abhorreret. Igitur is operi manum [illegible] reddidit in liquore dictarum. E dulcibus amygdalis aut e semin[illegible] Arabum, vocant [illegible] cutis, cura [illegible] floribus modorandum in cepit. Sed verunque natura ipsi fundue[illegible] ordori admi[illegible] & [illegible] ram, tam [illegible] ne [illegible] ro electo [illegible] ngat [illegible] set, flores primum nonnullos indidit: de inde gossypium [illegible] ouoleo inluccant, vt id sua sponte defluere non posset, cum aequaliter ex[illegible] [illegible] tubatis, q[illegible] [illegible] Tum demum pergamena membra [illegible] humido animis [illegible] [illegible] Hi [illegible] rebus mutant. Post quinos fenosue dies oleosas gossypii pla[illegible] [illegible] floribus par. Hoc [illegible] tere donec a [illegible] quarum [illegible] transferret ad [illegible] Vasa [illegible] [illegible] virumque mutuo affici [illegible] [illegible] periculum bene ordium effecit [illegible] Idem [illegible] & inauditam [illegible] [illegible] ingenio commendatus [illegible] Caeterum ita praeparatur gossypium [illegible] [illegible] experiendum ac [illegible] perum, [illegible] [illegible] Sapatem [illegible] as non [illegible] [illegible] [illegible] dolores odoris gra[illegible] [illegible] Aqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gossypium, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

oleum suo primas a me celebrat. Vas compositio ad hunc modum paratur. Cucumeres, prius amputato ad oris latitudinem capite, purum aeris aurarique quod intus inest diligenter partis, quo facilius libras lucrari queas. Eam cum primum totos flores conjecerit, mox eaque humore tumescere perspexeris. Deinde oleum colo filtrum imbre parat ab aqua floribusque. Hic autem vel terra vice flores adjicit oleumque fecerunt, quam ad perfectum anno & ultra theca. Frequenti in re odorandi. Temperatum praeterea humorem, qui vulgo stillat a cucumeribus, chirotheca sulphurea quod amicum vasculo ei ter parique volent tum effectus admixtis [illegible] eis perbuxis colorisque rei, quam eius flos colorat, imbuam. Hoc eodem liquore vina cum oleo bibantur [illegible] spiritus cardiaci omni tempore vigeat, & corpus odore praepotens quod Hispani [illegible] vocant, mansuetam ac mollem per [illegible] praestantiorem quam manteca, vim, ac perfectionem habet. Vocatur hujus autem florem oleum sic factum. Franciscus Hasmus, nostri generis [illegible] amoenioris facultatis [illegible] prudens. Summa [illegible] & [illegible] modi est Tiburtinum aut Venafranum, libras quinque vetustissimae manteca, & florum lesquiuncia, ut primum horas duas [illegible] per olei aut adipis particulam vina cum oleo praeparata [illegible] plena mox vagueat, aliorum exempla & [illegible] quae deinceps probe cognitos adhuc vagueat. Erant adhuc memoriae expressa. Deinceps hanc omnem [illegible] tam per partes intrinsecus permanentes, quoque inebriabat, expressaque manu tam re tostum puro praeparatum [illegible] ebat, & expressum ex toto liquorem in vas vitreum compleb[illegible], ut oleum ab aquatis humore secerneret. Secretum denique oleum par eri manu, eiusdem generis floribus denuo [illegible] iam diu macerabat, eumque manu ac torculio prem bat, & quicquid [illegible] tur; & ab eodem humore [illegible] quater exequebatur. Haec ratione oleum odore tuis redundo mihi [illegible] parabatur mihi magno impendio, & animos impense permanebat exactum. Commodus Romae [illegible] medicina locum [illegible] Dragus inventa tanc pereleganti manteca [illegible] Nam profundo adipe vel hordeo vel fusco subtilissimo [illegible] tem vnam, ac semissem vaguens cera, quod [illegible] nant. Sed Davidis Ferrerij Burdegalensis, medici eruditissimi sententia retinentum olei est expressi e cerebro pisces eius. Utranque rem in vase fictili vitreove liquatam igni cum praedictorum oleorum bonum commisceo [illegible] praestantissimum [illegible] o anteriore odor oleo [illegible] vare cera. Denique [illegible] vaguntur ac quotidianas aut repentinas opportunitates in vasculis condito malo

[illegible] mistura ad unguentum confic[illegible]tur. In cas lio fictile, confueta testura teu gato, cum candidissima cera fo praedictorum amygdalarum aut balanorum, nempe unguentariæ glandis oleum permisceetur. [illegible] to catillus superponitur. Pridianq quotidie floribus exemptis, recentes [illegible]ficiuntur. Vbi satis unguentum inodoratum visebitur, abradetur, & idoneum in vas reponetur. Confundi varijs præterea modis odoramenta hæc poslu[illegible] multiplicem. Ita si parva mas[illegible] quarta eius parte, quam aurantiæ flores odorant, componatur, ea compositio [illegible] bertum suum mendo[illegible]. Illud autem custodiendum est, ve, quæ acutè olent, parcius: quæ suauiter, liberalius adimenta ad opt mam temper em [illegible] Cæterum [illegible] flor bus oobtata fic hor [illegible] Tem. Sunt [illegible] vitatus, extrema hieme seponitur. Cum inodorandi tempus adest, odoramentum [illegible] odore pessula et pinter. In [illegible] cremoris [illegible] binarumve librarum adjiciuntur. Idem cremoris vas vitreo aut [illegible], vt supradictum est, [illegible] floribus cum prunis ve [illegible] & [illegible] quo [illegible] & [illegible] [illegible] unde [illegible] explorator an odorem expetat cremor. Ad hanc operam [illegible] & [illegible] furtim ignem aut solaribus radijs extensis resoluatur, vt farinario cribro commode [illegible] possit. Id autem [illegible] nouum fuerit, linteo perfundi debet, vt olei, quod olere solet, grauem odorem exuat. Idem eo præstet [illegible] go tam [illegible] nodum adhibere. Sic [illegible] [illegible] [illegible] primus floribus [illegible] mutandis [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] oportet [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]

aliorum sine cangere p[ro]ximum quem Sumit eo m[ate]ria d[e] haec
motum aqu[a] pr[ae]ter [illegible] m[ate]ria ut aliquo [illegible]
cram Ex [illegible] solutorum in fol[io] florum [illegible]
runtur, quae [illegible] parmorem p[ro]ximum m[ate]
robe [illegible] cumque [illegible]
in vas hoc [illegible]
biduum dum [illegible] conducat [illegible] Tu
dem in m[ate]riam chymicam pertinde [illegible]
mariæ dissolut Postmodum moderatum cremorem stamineo co
[illegible] Pulmonicato remanet [illegible]
separato Putrique [illegible]
flore [illegible]
[illegible] pretiosi lor cumb [illegible] nisve haurient sed in fictis aqu[a]
quid [illegible] vel [illegible] peregrinas efficit, ve exsiccatur T
[illegible] m[ate]riæ exsiccata in vitam & in ventilatorem repone
rinque [illegible] aqua [illegible]
nu contingit, ve nulla vinctur ætate ac proprietas alis perbene
inclusam habet, ne spiritus intrare possit. Corn[elius] Alexandr[inus] c
apud Hispanos manteca præter caeteras ex in[illegible]
rubis, quorum aureis crocis colorantur Ex hac nomin[illegible], ac
[illegible] Virtus autem prædicta
[illegible] aqua[illegible]
bum cardiacum pectori super[illegible]
mationes corporis p[ro]fluvium [illegible]
lyngantis alitæ pod[illegible]
cum [illegible] florem o[illegible] Imperio [illegible] Hy
spiritum [illegible] nobilissimi [illegible]
A[illegible] [illegible] paid[illegible] [illegible]
fœcundas [illegible] Vesporis, [illegible]
[illegible] [illegible] partem [illegible]
[illegible] [illegible] florum partem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

ri. Imi he[illegible] gwaren, mox gra[illegible] quindena, zibetti ſena. Prior loco belgonum[illegible] fec[illegible] cum pelica[illegible] mane to[illegible] amba[illegible] Cam[illegible] fuere ac zonum[illegible] mono fragmina[illegible] ſam ſpectet, ne piſtillo adhæreſcat, ſed ſubſider[illegible] rentur. Poſtea odoram pulveſcu[illegible] micum calet aquæ infing[illegible] tur & ca[illegible] tur, vt idem pulveſcat cum aqua permiſceantur. Pluribus ad hæc vicibus cocta, vnacerſi liquores cum[illegible] vnitas fiat abſoluta. Tunc operculum inuerſum, qua videlicet parte lauxillum eſt, ſi[illegible] per[illegible] ſuper, ut non[illegible] Obturamentum hoc adhuc[illegible] Deinde ſe[illegible] ſuper[illegible] horam vtracleat. Eſt modum amouendum, h[illegible] & concretiones obſtantes pariter[illegible] dem prius addatur, tranſeunt plures[illegible] fiore duplicata ſe[illegible] ſorabitur. Den[illegible] ſundem e præcipito. Lacte[illegible] bras octonas, e[illegible] ſtribus terras, e ſtribus ſuranæ[illegible] mas & ſemiſem, e tribus vnam. Prædictas aquas[illegible] tres[illegible] De inde accipis[illegible] gie concreta, nempe opem[illegible] a calamo nominant, vtrachmas[illegible] ſum, tantundem cannamomi, binasque myrrhas nuces, quæ vulgo moſchatæ appellantur. Omnia hæc in ſereo mortario leniter[illegible] prædictum vas conjicis, in eoque quatuor & viginti horas ſic patere ſinis. Poſtea in eodem bene operetur[illegible] tas. Tum refingelicere permittis. Deinde[illegible] reconditi. Ad hæc mox hi binas cochlear[illegible] in parvula pyxidea contere, & in ſuprad[illegible] Id autem vſque ſole ſum biduum triduumue. Præter[illegible] committere dicuntur hanc aquam cor & ventriculum, mouere malacias tempeſtates ſummique[illegible] ſum paucis abſtinentibus, & ipſius oris ventriculi[illegible] ſum quoque animalis magnam habere in peſtilentia, calculoſa[illegible] Vt eandem aquam non minus benefacis, quam ego amicis, affluentem, pſalmiſta[illegible] plumbo nomine defunctæ videamus.

Vita-

Vinum Pomi Cap. XXV.

VRANTIVM cireo & limonio, ut mihi quæ punceo malo de medica potestate concedit quare, nisi debescentibus [illegible] curatione adiuta [illegible] eadem [illegible] trarem ad [illegible] plu[illegible]ra men, q[illegible] horis, p[illegible] cens aurantij cortex in frustula, mediocre [illegible] comedus mane ante cibum, & vbi [illegible] cturum [illegible] deoneram[illegible] in pancrem redactus [illegible] liquore, p[illegible] intestinorum animalia. Quin etiam ex vino lumpris a pestilentia tutatur. [b] Mandelstana reseli, corticem eam cond[illegible] cum aduersus ventris inflationes commendari. S. quis diffi[illegible] reddende vrinæ laboret, quem morbum medic dyturiam appellant, huic ex cuporellis [illegible] de parabilibus remedijs extat. corticis tenuissimum p[illegible] [illegible] quæ aphthas [illegible] laudatur. Ad [illegible] ponendum, præsertim in Gallia Cisalpina, vbi afficcatus venditatur. Parabilis [illegible] Septalius, Mediolanensis [illegible] percelebris, immodicos mulierum [illegible] esserent. Igitur [illegible] acerbum [illegible] quebat vsque, donec [illegible] Tum [illegible] si valentius [illegible] coquendum adijcebat. Adhuc vehemen[illegible] Vdinensium aqua thermarum agri Mediolanensis aqua, cuius [illegible] lotrajecta, & lapis [illegible] atuem remedio [illegible]

[b] Mandelstana reseli

[illegible] omnium bono pertinas colligant. Medulla & semen [illegible]
[illegible] rat [illegible] circa umbilicum mucosa [illegible] maxime annis
[illegible] Auranium adhuc virens, nec planè adultum [illegible] quod
[illegible] remedio ad tumorosos alui recessus dependendosque [illegible]
[illegible] conditum ita cognitum, inter dulces delicias epulasque numerari
[illegible] septenosue dies, vt amaritudinem [illegible] Ad
[illegible] Cæterum [illegible] Ecce [illegible] cuique
hominum [illegible] bo, cuique suadentem [illegible]
[illegible] Sed quoniam [illegible] proinde [illegible] corticem saccharo conditum, quippe stomacho valem [illegible] At [illegible] quibus [illegible] Cæterum [illegible] Quocirca [illegible] noxius est. Hoc me loco monet Petrus Belonius, [d] oculatus testis [illegible] Cretæ [illegible] bores

bores fiunt aura vitæ, cum Nicotianæ ab Anania nomen accepit, carminem arborum prima apparuit, eorumque [illegible] & magno numero Byzantium, vbi mirantur. Earum ex [illegible] ferre a Græcis [illegible] transportari [illegible] co Turcæ vsum [illegible] mentarijs [illegible] voluptas verum etiam pic [illegible] globulos pomorum. Nam pulpa [illegible] æqualia, nempe sine vllo medullæ fucco ad [illegible] autem in umbra, ne odor vanesceret. Tum ad tornum, quo eius modi globi [illegible] primum quadrato alperitas summa [illegible] extremo, nisi satis æues sint globuli, ad tornum ter quaterue circumacti, affricantur cinereo recenti & modice aspero: atque ita elongati sunt & pulchri [illegible] grinis & indicis, aspecta fallente, haberentur. Nouissimum quoque [illegible] ac perelegans [illegible] crescere dimidia pars parte solent, antequam opus ipsum ab [illegible] vasculum [illegible] deq [illegible] n pulueren hyoscyamo Americano, quem ind [illegible] tabas [illegible] cerum [illegible] primo. Tum [illegible] per dies [illegible] die arctius facies, donec arescere incipiant, & obstringi vitra non patiuntur. Postea tibi [illegible] siue in oblongam, vt libuerit, figuram. Exinde in vmbra d [illegible] fos caulisque [illegible] ad commodiorem vsum ornatumque argentea sameua conuellies. Digitum profecto [illegible] tam [illegible] tam præsidium [illegible] caminer mala vasculum [illegible] oppo [illegible] formantur [illegible] maximum, mam [illegible] dem [illegible] & ca [illegible] re videre [illegible] frigidi fucci medulla, ficcas membra [illegible]

a Nicot. Mo. nard. Cap. prid. cum hoc ex Hernd. Cordo. Ind. Occ. lib. Pompo. Ad. lib.

b Fol. 478.

med.

meditullio circunfluus instar est aquæ terram interfluentis : uem . quæ Vt merito mundi, ornatum significantis, nom ne mundi ulum hunc impertiar mundum, in quo meliora natere maioris ornamenta sanè indicat aureum inuolucrum Hic salubr tatem ac de cias c scors elementorum concordia mortalibus concinnat Hic ueritas & amantudo condimentario meas & sacchari obsequio p meram transeunt ambrosiam. Hunc denique pomi aureus autumnus æter næ frond s, florisque mundum inodorantis argenteo smaragdino que vere pulcherrime coronatur Hæc habui, quæ de malis aureis conferiberem. nec elegantius potui ferreo stylo Ferrarius

LAVS DEO DEIPARÆQVE VIRGINI MARIÆ

INDEX
RERVM PRAECIPVARVM,
Quæ hoc Volumine continentur.

A CAROS vxores quod in terrenis. pag. 357
Ardet e cœlis cælum apud Hiſpanos Valentiæ 69
Argle Italiam ſalutat 49
Aethiopes ad mendacia vſus
Imitari abhorrent 305
Alcinoi, Heſperidum aperarij opus 342
Aldobrandina Villa Tuſculana hiberna autumnique cella. 455. & ſeq.
Eius ſcenographia 457
Alexander Caſtanus 397
Alexander Magnus hercules habitus. 21
Eius numiſma. 23
Alexandrinus Regum malis citeris appetens laudat 71
Alligatores ouum in opere citra reparatio. 122
Alnum alberegensia 78. 167
Solumtia 162. 163. 164 174. 364
Amalphi veteri Pyrotechnorum reſtituta dominatus 203. ibid.
Eiuſdem laudes. ibid.
Amor amarus 41
Dulcis & amara res. ibid
Andreas Saccus pictor 91
Idem eham architectus Antonij Card. Barberini. ibid.
Pingit ædes Barberinas ibid.
Angeli Sanæ Electuarium citrinum. 166
Angelorum aqua fortis multiplex. eſt 474
Eius remiranda natio ibid.
Vſus 476
Animantes Terreſtres 455
Aphis qua cruciatur 477
Apoplexiæ remedium 472
Appetentiam cibi ſuſcitans. 163 165. 357 478
Aqua citra qua calida, qua nocua 126. & ſeq.
Ex ſacrario Pii hui Hellatrum 467
Dulcis, e mari fo. ibid.
Primæ notæ, & c. ſ. ſ. ſ. ſ. ibid.
Secundæ ut. ibid.
Aſſurarum aquæ deprehendi cognitæ
Ex ſacrariis ſimulachris Hellatrum aquæ, cognitæ 478
Cuprea vitriolæ candefactæ dirutæ 1
E prunis temporum & Lunæ ratum ex vitis & calculi ope 453
Qui modo fabricatur ipſius adhuc 354
Quomodo a Regina Hetruriæ Ducis de Hellatro ibid.
Et tam multa ſalubria morbos 457
Arancus M. literarum arbitrum, qui recudendum 58
Arbitrum ſuccus ex nuce & pe ſtructum ex ſe ſtatim 54
Arbitrium nucis quas ſuccore præſtantiæ 7
Arcadia, inſtituti veteris 93
Arcus ſ. ſeruum illi quitur 44
Arcuarum motus remedia 104
Aſſyria gramia non eſt ſo. tumor 37
Athenienſes arcem ſuam ſacris ſuis 9
Atlas Herculem conſulit, & pro conſilio accepit Aquas 4
Auctor. e offendere mortibus curam Lat 8
Ob liberatas Heſperides dotes Hercuſtibus ſibi vogi m
Sphæ e ex thermarum e fluenti
Auerni, a ardare ſcribit noctu vigilia 453
Frigoris patiens 113
Gummi morbis inſtillatur 48
Quo vſus in curatur 6
Qua radicum infamia a frig
Qua fron gaudeat
Qua
Hamamum & quando exercenda 45
Hamamelo & quando ſubeunda, ibid.
Rami vſus imperitus 457
Ex ſylua, ſeminum 463
Semina, ex ubi ſe ſtrahuntur 5
Vſus imperitus 5
Ex 45

INDEX RERVM

Statura. ibid.
Vsus esse. 428 *& seq*
Fæ. utilitas 371
Florum descriptio 367
Ferendem figura 369
Fructus eius multi decidui. 367
Poma eadem nouella caduca 371
Et hæc verba ibid.
Aurantia arborum Roma fatua filuatica 450
Carne quo remedio curata 465
Contra frigus immodicum præsidia. ibid
Sapor fere meliores fert 443
Similitudo indiuia. 451
Situs qualis 443
Aurantia ob ineptias variis in Verbe confita 372. *& seq.*
A D. Dominico 372
A D. Francisco 373
A D. Guilelmo Aquitaniæ Duce 372
A Sixto V. Pont. Max. 373
Quæ in fictilibus collocanda. 451
Quæ in suo ore solo 451. *& seq.*
Quæ ad parietes ac sepes idonea. 452
Aurantij etymologia & nomina multa. 43 *& seq.*
Descriptio 391
Legendi tempestiuitas duplex. 466
Cortex ad multa vtilis 477
Semina cum sole circumagi falsum. 372
Succus omphacij loco apud Turcas. 478 *& seq*
Conditura ibid.
Eius conficienda ratio. ibid.
Vis medica ibid.
Vsus in cibis ibid.
Aurantia malis genere varia 374
Pusilla in præcantum globulos. 479
Grandiora conformantur in vasculis. ibid.
Conformationis ratio. ibid.
Aurantium acre bilioſi, dulce pituitoſi salubre. 478
Antiquitus à limone citreoque non distinctum 43
In arbore senescens succum recuperat. 466
Instar parui mundi 479
Natales habuit vetustissimos apud Sinas pag. 44
Non habet originem ab vsitata citro in Punicum 43
Præcipuè ad solam vsilepsiam vescum... pag. 477
Aurantium caliosum multiforme 407
Vbi præsertim prostat ibid.
Eius descriptio. ibid.
Figura 41.
Aurantium fructum 42.
Plura mala Medica representat ibid.
Eius figura 423
Aurantium crispo folio 397
Arboris & pomi descriptio ibid
Eius figura 529
Aurantium dilectum 413
Romam à Neapoli missum ibid
Eius descriptio. ibid.
Differentiæ causa. ibid.
Figura. 415
Aurantium dulci cortice 430
Apud Ligures Adami pomum nuncupatur 431
Apud Rhegium Aurantium pomum. ibid.
Eidem adhibent in ludo pro ligneis globulis ibid.
Eiusdem aurantij descriptio. 430
Figura 433. *& 435*
Aurantium flore duplici. 387
Eius figura 391
Aurantium fœmina 403
Causa geminatæ fœcundidatis ibid.
Eius descriptio. ibid.
Patria. ibid.
Figura 405
Aurantium hermaphroditum. 407
Eius conformatio & causa. ibid.
Figura. 409
Aurantium Indicum in insulis Philippinis pag. 429
Quinquplex. ibid.
Aurantium maximum. 437
Duplex 438
Genua Neapolim translatum. 437
Quando maturescat ibid.
Eius descriptio ibid.
Figura 439. 441
Aurantium Olyssiponense. 425
Olyssipone Romam ad Pios, & Barberinos ibid
Sinense etiam nominatur. ibid.
Eius figura 427
Aurantium rosæum 393
Cur ita appellatum. ibid.
Eius figura. 345
Aurantium semina carens. 381
Eius

INDEX RERVM

Figuræ tres mirandæ, & infelices ibid.
Figura duplex 58 3-9
Auri antiquus Saturnus 430
Patius Graium vel Indicum ibid.
Arbores pomiferæ descriptio ibid.
Figura 432 435
Aureolum Fleßatum 337
Carta dicatur ibid.
Eius figura 305
Aureolum Hermanni 347
Eius figura 401
Aureolum vegetativum 397
Carbo, non, spa. ium ibid.
Eius figura 90
Aureolum vulgare multiplex 374
Usus quo descripti ibid. & seq.
Figura duplex & aceri 377
Dulce situ fit mutatio 374
Figura triformis ex medullis 379
Aurea multa cur Leucadis cur talia credidit 8
Ex Medea in Italiam delata 35
Quæ formosas fœminas amant 33 & seq.
Sidera 35
Versutior 22. 35
Quæ verò apud Virgilium 42
Poma nuptialia 7
Tellures, dantur in locis, & limitibus positæ ibid.
Aurea multa à locis omnia fortiuntur denominationem 36
Nemoris aureatilia jolium 47 & seq.
Aurei mali arbor unde Lauri nomen sit 36
Eiusdem ordinarium, fructus quæ insertum pomi 1 & seq.
Aurei Medeæ usus omnes aeris unius confusè significata 45 & 47
Aureorum malorum fabulæ origo varia. pag. 33. & 61
Aureum malum, Medicum à Medica 35
Aureum pomum Herculis ultimus proditus 70
Auri color omnem dat aureis pomis. pulchritudinem 48
Aurum vegetativum 400. &

B

Babylonia. Arabiæ modo 67
Multa de 114
Bacchisiæ Pisanelli vetustissima editio 270
Balsami e malis aureis apud Tarentinos 70
&c.
Bonus locus in Sigeria 54 & seq.
Hermolaus Barbarus. de Malis 5
Etymologia ibid.
Bezoar, ejus natura & virtutes 170
Bezoar unum quos aureum 67
Eius vera, & falsa 347 373
Eius remedia 163 164. 168. 69 347 348
Brasilia Medi arboribus 45
Historia ejus 36
Ab Hercule, aspera ita prodita ibid.

C

Cæsares Herculis habitu 2
Eorundem numismata 28
Calor 157
Calculorum remedia 164 & 343 347 348.
Calorem affinium ima refrigit 6.
Camis cadaver citro tolle. 123 & seq. 157
Capitis quo descripsitur 89
Quæ flagellans ibid.
Capitis aurea 18
Capitis morbi varii 164. & 325 185. 432 437
Cardiacorum remedia 162 & 168 & 5
Carne suavior aqua 6 5
Carnem de 3 7
Castanea 9
Cedrus 10
Cedrus, & cedria ibid.
Cedri ibid.
Cedrus, & cedria ibid.
Cedri ibid.
Cedrus ibid.
Cedri ibid.
Cedrus ibid.
Cedri ibid.
*Cedrus

INDEX RERVM

Chlamys curtata v Trabea. vide mantia 67
Cholerae remedia 63 & 327
Cibus omnium bonorum 2 & 8
Cirrata & Cirratae vestis quae. 162 & seq.
Cirratum vulgus, & vulgatissimum limoniorum 58
Cirrea mala pro varietate locorum varie maturescunt 58
Matura mundi pessima ibid.
Romanis olim pretiosa 48
Cirrea medulla conditura multiplex 178
Quo pacto fiat ibid.
Ad vasa lingua gustatum condiendo 180
Acrimonia in compositione praestare debet 47
Vis attringendi 43
Citrei caro ut edulii 162
Compositi ex Hieronymo a Monasterio 167
Humo compositum quo modo 168
Citrei conditura multiplex 44. 182 & seq.
Descriptio varia 46
Digitata sphaerosa origo 81
Medica praestantia ex Guidone Patino 170
Medicinales vires ex Bodaeo 169
Ex Mario Silvatico 185
Odoratissima 164
Pondus diuersum pro diuersitate regionum. pag. 57
Semina medicamenta, &c. 44. 163
Vis media ex auctorum 162
Ex Auerroe 163
Ex Mesue ibid
Ex Plinio 171
Ex Serapione 63
Ex Medicis recentioribus. 164. & seq 185
Vsu. antiquissimus 160
Etiam Iudaei in Tabernaculorum fery. pag. 39
Citreorum diuersitas vnde 55
Citrei distyllatio 110
Irrigatio 125 & seq.
Citreum, Amoris mala 47
Ex aqua vasacea coctum frigido cordi salubre 165
Aureum remedium contra pernitiosas febres 164
Crudum vt edule 165
Vis diuersa 133. & seq
Vis grauidescat, 134. & seq.
Vis toto anno in arbore pendet 137
Vis varias vtilitates praestat 136. & seq.
Pe[illegible] vtilitatem habet 69
Citreum hortense pro multiplici vsu. Medicinarum 75
[illegible] degenerat ibid.
Vnde mirabilis in potu [illegible] 80
Eius figura 77
Fit [illegible] 79
Harmonicis fabulis locum [illegible] 82
Citreum dulce medulla apud Sinenses
Eius figura 73
Citreum vulgare pomum & malum Aurantium varietates 57
Nomina multiplicia ibid
Cortex 58
Cremor ibid.
Genus ibid.
Pericarpium ibid.
Sal diuinum 67 & seq
Essigli in citreo vulgari figura 6 163 65 167
Limpha temperamentum 72
Citrus vulgaris arbor 56
Etymologia 60 & seq.
Eius figura 64
Citrus etymologia Arabica, Cambrica Graeca 41 & seq.
Numen ab vrbe Citro 41
Nomina varia & seq.
Sales 1[illegible] & seq.
Confectio citrei, & reliquorum medicamentorum pag. 45 & 46
Eius comprehendi tempora ibid.
Et tolendi
Cultura triplex 180
Propagatio quadruplex 3. & seq
Putamina 37 & 38
Tempus fructi 133
Folia nigra 182
Fecundatus 67
Citrea mala breuiora rotundiora, quidam aurantia 173
Citrina compositio saluberrima 182
Eius confectio 181
Contra [illegible] 180
Contra [illegible] 62
Citreum Lusitanicum quod sit quadruplex quorum vsus datur 165 & seq
Citreum & Limonium quae morbis salutaria 64

INDEX RERVM

Cyrtinus fuscus intermittens febrium pel-
lendi 358
Cyrtinus [illegible] *eidem* 37
Cerasa [illegible] *arista remedia* 159
vomitoque & deiectoria 58
Cerasi ferula 57
Cicutum [illegible] 456
Ab eius [illegible] 457
A foetore ibid.
A morsu ibid.
A fere [illegible] ibid.
Cicer [illegible] 93
Propria eius [illegible] 55
Cicer [illegible] 62
Cicutum [illegible] *cave fa-*
pit 105
Cicer [illegible] 47
Iudaea arbor fi [illegible] 38
Arbor [illegible] 34
A fructu dicitur 40
A Palladio in italicam translata 160
Inde ab illo [illegible] *in Gallias* ibid.
Quae medicata parum. 0
Cornuae [illegible] 93
Ad sitim pigra [illegible] ibid.
Ad ea uti 74
Apio [illegible] 118
Sanitas [illegible]
Va [illegible] 102
Vires [illegible] 110
Translata [illegible] 2
Eius mores 2
Quae [illegible] 102
Ad mo [illegible] 2
A serpentibus infestanda 56
Etiam ab Euro [illegible] 58
pag. 93
Vt in fictis deponenda, & educanda. 119
Vt exsiccanda 0
Vt irrigandi in fictis positis & septatis
pag. 126
Eiusque talea & vomer ibid.
Quatenus irrigandi & quo tempore 125
& seq.
Vmbr [illegible] *pro regionibus diversis* 0
Vbi irrigationem [illegible] ibid.
Cucumis [illegible] 163
Quibus [illegible] 164
Ad optimi [illegible]
Commodus [illegible] 82
pag.
Cucumis sativus fibrosus [illegible]
cruciatus 3
Cucumeres [illegible] 164
Cubi dolorem quid facient 377
Cubi [illegible] 477
Cubitus [illegible] 748
& seq.
Cum [illegible] 4
Cum [illegible] *ne* [illegible]
mentatum [illegible] 468
Qua ratione [illegible] ibid.
Cicutum [illegible]
hausium 70
Quomodo comprehenda ibid.
Cum [illegible]
gene [illegible] 74
Cum [illegible] 59 55
Cum [illegible] 163 164 165 168
358 [illegible]
Condimentum [illegible]
ve [illegible] 50 56
Conditura [illegible] 47
Conditura [illegible] 47
Duorum generum 56
Cerasa cerasus sacra in tabem [illegible]
Cur 60
Curcyra, quam [illegible] 3
Curcyra [illegible] 162. 163. 164 165
164. [illegible] 74 75 165
455 [illegible] 470
Cu parum [illegible]
[illegible] 74
Vbi opus [illegible]
Cuique [illegible]
Cuique [illegible]
par 2
Cuiusque generis opportunitas in cibis
imitandi 162
Cumbibi causa 54
Cucumis & acumbita citro amica 155
Fructus cultiones ibid.
Cheiri. Caffi rellus 4
Cuiusque [illegible] 470

L

Dactylus [illegible]
Fructus 5
Dactylus [illegible]
Dejectoria summa remedia 47

INDEX RERVM

Diaphoreticum ex vere & autumni coctionibus ad sudorem inuentum 178
Eius componendi ratio ibid.
Diffidationum remedia 359
Distortibus antigamis numero 471
Dominicus Zamperius pictor. 421
Eiusdem obitus ibid.
Draco signifer circulus, seu finitor 35
Circulus borealium Hesperidum 6. & seq.
Eius parentes. 7
Natura 8
Forma 7
Cade 69
Draconi acuta & perutili oculorum acies 8
Mirus in suorum amor ibid.
Draconis pestilens descriptio. 32
Dysenteria remedium. 468
Dysuria vide 477

E

Ebrietatem arcentia 163 168 169
Eiusque bibendi plura genera confutantur ad pectorem 167
Electuaria saccharum citrium duplex. 165 & seq.
Quo ratione conficiatur 166
Electuarium è citreo duplex. 164
Optimum 168
Empyreuma quid 174
Epistolarum Parnassi, earumque descriptio pag. 63
Eruca ne citri folia edant 157 & seq.
Exanthematum medicina 168. 170. 468

F

Fabella de ambigua vocali Medicorum voce pag. 171
Fabritius Sbordonius. 25
Fabritius pictor. 128
Febricosi contrarium 478
Febris pestilentis aqua? floribus aurantiae salubris 468
Febribus malignis, remedium 186
Ipsidem pestilentibus ex aurantiae floribus auxiliatrices 471
Febrium remedia 163 164. 165 168 b. 180 186. 227 357. 358. 359. 360 468. 471 478.
Feminis datum ex aurantiis horrium 468
Quas res nec conficiant ibid.
Ferum vestibus nonnullis 469
Mirabilis eius medicatura 470
Ferrum quibus aurantiis coniungatur 471
Quanta humorum absumtio. 348 & seq.
Sapius finis reuocandus 42
Finis genera citro nocua. ibid.
Frenis citreo adhibendis varius praeparandi ratio 200. & seq.
Effectus, & usus 24
Florae variarum humanum aquas Hallensium. 358
Folia citri vis 365
Folia citri fructui adnexa 185
Folium curandae tibiae vtilissima salubre 467
Fornaces pictoriae 129
Forma triumphi 357-359
Formicae citro pestes 157
Earum ea remedia ibid.
Franciscus Albanus pictor 53
Franciscus Angelonius. Caesarum scriptor pag. 21
Eius Musaeum ibid.
Franciscus Bologninus 360
Franciscus Caruallius Societatis Iesu 44
Franciscus Dragus 472 & seq.
Franciscus Gottfredus, veterum numismatum peritia nobilis 21
Franciscus Patritius 473
Franciscus Peruterius pictor 29
Fungorum venenatorum remedium 186

G

Gemma citreo succo resolutionem 165
Genius quos operarios indulgent Arethusae 141
Gentis situs, humanae actiones opportunae ibid.
Eiusdem laudes ibid.
Graeca vocis vox ambigua Hesperidum fabulam parit 33
Graecae dictiones à Latinis inuersae 43
Guido Rhenus pictor. 345 & seq.
Ab Urbano VIII. laudatur ibid.
Eiusdem mors. ibid.
Guidonius de Cautione rectificatum è citro pag. 164
Guilielmus de Rhosfere, forensis & bonarum rerum insignis 193
Mori de omnis generis arboribus alibi in Belgio 81. & seq.

INDEX RERVM

Gummi, Metallorum arborum morbus. 1
Eius causa ibid.
Remedia ibid.

H

HAdriani à Mynsicht electuarium ex-
ternum 168
Haemorrhoidum remedium. 370
Halitus quis remedia 163. 164. 165 169
171 176 177
Harmonia musica, ecce parentes, 82
Forma corporis ex animi dotibus 84
Harmonilla in amplexu certamine cuius
prem. donatur ab Apolline 82
Febris canitie memore deprehenditur. 85
In arborem digitus citrei transformatur
pag. 86
Transformationis ecce 89
Hercules sussa Eurystheo pergit ad Hesperi-
des 8
Vi bortus invenit, consistit multas ibid
& seq.
Vbi Draconem occiderit 6
Eodem accepto, vel consopito, poma refert ad
Eurystheum 9
Pallore Draconis intercepto, aurei predo-
sus 34
Ob liberatas Hesperides astronomiam do-
cetur ab Atlante ibid
Hercules inter aurea poma, sub inter fide-
ra 35
Inter Hesperides cultura est aurei mali
pag. 1
Hercules pomarius 33
Hercul. insularum, promontorium ibid.
Hercules inter Hesperides in hortis Medi-
cis descriptus 10
Icon 1
Capitolina descriptio 13
Icon 5
Anguium, & Draconum de serpentum
pag 17
Icones 2
Farnesiana descriptio 29
Icon 31
Hesperi Matris & Hesperidum historia, fa-
bulae origo. 34
Hesperides ut operis inscriptio 3
Aurea relicta Graiarum peruria 49
Ad ostia viterina aperiuntur 10.2.
Hesperidum pyramis 7, &
Domus 10
Domicilia 10
Fabulae varia 7 9 13
Hesperidum nomina compositorum auctor 30
Praepositae illae Neapoli conspiciuntur
ibid.
Serpentum ope in mari Siculo ibid.
Hieronymus Lobus Societatis Iesu, 47 52
Hieronymus Rosinus 35
Hilarea, Funebre oratorum genus 36
Hillandrica materia. 304
Hortenjani rem videre & scribere primus,
pag. 2. & 3
Horti Romani, vel Hesperidum 7
Mantuani & monumenta eius aetatis 9
Ipsidem addita exhibentur Hesperum 7
Situm ibid.
Et Hesperidum templi parietes 9
Ibid. Draconis altrum 10
Rerum descriptio rerum ex eius 5
Procumbo ad vel item 7
Ex his, quae ibi sunt 35
Horti Hesperidum in Italiam transl.
pag 48 & 5
Eorum icon 51
In Liguriam 343 & 344
Eorum icon 343
in oram Neapolitanam. 444 & 445
Eorum icon 447
In Sacrificio ad Benacum 94 &
Eorum icon 97
Rutarius Barberinorum 41
Card. Sanctis 102
Matthaeorum 223 &
Porrum 448
Albani Sabellianus 453
Parmensis Farnesii Ducis 474
Illustrium 5
Farnesiorum 6
Nostri hortorum 104 &

I

Ignis [illegible] 45
Ingressus [illegible]
Indica mala. Medica. assimilata 44 &
Inde a Cretensibus in Hesperidum 7
Insulae [illegible]
Ipsa

INDEX RERVM

Inflationum remedia . 163. 164. 165 170 177. 181 186. 472. 477. 478
Informatio citro congruens . 74
Cur 136
Quotuplex 94
Qua ratione fiat ibid. & seq.
Ino, matertera Athamantis. 109. & seq
Eius figura 141
Inodoratis odium & evellium hinc arum. . *aqua aurantiorum Hilarionis* 467
Insitio quæ potissimum inserenda, ad mala 135
Surculi, & oculi qua parte arboris sumendi ibid.
Coronalis qua 67
A tetrocitio quæ, & quo tempore fiat ibid. & seq.
Per terebrationem 108
Per tubulum ibid. & seq
Per semen 109
Insitionis luna seu fœcunda commodior 105
Insitionis furcularis forma, & tempestivitas ibid. & seq.
Insitionum genera 104 & seq.
Observationes 103 & seq.
Insiti administratum . 113
Intelligentiam unicuique 162
Instinctus mutuus quo perficiatur. 477
Io: Baptistæ Montesseus 231
Io: Baptistæ Martinus . 178
Io: Francisci Romanelli pictor 279
Ioannes Goropius Becanus Adamum cimbrice loquentem fuisse 41
Refellitur 41 43. 45
Ioanne Semedus Societatis Iesu . 42
Irriguum pro diversa locorum temperie variare 125
Irrigationi aqua idonea 126
Irrigationis necessitas unde contingat. ibid.
Qua apriora tempora . ibid.
Iteal e laus . 49
Mos in citro Hesperidum 122
Iuba, Rex Mauritaniæ eruditione clarus pag. 40
Iudæi citrea comunt ad Scenopegiam . 37
Iulepum aurantia floribus fuisse recentium reddi-tum 470
Citratum dup ex 75
E citrino cortice, aut folio . 86
Iumenta utilia citro 357 478

L

Labyrinthus e viridi citro in Hispania . *pag.* 69
Lacrimæ affluentes 163 . 175
Lacrymæ ex tetraque bile remedium . 169
Laterium dolori. remedium 477
Laurus citro amica 93
Lenti seu vetus producendæ ritus . 170
Leonardus Episcopus Sidonius . 38
E universo trivio ad citrea hortorum fortunata . 39
Leucilla in aurantium conversa fabula 417
Eiusdem fabulæ tron 419
Libra cuticis quot unciarum . 168
Limus remedium . ibid.
Limettes Hesperidum hortus . 341
Eorum cron 343
Limaces ne citrea poma lædant. 157 & seq.
Limonia arbores descriptio 187
Floris & foliorum figura 189
Vnde eius præstantia & varietas ibid.
Limonia malis citreis genus ibid.
Alima, lumeaua, quibus aurantia. 373
Quo solo limoniæ gaudeat 340
Quo situ . 344
Qua ratione feratur, aut inseratur 347
Rarò apud nos ferunt . 346
Vbi ferantur 347
Qua oculo, qua surculo inseratur ibid.
Quas quæque in arbores inserenda. ibid.
Nunc ut insitiones fiat ibid.
Quomodo conferenda, & transferenda . *pag.* 348
Quam quæque collocationem postulet 349
Quo ritu & quoties Mercurandæ 350 & seq.
Quæ ratione . . quo tempore irrigandæ & putandæ ibid.
Limon genere citrus 137
Artis inventum . 46
Quo pacto præparetur ad cibum . 357
Pugillus Calabri apud Genuenses & Neapolitanos celebritus 359
Citratum pa. bari conditura suavissima ibid.
Sapore acerrimus coctionemque colorem conciliat 368
Limonis patrologia 42. & seq.
Ortus . 87
Habitat . *citreo suppar* 357

Li-

INDEX RERVM

Legenda tempestiuentes & misericordiae 382
& seq.
Vis in glacies fos humores. 43
Vsus Indis Lunaribus 369
E solis varietas ibid.
Limone prograndes etiam in siccissimis colligantur. 348
Limonum fuga celebratur 347
Confitura ad margaritas liquandas 354
Condatura fit secta de ibid. & seq.
Odor & quomodo augeatur 357
Vsus, in cibis & quibus rebus. ibid.
Limon Aurelianensis 223
Duplex eius materia, & descriptio. ibid.
Figura 207
Limon Barbadensis 247
Eius descriptio ibid.
Figura 259
Lima Caribaeus 203
Eius descriptio ibid
Figura 205
Limon pyriformis Calabrensis duplex 209
Primus simplicis generis varietates ibid
Secundus duplicis ibid.
Vterque descriptus ibid.
Figura 211
Vsus 358 & seq
Genesis 359
Limon citratus, & malus 265
Vnde natus. ibid.
Vbi laudatissimus ibid. & seq
Alumen, spec. & indicia & quare 264
Vter conceptus praestantior 26
Nomina ac species duplex
Vitruvius descriptus ibid & seq
Figura multiplex 265 267 269 271
Cultura peculiaris 35 & seq.
Vsus 9
Origo fabulosa 273 & seq
Limon citrus dictus secundo nomine Amalphitana 279
mus 282
Eius figura 280 & seq.
Romanus 283
Eius figura 280
Pyriformis 285
Eius figura 287
Sylvestris 207
Eius figura 227
Limon Lucia mirabilis ibid
Duplex, & varius & multiformis ibid.
Vtriusque descriptio. ibid.
Figura 229. 230
Vsus 359
Limon temperatus 223
Eius descriptio ibid.
Figura 225
Limon incomparabilis 231
Eius descriptio ibid.
Figura 232
Limon Lucia 217
Vnde dictus ibid.
Folia rotunda ibid.
Vsus figura 219
Vbi maxime grandescit 217
Limon Lucullianus triplex 195
Vnde dictus a S. Rocco ibid.
Eius figura 197
Cereolus 195
Eius figura 199
Cereolus 195
Eius figura 201
Limon, qui Lima nuncupatur 331
Dulcis ibid.
Eius vsus in febribus 360
Acris 331
Vtriusque figura 333
Romanus 332
Eius figura 335
Citrus duplex 33 & seq.
Vtriusque figura 337. 339
Primaevus 332
Limon, qui vulgo Lumia 347
Eius figura 321
Aestivalis efflorescens 359
Limonis succus sine sale 347
Eius figura 323
Vulgo Cedrelia 328
Eius figura 327
Myrtifolia 315
Eius figura 329
Genuensis 317
Eius vsus 360
Literatorum & Historia 1 9
Limon vulgo Peretta quadruplex 234
Citrorum descriptio ibid. & seq.
Figura 233 & 237
Lex de data & natura Adami 30 9
Affinis lex est ibid. & seq.
Interpretatio numerandum ibid
Eius figura 31 305
Limonis qui primum Paradisi dicitur 305

Nomen, causa ibid
Eius descriptio ibid
Figura 307
Quando & quomodo 305
Limon romanus 249
Quis auctor ibid
Limetta, vel ibid.
Eius figura 291
Rubeus 289
Eius figura. 293
Romanus 289
Eius figura. 295
Chaldaicorum 290
Eius figura. 297
Limon cur a Racemo nomen 230
Eius descriptio ibid
Figura 243
Limon vulgo nominatus a Rio. 213
Aliquando digitatus. ibid.
Eius descriptio ibid.
Figura 215
Limon Rosalinus. 251
Eius descriptio ibid.
Figura 255
Limon Sbardonius. 253
Eius descriptio. ibid.
Figura 253
Limon scabiosus. 257
Eius descriptio. ibid.
Figura 261
Limon Spatiosa Rhegina 239
Eius figura 241
Limon spongiosus 249
Vide Spongia nomen ibid.
Inter amantes salsa ab aliquibus nuncupatus ibid.
Regens figura. 301
Et Lecythis. 303
Condensa 299
Limon Verbasc. vulgatior. 245
Am dipitanus ibid.
Virusque figura. 247.249
Limon pilgrass quibusdam. 191
Multiplex est. ibid.
Eius diferimina. ibid.
Simultitudo. ibid.
Figura. 193
Usus 358
Lachrimæ ab Alcasar Societatis Jesu scriptæ de arbore pulcherrima. 39
Lunæ observantia in patu 102
In confectione 117
In infusione 105
In translatione, 121
In fermentatione. 133

M

Mentula corporis tollentia 170.357
Mantecæ, unguenti genus, varia variis componuntur. 473
Prima Mantecæ compositio. ibid.
Secunda. 474
Tertia ibid.
Quarta. ibid.
Quinta, qua Valentia confecitur. 475
Mantecæ virtus ibid.
Margaritas in rubrem fulventes 165.354
Marius Schipanius Protomedicus. 310.437
Maximiana insula aureis pomis fœcunda pag. 45
Medi, amicis mortiferi remedia. 163. 164
Medi a arboris frigidis in orbe comparandæ, ac tuendæ ratio 140. 143
Cella hiberna. & hypocausta. 138. & seq.
Vasa seu sub tecto, & sub aprico reponenda. 165
Stillantes liquores. 172
Medica malus dicitur citrus, & citrus. pag. 27
Non est sola citrus 35
Medici malis ambigua vox lepida fabella occasio. 171
Medica mala alibi ocyùs, alibi serius maturescunt 158
Mala in mundi possunt ibid.
Diversa ut una ex arbore prosumant. pag. 137. & seq.
Servanda quo mense legantur. 158
Quo ratione, & quo tempore legenda. ibid.
Quomodo servanda 159
Quæ tutela procul removenda. ibid.
Calido pane superposito virentur. ibid.
Medicis malis citrulis vas collectum. 129
Belgicum. 140
Eiusdem figura 141
Medicis malis contra frigus præsidia 138 & seq.
Et adversus calorem. 195
Appretatio quando restituenda. ibid.
Medicorum malorum Indica nomina 44 & seq.

Me-

INDEX RERVM

Melancholi. arum remedia 164. 175 359 463. 470. 471. 478.
Menses ruborem creant. 472
Imoderates fedant 477
Metereuiſis remedium. 471
Morbus contagioſus exitio. 168
Epidemicus, ſive popularibus ſalubre. 169
Et frigidis 164
Morborum aliorum remedia. 157
Mores eorundem quales ibid.
Quibus mixentur.
Muſculus Noſtrum, Hermanni comit. 84
Eiuſdem in matrem transformatio. 88
Muſcus arborum vitreis transferendis uti-lis. 159

N

Neapolitana amœnitas ex Medicarum arborum copia. 443
Neapolitana in orti Heſperidum horti. 444
Horum icon. 447
Neptunus currum ſuum indulget, ad Heſperides trahendum ibid.
Nervi contrahuntur 163. 165 170
Vtile. 165
Nucleus Pyſmus pictor. 99
Numiſmata Cæſarum Hercularia aſſeruan-tium 21
Eorundem icones 23

O

Oleum. Pic. plurimum 103
Olaum Roberti 280
Oculorum vitæ renocatum 365
Odor evaporatus ex aqua aurantiarum flo-ribus 467
Odorum vis ad producendum vomitum 167
Oleum balsamum aurantia floribus imbu-endum 472
Manus & lintea imbuuntur ibid.
Enam pelles & chirotheca 473
Guttæ ex illorum 472
Eiuſdem confiendi ratio ibid.
Oleum ditiſſimum ex aurantia floribus elicit 473
pag.
Oleum e cortice vitæ ex mani exprimi-tur. 174 & 1.
Oleum Hallianum ex aurantiæ floribus ex-tractum. 9 468
Eius uſus 473 & ſeq.

Ex aurantij cortice 74
E ſeminibus 64
E ſuis 463
E cortice aurantiorum. 173
E floribus 172
E cortice 173 175 & ſeq.
E ſeminibus 164 170 & ſeq.
E limonum cortice 174 75
E paratis limonibus Calabris. 538 & ſeq.
Olei Hallianj para temiſſima quæ compa-ratur 165
Operis inſcriptio ut eſſe debet 3
Eius partitio quadripartita. ibid.
Orbi rami qui dicantur 22
Ouet amores in proverbium 83
Ouium paſtor olim ut Dryas hortorum u-ſus 34

P

Paladius citrium primus in Italiam trans-lator 42. 47. 57 60
Paral. ſi nervorum remedia 164. 472
Parietes facilitas qua ruatur 468
Parietes horteniſes quibus aurantiis exorna-ſtantur 452
Quibus limonia arboribus 348 & ſeq.
Paſſiflæ ſi ſuis e floribus aurantiis 47
Ejus uſus in vitæ 176 185
Ejus radix medulla 179
Ejus nuces ſiccæ 3 16
Typus ejus figurarum. ibid. & ſeq.
Paſſiflora ſi mori & Hieroſolymis crescit 3 5 6
Paſſiflori partes. 444
Ejus uſus varios ibid.
Peccata quæ venian 473
ebrietatis remedia. 64 165 63 69 18 32 470 476 476 477
Petrus Berretinus pictor 2
Ejus pictura & ejus Querin ei Bernini 10 &
norum
Petrus Paulus Vallianus pictor 7
Petrus Petrucchinus 260
Petrus a Valle ibid.
Petrus Valle ejus arborem peregrinam deſcri-ptam exhibet 9
Vergilium reprehendit 57
Phantaſia in ejus amœnitate fabulæ. 450
Philippus tragicus actor petens pictor 3
Philippi Regis 3

INDEX RERVM

Ponti nucleo ad vitam prorogandam vtiles 172
Pituitæ morbi remedia, 170.179.359 472.478
Pituitosis noxium 357
Podagræ lenimentum 475
Pomi vitrea vt aurantia arbore non asciuntur vocis 371
Pomi Adami liquore fœminarum capillus flauescit 359
Forma conciliatur, ibid.
Pomis è citreis corticibus suauissima vt componatur 177
Ex illis florum aurantia. 471
Porcelæ, vulgò sorbettus, è limonum succo pag. 360. & seq.
Prægnantium malacia remedia 163 171
Præcantium globuli è nouella aurantia decidui pomis 371
Præsuturum genitale quid sibiat, 358
Propagatio ...ri quo modo fiat, & quo tempore, 113
Senescens huius melior, 115
Pulmoni noxium 163
Pulsus è succo limoniorum ad potionem, 364
Pulsulæ puerorum vtile 169
Putator a superficie 128. & seq.
Eiusdem figuræ 131
Putredini remedia 168. 179 181 478
Pyrrhus Ligorius, 15
Complumium voluminum scriptor, ibid.
Eadem vbi seruantur, ibid.

R

Radix arborum vti serpens cultos. 35
Rami orbi quinam 122
Refrigerantia corpus, 365.478
Remmphsonus medicus Anglus 178
Remmi arenæ vsus mirandus & expellendæ, 165 353 356.358.477
Remmi doloribus vtilis 165, 168 169
Rhegina ora ob Aëdicolas malas auersatur pag. 443
Rhegium aurantijs dulcj copiose lætatur. 430
Mali, vitreis cerasis. 70
Rheumatismi vtile 478
Regia Hesperidum Regia 50
Romana cultura Lusi 105

S

Sæpe arborum cibi tribuunt ad producendam vtm 167
Oleo etiamsi inodorato ad cibos condiendos, 375
Oleo stillatitio conseruando optimum. 168
Saladinenses Hesperidum hortj 94
Eorum icon, 97
Salomonis Rosæ de plantis herbisque disputat 3
Sanguine abundantibus vtilis vbi. 47
Sanguinis profluuium quid sanet 168
Sapientiæ diuinæ pictura in ædibus Barberinis, 91
Scabiei remedium 359
Scalpri ad insitionem facti descriptio 110
Figura 111
Scalprum putatorium. 129
Scorbutus, morbi genus 364 & seq.
Eo maxime infestantur Indiam petentes. ibid.
Eius indicia & damna, 365
Remedium, ibid.
Scorpionum ictus remedia 170.359
Semina aurantij cum sale circumacta salsiunt, 371
Senibus noxius cibus 357
Vitæ 478
Sensibus vtile ibid.
Sepes è vulgari citro apud Rheginos. 69
Limonia aurantiaque arboribus duplex, pag. 349.452
Veruingu conficiendæ tasta ibid. & seq.
Serra putatoria. 129
Simon Cotta Soc. Iesu, 429
Sitim sedantia & restringentia, 163.164. 168 69.179.364.355 358.359.360
Sol Hesperides ad Italiam inuitat 49
Sorbettus è limonum succo, 360
Eius conficiendi ratio, ibid.
Vsus, 364
Spiritus vitales instaurantia, 264.277 468.472
Stercorandæ citri mos Italicus. 122. & seq.
Varia stercoribus varius, 123
Sternumentum vtile sanctum, 477
Stomacho noxia 170.357.478
Stomacho vtilia, 162.163.164.165.168 169. 170. 174.175.176.177.185 186 358. 359. 360 467.468.473 476.478

Succus

INDEX RERVM

Sanguis assumptus ad multa vtilis. 478 & seq.
Et limones 454. & seq.
Saxoferus mouens 165 68. 78 463 470.
Sarcoli qua ratione pernicie pependit. 106
Scrupus è cistro vocatus ibid.
Eius confectionis ratio ibid.
Vis medica ibid.
Scutrea medulla ad quid vtilis 163
Duplicem profectum Mesue. ibid.
Vsus magistralis. 180
Qui modo cum iumentis ibid.
Ex eadem adiectus malignas febres 186
Simomum iucta ad varios morbos. 357

T

TEstium liberalium Ranarum in bonis Piorum 145
Eorum scriptor ipsius, 147
obitus Cardinalis Lotharingi 50. & seq.
Eius ichnographia 153
ad Illustr. Farnesiorum Ducem Farnesiorum 451. & seq.
Eius ichnographia, & orthographia 401
Emblema sive symbolum. 463
Inscriptio. Salodecensibus 142
Symbola in tribus diuersis brandeorum. 455 & seq.
Eius ichnographia 457
Tegetes in aestate tunicae ac stragulae 143
Earundem commendatio ibid. & seq.
Forma duplex ibid.
Amplitudo ibid. 144. 150
Vsus. ibid. 144. 150
Tentationibus vita perrogandae oratio 172
Terra citro commoda. 100
Thesaurus arcanorum de Hercule aurea poma custodiens. 8
Thoracis mouendi damnatur. 370
Thoracis mouendi damnatur. 478
Thoracis mouendi ratio ibid.
Vsus ibid.
Thus cedrum & citrus mouentibus. 37. & seq. 40
Tignum est citreum 50
Libri disciplina ibid.
Ad Italiam Hesperidis imperium. ibid.
Tiburtinae Cicerones Medicae. 80
Tibia scarificata, vel contusa in bruta. pag. 497
Timeti vrinosa 160. 162
Tortura in varia tumorum arborum conuersa Fabula 73
Basilicum thus a leone 177
Tragacanthae frequentia semina vegetum 84
Triphera remedia 163. 70
Tumentium corporum salubre 64

V

VAfronia Roberta more iehoiarum 84
Vafronia cum Tyriaca è Pannonia expellitur ab Apollin. 87
In sepulchrum a reliquis conuertitur 88
Valetudinum quia causae 78
Vapores intimo venenatis quia expellit. 470
Varicum remedia 163 167
Vasa fictilia quia vtilia. 8
Vasculorum Hippius praeparatus illius
Venenum interfectum. 60. 62 63 64 66 68 69. 70. 71 184. 185 359
Venenum cibum medicamentum 168
Venenum cibum medicamentum 4. 8 86 357. 477. 478
Vertigines quid sunt 184
Verbenae remedia 163 472
Vetula vrinam vnde dicta 63
Villa Florentina Francisci Capponi 25
Vinum Leonardo Pisano 69
Vinum condimentum 163
Vinum prodesse vtile quod optimum. pag. 67
Vipera cum cancro contrariam 459
Vipera occisa 70. 81
ingesta a Pisone vt venenum habitur 57
Defensio ab eadem 60 61
Vipera mortuum 68 69. 72 478
Vita producenda vtilia 160 172 178
Vt adiuvet salientia. 359. 364
Vtilia ad tumorum qui circuitu 477
Vngentum vbique nauseae quomodo confectum 478. 479
Vomitum sistens 163. 68 77
Vinum in vrinis 64 65
Vt quid in morbis remedia 480. 477
Vinum rem diuinam 95

FINIS

Pag.	vers	ERRATA	CORRIGE
33	30	μελαν	μελαν
34	38	μελας	μελας
37	28	Differ	Differe
38	37	Leonardus	Leonardus
75	33	Citreis	Citreis
116	1	posteritatem	posteritatem
155	27	ineutem	ineuntem
169	17	Bredaddinus	Badreddinus
289	20	inolente insulso	suauiter olente, nec insulso
349	42	fructicabunt	fruticabunt
354	35	pomigne	pomique
355	25	diutissime	diue sime
429	15	illi	illic
430	15	Soliorum	solorum
467	17	obductum	obductum
468	38	fermentescere	fermentescere
469	27	fermentandi	fermentanda

ROMAE,
Sumptibus Hermanni Scheus.
MDCXLVI.

Ex Typographia Vitalis Mascardi.

SUPERIORUM PERMISSU